

Justerat onsdagen den 11 december beträffande § 220, i övrigt onsdagen den 18 december 2002

Conny Andersson

Inger Linge

Tore Lidbom

§ 212

Inledning

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades varvid närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades i enlighet med bilagda uppslagslistor, bilagorna A och B.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 213

Kungörelse

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde utsändes den 28 november 2002 till fullmäktiges ledamöter och ersättare och länsstyrelsen. Kungörelsen anslogs samma dag på landstingets anslagstavla.

Tillkännagivande om sammanträdet infördes den 3 december 2002 i tidningarna på sätt fullmäktige beslutat.

Tillägg till föredragningslistan anslogs den 6 december 2002 på landstingets anslagstavla och utsändes samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet utlysts i laga ordning.

§ 214

Justering

Att jämte ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet ska justeras senast onsdagen den 18 december 2002.

§ 215**Budget för Stockholms läns landsting för 2003 och plan för åren 2004-2005
(förslag 92)**

LS 0211-0509

Ordföranden föreslog att ärendet skulle behandlas enligt följande

- A Överläggning om ärendet i dess helhet.
- (1) Hälsa- och sjukvård
- (2) Tandvård
- (3) Patientnämnden
- (4) Kulturnämnden
- (5) Regionplane- och trafiknämnden (inkl miljöfrågor)
- (6) SL-koncernen
- (7) Färdtjänstnämnden
- (8) WÅAB
- (9) Revisorskollegiet
- (10) Landstingsstyrelsen/Finansiering (inkl personalfrågor)
- (11) Övriga punkter i hemställen
- B Beslut beträffande budgeten och flerårsberäkningar.

Efter förslag från ordförande beslutade fullmäktige att beslut rörande punkter 1) - 11) ovan skall fattas i anslutning till punkten B.

Landstingsfullmäktige godkände den av ordföranden föreslagna behandlingsordningen.

Överläggning beträffande budgeten i dess helhet. Anf. nr 1

Vid överläggningen yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz, Chris Heister, Birgitta Rydberg, Birgitta Sevefjord och Stig Nyman, Lena-Maj Anding, landstingsrådet Dag Larsson, Anders Gustâv, landstingsrådet Maria Wallhager, Måns Almqvist, Andres Käärik samt Åke Askensten.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till m-ledamöternas förslag
- 3) bifall till fp-ledamöternas förslag
- 4) bifall till kd-ledamöternas förslag, med kompletteringar enligt bilaga C

Sjukvård

Anf. nr 42

I ärendet yttrade sig landstingsråden Inger Ros, Christer G Wennerholm, Birgitta Rydberg, Birgitta Sevefjord och Stig Nyman, Lena-Maj Anding, Janet Mackegård, Lars Joakim Lundquist, Cecilia Carpelan, Brit Rundberg, Pia Lidwall, Catarina Agrell, Marie Ljungberg Schött, Håkan Jörnehed, Inga-Britt Backlund, Håkan Andersson, Filippa Reinfeldt, Mia Birgersson, Gunilla Helmersson, Johan Sjölander, Margareta Cederfelt, Kristina Söderlund, Boel Carlsson, Juan Carlos Cebrian, Esabelle Reshdouni samt Monica Björkman.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 1
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 1.

Tandvård

I ärendet yttrade sig Ann-Kristin Särnbrink, Lena-Maj Anding, Lena Cronvall-Morén, Lena Huss samt landstingsrådet Stig Nyman.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 2
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 2
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 2

- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 2

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 2.

Patientnämnden

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 3
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 3
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 3
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 3

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 3.

Kulturnämnden

Anf. nr 135

I ärendet yttrade sig Ulla Parkdal, Bo Ehlin, landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Karin Ekdahl, Jan Wattsgård, Sonia Lunnergård, Lena-Maj Anding, Anders Guståv, Torbjörn Rosdahl, Christina Lyngå samt Margareta Randwall.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 4
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 4
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 4
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 4

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 4.

Regionplane- och trafiknämnden

Anf. nr 159

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Anna Berger Kettner, Anders Guståv, landstingsrådet Maria Wallhager, Jan Strömdahl, Pia Lidwall, Camilla Strandman, landstingsråden Dag Larsson och Bengt Cedrenius, Andres Käärik, Lars Joakim Lundquist, landstingsråden Birgitta Rydberg och Stig Nyman.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 5
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 5
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 5
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 5

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 5.

Sammanträdet avslutades kl 21.00 för att återupptas nästa dag kl 09.30.

Upprop förrättades den 11 december 2002 varvid närvaro och frånvaro antecknades i enlighet med bilagda uppropslista B. Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

SL-koncernen

Anf. nr 205

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Anna Berger Kettner, Hans-Erik Malmros, landstingsrådet Maria Wallhager, Jan Strömdahl, Janne Stefansson, Gertrud Brorsson, Sven-Inge Nylund, Charlotte Broberg, Brit Rundberg samt Michael Stjernström.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 6
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 6
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 6
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 6

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 6.

Färdtjänstnämnden

I ärendet yttrade sig Johan Sjölander, Hans-Erik Malmros Birgitta Bexelius samt Åke Askensten.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 7

- 2) bifall till förslag av s-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 7
- 3) bifall till förslag av v-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 7
- 4) bifall till förslag av mp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 7

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 7.

WÅAB

I ärendet yttrade sig Jan Olov Sundström, Michael Stjernström, landstingsrådet Anna Berger Kettner, Camilla Strandman, landstingsrådet Maria Wallhager, Göran Norberg, John Glas, Christina Lyngå, Anders Guståv, Adnan Can samt Kerstin Pettersson.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 8
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 8
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 8
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 8

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 8.

Revisorskollegiet

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 9
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 9
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 9
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 9

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 9.

I ärendet yttrade sig landstingsråden Lars Dahlberg, Chris Heister och Birgitta Rydberg, Håkan Jörnehed, landstingsrådet Stig Nyman, Åke Askensten, Håkan Andersson, Margareta Cederfelt, Esabelle Reshdouni, Lars Joakim Lundquist, Margareta Herthelius, Mats Pertoft, Anders Lönnberg, Annika Sandström, Andres Käärrik, Måns Almqvist, landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Lena-Maj Anding samt landstingsrådet Birgitta Sevefjord.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 10
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 10
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 10
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 10

De ställda yrkandena om ändringar i landstingsstyrelsens förslag behandlades på sätt som anges i bilaga 10.

Ordföranden konstaterade härefter att under överläggningarna framställda yrkanden beträffande förslaget till budget för 2003 och flerårsberäkningar för åren 2004-2005 för Stockholms läns landsting och landstingsägda företag behandlats, varvid fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Reservationer anfördes av m-ledamöterna, fp-ledamöterna och kd-ledamöterna till förmån för respektive partigrups säryrkanden och övriga under överläggningen ställda yrkanden i de fall yrkandena inte bifallits av landstingsfullmäktige.

Fullmäktige hade sammanfattningsvis beslutat

att fastställa budgeten för Stockholms läns landsting för år 2003 samt flerårsberäkningar för åren 2004 - 2005

att fastställa mål och inriktning för Stockholms läns landstings olika verksamhetsområden enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa Stockholms läns landstings driftbudget för år 2003 i enlighet med landstingsstyrelsens förslag till landstingsbidrag/tillskott, resultat- och avkastningskrav för respektive nämnd, styrelse och bolag

att uppdra åt landstingsstyrelsen att till regeringen rikta en framställan angående landstingets möjligheter att efterleva kommunallagens krav om budgetbalans samt redovisa de synnerliga skäl som utgörs av storleken på de negativa resultaten för åren 1999-2002

att fastställa att landstinget på sikt skall leva upp till det av riksdagen beslutade balanskravet samt uppdra åt landstingsstyrelsen att senast hösten 2003 redovisa på vilket sätt årsbalans kan uppnås och hur de negativa resultaten kan återställas samt vilka konsekvenser detta medför

att fastställa föreslagna taxor och avgifter enligt vad som föreslås i bilagan

att fastställa anslag om 25 000 000 kronor för oförutsedda utgifter till landstingsstyrelsens förfogande

att bemyndiga landstingsstyrelsen att fastställa justeringar av landstingsfullmäktiges driftbudgetbeslut av teknisk art

att bemyndiga landstingsstyrelsen att fastställa slutliga bidrag till Institutet för kommunal ekonomi, Stiftelserna vid Novum forskningspark, Teknikhöjden, Skärgårdsstiftelsen och ALMI AB m fl samt att finansiera därvid tillkommande medelsbehov ur anslag som står till styrelsens förfogande

att nämnder/styrelser/bolag senast den 31 januari 2003 skall överlämna lokalt beslutad budget till landstingskontoret

att beslut om budget i nämnder/styrelser/bolag skall upprättas enligt de anvisningar landstingskontoret utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

att uppdra åt landstingsstyrelsen att under februari 2003 anmäla nämnder/styrelser/bolags beslut om budget för perioden 2003 - 2005

att uppdra åt nämnder/styrelser/bolag att till landstingsstyrelsen avlämna månadsbokslut, prognoser, delårsbokslut, årsbokslut, personalbokslut, miljöbokslut, årsredovisning och underlag till landstingets koncernbokslut enligt de anvisningar landstingskontoret utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag

att fastställa investeringsplan för Stockholms läns landsting för perioden 2003-2007 enligt vad som föreslås i bilagan

att fastställa utlåningsvolymen för AB Storstockholms Lokaltrafik och Waxholms Ångfartygs AB år 2003 enligt bilagan

att ge Locum AB fullmakt att sälja landstingets fastigheter upp till ett belopp av 100 000 000 kronor per objekt

att uppdra åt landstingsstyrelsen att genomföra en översyn av hälso- och sjukvårdens utbuds- och produktionsstruktur avseende bland annat volym, fördelning, utnyttjandegrad och resursanvändning

att uppdra åt landstingsstyrelsen att lämna förslag till hur ökad samordning mellan de två universitetssjukhusen kan komma till stånd

att uppdra åt landstingsstyrelsen att skyndsamt utreda och lämna förslag till förändringar av budgetprocessen

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utifrån givna budgetdirektiv genomföra en översyn av samtliga ägardirektiv samt utarbeta förslag till ägardirektiv för enheter där detta saknas

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda och lämna förslag till förändringar av ersättningssystemen i hälso- och sjukvården samt tandvården

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utarbeta förslag till personalpolicy för landstingskoncernen

att uppdra åt landstingsstyrelsen att lämna förslag till ny jämställdhetspolicy för landstinget

att uppdra åt landstingsstyrelsen att genomföra en översyn av landstingets totala bidragsgivning till för landstinget icke-obligatoriska verksamheter

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda när och hur vårdexport bör ske liksom förutsättningarna för att öka volymen export av vårdtjänster

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda och lämna förslag till en övergripande trafikstrategi för landstinget, med utgångspunkt i målet om att öka kollektivtrafikens andel av det totala resandet

att uppdra åt landstingsstyrelsen att genomföra en översyn av enheten för Samhällsmedicin i syfte att klarlägga dess roll i landstingets nya organisation

att uppdra åt landstingsstyrelsen att utreda vilka åtgärder som kan genomföras i syfte att förbättra produktiviteten i landstingskoncernens verksamheter

att uppdra åt landstingsstyrelsen att göra tekniska budgetjusteringar med anledning av beslut om ny politisk organisation

att neonatalvården fortsätter att byggas ut

att en fortsatt utveckling av habiliteringsverksamheten genomförs

att öka samarbetet mellan komplementärmedicinen och skolmedicinen

att förbättra samordningen inom sjukvårdens IT-system

att hälsokonsekvensbeskrivningar görs vid samtliga större beslut

att kliniska läkemedelsprövningar skall inkludera både män och kvinnor och att materialet skall analyseras könsspecifikt

att fler familjecentraler inrättas i samarbete med kommunerna

att öka möjligheterna till akuta hembesök, särskilt för barn och äldre

att bibehålla MC-läkarnas verksamhet under sommarmånaderna

att utbilda personal för att kunna ge stöd åt människor från olika kulturer och trosuppfattningar i synnerhet i anslutning till vård i livets slutskede

att en ökad satsning på utbildning i kost och munhygien till nyblivna föräldrar för att förebygga karies hos barn skall genomföras

att landstinget skall utreda pendelbåtstrafik, från Nacka, Hammarbyhamnen, Lidingö och även på Mälarsidan

att landstinget skall göra hälsokonsekvensbeskrivningar, som en del av beslutsprocesserna i den fysiska planeringen

I övrigt beslutades till den del förslag ej ställts under särskilda propositioner.

§ 216

Arvoden för förtroendevalda inom Stockholms läns landsting för mandatperioden 2003-2006 (förslag 98)

LS 0212-0553

Anf. nr 193

Fullmäktige beslutade efter förslag från ordföranden att ärendet fick tas upp under dagens sammanträde.

I ärendet yttrade sig Håkan Jonsson och Lars Joakim Lundquist.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt arvodesberedningens förslag

att fastställa föreslagna årsarvoden och sammanträdesersättningar för mandatperioden 2003-2006.

§ 217

Bordlagda val m m

LS 0111-0643, 0205-0236, 0212-0543, 0549

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Christian Fischerström (m) från uppdraget som ersättare i landstingsfullmäktige, valkrets 3 samt för Björn Rosén (-), ledamot i styrelsen för Stockholm Care AB.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

MedicARRIER AB intill slutet av den ordinarie bolagsstämma som följer efter 2002 års allmänna val av fullmäktige

Ledamot

- Anders Lönnberg (efter A Dreber)

Landstingsstyrelsen o m den 31 oktober 2006

Ersättare

s Tomas Rudin

Valberedningen t o m den 31 oktober 2006

Ersättare

s Tomas Rudin

Stockholm Care AB intill slutet av den ordinarie bolagsstämma som följer efter 2002 års allmänna val av fullmäktige

Ledamot

- Thorbjörn Ekström (efter B Rosén)

MedicARRIER AB intill slutet av den ordinarie bolagsstämma som följer efter 2002 års allmänna val av fullmäktige

Ordförande

- Anders Lönnberg (efter Per-Olov Karlsson)

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att till sammanträdet den 14 januari 2003 bordlägga val av

en ledamot i styrelsen för Norrtälje sjukhus AB.

§ 218**Val av revisor, revisorsersättare och revisorskollegium samt förvaltningens indelning i revisionsområden m m (förslag 97)**

LS 0211-0534

Anf. nr 195

I ärendet yttrade sig Urban Ryadal, landstingsrådet Chris Heister, Lars Joakim Lundquist, landstingsråden Stig Nyman och Ingela Nylund Watz.

YRKANDEN

- 1) bifall till m-ledamöternas reservation i revisorskollegiet med instämmande av kd-ledamöterna
- 2) avslag till yrkandet

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandet ovan och fann att fullmäktige avslagit yrkandet.

BESLUT

Fullmäktige beslutade

att fastställa landstingskommunens indelning i revisionsområden för tiden 2003-2006 enligt följande

Revisorsområde I	Landstingsstyrelsen Landstingshuset i Stockholm AB AB Stockholms läns landstings Internfinans
Revisorsområde II	Karolinska sjukhuset Södertälje sjukhus Huddinge Universitetssjukhus AB S:t Eriks Ögonsjukhus AB Danderyds sjukhus AB Södersjukhuset AB Norrälje sjukhus AB Folktandvården Stockholms län AB Ambulanssjukvården i Storstockholm AB Stockholm Care AB Medicarrier AB Novumstiftelserna
Revisorsområde III	Regionplane- och trafiknämnden Färdtjänstnämnden AB Storstockholms Lokaltrafik Waxholms Ångfartygs AB Locum AB Stiftelsen Clara Patientnämnden Kulturnämnden

att för tiden 2003-2006 utse nio ledamöter och nio ersättare i revisorskollegiet

att bland de valda ledamöterna utse en ordförande och en vice ordförande i revisorskollegiet att tjänstgöra under samma tid för vilken de valts som ledamöter

att för granskning av 2003-2006 års verksamhet välja sex revisorer och sex revisorsersättare i tre revisorsgrupper

att bland de valda revisorerna i varje revisorsgrupp utse en ordförande och en vice ordförande

att för tiden 2003-2006 bland landstingsfullmäktiges ledamöter utse fem ledamöter i beredningen beträffande revisionens budget

att om val ej sker proportionellt - bestämma den ordning i vilken ersättarna inkallas till tjänstgöring.

Fullmäktige valde härefter enligt valberedningens förslag

Revisorskollegiet för tiden 2003-2006

Ledamöter	Ersättare
s Kenneth Strömberg	s Siv Blomqvist
s Göran Hammarsjö	s Niklas Rengen
s Gunilla Jerlinger	s Göran Dahlstrand
v Thomas Magnusson	v Bordläggs
mp Jan Demuth	m Bernt Östh
m Georg Jönsson	m Tyrgils Saxlund
m Karl-Axel Boström	m Bordläggs
fp Mats Ifvarsson	fp Lars Berkesten
fp Ulf Uebel	kd Bordläggs

Ordförande	Vice ordförande
s Kenneth Strömberg	fp Ulf Uebel

Revisorsgrupp I för tiden 2003-2006

Revisorer	Revisorsersättare
s Kenneth Strömberg	s Göran Hammarsjö
s Niklas Rengen	s Gunilla Jerlinger
mp Jan Demuth	v Bordläggs
m Georg Jönsson	opp Bordläggs
opp Bordläggs	opp Bordläggs
opp Bordläggs	opp Bordläggs

Ordförande	Vice ordförande
m Georg Jönsson	s Kenneth Strömberg

Revisorsgrupp II för tiden 2003-2006

Revisorer	Revisorsersättare
s Göran Hammarsjö	s Kenneth Strömberg
s Siv Blomqvist	s Göran Dahlstrand
v Thomas Magnusson	mp Jan Demuth
m Karl-Axel Boström	opp Bordläggs
opp Bordläggs	opp Bordläggs
opp Bordläggs	opp Bordläggs

Ordförande	Vice ordförande
m Karl-Axel Boström	s Göran Hammarsjö

Revisorsgrupp III för tiden 2003-2006

Revisorer	Revisorsersättare
s Gunilla Jerlinger	s Niklas Rengen
s Göran Dahlstrand	s Siv Blomqvist
v Bordläggs	v Thomas Magnusson
fp Ulf Uebel	opp Bordläggs
opp Bordläggs	opp Bordläggs
opp Bordläggs	opp Bordläggs

Ordförande	Vice ordförande
fp Ulf Uebel	s Gunilla Jerlinger

Revisionens budgetberedning för tiden 2003-2006

Ledamöter

s Conny Andersson
 m Inger Linge
 fp Iréne Johansson
 Bordläggs
 Bordläggs

§ 219

Val till nämnder och styrelser m m för 2003-2006 (förslag 96)

LS 0211-0529 m fl

I ärendet yttrade sig Urban Ryadal och Lars Joakim Lundquist.

Fullmäktige beslutade

att för tiden 2003 -2006 välja

9 ledamöter och 9 ersättare i Kulturnämnden
 9 ledamöter och 9 ersättare i Landstingets konstnämnd
 13 ledamöter och 13 ersättare i Regionplane- och trafiknämnden
 9 ledamöter och 9 ersättare i Färdtjänstnämnden
 5 ledamöter och 5 ersättare i Patientnämnden

att bland de valda ledamöterna i respektive nämnd och styrelse med undantag av patientnämnden utse en ordförande samt en 1:e och 2:e vice ordförande för samma tid

att bland de valda ledamöterna i patientnämnden utse en ordförande och en vice ordförande för samma tid

att - om val inte sker proportionellt - för varje nämnd eller styrelse bestämma den ordning, i vilken ersättarna ska inkallas till tjänstgöring.

Kulturnämnden för tiden 2003-2006

Ledamöter		Ersättare			
s	Ulla Parkdal	s	Gizela Sladic		
s	Maria Östberg Svanelid	s	Stefan Johansson		
s	Jonas Hellberg	s	Tony Nilsson		
v	Jan Wattsgård	v	Lotten von Hofsten		
mp	Ewa Larsson	mp	Ingvar von Malmberg		
m	Bo Ehlin	m	Sedat Dogru		
fp	Carl Anders Ifvarsson	m	Chrstina Harjulin		
fp	Karin Ekdahl	fp	Ali Sadeghwaziri		
kd	Sonia Lunnergård	fp	Johan Ingerö		
Ordförande 1:e vice ordförande 2:e vice ordförande					
s	Ulla Parkdal	v	Jan Wattsgård	fp	Karin Ekdahl

Landstingets konstnämnd för tiden 2003-2006

Ledamöter		Ersättare			
s	Ulla Parkdal	s	Säde Pekurinen		
s	Christos Tsoukatos	s	Christina Tallberg		
s	Lennart Bång	s	Jamile Ismail		
v	Bordläggs	v	Bordläggs		
mp	Kerstin Wickman	mp	Peter Eller		
m	Bo Ehlin	m	Mikael Asklund		
m	Siv Norman	m	Marianne Watz		
fp	Bengt Kopp	fp	Katarina Frändberg		
fp	Lilian Grassman	fp	Karin Ekdahl		
Ordförande 1:e vice ordförande 2:e vice ordförande					
v	Bordläggs	s	Ulla Parkdal	fp	Lilian Grassman

Regionplane - och trafiknämnden för tiden 2003-2006

Ledamöter	Ersättare		
s Dag Larsson	s	Åsa Westlund	
s Håkan Jonsson	s	Bo Andersson	
s Helena Markstedt	s	Niklas Nordström	
s Anders Johansson	s	Marianne Upmark	
s Viola Hansen	s	Ingela Nylund Watz	
v Jan Strömdahl	v	Shadi Larsson	
mp Eva Dannstedt Branting	mp	Krister Skånberg	
m Anders Gustâv	m	Marita Lärnestad	
m Erik Langby	m	Lennart Kalderén	
m Margareta Ling-Vannerus	m	Peter Lindén	
fp Åsa Malmström	fp	Maria Wallhager	
fp Christina Berlin	fp	Bo Lagerquist	
kd Pia Lidwall	kd	Sten Erson Wester	
Ordförande	1:e vice ordförande	2:e vice ordförande	
s Dag Larsson	v Jan Strömdahl	m Anders Gustâv	

Färdtjänstnämnden för tiden 2003-2006

Ledamöter	Ersättare		
s Johan Sjölander	s	Tuija Meisaari-Polsa	
s Wolfgang Ramstedt	s	Bengt Roxne	
s Hella Parbo	s	Tony Öberg	
v Pelle Börjesson	v	Birgitta Henricson	
mp Ulla Dahl	mp	Shamsedin Dawody	
m Boris von Uexküll	m	Eva Klingström	
fp Birgitta Bexelius	m	Merja Norgård	
fp Lars B Strand	fp	Stina Morian	
kd Magnus Agestav	fp	Caroline Åkerhielm	
Ordförande	1:e vice ordförande	2:e vice ordförande	
s Johan Sjölander	v Pelle Börjesson	fp	Birgitta Bexelius

Patientnämnden för tiden 2003-2006

Ledamöter	Ersättare
s Christina Tallberg	s Ellen Sääf-Bergqvist

v	Birgitta Rasmussen	v	Yousef Yebari
mp	BirGitta Tornérhielm	mp	Pia Lebsund
m	Bo Ehlin	m	Cecilia Westin
fp	Mattias Reinholdsson	fp	Lars Hedberg

Ordförande Vice ordförande

s	Christina Tallberg	m	Bo Ehlin
---	--------------------	---	----------

Val av ledamöter och suppleanter i styrelserna för vissa landstingsägda bolag

Fullmäktige beslutade

att välja ledamöter och suppleanter för tiden 2003-2006 och ordförande och ev. en eller två vice ordförande för år 2003 i nedan nämnda bolag.

AB Storstockholms Lokaltrafik

nio ledamöter och nio suppleanter
ordförande 1:e och 2:e vice ordförande

SL:s Centrala regionstyrelse

nio ledamöter och nio suppleanter
ordförande 1:e och 2:e vice ordförande

SL:s Norra regionstyrelse

nio ledamöter och nio suppleanter
ordförande 1:e och 2:e vice ordförande

SL:s Södra regionstyrelse

nio ledamöter och nio suppleanter
ordförande 1:e och 2:e vice ordförande

Waxholms Ångfartygs AB

fem ledamöter och fem suppleanter
ordförande 1:e och 2:e vice ordförande

Locum AB

sju ledamöter och sju suppleanter
ordförande och 1:e och 2:e vice ordförande

SLL Internfinans AB

tre till fem ledamöter och högst fem suppleanter
ordförande och vice ordförande

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

AB Storstockholms Lokaltrafik för tiden 2003-2006

Ledamöter

Ersättare

s	Anna Berger Kettner	s	Urban Ryadal
s	Sven-Inge Nylund	s	Adnan Can
s	Christina Lyngå	s	Nanna Wikholm
v	Kerstin Pettersson	v	Jan Strömdahl
mp	Gertrud Brorsson	mp	Carl Frick
m	Hans-Erik Malmros	m	Lennart Kalderén
m	Charlotte Broberg	m	Anna Manhag
fp	Maria Wallhager	fp	John Glas
kd	Michael Stjernström	fp	Lena Kling

Ordförande

1:e vice ordförande

2:e vice ordförande

s	Anna Berger Kettner	mp	Gertrud Brorsson	fp	Maria Wallhager
---	---------------------	----	------------------	----	-----------------

SL:s Centrala regionstyrelse för tiden 2003-2006

Ledamöter

Ersättare

s	Urban Ryadal	s	Sonja Mogert
s	Milly Darlson Namiro	s	Johan Wahlstedt
s	Göran Wrene	s	Benny Hanqvist
v	Necla Bora	v	Gerardo Berrios
mp	Åke Askensten	mp	Cecilia Engström
m	Charlotte Broberg	m	Lars-Erik Salminen
m	Staffan Anderberg	m	Ulrika Schenström
fp	Göran Qvennerstedt	fp	Lennart Nilsson
kd	Sten Erson Wester	kd	Kent Rune Sjöholm

Ordförande

1:e vice ordförande

2:e vice ordförande

s	Urban Ryadal	mp	Åke Askensten	m	Charlotte Broberg
---	--------------	----	---------------	---	-------------------

SL:s Norra regionstyrelse för tiden 2003-2006

Ledamöter

Ersättare

s	Björn Sundman	s	Bo Johansson
s	Olof Pontusson	s	Birgitta Olofsson
s	Kerstin Saxelin	s	Anders Jonsson
v	Christer Rydh	v	Madeleine Gyllenhammar
mp	Arne Wallrén	mp	Dick Dernhagen
m	Carina Erlandsson	m	Ingvar Jacobsson
m	Christian Rockberger	m	Sofia Ehn Paulsson
fp	Britt-Marie Norelius	fp	Jonas Källman
kd	David Kärnerud	kd	Maria Fäldt

Ordförande 1:e vice ordförande 2:e vice ordförande

v Christer Rydh s Björn Sundman kd David Kärnerud

SL:s Södra regionstyrelse för tiden 2003-2006

Ledamöter

Ersättare

s	Christina Lyngå	s	Anna Johansson
s	Adnan Can	s	Christer Hedberg
s	Mattias Gökinan	s	Birgitta Nådell
v	Göran Ström	v	Kerstin Pettersson
mp	Peter Bylund	mp	Yvonne Radestam
m	Gilbert de Wendel	m	Conny Boltenstål
fp	John Glas	m	Roland Dehlin
fp	Mats Larsson	fp	Thomas Tillström
kd	Åke Holmström	kd	ordlägges

Ordförande 1:e vice ordförande 2:e vice ordförande

s Christina Lyngå mp Peter Bylund fp John Glas

Waxholms Ångfartygs AB för tiden 2003-2006

Ledamöter

Ersättare

s	Anna Berger Kettner	s	Anders Jonsson
s	Göran Norberg	s	Alejandra Pizzaro
mp	Camilla Strandman	v	Jan Strömdahl
m	Jan Olov Sundström	m	Rune Wikström
fp	Caroline Åkerhielm	fp	Leif Stenquist

Ordförande 1:e vice ordförande 2:e vice ordförande

s Anna Berger Kettner mp Camilla Strandman m Jan Olov Sundström

Locum AB för tiden 2003-2006

Ledamöter

Ersättare

s	Dag Larsson	s	Christer Hedberg
s	Anders Linder	s	Kerstin Källander
v	Mats Skoglund	v	Linus Kyrklund
mp	Stig Marklund	mp	Håkan Apelkrona
m	Elwe Nilsson	m	Younas Pervaz
m	Annika Sandström	m	Elisabeth Wennerholm
fp	Leif Gunnarh	fp	Leiph Berggren

Ordförande

1:e vice ordförande

2:e vice ordförande

s	Dag Larsson	mp	Stig Marklund	m	Elwe Nilsson
---	-------------	----	---------------	---	--------------

SLL Internfinans AB för tiden 2003-2006

Ledamöter

s Ingela Nylund Watz
m Chris Heister

Ordförande

Vice ordförande

s	Ingela Nylund Watz	m	Chris Heister
---	--------------------	---	---------------

Val av styrelser för stiftelserna Centrum för bioteknik, Centrum för oral biologi, Centrum för nutrition och toxikologi, Centrum för strukturbiokemi, Cancercentrum Karolinska och Centrum för molekylär medicin

Fullmäktige föreslås besluta

att välja nio ledamöter och tre ersättare för tiden 2003-2006 i envar av

styrelsen för stiftelsen Centrum för Bioteknik
styrelsen för stiftelsen Centrum för Oral Biologi
styrelsen för stiftelsen Centrum för Nutrition och Toxikologi
styrelsen för stiftelsen Centrum för Strukturbiokemi

att i ovannämnda styrelser bland de valda välja ordförande och vice ordförande för år 2003

att bordlägga val två revisorer och två revisorsersättare för tiden från det att revisionsberättelse har avgivits för år 2002 till motsvarande tidpunkt avseende 2006 års revisionsberättelse

att välja sju ledamöter och två ersättare för tiden 2003-2006 i envar av

styrelsen för stiftelsen Cancercentrum Karolinska
styrelsen för stiftelsen Centrum för Molekylär Medicin

att i ovannämnda styrelser bland de valda välja ordförande för samma tid

att bordlägga val av två revisorer och två revisorsersättare för tiden från det att revisionsberättelse har avgivits för år 2002 till motsvarande tidpunkt avseende 2006 års revisionsberättelse.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Stiftelsen Centrum för Bioteknik för tiden 2003-2006

Ledamöter	Ersättare
- Tord Bergstedt	- Carina Lundberg
- Maria Anvret	- Björn Vennström
- Hans Dirtoft	
- Håkan Eriksson	
- Rune Fransson	
- Folke Ingman	
- Göran Marklund	
- Lillemor Mundebo	
- Bordläggs	

Ordförande

- Tord Bergstedt

Stiftelsen Centrum för Oral Biologi för tiden 2003-2006

Ledamöter	Ersättare
- Lars Ekholm	- Per Tullberg
- Ulf Lagerström	- Ingemar Ernberg
- Kerstin Sirvell	- Eva Hellsing
- Birgit Angmar Månsson	
- Gustaf Appelberg	
- Bertil Koch	
- Björn Klinge	
- Per-Olof Mårtensson	

- Eric Martin

Ordförande

Vice ordförande

- Lars Ekholm
- Ulf Lagerström

Stiftelsen Centrum för Nutrition och Toxikologi för tiden 2003-2006

Ledamöter

Ersättare

- Tord Bergstedt
- Håkan Eriksson
- Kerstin Pramhäll
- Olof Rydh
- Marie Vahter
- Rune Fransson
- Lars-Åke Flood
- Thorbjörn Ekström
- Bengt Norrving
- Agneta Nordberg
- Helena Bonnier

Ordförande

- Tord Bergstedt

Stiftelsen Centrum för Strukturbiokemi för tiden 2003-2006

Ledamöter

Ersättare

- Tord Bergstedt
- Dick Heinegård
- Per-Olof Mårtensson
- Jan Rydström
- Bertil Daneholt
- Håkan Eriksson
- Folke Ingman
- Sigbritt Werner
- Bordläggs
- Olof Rydh
- Birgit Gidlund Larsson

Ordförande

- Tord Bergstedt

Stiftelsen Cancercentrum Karolinska för tiden 2003-2006

Ledamöter

Ersättare

- Henry Montgomery	- Lars Hällgren
- Ulf Lagerström	- Ralf Pettersson
- Carl Johan Åberg	
- Ulrik Ringborg	
- Rutger Barnekow	
- Bertil Daneholt	
- Bo Nordenskjöld	

Ordförande

Vice ordförande

- Henry Montgomery	- Ulf Lagerström

Stiftelsen Centrum för Molekylär Medicin för tiden 2003-2006

Ledamöter

Ersättare

- Stig Larsson	- Lena Öhrsvik
- Jan-Åke Gustafson	- Ralf Pettersson
- Lennart Låftman	
- Nina Rehnqvist	
- Ingela Gardner
Sundström	
- Stig Åhs	
- Leif Edvinsson	

Ordförande

- Stig Larsson

Val av ombud och ersättare till landstingsförbundets kongress

Fullmäktige beslutade

att välja 40 ombud och minst lika många ersättare till landstingsförbundets kongress för tiden 2003-2006 samt fastställa den ordning, i vilken ersättarna skall inkallas till tjänstgöring

att bordlägga val av tre observatörer till kongressen den 5-8 maj 2003.

Fullmäktige valde enligt landstingsstyrelsens förslag

Landstingsförbundets kongress för tiden 2003-2006

Ombud	Ersättare för ombud
s Majvi Andersson	s Mariana Buzaglo-Penchansky
s Anna Berger Kettner	s Håkan Jonsson
s Boel Carlsson	s Johan Sjölander
s Juan Carlos Cebrian	s Christina Lyngå
s Lars Dahlberg	s Anders Linder
s Staffan Homberg	s Maria Östberg Svanelind
s Dag Larsson	s Christina Wanngård
s Anders Lönnberg	s Johan Heinonen
s Janet Mackegård	s Thore Nyman
s Ingela Nylund Watz	s Tullia von Sydow
s Inger Ros	s Christina Tallberg
s Urban Ryadal	s Nanna Wikholm
s Marie-Louise Sellin	s Anette Lindered
s Ann-Kristin Särnbrink	s Håkan Andersson
v Birgitta Sevefjord	v Brit Rundberg
v Måns Almqvist	v Jan Bergvall
v Mia Birgersson	v Kerstin Pettersson
v Håkan Jörnehed	v Jan Strömdahl
mp Lena-Maj Anding	mp Esabelle Reshdoni
mp Gertrud Brorsson	mp Yvonne Andersson
m Bordläggs	m Bordläggs
m Bordläggs	m Bordläggs
m Bordläggs	m Bordläggs

m	Bordläggs	m	Bordläggs
m	Bordläggs	m	Bordläggs
m	Bordläggs	m	Bordläggs
m	Bordläggs	m	Bordläggs
m	Bordläggs	m	Bordläggs
m	Bordläggs	m	Bordläggs
m	Bordläggs	m	Bordläggs
		m	Bordläggs
		m	Bordläggs
		m	Bordläggs
fp	Birgitta Rydberg	fp	Anita Hagelbeck
fp	Maria Wallhager	fp	John Glas
fp	Andres Käärik	fp	Birgitta Bexelius
fp	Cecilia Carpelan	fp	Jan Liliemark
fp	Lennart Rohdin	fp	Karin Ekdahl
fp	Carl-Anders Ifvarsson	fp	Lena Huss
fp	Olov Lindquist	fp	Christina Andersson
		fp	Margaretha Herthelius
		fp	Christina Berlin
		fp	Ulf Uebel
kd	Stig Nyman	kd	Margareta Åkerberg
kd	Pia Lidwall	kd	Dennis Brinkeback
kd	Monica Karlsson	kd	Åke Holmström
		kd	Miriam Bengtsson
		kd	Birgitta Karlsson

Val av ledamöter och ersättare istiftelsen Clara

Fullmäktige föreslås besluta

att för tiden 2003-2006 utse

sju ledamöter i styrelsen för stiftelsen Clara

en ordförande i styrelsen för stiftelsen Clara

att bordlägga val av två revisorer, varav en auktoriserad och två revisorsersättare, varav en auktoriserad för Stiftelsen Clara

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Stiftelsen Clara för tiden 2003-2006

Ledamöter

s Ingela Nylund Watz

m Ralph Lédel
 - P O Edin
 - Helena Holmstedt
 - Cathrine Lilja Hansson
 - Per Tullberg
 - Ingemar Ziegler
 Ordförande

s Ingela Nylund Watz

Val av ledamöter och ersättare till Mälardalsrådet

Fullmäktige föreslås besluta

att välja nio ledamöter med personliga ersättare till Mälardalsrådets rådsmöte för tiden 2003-2006.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Mälardalsrådet för tiden 2003-2006

Ledamöter	Personliga ersättare
s Anna Berger Kettner	s Dag Larsson
s Christina Tallberg	s Ingela Nylund Watz
s Bo Krogvig	s Juan Carlos Cebrian
v Måns Almqvist	v Lotten von Hofsten
mp Gabrielle Gjerswold	mp Gunilla Tovatt
m Inger Linge	m Peter Kockum
m Staffan Anderberg	m Gunilla Helmerson
fp Maria Wallhager	fp John Glas
kd Pia Lidwall	fp Christina Berlin

Val av ledamöter i styrelsen för Stockholms Konserthusstiftelse

Fullmäktige beslutade

att för tiden 2003-2006 utse

fem ledamöter i styrelsen för Stockholms Konserthusstiftelse

en ordförande i styrelsen för Stockholms Konserthusstiftelse

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Stockholms Konserthusstiftelse för tiden 2003-2006

Ledamöter

s Christina Tallberg
s Gertrud Sigurdsen
m Peggy Lagerström
- Leif Widmark
- Peter Wallin

Ordförande

- Björn Sprängare

Nominering av ledamöter och ersättare m m i Almi Företagspartner i Stockholms län AB

Fullmäktige beslutade

att nominera

fyra ledamöter till styrelsen för Almi Företagspartner AB från ordinarie bolagsstämma 2003 intill nästa ordinarie bolagsstämma 2004

att bordlägga val av en revisor jämte ersättare för granskning av 2003 års förvaltning och räkenskaper

Fullmäktige nominerade enligt valberedningens förslag

Almi Företagspartner i Stockholms län AB från ordinarie bolagsstämma 2003
t o m ordinarie bolagsstämma 2004

Ledamöter

s Staffan Holmberg
s Sylvia Lindgren
m Elwe Nilsson
fp Hans Iwan Bratt

Val av en ledamot och en suppleant i styrelsen för ALMI Stockholm Investeringsfond AB

Fullmäktige beslutade

att från ordinarie bolagsstämma 2003 intill nästa ordinarie bolagsstämma 2004 välja en ledamot och en suppleant i styrelsen för Almi Investeringsfond AB.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Almi Inversteringsfond AB från ordinarie bolagsstämma 2003 t o m ordinarie bolagsstämma 2004

Ledamöter

Ersättare

s Staffan Holmberg

m Elwe Nilsson

Nominering av ledamöter och ersättare mm i styrelsen för Mälardalstrafik AB

Fullmäktige beslutade

att nominera

två ledamöter och två ersättare i styrelsen för Mälardalstrafik AB från ordinarie bolagsstämma 2003 t o m ordinarie bolagsstämma 2004

att bordlägga val av en revisor och en revisorsersättare i Mälardalstrafik AB från ordinarie bolagsstämma 2003 t o m ordinarie bolagsstämma 2004.

Fullmäktige nominerade enligt valberedningens förslag

Mälardalstrafik AB för tiden från ordinarie bolagsstämma 2003 t o m ordinarie bolagsstämma 2004

Ledamöter	Ersättare
-----------	-----------

s Anna Berger Kettner	s Sven-Inge Nylund
m Hans-Erik Malmros	fp Maria Wallhager

Val av ledamöter och ersättare i styrelserna för Stiftelsen Göransgården, Ericastiftelsen samt Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum

Fullmäktige beslutade

att för tiden 2003-2006 välja

en ledamot och en ersättare i styrelsen för stiftelsen Göransgården

tre ledamöter varav en som vice ordförande i styrelsen för Ericastiftelsen

fyra ledamöter och fyra ersättare i styrelsen för stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Stiftelsen Göransgården för tiden 2003-2006

Ledamöter	Ersättare
-----------	-----------

s Ragnar Bergsten	m Bordläggs
-------------------	-------------

Ericastiftelsen för tiden 2003-2006

Ledamöter

s Christina Wanngård
 v Bordläggs
 fp Margareta Herthelius

Vice ordförande

s Christina Wanngård

Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum för tiden 2003-2006

Ledamöter

Ersättare

s	Tullia von Sydow	s	Bengt Hallberg
v	Bordläggs	mp	Bordläggs
m	Curt Linderöth	m	Henrik Isoz
fp	Olov Lindquist	fp	Margareta Blombäck

Val av ledamöter och ersättare i Pliktverkets inskrivningsnämnd och övervakningsnämnderna

Fullmäktige beslutade

att för tiden 2003-2006 välja

två ledamöter och två ersättare i pliktverkets inskrivningsnämnd

tre ledamöter och tre ersättare i envar av följande övervakningsnämnder

Stockholms Centrums andra

Stockholm Norr

Stockholm Söder

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Pliktverkets inskrivningsnämnd för tiden 2003-2006

Ledamöter

Ersättare

s	Magnus Hedberg	s	Ulf Kallin
m	Nils Johnsson	fp	Katarina Odmark

Övervakningsnämnden Stockholms Centrums andra för tiden 2003-2006

Ledamöter	Ersättare
s Sigurd Eliasson	s Staffan Svärd
v Bordläggs	s Barbro Engdahl
m Svante Erlandsson	m Naemi Karlsson

Övervakningsnämnden Stockholm Söder för tiden 2003-2006

Ledamöter	Ersättare
s Hannelore Hollmann	s Bordläggs
mp Bordläggs	v Bordläggs
fp Mats Ifvarsson	kd Sara Frykman

Övervakningsnämnden Stockholm Norr för tiden 2003-2006

Ledamöter	Ersättare
s Christer Nilsson	s Gull Britt Lindholm
s Bordläggs	mp Bordläggs
m Eva Klingström	m Gunnar Järsjö

Val av ledamöter och ersättare m m i stiftelserna för Stockholms skärgård, stiftelsen Vetenskapsstaden Stockholms läns museum, Stockholms läns hemslöjdsförening och Vira bruk

Fullmäktige beslutade

att välja för tiden 2003-2006

åtta ledamöter och åtta ersättare i styrelsen för Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län

ordförande i styrelsen för samma tid

till stiftelsen Vetenskapsstaden välja ombud och ersättare att företräda landstinget vid årsstämma

fyra ledamöter och fyra ersättare i styrelsen för stiftelsen Stockholms läns museum

ordförande i styrelsen

tre ledamöter och en ersättare i Stockholms läns hemslöjdsförening

en ledamot och en ersättare i styrelsen för stiftelsen Vira bruk.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län för tiden 2003-2006

Ledamöter	Personliga ersättare
s Dag Larsson	s Per Oskar Eriksson
s Staffan Holmberg	s Eva Arvidsson
mp Bo Eknert	s Maria Östberg Svanlid
v Måns Almqvist	v Amine Kakabaveh
m Christer G Wennerholm	m Marita Lärnestad
m Mikael Freimuth	m Rune Wikström
fp Lennart Rohdin	fp Sören Norrby
fp Leif Stenquist	kd Leif Kennerberg

Ordförande

s Dag Larsson

Stiftelsen Vetenskapsstaden för tiden 2003-2006

Ombud	Ersättare för ombud
s Ingela Nylund Watz	s Dag Larsson
	- Sören Olofsson

Stockholms läns museum för tiden 2003-2006

Ledamöter	Ersättare
s Ulla Parkdal	s Britten Lagerkvist Tranströmer
v Bordläggs	mp Bordläggs
m Johan Tiedemann	m Kerstin Almgård
fp Carl Anders Ifvarsson	kd Bordläggs

Ordförande

s Ulla Parkdal

Stockholms läns Hemslöjdsförening för tiden 2003-2006

Ledamöter	Ersättare
s Katarina Annersjö	v Bordläggs
mp Hans Åberg	
fp Katarina Frändberg	

Vira bruk för tiden 2003-2006

Ledamot	Ersättare
s Per Oskar Eriksson	kd Bordläggs

Val av ledamöter och ersättare till förbundsstyrelsen för Socsam i Haninge

Fullmäktige beslutade

att för tiden 2003-2006 utse

tre ledamöter och tre ersättare i förbundsstyrelsen för Socsam i Haninge

att bordlägga val av en revisor och en revisorsersättare för granskning av förbundets räkenskaper och förvaltning.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Förbundsstyrelsen för Socsam i Haninge för tiden 2003-2006

Ledamöter	Ersättare
s Kerstin Hedin Lindholm	s Åsa Westlund
v Bordläggs	mp Bordläggs
fp Lars B Strand	m Henrik Isoz

Val av ledamot och ersättare i Svenska Jägareförbundets avdelning för Stockholms län

Fullmäktige beslutade

att för tiden från ordinarie årsmöte 2003 t o m ordinarie årsmöte år 2004 välja en ledamot och en ersättare i styrelsen för Svenska Jägareförbundets avdelning för Stockholms län.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Svenska Jägareförbundets avdelning för Stockholms län från ordinarie årsmöte 2003 t o m ordinarie årsmöte 2004

Ledamot

Ersättare

s Yvonne Nilsson

fp Jan-Erik Virgin

Val av ledamöter till skattenämnder

Fullmäktige beslutade

att välja 416 ledamöter i skattenämnder för 2003-2006 enligt följande

Avdelning lokal

Stockholm 1	24
Stockholm 2	32
Stockholm 3	35
Spånga	50
Haninge	25
Norrtälje	15
Södertälje	22

Avdelning region

Företagsskattekontor 2 och Projektkontoret	25
Företagsskattekontor 3	25
Företagsskattekontor 4	27
Företagsskattekontor 5	30
Företagsskattekontor 6	25
Företagsskattekontor 7	20

Avdelning riks

Skattekontor Riks, Revi- sionskontor Riks och Kon- cernrevisionskontoret (nämnden indelas i två avd som arbetar gemensamt för hela avdelning riks)	41
---	----

Specialavdelningen

Processkontoret, Revi- sionskontor 1 och 2 samt Projektkontoret (gemensam nämnd)	20
---	----

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Skattenämnden för skattekontor Stockholm 1 för tiden 2003-2006

Ledamöter

s	Lazarus Kulaba-Malingha	m	Hans Karlberg
s	Gunnar Lindholm	m	Mikael Ronsjö
s	Ulla Britta Strömstedt	m	Ronny Erhardsson
s	Jan Nyberg	m	Jan Granfelt
s	Märtha Jonsson	m	Kristina Almqvist
s	Bordläggs	m	Birgitta Guntsch
s	Bordläggs		-----
s	Bordläggs	fp	--
s	Bordläggs	fp	Else Simonsson
	-----	fp	Lona Forslid
v	-	fp	Gunnar Pihl
v	Herta Fischer		Gerd Roos
	Eeva-Maria Ljungvall	kd	-----
mp	-----	kd	---
	--		Stig Printzell
	Marianne Åhlman		Bordläggs

Skattenämnden för skattekontor Stockholm 2 för tiden 2003-2006

Ledamöter

s	Gunvor Jansson	m	Inger Melin
s	Jan-Olof Larsson	m	Mikael Sandström
s	Bertil Brosson	m	Johan Hedelin
s	Torkel Höglund	m	Peter Grossman
s	Sven Lerdell	m	Anne Larsson
s	Doris Valborg	m	Gisela Eckerbom
s	Gunvor Wallén	m	Bo Bornehäger
s	Lennart Persson	m	Malte Wretlinge
s	Andrezej Waligora		-----
s	Manni Wain	fp	---
s	Bordläggs	fp	Sven Ohm
s	Bordläggs	fp	Birgitta Snell
	-----	fp	Anders Rodin
v	Anders Linderyd	fp	Björn Sjöberg
v	Aune Sakko	fp	Bordläggs
v	Bordläggs		Bordläggs
	-----	kd	-----
mp	Jörgen Lissenko	kd	--

Bordläggs
Bordläggs

Skattenämnden för skattekontor Stockholm 3 för tiden 2003-2006

Ledamöter

s	Gunhild Glingvall-Priftakis	m	Laila Agardsdotter Carpentier
s	Sune Hellsing	m	Lars Bengtsson
s	Juhani Kaakko	m	Freddy Bergtoft
s	Kerstin Lindberg Engström	m	Gunilla Dahlberg Petri
s	Anders Magnusson	m	Nils Ingelström
s	Inger Strandlund	m	Marianne Irving
s	Birgitta Nygren	m	Ingegerd Berglöf
s	Mona-Lena Freiland	m	Heino Poolsaar
s	Sayyed Nabavi	m	Nicholas Mair
s	Lennart Curtelius		-----
s	Barbro Gåije	fp	-
s	Helena Palmqvist	fp	Glenn Lundberg
s	Inger Edgren	fp	Owe Ladin
s	Seve Boudrie	fp	Henry Lundberg
	-----	fp	Rolf Wikgren
v	--	fp	Jenny Sonesson
v	Elena Dingu-Kyrklund		Bordläggs
v	Mehdi Oguzsoy	kd	-----
	Bordläggs	kd	-
mp	-----		Bordläggs
	--		Bordläggs
	Annika Kjell		

Skattenämnden för skattekontor Spånga för tiden 2003-2006

Ledamöter

s	Berta Eriksson	m	Torsten Sjögren
s	Faisel Jafri	m	Marie Hellström
s	Gun Risberg	m	Louise Skeppare
s	Klas Innergård	m	Lennart Myrén
s	Bo Styrsvén	m	Jan Rosenberg
s	Sune Pettersson	m	Allan Hjortstad
s	Lars Nopp	m	Fredrik Cederlund
s	Petra Axelsson	m	Malou Järgården
s	Kerstin Saxelin	m	Naemi Karlsson
s	Halina Smedberg	m	Gösta Löhr
s	Conny Thiman	m	Bordläggs
s	Inga-Lisa Nymann	m	Bordläggs
s	Göran Eliasson	m	Bordläggs
s	Börje Johansson		-----

s	Lotfi Krifa	fp	-
s	Joakim Eklås	fp	Birgitta Ekström
s	Christer Sjöman	fp	Margareta Sandell
s	Hans Ivarsson	fp	Annika Schilling
s	Gunnel Magnusson	fp	Gunnar Blomberg
	-----	fp	Volkan Serengil
v	Elisabeth Faxelid	fp	Bo Alahl
v	Gilberto Jaramillo	fp	Max Höglund
v	Bordläggs	fp	Bordläggs
v	Bordläggs		Bordläggs
	-----	kd	-----
mp	---	kd	---
mp	BirGitta Tornérhielm	kd	Kent-Rune Sjöholm
	Göran Svennberg		Bordläggs
			Bordläggs

Skattenämnden för Haninge för tiden 2003-2006

Ledamöter

s	Per Asp	m	Sedat Dogru
s	Allan Jacobsson	m	Agneta Boström
s	Wiola Ljungberg	m	Kerstin Backman
s	Peter Palmerlund	m	Lennart Lindström
s	Lillemor Liljestrand	m	Olle Chevalier
s	Per Ryhd	m	Carl Thure Lindell
s	Birgitta Mårtensson		-----
s	Annelie Mattsson	fp	---
s	Annica Collstam	fp	Sven Silverudd
s	Mohammad El Marghichi	fp	Wulf Schröder
	-----	fp	Bordläggs
v	---		Bordläggs
v	Gunilla Andersson	kd	-----
	Jan Hansson	kd	---
mp	-----		Donald Ericsson
	---		Janis Salts
	Leif Bratt		

Skattenämnden för Norrtälje för tiden 2003-2006

Ledamöter

s	Bengt Björk	m	Sobritt Ericson Blomberg
s	Sune Björklund	m	Elisabeth Lewerentz

s	Eva Karlsson	m	Olof Wahlgren
s	Holger Forsberg	m	Bertram Schmitterlöw
s	Jan Sjöblom		-----
s	Bertil Norstedt	fp	---
s	Bordläggs	fp	Wigo Högberg
	-----		Agneta Pettersson
v	--	kd	-----
	Bordläggs		--
			Rolf Andersson

Skattenämnden för Södertälje för tiden 2003-2006

s	Ulla Sandberg	m	Arvid lundbäck
s	Billy Larsson	m	Orvar Juréus
s	Bertil Andersson	m	Lars Miller
s	Lars-Erik Jendler	m	Stig Beckman
s	Carola Törqvist	m	Sirkka-Liisa Westerholm
s	Bordläggs	m	Bordläggs
s	Bordläggs		-----
s	Bordläggs	fp	----
	-----	fp	Håkan Mankefors
v	--	fp	Monica Nordebo
v	Stig Jansson	fp	Harald Haapala
	Bordläggs		Idla Anne-Mai
mp	-----	kd	-----
	--		----
	Jörgen Wide		Magnus Agestav

Skattenämnden för Företagsskattekontor 2 och Projektkontoret för tiden 2003-2006

Ledamöter

s	Bernt Lundberg	m	Folke Bergman
s	Per Aldeborg	m	Antra Johansson-Ranti
s	Susanne Lindberg Elmgren	m	Christer Åström
s	Camilla Sundgren Blixt	m	Claës Fock
s	Kåge Gustafsson	m	Ulla Molin
s	Anders Ekman	m	Ann Kristin Rosander
s	Maj Sjöberg		-----
s	Tycho Niemi	fp	--
s	Hans Ivarsson	fp	Kjell Oskarsson
s	Jorma Ström	fp	Ulf Björneheim
	-----	fp	Hans Ekström
v	---		Lars Krüger
v	Peter Berg von Linde	kd	-----
	Linus Kyrklund	kd	---
mp	-----		Bordläggs
	---		Bordläggs
	Bordläggs		

Skattenämnden för Företagsskattekontor 3 för tiden 2003-2006

Ledamöter

s	Stig-Magnus Brodin	m	Louise Angleryd
s	Per-Olov Björk	m	Jan Möller
s	Maria Cupén	m	Ingvar Hellman
s	Caroline Sundgren	m	Eva Björnström
s	Allan Stenvall	m	Ulf Björk
s	Joakim Edhborg	m	Margareta Hedelius
s		fp	Berit Engelke
s	Holger Forsberg	fp	Gunnar Blomberg
s	Bordläggs	fp	Lars-Ove Gavelin
s	Bordläggs	fp	Bordläggs
	Bordläggs		-----
v	-----	kd	---
v	-	kd	Björn Wahlqvist
	Hjördis Levin		Bordläggs
mp	Sevim Uzunel		

	--		
	Lars Arenander		

Skattenämnden för Företagsskattekontor 4 för tiden 2003-2006

Ledamöter

s	Inga Borén	m	John Berg
s	Säde Pekurinen	m	Anne-Sophie Rönnerberg
s	Lars Bergvall	m	Bo Ivgren
s	Jan-Olof Gustavsson	m	Lars-Eric Hesselgren
s	Göran Helander	m	Mats Adamsson
s	Ingvar H Johansson	m	Bengt Holmberg
s	Olle Olsson	m	Bruno Trönnerberg
s	Bordläggs		-----
s	Bordläggs	fp	-
s	Bordläggs	fp	Marianne Dahlin-Rosberg
s	Bordläggs	fp	Fredrik Hjelmqvist
	-----	fp	Bordläggs
v	--		Bordläggs
v	Lars Göran Järnebeck	kd	-----
	Bordläggs	kd	--
mp	-----		Ingemar Norberg
	--		Bordläggs
	Monica Sofroniou		

Skattenämnden för Företagsskattekontor 5 för tiden 2003-2006

Ledamöter

s	Torbjörn Sundblad	m	Bertil Moberg
s	Jerker Andersson	m	Birger Eriksson
s	Bengt Roxne	m	Arne Wijkman
s	Mikael Åström	m	Bo Jonsson
s	Bo Jonasson	m	Stellan Schultz
s	Irene Arell	m	Anders Thuresson
s	Karl-Ivar Jacobsson	m	Gunborg Falksveden
s	Hanne Ringström	m	Ulla Jansson
s	Inga-Lisa Nymann		-----
s	Bordläggs	fp	---
s	Bordläggs	fp	Anna-Maria Kessler
	-----	fp	Lilian Nilsson
		fp	Bertil Nilsson
v	Maria Sandgren Loa	fp	Bordläggs
v	Bordläggs		Bordläggs
v	Bordläggs	kd	-----
	-----	kd	---
mp	-		Bordläggs
	Rune Falgert		Bordläggs

Skattenämnden för Företagsskattekontor 6 för tiden 2003-2006

Ledamöter

s	Anders Helsing	m	Sven Ydell
s	Ewa Pettersson	m	Lennart Hultqvist
s	Siw Blomqvist	m	Ingvar Jacobsson
s	Dimitris Stavropoulos	m	Gunilla Törnqvist
s	Lillie Garstrand	m	Lars Fritjofsson
s	Bordläggs	m	Rune Schneider
s	Bordläggs		-----
s	Bordläggs	fp	--
s	Bordläggs	fp	Per Stensson
s	Bordläggs	fp	Erling Böhlin
	-----	fp	Bordläggs
v	-		Bordläggs
v	Mikael Täll	kd	-----
	Madeleine Gyllenhammar	kd	--
mp	-----		Bordläggs
	-		Bordläggs
	Bordläggs		

Skattenämnden för Företagsskattekontor 7 för tiden 2003-2006

Ledamöter

s	Kjell Hammar	m	Rolf Schnackenburg
s	Sten Lundqvist	m	Claes Lagerlund
s	Chris Åkerlund	m	Daniel Lassnäs
s	Mary Johansson	m	Uno Persson
s	Christer Sjöman	m	Bengt Lagerstedt
s	Eva Michal		-----
s	Bordläggs	fp	--
	-----	fp	Karl-Henrik Liminga
v	--	fp	Bordläggs
v	Anders Djerf		Bordläggs
	Eilert Uusijärvi	kd	-----
mp	-----	kd	--
	--		Åke Perlefeldt
	Bertil Bragby		Bordläggs

Skattenämnden för skattekontor Riks revisionskontor Riks och koncernrevisionskontoret för tiden 2003-2006

Ledamöter

s	Arne Söderberg	m	Johan Westin
s	Kjell-Anders Hietala	m	Börje Eriksson
s	Lars Gredefelt	m	Rolf Ericsson
s	Christina Järnstedt	m	Hans Wahlstein
s	Leif Appelgren	m	Kjell Öhrström
s	Siv Kimbré	m	Kurt A Norén
s	Lars Starkerud	m	Märnit Jäderberg
s	Assar Gylfe	m	Mikael Asklund
s	Karin Emsgård	m	Kristina Rosdahl
s	Anders Ekman	m	Claes Weidstam
s	Egil Johansson		-----
s	Nicolaus Diederichsen	fp	--
s	Sigge Berg	fp	Birgitta Wiklund
s	Lars Wessman	fp	Stig Wideklev
s	Edvin Adell	fp	Inga Emtell
	-----	fp	Sven Silverudd
v	--	fp	Bordläggs
v	Bordläggs	fp	Bordläggs
v	Bordläggs		Bordläggs
v	Bordläggs	kd	-----
	Bordläggs	kd	--
mp	-----	kd	Arne Andersson
mp	--		Jarl Fransson
	Bordläggs		Bordläggs
	Bordläggs		

Skattenämnden för Processkontoret revisionskontor 1 och 2 samt projekt-kontoret för tiden 2003-2006

Ledamöter

s	Anita Jonsson	m	Hans Lööv
s	Sven Bergendahl	m	Rolf Ericsson
s	Jan-Erik Wigren	m	Carl Johan Gestrup
s	Assar Gylfe	m	Madeleine Norlin
s	Anders Ekman	m	Ralph Svalstedt
s	Mona Rudenfeldt		-----
s	Bordläggs	fp	--
	-----	fp	Wiklund Birgitta
v	---	fp	Plogfelt Carl-Gustaf
v	Mujde Rachid	fp	Bordläggs

Bordläggs		Bordläggs
mp -----	kd -----	
---		---
Bordläggs		Erling Medefjord

Val av nämndemän i Länsrätt, Svea Hovrätt och Kammarrätt och Fastighetsdomstol

Fullmäktige beslutade

att för tiden 2003-2006 välja

300 nämndemän i Länsrätten i Stockholms län

162 nämndemän i Svea Hovrätt

43 nämndemän i Kammarrätten

80 nämndemän i Fastighetsdomstolen

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Länsrätt för tiden 2003-2006

Nämndemän

s	Christer Andersson	m	Bengt Carlsson
s	Haldo Andersson	m	Monica Köhler-Torelm
s	Katarina Annersjö	m	Bo Silfverhielm
s	Ulla Appelgren	m	Anna-Lisa Anshelm
s	Birgitta Asp	m	Margareta Holmberg
s	Kerstin Berggren	m	Gunnel Leach
s	Linnea Björnstam	m	Ulla Nilsson
s	Lennart Christiansson	m	Greger Oxhammar
s	Petra Dahlberg	m	Bo Andersson
s	Gun Ehrenpohl	m	Cecilia Lund
s	Kerstin Engström	m	Siv Pontander
s	Bo Erlandsson	m	Yvonne Riddervik
s	Lillemor Forslund	m	Peter Salomon
s	Jan Forsell	m	Anne Grönvall
s	Roine Hangvar	m	Ulla Molin
s	Viola Hansen	m	Jan-Adam Åstrand
s	Raymond Hansson	m	Jan-Erik Leijon
s	Barbro Hedman	m	Jan Lord
s	Sonja Heinonen	m	Per Molander
s	Ann-Christin Holgersson	m	Lillemor Starlander

s	Bo Holmberg	m	Kerstin B Malm
s	Laila Högdahl	m	Roland Bjurström
s	Bo Irsten	m	Christl Arnflo Nilsson
s	Victoria Isaksson	m	Tea Alvendal
s	Eva Jacobsson	m	Marta Fors
s	Wåge Johansson	m	Marita Liljeqvist
s	Bo Jonsson	m	Ingrid Burup
s	Anna Kopp	m	Bengt Akalla
s	Kerstin Kypengren	m	Lennart Hammarström
s	Göran Larsson	m	Ros-Marie Lindahl
s	Gerth Molander	m	Lars Malmquist
s	Gulli Ljung	m	Jaan Vilval
s	Anders Löwdin	m	Håkan Sjöblom
s	Elsie Nilsson	m	Cecilia Sylten
s	Per-Erik Nyholm	m	Isabella Jernbäck
s	Barbro Nylander	m	Gunilla Hallberg
s	Bengt T Petterson	m	Birgitta Järpsten
s	Hans Ravelius	m	Gisa Kerschinsky
s	Åke Reisnert	m	Jan Ahlberg
s	Gun Sandquist	m	Solveig Fröberg
s	Nils Gustav Thulén	m	John Berg
s	Rigmor Wallin	m	Christina Schnackenburg
s	Regina Winzer	m	Eva Närvä Eikenroth
s	Olle Almqvist	m	Agneta Östman- Wenger
s	Kristina Sjöqvist	m	Lars Engström
s	Inger Svalstedt	m	Helge Rooth
s	Monica Styhr	m	Ellinor Exner
s	Rose Marie Söderberg	m	Ulla Tiedemann
s	Mikael Tay	m	Gunilla Ahlman
s	Ulla Andersson	m	Margareta Andersson
s	Tage Andersson	m	Lisbeth Gustâv
s	Sven Arvedson	m	Saga Åshage
s	Catarina Arsic-Johnsson	m	Märta Engelberth-Fridell
s	Ann Ayadin	m	Bertil Ogenstam
s	Gun Blomgren	m	Magnus Boman
s	P O Brorsson	m	Bo Klasmark
s	Peter Bojovic	m	Björn Liljedahl
s	Kenneth Bylund	m	Christina Gardos
s	Inga Lisa Dahlbäck	m	Gunnel Blomberg
s	Siv Eklund	m	Jan-Allan Mårtensson
s	Tommy Eklund	m	Hans Buhre
s	Joakim Eklås	m	Sven Kinnander
s	Bo Engström	m	Jan Almerheim
s	Ulf Eriksson	m	Carl Erik Gustafsson
s	Harriet Henningsson	m	Katja Bähr
s	Irma Holmberg	m	Jan Birgersson
s	Barbro Hyllienmark	m	Jan H Larsson

s	Gerd Ingels	m	Birgitta Lagerlund
s	Lars Jarpner	m	Ingegerd Thorngren
s	Christer Johansson	m	Ann-Marie Hjorth
s	Christina Johansson	m	Lena Ohlsson
s	Rolf G Johansson	m	Margareta Murad
s	Roger Karlsson	m	Karin Ekarna
s	Birgit Larsson	m	Ulf Lublin
s	Gullbritt Lindholm	m	Margareta Ekman
s	Lena Lindqvist		-----
s	Ove Lundberg	fp	---
s	Anita Lövsström	fp	Diana Alyasis
s	Maj Malmström	fp	Sture Andersson
s	Ann Marie Morberg	fp	Sybil Arreholt
s	Birgitta Mårtensson	fp	Emil Barhebreus
s		fp	Christina Becker
s	Ingegerd Nilsson	fp	Bo Bengtsson
s	Karl Olof Nilsson	fp	Birgitta Berggren-Hedin
s	Bror Nordqvist	fp	Lennart Betnér
s	Karin Olelind	fp	Ann Bexelius
s	Peter Palmerlund	fp	Olof Dellby
s	Lars Persson	fp	Pia Duroj
s	Anna Britt Piuva	fp	Berit Elisson
s	Emanuel Poli	fp	Ylva Engstedt
s	Inga Maj Rasmusson	fp	Evert Ericsson
s	Sune Ryding	fp	Sergio Flores
s	Berit Rönngren	fp	Carita Grönbäck
s	Göte Silver	fp	Harriet Gustafsson
s	Roland Sernlind	fp	Roland Gustavsson
s	Lena Simmerud	fp	Harald Haapala
s	Dragan Trtica	fp	Inga Carin Hammar
s	Wania Twedberg	fp	Monika Hansson
s	Lars Vidén	fp	Torun Hegardt
s	Ulla Britta Winroth	fp	Birgitta Henriksson
s	Bordlägg	fp	Hans Henriksson
s	Bordlägg	fp	Caroline Ifvarsson
s	Bordlägg	fp	Marie Kaiding
s	Bordlägg	fp	Mia Kessler
s	Bordlägg	fp	Marianne Krüger
s	Bordlägg	fp	Gunilla Lundvall
s	Bordlägg	fp	Aina Mistell
	Bordlägg	fp	Valeria Nagy-Seidel
v	Bordlägg	fp	Monika Nordebo
v	Bordlägg	fp	Maarit Nordmark
v	-----	fp	Sven Ohm
v	---	fp	Gun-Britt Oscarsson
v	Nebi Bal	fp	Lennart Phillip
v	Ingemar Bjuggren	fp	Barbro Ramström

v	Carl-Einar Blesser	fp	Anders Rodin
v	Necla Bora	fp	Gerd Roos
v	Britta Båvner	fp	Lars-Johan Runeström
v	Klas Ek	fp	Elisabeth Samsing
v	Bitte Engzell	fp	Anders Sjölund
v	Karin Eriksson	fp	Håkan Sjöström
v	Annika Haglund	fp	Ann-Marie Svala
v	Ingrid Hellberg	fp	Arne Svan
v	Birgitta Henricson	fp	Margot Thorin
v	Marja Hillerström	fp	Lars Uebel
v	Eva Karlsson	fp	Birgitta Weldert Cedervall
v	Minoo Khademi	fp	Carolina Westin
v	Karin H Larsson-Sundén	fp	Stig Wideklev
v	Mats Lindberg	fp	Maj-Britt Åkesson
v	Peter Linde-Qvist		Gunilla Åström
v	Hans Marcusson	kd	-----
v	Jonna-Karna Müller	kd	--
v	Jenny Norberg	kd	Thomas Simonsson
v	Ulla Olsson-Engström	kd	Lillemor Mattsson
v		kd	Inga-Britt Backlund
v	Rashad Abdel al Rached	kd	Bengt von Hofsten
v	Lars-Åke Sandström	kd	Adel Randqvist
	Bertil Sten	kd	Bjarne Enkulla
mp	Kajsa Stenfelt	kd	Sören Danielsson
mp	Inga-Lill Stinzing	kd	Hans Andersson
mp	Eva Wallin	kd	Jessica Stjernström
mp	Eduardo Villanueva-Contreras	kd	Maj Birgersson
mp	-----	kd	Gunnar Eriksson
mp	---	kd	Ann-Marie Friman
mp	Agnetha Boström	kd	Marie Herolf
mp	Henrik Grapengiesser	kd	Alf Kyrö
mp	Andreas Hassinen-Ellefsen	kd	Magda Ayoub
mp	Anders Hård	kd	Katherine Marshall
mp	Sylvester Johnson	kd	Horst Melzer
mp	Mats Ormhed	kd	Lars Nordqvist
mp	Per Ornestam	kd	Michael Saltas
mp	Gerard Rikken	kd	Per Sporsén
	Helen Axnäs-Rotsman		Åsa Stefansson
	Ingbritt Söderlind		Bordläggs
	Ylva Wahlström		
	Viveka Willner		
	Agnita Wärm		
	Ingrid Österman-Dahlgren		

Nämndemän

s	Katarina Annersjö	m	Birgitta Breile
s	Leif Appelgren	m	Anita Bergström-Hellman
s	Inger Attersand	m	Rose Marie Bladholm
s	Gunnar Björkman	m	Per Bondelid
s	Seve Boudrie	m	Bo Braun
s	Hans Båging	m	Marthine Elfvin
s	Lennart Christiansson	m	Helen Florén
s	Kjell Fransson	m	Gunilla Gustafsson
s	Moniqa Ekman	m	Anita Hagéus
s	Kerstin Ekstrand	m	Katarina Hamntorp-Kretzchmar
s	Denis Frick	m	Eivor Hultén
s	Christina Grebesjö-Sutton	m	Christina Lagerberg
s	Sylvi Heinonen	m	Hans Laufke
s	Lennart Jansson	m	Leif Magnusson
s	Gunilla Lindberg	m	Majlis Schale
s	Lisbeth Lidbom	m	Ewa Schenström
s	Gerth Molander	m	Anders Thureson
s	Sven Måhlén	m	Sven Ydell
s	Hans B Panes	m	Gisa Kerschinsky
s	Henrik Persson	m	Birgitta Järpsten
s	Jan Persson	m	Ulf Rörström
s	Gunilla Skoglund	m	Iwan Ahlström
s	Staffan Svärd	m	Lars Midby
s	Nils-Erik Särnbrink	m	Anette Tagesson
s	Göran Söderlund	m	Göran Pettersson
s	Birgitta Österlund	m	Peter Grossman
s	Irene Arell	m	Anne-Marie Högel
s	Catarina Arsic-Johnsson	m	Lars Engström
s	Astrid Berglund	m	Elisabeth Falck
s	Sune Björklund	m	Agneta Fehn Bergström
s	Eivor Bladh	m	Ove Hahn
s	Göran Blomström	m	Asta Holm
s	Hans Carlsson	m	Eva Klingström
s	Birgitta Danell	m	Georg Jönsson
s	Inga Lill Emanuelsson	m	Elisabeth Bovin-Exner
s	Gun Frisk	m	Stig Nordin
s	Ove Frisk	m	Ralf T Homlin
s	Bo Gustafsson Grip	m	Lars Hansson
s	Jonny Hedberg	m	Björn Berntsson
s	Claes Hellgren	m	Solveig Fröberg
s	Bernt Hofström		-----
s	Jan Eric Jansson	fp	Håkan Berg
s	Wlodek Kowalski	fp	Berit Bäckman
s	Karl Erik Lundholm	fp	Claes Fleming
s	Fritz Miesenberger	fp	Victor Flores

s	Rikard Nekojan	fp	Katarina Frändberg
s	Ulf Nordlinder	fp	Lilian Grassman
s	Barbro Nordlöf	fp	Anita Hagelbeck
s	Barbro Persson	fp	Ruth Holmkvist Svensson
s	Tore Persson	fp	Sven Hugosson
s	Hani Shalaly	fp	Krister Johanson
s	Bror R Svärd	fp	Kerstin Lagerqvist
s	Märtha Thölin	fp	Ove Ladin
s	Bordläggs	fp	Leo Liljengren
s	Bordläggs	fp	Bjarne Linder
s	Bordläggs	fp	Kari Malmström
s	Bordläggs	fp	Gertrud Mankefors
	Bordläggs	fp	Peter Michanek
v	Bordläggs	fp	Ola V Palm
v	-----	fp	Kåge Pihl
v	-	fp	Marie Loise Plogfeldt
v	Siv Bergvall	fp	Marie Louise Ramnefalk
v	Ingemar Björklund	fp	Hans Rutberg
v	Maja Bukovac-Re	fp	Jan Silverudd
v	Jan A S Bäckström	fp	Sven Silverudd
v	Karl-Gustaf Johansson	fp	Gunilla Thörn
v	Margareta Jonsson	fp	Jan-Erik Virgin
v	Kerstin Krusell	fp	Lena Zuhr
v	Hans Marcusson	fp	Bordläggs
v	Åke Mezan	-----	
v	Eva Tavander		
v	Margareta Toss	kd	Mayvor Franklin
v	Annacarin Wallin	kd	Evy Hellberg
	Bordläggs	kd	Gunnar Nordin
mp	Bordläggs	kd	Gunilla Oljeqvist
mp	Bordläggs	kd	Evan Andersson
mp	-----	kd	Rauof Ayoub
mp	Martin Goldberg	kd	Emma Henriksson
mp	Sigvard Lindblom	kd	Birgitta Karlsson
mp	Margareta Lundberg	kd	Rode Kennerberg
mp	Bernt Lundqvist	kd	Björn Wahlqvist
mp	Göran Svennberg	kd	Aliz Serafin
	Gunilla Tovatt	kd	Monica Karlsson
	Pia Zetterberg		
	Anders Öberg		

Kammarrätt för tiden 2003-2006

Nämndemän

s Lennart Andersson

m Bo Arkelsten

s	Kerstin Ekstrand	m	Håkan Filipsson
s	Anna-LisaHåkansson	m	Viveka Friberg
s	Seppo Kalevuori	m	Birgitta Krebs
s	Britten Lagerkvist Tranströmer	m	Ulla-Maj Samuelson
s	Kerstin Marcusson	m	Ulla Dubeck
s	Inger Jerstedt Ahl	m	Jan Hellgren
s	Eva Lotta Arenander	m	Jan Herrlin
s	Lars Bergendahl	m	Marianne Lindner Löfgren
s	Palle Carlsson	m	Ann-Margret Örnberg
s	Kerstin Hedin Lindholm	m	Bordläggs
s	Bertil Jansson		-----
s	Anna Lisa Lundmark	fp	Karl Bern
s	David Lundqvist	fp	Gunilla Ehrenhorn
s	Christina Lyngå	fp	Ann-Charllotte Glas
s	Sune Ryding	fp	Mona Hansson
	-----	fp	Stina Morian
v	---	fp	Kristina Perols
v	Catharina Burström-Junestad	fp	Siv Strid
v	Rune Båvner		-----
v	Anna Fugelstad	kd	Svante Smedman
	Cyrus Pairawan	kd	Birgit Devell
mp	-----	kd	Magda Ayoub
mp	---		
	Annika Nyberg Titalii		
	Folke Nässla		

Fastighetsdomstol för tiden 2003-2006

Nämndemän

s	Daniel Abrahamsson	m	Bordläggs
s	Björn Andersson	m	Bordläggs
s	Lars Bergvall	m	Bordläggs
s	Urban Castelius	m	Bordläggs
s	Lars Gredefelt	m	Bordläggs
s	Karl-Erik Hammerin	m	Bordläggs
s	Jan-Olof Larsson	m	Bordläggs
s	Ahmed Maulidi	m	Bordläggs
s	Karin Nyström	m	Bordläggs
s	Åke Olsson	m	Bordläggs
s	Solveig Ott	m	Bordläggs
s	Christina Wanngård	m	Bordläggs
s	Joakim Edhborg	m	Bordläggs
s	Olle Fredriksson	m	Bordläggs
s	Ove Frisk	m	Bordläggs
s	Monica Hedberg	m	Bordläggs
s	Per Arne Hällqvist	m	Bordläggs
s	Jan Eric Jansson	m	Bordläggs
s	Sune Linder	m	Bordläggs
s	Lars Lindström	m	Bordläggs
s	Bror Nordqvist		-----
s	Bordläggs	fp	Uno Arfvidsson
s	Bordläggs	fp	Kjell Bivén
s	Bordläggs	fp	Arne Boeke
s	Bordläggs	fp	Lars Elenborg
s	Bordläggs	fp	Carl-Lennart Fransson
s	Bordläggs	fp	Leif Josefsson
s	Bordläggs	fp	Yngve Kjellin
s	Bordläggs	fp	Hans Lannvik
s	Bordläggs	fp	Carl-Gustav Plogfeldt
	-----	fp	Lars-Erik Rosberg
v	--	fp	Fred Saberi
v	Inga Allard	fp	Karl Tynelius
v	Jan Bergvall	fp	Bordläggs
v	Christin Kandell	fp	Bordläggs
v	Maria Sandgren Loa		-----
v	Arne Sedell	kd	Claes Karlsson
v	Bordläggs	kd	Stig M Wahlsten
	Bordläggs	kd	Birgitta Flensburg
mp	-----	kd	Ingemar Svensson
mp	--	kd	Bordläggs
mp		kd	Bordläggs
	Peter Modesta		

Anna Maria Ahlén
Bordlägg

Val av revisorer för landstingets donationsfonder

Fullmäktige beslutade

att bordlägga val av

två revisorer, varav en auktoriserad

två revisorsersättare, varav en auktoriserad.

Val av revisorer och revisorsersättare i landstingsägda bolag

att bordlägga val av revisorer och revisorsersättare i landstingsägda bolag.

Val av revisorer och revisorsersättare i vissa utom landstingsförvaltningen stående institutioner

Fullmäktige beslutade

att bordlägga val av

två revisorer och två revisorssuppleanter i Stockholms läns allmänna försäkringskassa

en revisor och en revisorsersättare för Stockholms läns hemslöjdsförening

en revisor och en revisorsersättare för Stiftelsen Vira Bruk

en revisor för Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län

en revisor för Sophiahemmets sjuksköterskeskola

en revisor och en revisorsersättare för Stockholms Konserthusstiftelse

två revisorer, varav en auktoriserad och två revisorsersättare, varav en auktoriserad för stiftelsen Stockholms läns Museum

en auktoriserad revisor och en auktoriserad revisorsersättare för Stiftelsen Stockholms läns äldrecentum.

§ 220**Borgensåtagande för AB Storstockholms Lokaltrafik avseende refinansiering av äldre leasingavtal för spårfordon (förslag 93)**

LS 0210-0429

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att teckna erforderlig proprieborgen (en eller flera borgensförbindelser) för AB Storstockholms Lokaltrafiks (och/eller annat bolag inom dess koncern, nedan kallat "koncernbolag") räkning, när AB Storstockholms Lokaltrafik (och /eller koncernbolag) ingår avtal om refinansiering av äldre leasingavtal avseende spårfordon inom en totalram om 2 600 000 000 kronor

att teckna erforderlig proprieborgen (en eller flera borgensförbindelser) för AB Storstockholms Lokaltrafiks (och/eller annat bolag inom dess koncern, nedan kallat "koncernbolag") räkning, när AB Storstockholms Lokaltrafik (och /eller koncernbolag) ingår avtal om internationell leasing avseende de nya avtalen

att ingen borgensavgift därvid skall utgå.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

§ 221

Bolagsliknande former för Karolinska sjukhuset och Södertälje sjukhus (förslag 94)

LS 0210-046

Anf. nr 300

I ärendet yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz, Christer G Wennerholm, Birgitta Rydberg och Stig Nyman.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till m-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att inrätta styrelser för Karolinska sjukhuset och Södertälje sjukhus fr o m den 1 januari 2003 bestående av vardera fem ledamöter

att rekommendera styrelsen för Karolinska sjukhuset att medge närvarorätt vid styrelsens sammanträden för representant för Karolinska Institutet i enlighet med vad som framgår av KL 6 kap 19 §

att tillskjuta eget kapital till Karolinska sjukhuset och Södertälje sjukhus på högst 550 000 000 kronor respektive högst 80 000 000 kronor att finansieras genom överföring från Koncernfinansiering.

§ 222

Paragrafen finns ej

§ 223**Nytt reglemente för landstingsstyrelsen och landstingets nämnder (förslag 95)**

LS 0211-0507

Anf. nr 304

I ärendet yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz, Stig Nyman, Chris Heister och Birgitta Rydberg samt Fredrik Kronberg.

YRKANDEN

1) bifall till landstingsstyrelsens förslag samt utdelat tilläggsförslag

2) avslag till landstingsstyrelsens förslag

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag och tilläggsförslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag samt enligt landstingsstyrelsens utdelade tilläggsförslag

att anta förslag till nytt reglemente för landstingsstyrelsen och landstingets nämnder

att reglementet skall gälla från och med den 1 januari 2003; Dock skall 38 § och rubriken till paragrafen gälla först från och med den 1 februari 2003

att landstingsstyrelsen under tiden 1 januari 2003 - 1 februari 2003 skall svara för verksamheten vid Karolinska sjukhuset och Södertälje sjukhus.

att nuvarande reglemente med allmänna föreskrifter för Stockholms läns landstings nämnder upphör att gälla från och med den 1 januari 2003

att nuvarande reglementen med särskilda föreskrifter för landstingets hälso- och sjukvårdsnämnd, sjukvårdsstyrelser, tandvårdsnämnd, sjukvårdens och tandvårdens produktionsstyrelse, färdtjänstnämnd, kulturnämnd, patientnämnd samt regionplane- och trafiknämnd upphör att gälla från och med den 1 januari 2003.

RESERVATIONER

M-, fp- och kd-ledamöterna reserverade sig till förmån för avslagsyrkandet.

Nya motioner

§ 224**Anmälan av motioner**

LS 0212-0567--0570,

Nr 2002:26 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om en ny kvinnoklinik på S:t Görans sjukhus med förlossningsavdelning

Nr 2002:27 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om en ny strålbehandlingsklinik

Nr 2002:28 av Birgitta Rydberg (fp) om stöd till minneshandikappade genom ett fördubblat antal demensutredningar

Nr 2002:29 av Maria Wallhager (fp) om gratis influensavaccin för kroniskt sjuka och andra utsatta

Motionerna remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

Nya interpellationer

§ 225

Anmälan av interpellationer

LS 0212-0538, 0545

Nr 2002:11 av Cecilia Carpelan (fp) om stöd till våldtagna kvinnor

Nr 2002:12 av Birgitta Rydberg (fp) om biobankslagen ska tillämpas i Stockholms läns landsting

Interpellationerna skall besvaras vid nästa sammanträde.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl 16.15.

Peter Freme

Yttranden vid Stockholms läns landstings möte den 10 december 2002

§ 215 Budget för Stockholms läns landsting för 2003 och plan för åren 2004-2005 (förslag 92)

Allmänpolitisk debatt

Anförande nr 1

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter!
Stockholms läns landsting står nu inför en dubbel utmaning: att både åstadkomma en god och rättvis utveckling av sjukvården och kollektivtrafiken i vår växande region och genomföra en kursändring mot en sund ekonomisk utveckling.

Vårt utgångsläge är i sanning unikt dåligt, eftersom den förra majoriteten fullt medvetet dragit på oss underskott som få ens i sina vildaste fantasier kunde föreställa sig var möjliga för ett enskilt landsting. Bara innevarande år beräknas underskottet bli långt över 4 miljarder, och den sammanlagda ryggsäck som Ralph Lédel och hans borgerliga styre har lagt på landstinget uppgår till över 10 miljarder på fyra år.

Den nya majoriteten vill nu ta itu med det dubbla uppdraget från väljarna. Vi måste komma till rätta med de finansiella och styrningsmässiga problemen, och samtidigt måste vi åtgärda många allvarliga problem inom både sjukvården och kollektivtrafiken.

På hälso- och sjukvårdens område finns många problem, exempelvis kapacitetsbristen inom förlossningsvården och brister när det gäller vårdgarantin, som inte håller vad den lovar. Det är inte acceptabla förhållanden. Dessutom måste vi investera i både kapaciteten och pålitligheten i kollektivtrafiken.

Att klara både-och, det vill säga att åtgärda bristerna i vården och trafiken samtidigt som ekonomin rehabiliteras, är det dubbla uppdraget, ordförande!

Jag skulle personligen önska att vi de närmaste två dagarna slapp en lång och simpel politisk träta om förhållanden som inte kan avgöras här i fullmäktige. Kanske är detta en from förhoppning så snart efter valet. Kanske är det ännu svårt för de borgerliga partierna att mer förutsättningslöst rannsaka sitt eget agerande de senaste fyra åren, nämligen att köra ekonomin i sank och skylla allt på skatteutjämningen.

Vi väljer nu en ny väg. Den ekonomisk-politiska strategi som vi valt bygger på huvudprincipen att vi själva måste ta ansvar för våra hemkokta ekonomiska problem för att ha bättre möjligheter att nå förståelse utanför länet för våra specifika förutsättningar. Fem punkter utgör grunden för vårt vägval.

För det första: Vi behöver minska gapet mellan kostnader och intäkter för att ge verksamheterna en stabilare grund. Därför väljer vi – i likhet med alla partier utom Moderaterna – att höja skatten, medan vi tillsammans med övriga partier – också här utom Moderaterna – väljer att inte höja SL-taxan.

Men en kraftig inkomstförstärkning, som vi föreslår, räcker inte. Därför säger vi för det andra: Vi måste bryta den dramatiska kostnadsökningstakten. Det håller inte att år efter år ha kostnadsökningar på 7–8 procent när intäktsökningarna stannar vid 3. Det torde vara en självklarhet för de flesta. Därför måste vi minska den totala personalkostnadsökningstakten, pressa läkemedelskostnaderna, minska den inhyrda personalen och förbättra produktiviteten. Inte minst måste vi uppnå ett effektivare patientflöde, det vill säga mer vård måste produceras närmare länets medborgare och mindre inom akutsjukhusens väggar.

För det tredje: Vi behöver skapa ordning i styrsystemen och budgetprocessen. På några få veckor har vi den nya majoriteten försökt att försäkra oss om att det underlag som ligger till grund för den politiska hanteringen av budgeten är relevant – detta för att skapa realistiska utgångspunkter såväl för oss politiker som för alla anställda som ska vara med och verkställa våra beslut. Vi lämnar därför följande besked: Budgeten ska hållas.

För det fjärde och kanske viktigast just nu: Vi inför en ny politisk och administrativ organisation som ger oss bättre förutsättningar för ägarstyrning och en samlad beställarstyrning. Målet är att under perioden lägga grunden för en helt ny och modern hälso- och sjukvård i Stockholms län.

För det femte: Vi påbörjar nu, i samverkan med de fackliga organisationerna, en utveckling av det personalpolitiska arbetet med målsättningen att förbättra inflytande, arbetsmiljö och allmänna utvecklingsmöjligheter. Arbetet med att minska sjukskrivningarna, särskilt långtidssjukskrivningarna, ska prioriteras.

Ordförande, fullmäktige! Under fyra borgerliga år har mycket liten kraft ägnats åt att utveckla och effektivisera landstingets egen verksamhet. Ingen kraft alls har ägnats åt att upprätta en realistisk budget, upprätthålla kostnadskontrollen eller utveckla våra styrsystem. All energi har ägnats åt privatiseringar. Färdriktningen har varit glasklar för den förra, borgerliga majoriteten. Det framgår med all önskvärd tydlighet av Moderaternas mycket extrema budgetförslag att vi har haft rätt på den punkten.

Som jag sade tidigare är det kanske ännu lite svårt för de borgerliga partierna att rannsaka sitt eget agerande. De framlagda oppositionsbudgetarna visar sammantaget att det återstår en hel del i den vägen. Men det som hänt med landstingets ekonomi de senaste åren är så oerhört graverande att medborgarna i vårt län vore förtjänta av en större seriositet i ekonomiska frågor än vad som har varit brukligt i den här församlingen de senaste åren. Det faktum som ingen kan bortse från är att landstingets tidigare ledning medvetet misskötte ekonomin och ådrog landstinget enorma underskott.

Ordförande! Ur finansiellt perspektiv finns det inget seriöst alternativ till vårt budgetförslag. Det enda oppositionen har kunnat enas om är att klamra sig fast vid samma strategi som man har misskött landstinget med under förra mandatperioden. De olika budgetförslagen från oppositionen uppvisar ingen som helst vilja att ta itu med våra egna problem. Att förneka att sådana finns och som strutsen stoppa huvudet i sanden skapar föga trovärdighet i omgivningen eller organisationen.

Självfallet är Moderaterna mest oseriösa. De åstadkommer en budget i balans genom ett förslag till skatteutjämningsystem som riksdagen redan en gång förkastat. Kd och Folkpartiet har snickrat på egna varianter, som i sig – det erkänner jag gärna – ändå innehåller något slags öppenhet för diskussion inför framtiden. Men alla har ett gemensamt: Det är rent oseriöst att bygga landstingets ekonomi på fritt fabulerande om ett nytt utjämningsystem. Det är en sak att vilja förändra i frågor som avgörs av Sveriges riksdag och en helt annan att lägga fram seriösa budgetförslag i Stockholms läns landsting.

Även vi i den nya majoriteten anser att det av er hatade skatteutjämningsystemet har brister. Men låt oss göra några saker väldigt tydliga: Till skillnad från Moderaterna vill vi ha en inkomstutjämnning som i hög grad skapar likvärdiga förutsättningar i hela landet. När det handlar om kostnadsutjämnningen är vi underkompenserade. Systemet borde bättre spegla vårt kostnadsläge, och vi tänker framföra detta till den parlamentariska utredning som nu arbetar med denna fråga.

Det tonläge som den förra majoriteten valde i denna fråga under den perioden har dock inneburit allvarliga problem med att få gehör i resten av landet för våra speciella förutsättningar. Att ni nu inte orkar rannsaka er för den medvetna underskottspolitik som ni har fört må vara hänt. Men det är fullständigt obegripligt att ni fortfarande inte inser att ni genom er öppna obstruktionspolitik provocerat kommun- och landstingsföreträdare i hela Sverige som kämpat och slitit med sina underskott. Genom att tillåta årliga kostnadsökningar på 7–8 procent och genom att genomföra och hela perioden hålla fast vid en ofinansierad skattesänkning skapade ni en trovärdighetsklyfta gentemot resten av landet som vi nu kommer att få ägna tid och kraft åt att försöka reparera.

Nej, det är inte så man skapar trovärdighet för mer verklighetsanpassade förutsättningar för Stockholms läns landsting. Vi vill skapa respekt och trovärdighet för det faktum att vi nu tar tag i våra egna problem. Då kanske vi också kan få till förändringar.

Ordförande, fullmäktige! För verksamheternas del väljer vi den lugna vägens strategi. Privatiseringarna ska utvärderas liksom genomförda bolagiseringar. Utvecklingen av intraprenad drift, som påbörjades förra perioden, fullföljs. Vårdgarantin ska under perioden utvecklas. I två avseenden blir det dock rejäla kursändringar.

För det första: Arbetet med den stora upphandlingen av akutsjukvård avbryts. För det andra: Budgeten innehåller ett väsentligt mycket tydligare folkhälso- och rättviseperspektiv än tidigare.

Till sist: Genom vårt budgetförslag skapar vi en ny start för Stockholms läns landsting. Det blir realistiska och mer stabila budgetförutsättningar. Färdriktningen blir inställd mot samverkan i stället för konkurrens. Ökad rättvisa är ledstjärnan. Utvecklingen av en modern hälso- och sjukvård startar, och en utbyggnad av kollektivtrafiken i Stockholms län påbörjas. Alla goda, konstruktiva krafter har möjlighet att bidra i detta arbete.

Ordförande! Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 2

Landstingsrådet Heister (m): Ordförande, landstingsledamöter! Ett nytt år närmar sig, landstinget har fått en ny majoritet, och en ny budget ska antas.

Detta är första gången som jag företräder mitt parti i den allmänpolitiska debatten under budgetfullmäktige i Stockholms läns landsting. Men tyvärr är inte allt nytt. Vi har tidigare under hösten hört företrädare för Socialdemokraterna och Vänstern tala om det underskott som den borgerliga majoriteten har lämnat efter sig och påstå att det endast skulle bero på skenande kostnader och en skattesänkning på 40 öre – vi har redan hört Ingela Nylund Watz säga det från talarstolen i dag.

Lika ofta kommer vi att få höra representanter för de borgerliga partierna, mig själv inkluderat, försöka få vänstermajoriteten att förstå att regeringens straffbeskattning är orsaken.

Vi politiker har alltid en tendens att tala om siffror och statistik, att ställa olika helhetslösningar mot varandra, att göra jämförelser av varandras budgetförslag och att glömma bort vad debatten egentligen borde handlar om: Vilka blir konsekvenserna för den enskilde individen?

Vad innebär de olika budgetförslagen för den gamla damen med sliten höftled? Hur länge ska en cancerpatient behöva vänta på strålbehandling? Vad innebär 8 000 kronor mer i skatt varje år för en tvåbarnsfamilj med radhus i Nacka som redan har sett fastighetsskatten öka med hundra procent de senaste åren? Kan en medlem i Kommunal som är anställd i Stockholms läns landsting räkna med 6 procents löneökning, om Socialdemokraterna i landstinget antar en budget som syftar till att trycka tillbaka löneökningarna? 6 procents löneökning är ju Kommunals mål.

Vi får aldrig glömma bort att de beslut som vi – alla vi i denna sal – fattar i allra högsta grad påverkar vardagen för enskilda människor.

Ta en av våra egna anställda, en sjuksköterska – vi kan kalla henne Marie. Marie bor i Huddinge och jobbar på Södersjukhuset. Hon är sambo och har två barn. Marie gör en stor insats för sjukvården. Familjens ekonomiska situation är tuff, men det går. På grund av Socialdemokraternas politik i kommun, landsting och riksdag höjs skatten nästa år för Marie och hennes familj. Den höjs med 2 kronor på varje intjänad hundralapp. För Maries familj innebär bara landstingsskattehöjningen 8 000 kronor.

Vad ska Marie och hennes familj göra? Ska de strunta i semestern? Sommarledigheten är verkligen viktig för att Marie ska kunna klara av sitt jobb med den stress som det innebär. Vad händer om hon inte får någon semester?

Ska de sälja bilen? Familjens bil är kanske inte nödvändig. Det blir ju dessutom trängselavgifter snart om ni i den nya majoriteten får bestämma. Handla kanske man kan göra i närbutiken, fast det är ju ganska dyrt, och hur ska barnen få skjuts till träningarna och farmor få besök på söndagarna?

Återstår alternativet att sälja huset och flytta till något billigare, kanske utanför länet. Sälja huset som barnen har växt upp i – inte för att mamma och pappa har fått lägre inkomster, utan för att skatten har gått i höjden.

Nu tror ni kanske att jag målar upp skräckscenarier, men detta är situationen för många människor i Stockholms län redan i dag. Stockholms län har blivit en utflyttningsregion.

Från att ha varit en region som människor sökt sig till – för arbete, kultur, storstadskänsla och utveckling – har Stockholm nu blivit en utflyttningsregion. Fram till oktober i år har nästan 3 000 personer flyttat från Stockholm till övriga landet. Det är människor som Marie och hennes familj som flyttar.

Vad beror det på? Är det brist på arbete? Nej, arbetslösheten är fortfarande lägre här än i övriga landet. Är det fel på kulturen, på storstadskänslan? Nej, knappast det heller. Det beror på kostnaderna för vanliga människor: boendekostnaderna, fastighetsskatten, matpriserna. Det är dyrare i Stockholm, och nu kommer skattechocken ovanpå det.

Vad tror ni socialdemokrater att det får för resultat? Hur många familjer ska tvingas flytta för att få en rimlig familjeekonomi, för att slippa en skattechock på 8 000 kronor?

Eller tycker ni att det här är en bra utveckling? Marie och hennes familj ska inte bo i Stockholmsregionen. Har det blivit viktigare för er att värna regeringens orimliga utjämningskatt än invånarna i Stockholms län? Konsekvensen blir ju att allt fler tvingas flytta.

Eller är ni så förblindade av det ni tror är den egna organisationens behov att ni inte ser konsekvenserna? Ni höjer skatten utan att blinka, och det är ju den enklaste lösningen – att det sedan drabbar vanliga människor som Marie och hennes familj kanske ni inte tänkte på.

Sedan kan ni försöka skylla på oss borgerliga hur mycket ni vill. Antar ni er budget är det ni som får bära ansvaret. Ni måste stå för era beslut. Om ni ger invånarna i Stockholmsregionen en skattechock utan like måste ni stå för konsekvenserna för vanliga människor, sådana som Marie och alla andra som inte har några marginaler.

Vi moderater har ett budgetförslag som innebär en budget i balans, oförändrad skatt och en tydlig prioritering av sjukvården. Detta föreslår vi eftersom vi vågar prioritera. Vi prioriterar att Marie och hennes familj ska kunna bo kvar och arbeta i Stockholms län och i den sjukvård som vi i landstinget har ansvaret för.

Jag yrkar för den moderata gruppens räkning bifall till det moderata budgetalternativet.

Anförande nr 3

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande och landstingsledamöter! Folkpartiet vill att Stockholmsområdet ska vara en bra region att leva i. Vi vill att vår region ska ha tillväxt och utveckling inom många områden för att vi ska kunna vara en motor för Sverige. Vi vill att många nya arbeten ska hamna här i stället för utomlands. Högre utbildning, forskning och ett gynnsamt företagsklimat är viktigt för vårt län. Men det behövs också bättre kommunikationer, fler bostäder och samtidigt en varsamhet med de gröna lungorna, så att vi har rekreationsområden även i framtiden.

Regeringens Stockholmsfientlighet får konsekvenser för den budget som vi snart ska fatta beslut om. Kombinationen av ett högt skattetryck i Sverige och särskilda straffskatter på oss som bor i Stockholms län i form av avgifter till skatteutjämning och fastighetsskatt drabbar vår region hårt. Folkpartiet vill ändra både fastighetsskatten och utjämningskatten, och vi säger nej till de biltullar som blir ännu en pålaga på invånarna i Stockholms län om den nuvarande majoriteten får sin vilja igenom. Det kommer vi att bekämpa.

Nästa år kostar skatteutjämningsen lika mycket som driften av Huddinge sjukhus, Norrtälje sjukhus och Södertälje sjukhus ihop, 5,3 miljarder kronor. Det är ett tal med så många nollor att de flesta av oss knappt kan förstå omfattningen av den export av skattepengar ur stockholmarnas plånböcker som går till andra landsting. Ofattbara belopp hamnar i fickan på till exempel Region Skåne, Västra Götaland, Jönköpings- och Kalmarlandstingen. Är det vettigt? Nej, säger vi i Folkpartiet.

Här i Stockholmsregionen bor människorna med de längsta restiderna, de högsta bostadskostnaderna, den dyraste maten. Ni socialdemokrater talar ofta om solidaritet. Varför ska vi betala nära 2 kronor av vår landstingskatt till andra län? Vi måste kräva rättvisa. Vi ska inte behöva diskrimineras. Vi i det här länet har faktiskt våra egna problem. Vi behöver satsa på gamla, sjuka, missbrukare, handikappade, utslagna.

De problem som vårt län har när det gäller att få en budget i balans beror helt och hållet på skatteutjämningsen – bara på den! Alla övriga problem är hanterbara, men det är inte skatteutjämningsen. Den är en gökunge som äter upp stockholmarnas sjukvård och privatekonomi.

Socialdemokraterna har ofta upprepat ett mantra om budget i balans. Vi kommer snart att se att era löften var lika mycket värda som luftpastejer.

Ni har talat om att ni ska göra er hemläxa innan ni vänder er till regeringen för att diskutera skatteutjämningsen. Det var och är fel ordning. Förutom att länet nu får en rejäl skattehöjning innebär er budget ett växande underskott. Det vill jag visa med den här OH-bilden, som gäller hela mandatperioder.

Den blå stapeln visar ett underskottet för de gångna fyra åren på 9,6 miljarder. Den röda stapeln visar den budget som vi nu ska behandla med en linjär framskrivning för år 4, vilket ger ett underskott på 8,8 miljarder kronor. Den gula stapeln gäller en situation med lite mer realism när det gäller löner och personal, det vill säga om man lägger på 2

procent på de antaganden ni gör, vilket ger ett underskott på 10,2 miljarder. Den gröna stapeln motsvarar trenden under de gångna åren om man inte lyckas bryta den, vilket ger ett underskott på 13,0 miljarder.

Vi läser också att ni fördubblar låneskulden från 8,9 miljarder till nära 18 miljarder. Vi kan då bara konstatera att ni inte klarade hemläxan; det blir bakläxa. Ni måste faktiskt vara mer handlingskraftiga mot regeringen om det ska bli ordning i finanserna. Det var först för två veckor sedan som ni vaknade till så pass att ni röstade för vårt förslag att uppvakta regeringen.

Den gigantiska centralstyrning som ni nu tänker genomföra i strid mot förnuft och erfarenheter från andra landsting kommer att försätta hela sjukvården i ett kristillstånd. Kristerapin borde vara arbetsro och framtidstro, men er politik har underskott även i det avseendet.

Folkpartiet vill i stället ge både patienter och personal större frihet och makt. Vi gratulerar Vänsterpartiet till framgången att ha fått med sig både Miljöpartiet och Socialdemokraterna på att stoppa personal från att få driva verksamhet i egen regi och på att alla välfungerande personalgrupper som redan har tagit över i egen regi ska få konkurrens och tvingas tillbaka, om landstinget återtar driften. Det är socialismens renässans vi ser!

Men samtidigt vill vi i Folkpartiet uttala vårt beklagande av att patienter och vårdpersonal får sina valmöjligheter beskurna. Patienterna behöver fler vårdgivare – inte färre. Vårdpersonalen behöver fler arbetsgivare – inte färre.

Folkpartiets förslag innebär ökade satsningar på husläkarteam, äldrevård, rehabilitering, förlossningsvård och cancervård. Det innebär också att kulturens betydelse markeras. En trygg, pålitlig kollektivtrafik, där även funktionshindrade kan åka med, ryms i vårt budgetförslag.

Det behövs satsningar på friskvård och löneökningar för dem som vill vara kvar och göra vårdkarriär på golvet, i patientarbetet, om vi ska få personal att trivas och må bra. Vi återkommer med våra budgetförslag om allt det här under respektive budgethuvudtitel.

Jag yrkar med detta bifall till Folkpartiets budgetförslag i dess helhet.

Anförande nr 4

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Egentligen skulle jag väl tacka Birgitta Rydberg för gratulationen, men hon har fel, och det återkommer jag till under sjukvårdsdebatten. Hon har missförstått det mesta – medvetet, tror jag.

Jag ska tala om något helt annat i denna inledande runda, och det är ett viktigt område som vi har lyft fram i budgeten – jämställdhet och våld mot kvinnor. Jag ska alltså inte prata om ekonomi här – det har redan gjorts väldigt bra av Ingela Nylund Watz.

I inledningen till majoritetens budget, som vi har kallat *Rättvisa och hållbar utveckling*, säger vi att vi vill se en regional utveckling präglad av hållbar ekonomisk tillväxt – det ska vi se till att det blir –, minskad miljöpåverkan – det ska vi också se till att det blir –, minskade klassklyftor – det är svårt att åstadkomma men det är vår ambition – och ökad jämställdhet. Vi säger vidare att en utvecklad jämställdhetspolitik ska genomsyra landstingets alla verksamhetsområden, och vi kommer med en rad konkreta förslag om vad vi vill uppnå under den här mandatperioden.

Vi säger att all statistik ska vara könsuppdelad när den redovisas i rapporter och verksamhetsberättelser. Så är inte fallet i dag. Vi säger att ett jämställdhetsperspektiv ska finnas med vid planering och ledning av verksamheter i landstinget. Vi säger att vi årligen ska följa upp jämställdhetsarbetet i landstinget i samband med budget och bokslut, och vi säger att vi ska försöka bryta den könssegregerade arbetsmarknaden inom landstinget, ett nog så svårt uppdrag. Vi säger många andra saker också som ni kan läsa i budgeten.

Vi säger att för att lyckas med det här måste vi lyfta upp jämställdhetsfrågorna på en högre nivå. Därför har vi lagt ansvaret för dessa frågor på landstingsstyrelsen. Vi har utsett ett landstingsråd som har ett övergripande ansvar för jämställdhetsarbetet – det är undertecknad – och vi ska också se till att det finns en jämställdhetsrådgivare i den högsta koncernledningen. Det är den metod vi använder för att lyfta jämställdhetsfrågorna i landstinget.

Tyvärr måste jag säga att den här ambitionen tycks ha gått Moderaterna helt förbi. De har inte nämnt den med ett ord i sin budget. De tycker uppenbarligen inte att detta är viktigt. Folkpartiet har med några få skrivningar om jämställdhetsfrågor men förvånansvärt lite med tanke på att Folkpartiet ändå har en profil som ett feministiskt parti. Man tycker tydligen inte att jämställdhetsfrågor är viktiga i budgeten. Övriga partier är Kristdemokraterna det parti som har skrivit mest och bäst om dem – det är väldigt roligt. Jag ser fram mot ett samarbete i dessa frågor.

Jämställdhet är viktigt. Det handlar om maktrelationer mellan män och kvinnor, det handlar om hur vi organiserar samhället, det handlar om hur vi organiserar trafiken och regionplaneringen. Min ambition som landstingsråd med ansvar för jämställdhetsfrågor är att i alla möjliga – och omöjliga, kommer ni säkerligen att tycka ibland – sammanhang peka på vikten av att ha jämställdhetsglasögon på sig när man planerar och utvecklar landstingets verksamheter. Därför börjar jag nu, med detta inledande tal.

Jämställdhet är en angelägenhet för både kvinnor och män. Tyvärr är det oftast så att det är vi kvinnor som talar om det, och männen som lyssnar. Jag ser fram mot den dag då det är en ström av män upp i talarstolen som också debatterar frågor om jämställdhet och lyfter fram deras vikt.

Jämställdhet är ingen gammal dammig floskel som vi tar fram när det passar och glömmer allt som oftast – det är, som jag ser det, en förutsättning för att skapa en rättvis och hållbar utveckling.

I folkhälsorapporten från 2001 konstaterar man att hälsoutvecklingen under 1990-talet varit särskilt negativ för kvinnor inom kommuner och landsting. Vi vet att de ständiga omorganisationerna, som både vi och borgerliga partier har genomfört inom vården och omsorgen, har skett till priset av en försämrad hälsa, att allt färre ibland har blivit tvungna att göra allt mer, att arbetslag slagits sönder, att människor stressats, att det skapats osäkerhet i organisationen.

Det är därför som vi säger, Birgitta Rydberg, att vi inte tänker genomföra några stora omorganisationer inom vården och omsorgen under den här mandatperioden. Vi säger: Lagt kort ligger. Vi tänker inte riva upp privatiserade verksamheter, vi tänker inte avbolagisera de sjukhus som har bolagiserats. Däremot förbehåller vi oss rätten att när ett avtal ska omförhandlas och gå ut på anbud kunna lägga förslag i egen regi. Må bästa förslag vinna!

Om det är så att landstinget lägger ett kvalitetsmässigt bättre och billigare förslag är det väl självklart att det är det förslaget som ska gälla. Jag förstår inte varför det är så problematiskt för Folkpartiet att förstå det.

Vi vet också att en av de viktigaste arbetsmiljöfaktorerna är kontrollen över den egna arbetssituationen. Utan kontroll leder stress ofta till ohälsa. Därför lyfter vi även fram intraprenader som ett sätt för vårdens medarbetare att få ökade möjligheter till inflytande och styra över sin arbetssituation. Vi lyfter också fram försök med olika arbetstidsmodeller som ett sätt att minska den skenande ohälsan inom vården.

Jag tror att det är Folkpartiet som i sin budget skriver att antalet dagar som landstingets medarbetare är sjukskrivna är i genomsnitt 26 dagar om året. Än intressantare och mer skrämmande blir ju den siffran om man använder just en könsuppdelad statistik, som jag pratade om inledningsvis. Då ser man att kvinnorna hade i genomsnitt 29 sjukdagar 2001 och männen 17.

Vad beror den stora skillnaden på, och vad gör vi för att minska den och komma åt de enormt höga sjukskrivningstal som framför allt drabbar kvinnorna? Beror de på att kvinnorna i vården oftast befinner sig längst ned i hierarkin och alltså har minst möjlighet att påverka sin arbetssituation? Är det ett viktigt skäl till sjukskrivningstalet inom vården? Det är den typen av diskussioner man kan föra när man bryter ned siffrorna i könsuppdelad statistik, så att man kan se att det finns stora skillnader mellan kvinnor och män.

Folkhälsorapporten visar också att de sociala skillnaderna vid ohälsa består men har förändrats under de senaste tio åren. De har förändrats på så sätt att skillnaden i ohälsa mellan de olika socialgrupperna, mellan de välutbildade och rika å ena sidan och de lågutbildade och lågavlönade å andra sidan har minskat för män, men för kvinnor är det precis tvärtom. Skillnaderna i ohälsa mellan de här grupperna har ökat för kvinnor. Särskilt hårt drabbade är ensamstående mödrar, låginkomsttagare och lågutbildade. Vi vet att de röker dubbelt så mycket som folk i genomsnitt i vårt län, deras barn löper

större risk att bli sjuka och skadade, och vi vet att de utsätts för mer våld inom hemmets dörrar än andra grupper.

Vi inom hälso- och sjukvården har självklart ett stort ansvar att bryta den här negativa trenden, inte minst när man möter de här kvinnorna inom primärvården och till exempel inom förlossningsvården. Med det här vill jag visa att hälsa inte bara är könsbunden utan också klassbunden. Därför skriver vi i vår budget att resurser i större utsträckning ska styras mot områden med höga ohälsotal. Vi vill fördela resurser efter behov, och inte som i dag enbart se till antalet besökande patienter.

Men det är inte bara inom vården som det finns stora olikheter mellan män och kvinnor. Det har precis kommit en ny studie, som ännu inte presenterats officiellt och som heter *Kvinnor och män i färdtjänstens verksamhet*. Den visar bland annat att män gör längre resor än kvinnor, men de reser inte lika ofta. Kvinnor får i större utsträckning än män resa utan ledsagare. Varför är det så? Kvinnor samåker i större utsträckning än män. Varför är det så? I den här utredningen redovisas en rad intressanta fakta som man kan fundera över, om man vill skapa ett jämställt landsting också inom färdtjänsten.

Avslutningsvis vill jag ta upp att vi i vår budget skriver om mäns våld mot kvinnor som ett stort folkhälsoproblem. Det är något nytt. Tidigare har vi brukat prata om kvinnomisshandel eller våld mot kvinnor. Nu skriver vi klart och tydligt ut vad det faktiskt handlar om. Det handlar om mäns våld mot kvinnor.

I utredningen *Slagen dam – om mäns våld mot kvinnor i det jämställda Sverige 2001* skriver man att var tredje kvinna någon gång utsatts för våld av en man. Vad innebär den kunskapen för oss i vårt arbete inom mödravården, inom barnavården, inom förlossningsvården, inom primärvården och så vidare?

Att utreda och behandla kvinnor som varit utsatta för våld och andra övergrepp kräver särskild kunskap och stor lyhördhet. Det är vår önskan att vi under den här mandatperioden ska utveckla denna kunskap och denna lyhördhet, inte bara bland personalen inom vård och omsorg och inom andra områden utan också hos den administrativa ledningen i landstinget och även bland oss politiker.

År 1996 undertecknade representanter för samtliga partier i landstinget en motion där vi skrev att kvinnomisshandel – då använde vi fortfarande inte begreppet mäns våld mot kvinnor – var att betrakta som ett folkhälsoproblem. Motionen antogs enhälligt men har egentligen aldrig följts upp ordentligt. Det är min avsikt att med denna motion som utgångspunkt inbjuda till ett blocköverskridande samarbete kring frågor om jämställdhet och mäns våld mot kvinnor.

Jag vet att några här i salen står som undertecknare av den motionen, bland annat du, Maria Wallhager, och du, Christina Wanngård. Jag ser verkligen fram emot att vi framöver ska kunna jobba blocköverskridande, i varje fall inom det här området.

Anförande nr 5

Landstingsrådet Nyman (kd): Ordförande och värderade ledamöter! Jag ska börja mitt anförande med att citera Lars Engqvist. Han har ju gjort en del insatser i valrörelsen som jag tycker är värda att uppmärksamma. Den här gjorde han tidigt – den 17 januari i riksdagen:

”Situationen är den att politikerna i Stockholms län ska ha beröm på några områden. Det handlar om ett antal ganska få diagnoser där man i dag inte har några väntetider. I övrigt är Stockholms sjukvård ett moras. Det finns ingen barnsjukvård som fungerar. I dag är tidningarna fyllda av kritik för att barnsjukvården har kollapsat. Primärvården i Stockholms län är usel. Vi har ingen barn- och ungdomspsykiatri att tala om. På punkt efter punkt när det gäller övriga områden är Stockholms läns sjukvård mycket bristfällig.
- - -

Medborgarna i Stockholms län har förlorat förtroendet för sjukvården i Stockholms län.”

Det här sättet att argumentera mot den borgerliga majoriteten under de senaste fyra åren och den politik vi har fört kom att bli ganska vanligt under större delen av mandatperioden, och intensifierades naturligtvis med närheten till valet. Det var osakligt, förvrängt och illasinnat, och det var många som deltog. Syftet var naturligtvis att vinna valet på de här grunderna.

Så kom valet den tredje söndagen i september i år. Med knapp nöd nådde Socialdemokraterna en valframgång som tillsammans med valresultatet för Vänsterpartiet och Miljöpartiet gav *ett* – säger *ett* – mandats övervikt i landstingsfullmäktige. Det skiljer ungefär 9 800 röster, det vill säga klart under 1 procent, mellan blocken.

Med svagast tänkbara mandat inleds nu en ny politisk epok i Stockholms läns landsting. Jag ber att få gratulera till framgångarna och de spännande utmaningarna. Själv tänker jag, som demokratin kräver av oss, ägna den här perioden åt konstruktiv oppositionspolitik här i salen – också mot landets regering när jag tycker att det finns anledning.

Hälso- och sjukvårdens möjligheter att med framgång behandla allt fler sjukdomar och de samtidigt ökande möjligheterna att behandla allt äldre människor är en alldeles särskild utmaning för samhället i allmänhet och för sjukvårdshuvudmännen i synnerhet. Den finansiella utmaningen för oss blir alltmer påträngande.

Stockholms läns landsting har, för att vara en huvudstadsregion, måttliga kostnader för hälso- och sjukvård. Jämfört med övriga landsting ligger kostnaden per invånare strax under genomsnittet. I den jämförelsen ska vi betänka att levnadsomkostnader och löner ligger avsevärt högre här än i alla andra delar av landet. Detta, gott folk, är ett tecken på god hushållning i kombination med hög tillgänglighet och fungerande vårdgaranti.

Om detta faktum finns ingenting beskrivet i majoritetspartiernas förslag till budget. Där tals om att öka produktiviteten och minska kostnadsökningarna, som i allt väsentligt behöver handla om medarbetarnas löner och anställningsvillkor – tro mig! Så här skriver man: ”Vi är övertygade om att landstinget av egen kraft måste uppvisa förmåga och vilja att bemästra den ekonomiska krisen.”

Och så har man börjat tala om att modernisera sjukvården igen. Här höjde jag ett varningens finger i ett fullmäktige för ett par veckor sedan, och jag höjer det igen.

Senast det begav sig när det gällde modernisering av sjukvården här i landstinget fick uppemot 6 000 fick lämna jobbet. Visserligen flyttades de in i en sysselsättningsgaranti, men det var inte det som man drömde om på högskolan. I varje fall har ingen berättat det för mig, och jag tror inte heller att man gjort det för någon annan.

Den ekonomiska krisen i vårt landsting består till runt 80 procent av en statligt reglerad skatteutjämning och – låt mig uttrycka det på det sättet – möjligen till 20 procent av egenförvärvade budgetunderskott. Här kom lite av självrannsakan. Det är inte rimligt att landstinget måste prestera kraftfulla nedskärningar i en väl fungerande verksamhet för att skapa förutsättningar för en konstruktiv dialog med statsmakterna om eventuella förändringar av inkomstutjämningen. Om inte problemen med detta system är kända ännu är det hög tid för nyval och regeringsskifte. Finns inte den insikten etablerad där eller här hos majoritetspartierna, är det riktigt illa ställt med nationen, inte bara med vårt landsting.

Vi vet alla hur det här systemet är uppbyggt, vilka problem det har och vilka enheter det består av. Jag har nu hört Ingela Nylund Watz och några andra företrädare för den nya majoriteten här inse att vi nog behöver se över en del omkostnadsutjämningsystemet. Vi måste se över hela systemet, såväl inkomstutjämningen och kostnadsutjämnningen som särskilda bidrag för minskad befolkning etcetera. Det är en massa moment i detta, och alltihop måste reformeras radikalt.

Vi har i vårt budgetförslag i år visat på en radikal reformering före den stora reformen, och det är ett mycket seriöst bidrag till debatten. Vi föreslår att landstingen och staten ska dela på den här bördan. Snacka om solidaritet! Det är ett steg som möjligen inte kan tas det här året, men om vi hade jobbat på lite grann och tillmätt detta en riktig angelägenhetsgrad, hade det kunnat åstadkommas.

Det är vidare så att det här inte går att förutse. Staten kräver av oss balans mellan intäkter och kostnader vid budgeterandet. Sedan vi antog budgeten för 2002, vilket skedde strax före midsommaren 2001, har skatteutjämningen ökat med ungefär 800 miljoner. Systemet måste bli förutsägbart och möjligt att planera.

En fråga som jag torde återkomma till när det lite senare under de här två dagarna blir finansdebatt är det besvärande faktum att alla löften om tillskott från staten i ökade statsbidrag till vårdsektorn dras tillbaka. Det ska bli spännande att se vad Landstingsförbundets samhällsekonomiska sekretariat säger på sin presskonferens i morgon förmiddag om detta faktum, det vill säga om jag har rätt eller fel när jag påstår

att det inte blir några mer pengar. Alla förhoppningar som ni i majoriteten knyter till att stärka vårdgarantin och andra utvecklingsarbeten som kräver resurser kommer ni att behöva glömma väldigt snabbt. Det blir nämligen inga pengar.

Om inte dessa insikter blir en utgångspunkt för förbättringsåtgärder i det här landstinget, riskerar vi – för att hålla oss till sjukvårdsspråket – att den nya majoriteten agerar inte på diagnos utan på någonting som ser ut som symtom. Var och en som har varit verksam i eller i närheten av sjukvårdsverksamhet vet hur farligt det är att titta på något sådant som man tror är ett symtom och behandla därefter. Det behövs en diagnos, men den insikten tycker jag inte är presenterad i majoritetspartiernas budget.

Med detta, herr ordförande, ber jag att få yrka bifall till Kristdemokraternas samtliga förslag i det budgetalternativ som vi har lagt fram i dag.

Anförande nr 6

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Flera har sagt, och det tål att sägas igen: Vi står inför en stor utmaning, en av landstingets största hittills. Utmaningen består i att genomföra en förändring av hälso- och sjukvårdens struktur och system, så att de bättre passar människors behov och det innehåll i vården som människor efterfrågar; detta utan att kostnaderna fortsätter att öka på samma ohämmade sätt som hittills.

Miljöpartiet de gröna är ett litet men växande parti med en stark vilja att ta ansvar och fatta beslut, beslut som vi menar leder utvecklingen framåt och gagnar medborgarna. Grunden för Miljöpartiets politik är våra solidariteter med människor i vårt eget land, djur, natur och det ekologiska systemet med kommande generationer och världens folk. Solidaritet är en gemensam värdegrund inom majoriten, vilket är en av anledningarna till att Miljöpartiet den här mandatperioden valde att samregera med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. En annan är att den gemensamma plattformen och budgeten för år 2003 ger förutsättningar för en stark politik med gröna inslag på flera fronter.

Som medborgarföreträdare har vi ett stort ansvar för att skattebetalarnas pengar används på ett effektivt sätt, att vi bedriver en politik som ger största möjliga positiva resultat för de människor som den är till för. Detta är vårt samhälleliga åtagande – att skapa en politik som är långsiktigt hållbar för våra barn och barnbarn och för vår och deras framtid. För detta krävs en gemensam idé om färdriktningen, vilken väg vi ska gå. Det krävs politisk samarbetsvilja och bättre kunskap om konsekvenserna av olika beslut än vad vi har haft tidigare. Det krävs också bättre struktur och styrning av landstingets verksamheter. Det krävs ökad kunskap om medborgarnas behov och förutsättningar lokalt och i samarbete med medicinskt sakkunniga. Det krävs bättre uppföljning och bedömning av resultaten.

I vår majoritetsbudget har miljö- och hållbarhetsfrågorna en strategisk betydelse för utvecklingen av Stockholms läns landsting. Inför alla beslut om förändringar av landstingets verksamheter ska det nu göras bedömningar av miljöpåverkan och av i

vilken utsträckning beslutet leder i riktning mot en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling.

Samtliga landstingets verksamheter ska vara miljöcertifierade år 2003. Lokalt förankrade miljömål ska tas fram inom alla verksamheter där kraven på långsiktig hållbarhet och etik är högt ställda. Utsläppen av miljöstörande ämnen som lustgas, läkemedelsrester, föroreningar i mark, byggnader, luft och vatten ska minska. Satsningar på förnybara drivmedel inom kollektivtrafiken och andra transporter kommer att öka.

En plan för bullerminskning och energisparåtgärder kommer att tas fram. För att bedöma att de politiskt satta miljö- och hållbarhetsmålen nås kommer man att införa en hållbarhetsredovisning som visar verksamhetens resultat i förhållande till deras grad av just ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

Med nuvarande majoritet ges också ökade förutsättningar för en bättre samverkan mellan olika vårdgivare för att förebygga ohälsa liksom en förändring av ersättningsystem för att uppnå detta och för att ge patienterna och medborgarna större inflytande över vilken behandling som ska utföras.

Miljöpartiet tror på förändringar som ökar tillgängligheten och den medicinska kompetensen lokalt. Vi tror på förändringar som ökar samverkan med kommunerna, med och mellan olika vårdgivare och intresseorganisationer. Vi tror på förändringar som ökar människors möjlighet att påverka vårdens innehåll och förbättra den egna hälsan. Det är vår förhoppning att majoritetens budget och plattform ska kunna reformera systemet så att det blir mer legitimt än tidigare och så att demokratin och ekonomin stärks.

Införandet av metoder och system för att utvärdera given behandling kommer att stärka ansvariga läkares möjligheter att stödja patienterna på rätt sätt i vården.

Ordförande, ledamöter! Det är Miljöpartiets förhoppning att vi under den kommande fyraårsperioden kan lägga grunden för en ny inriktning av hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting, en inriktning som är långsiktigt hållbar såväl ekologiskt som ekonomiskt och socialt. Med Miljöpartiet i samverkan med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet skapas dessa förutsättningar. Vi hoppas på förtroende och tid att verka, så att medborgarna efter fyra år kan se och bedöma om man ansåg vägvalet vara åt rätt håll.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 7

Landstingsrådet Ny l u n d W a t z (s): Ordförande, fullmäktige! Jag vill inledningsvis säga att jag med tillfredsställelse hälsar det tonläge som finns i salen just nu. Jag hoppas att vi ska kunna fullfölja budgetdebatten på detta betydligt behagligare sätt än det som vi genomförde många budgetdebatter och bokslutsdebatter på under förra året. Jag ska därför försöka att så artigt som jag kan reflektera över de anföranden som

oppositionens företrädare har haft, med följande ingång: Vad är egentligen alternativet till den budget som majoriteten nu lägger fram?

Chris Heister presenterar ett budgetförslag som är extremt och som verkligen målar ut Moderaterna som den stora vattendelaren i svensk sjukvårdspolitik. Man har i oppositionen olika idéer om vilken skattesats som ska gälla i det här landstinget, om vilken typ av tillskott sjukvården ska ha och om på vilket sätt vi ska hantera SL-taxan. Ändå kvarstår ett gemensamt mantra, nämligen skatteutjämningen, och jag vill återupprepa det faktum att den väg som den tidigare majoriteten har valt, obstruktivitetens väg, nu kraftigt har försvårat våra möjligheter att föra samtal om konstruktiva förändringar och förbättringar av systemen. Det är viktigt att notera detta.

Dessutom är det så att det inte finns någon annan förutsättning i Sveriges riksdag än det nu rådande skatteutjämningsystemet. Därför kan inte era budgetförslag i finansieringsdelen över huvud taget tas på allvar. Birgitta Rydberg pratar om att kulturen ska stärkas. Vi kommer senare i dag att ha en kulturdebatt. På vilket sätt finns det i den nya oppositionen en enighet kring kulturpolitiken, med Folkpartiet som vill satsa mer och Moderaterna som helst vill avveckla landstingets kulturverksamhet?

På punkt efter punkt kommer vi att kunna gå igenom den breda oenighet som finns hos den nya oppositionen. Jag hälsar med tillfredsställelse den konstruktiva tonen hos Stig Nyman inledningsvis i det första replikskiftet. Jag vill bara kommentera en sak.

Visst har du rätt i att brister har rättats till under den förra perioden, men vilket var priset? – 10 miljarder i samlat underskott! Den arbetsuppgiften måste vi nu ta oss samman för att slutföra. Jag hoppas att du också fortsättningsvis kan vara konstruktiv i denna fråga. Mina inledande frågor till samtliga tre gruppledare i oppositionen är dock: Vad hade det blivit för gemensam skattesats med en annan majoritetssituation i fullmäktige, vad hade det blivit för tillskott i hälso- och sjukvården och hur hade ni gemensamt hanterat taxorna?

Anförande nr 8

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Ordförande, landstingsledamöter! Jag lyssnade väldigt noga på Ingela Nylund Watz inledningsanförande och på de fem punkter att ta itu med som hon tog upp. Det intressanta var att jag väldigt snabbt blev sannspådd. Ingenstans märkte jag nämligen att majoritetens företrädare funderade på vilka konsekvenser hennes politik får för vanliga människor. Det var egentligen bara en enda grupp som hon värnade om, nämligen politikerna. Man skulle se till att man fick en ny politisk och administrativ organisation som skulle ge er bättre förutsättningar för ägarstyrning och en samlad beställarstyrning. Jag behöver väl inte säga mer än så för att ni ska förstå skillnaden i perspektiv mellan oss och socialdemokraterna.

Sedan var det mest bara gnäll över oppositionen. Jag tycker inte att det finns skäl att notera någon självrannsakan från socialdemokraterna. Vi har en skatteutjämningsavgift som är landstingets näst största kostnadspost, större än vad vi satsar på trafiken. Ingenting sades om att detta i grunden är ett stort problem, som tvingar ut människor

från den här regionen. De flyttar därför att de helt enkelt inte har råd att bo kvar i Stockholms län.

Man säger ingenting om den vårdskuld som den nya borgerliga majoriteten under den förra mandatperioden gjorde någonting åt. Över 20 000 människor stod och väntade i kö. Av dem väntade 9 000 på att få en ny höftled. I dag har vi landets kortaste köer. Jag tycker att det vore bra om det nya finanslandstingsrådet pekade på att den skuld som ni lämnade efter er har betalats av.

Vidare försöker Ingela Nylund Watz säga att vår budget inte är seriös. Det är självklart så att vi moderater har ansvar för att lägga fram ett alternativ som bygger på moderat politik. Vi har lagt fram ett konkret förslag i Sveriges riksdag som visar hur vi vill att utjämningskatten ska mildras för att sedan övergå i statlig regi. Vi tycker nämligen att det är fråga om en statlig uppgift. Med vår politik kan man lägga fram en balanserad budget för det här landstinget, och vi kan göra det utan att chockhöja skatten. Ni höjer skatten med 1 krona och 30 öre.

Det är ni socialdemokrater och era kolleger i riksdagen som har ansvar för att det nu ser ut som det gör nu. 1:30 betyder 8 000 kr mindre för Mari och hennes familj att röra sig med eller 25 fulla matkassar mindre för dem nästa år. Det är resultatet av den socialdemokratiska politiken. Jag tycker att det är bra att det tydligt framgår vad det är för skillnad mellan att lägga en röst på Moderaterna i den här regionen och att lägga en röst på Socialdemokraterna. Med socialdemokratisk politik får Stockholms läns landsting landets högsta landstingsskatt. Jag är ledsen över att från denna talarstol behöva säga att invånarna i den här regionen inte är att gratulera för detta.

Anförande nr 9

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Jag ska vara mycket kortfattad. ”Ingen självvrannsakan”, säger Chris Heister och biter sig fast vid skatteutjämningsdebatten. Jag framhöll i mitt inledningsanförande att jag under hela mandatperioden sagt att det finns brister i utjämningsystemet som också vi vill diskutera med statsmakterna. Till det vill jag lägga det som jag sade till Stig Nyman: Vårdskulden har betalats av. Vi har kortat köer i Stockholms läns landsting, men till vilket pris! 10 miljarder i underskott, som man medvetet har kört framför sig.

Till sist säger du: Jag kan inte annat än undra – vi har i Sveriges riksdag lagt fram ett förslag till ett nytt skatteutjämningsystem, och vi lägger fram ett budgetförslag som bygger på moderat politik. Jag vet inte om jag är helt okunnig om vilka beslut som fattas i Sveriges riksdag, men har det förslaget gått igenom? Finns över huvud taget den förutsättningen för Stockholms läns landsting? Ja, i så fall är argumentationen relevant, men såvitt jag vet är det nu en helt annan lagstiftning som reglerar hur kommuner och landsting ska sköta sina ekonomier i dessa avseenden.

Jag återkommer till min fråga: Vad skulle det bli för skatt i Stockholms läns landsting med Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna under nästa period om ni hade fått bestämma? Hade det blivit oförändrad skatt, eller hade det blivit Folkpartiets höjning med 1 krona och 30 öre eller Kristdemokraternas höjning med 98 öre?

Anförande nr 10

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Jag blir riktigt bekymrad när jag lyssnar till Ingela Nylund Watz, som på något sätt försöker negligera den stora uppgift som den tidigare borgerliga majoriteten tog på sig att avskaffa den vårdskuld som ni lämnade efter er. Ni säger att vi gjorde det genom att skjuta fram ett stort underskott. Det är ju inte sant, Ingela Nylund Watz. Det underskott som det här landstinget drabbats av beror på skatteutjämnningen, och det vet också Ingela Nylund Watz. Verksamheten går med ett överskott. Det är ju inte så att det fattas pengar. Men om vi ska skicka pengar till andra landsting får vårt landsting självklart ekonomiska problem, och det vill vi göra någonting åt.

Något som gör mig förgrymmad och som visar på vilket sätt ni agerar är följande. För i dag precis 14 dagar sedan tog vi alla här i landstinget ett beslut om att omedelbart uppvakta regeringen för att få en förändring av utjämningskatten. Vi har hört efter hos ert kansli för att få reda på när den här uppvaktningen ska bli av. Om den hade gjorts omedelbart hade det kanske funnits ett alternativ i Sveriges riksdag att rösta på, ett alternativ som hade gjort att vi inte hade behövt ha den situation som vi har i dag. Vi har ett uppdrag gentemot medborgarna i den här regionen att tala om hur det moderata alternativet till det socialdemokratiska ser ut.

En sak kan jag säga till dig, Ingela Nylund Watz, nämligen att med moderat politik i Sveriges riksdag och här i landstinget hade vi inte behövt chockhöja skatten med 1 krona och 30 öre. Men med socialdemokratisk politik tvingas också vi höja skatten. Vi har också talat om att konsekvensen i vår budget blir 72 öre, men det är inte vår politik. Det är din politik som tvingar oss till det.

Anförande nr 11

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Jag måste säga att Chris Heister fortsätter med den manliga härskarteknik som jag pekade på förra gången, nämligen att osynliggöra delar av sina motståndare. Hon har inte förstått att majoriteten består av tre partier, och hon pratar bara om Socialdemokraterna. Men det är faktiskt så att Vänsterpartiet och Miljöpartiet står bakom den här budgeten. Vi är tre partier som delar ansvaret.

Chris Heister frågar: Vad får den politik som vi lägger fast för konsekvenser för vanliga människor? Sedan drar hon en snyfthistoria om en kvinna som ska betala si och så mycket i skatt. Det är naturligtvis jobbigt att betala skatt, men frågan borde egentligen ställas så här: Vad skulle ett fortsatt borgerligt maktinnehav ha fått för konsekvenser för vanliga människor? Svaret är att ett fortsatt borgerligt maktinnehav helt och hållet styrt av ett moderat parti skulle ha inneburit att välfärdens kärna, det vill säga hälso- och sjukvården, fullständigt skulle raseras. Det skulle ha lett till ökad privatisering, privata sjukvårdsförsäkringar, gräddfiler för dem som har och sämre vård för dem som inte har.

Det är en utveckling som vi inte vill ha. Vi står upp för de gömda och glömda, för de demenssjuka, för de långtidssjukskrivna, för de reumatiskt sjuka och för andra

människor med stora problem. Det är det som vår budget handlar om och ingenting annat.

Anförande nr 12

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ingela Nylund Watz är väldigt nyfiken på hur en borgerlig majoritet skulle ha utformat en samlad budget, om vi hade varit i majoritet. Svaret finns historiskt: Där Folkpartiet finns med i en borgerlig majoritet sker det satsningar både på sjukvård och på kultur. Själv lägger Ingela Nylund Watz fram en budget som genererar ett växande underskott. Nästa år är det 1,8 miljarder, året därpå 2,6 miljarder och det tredje året ytterligare 2,6 miljarder.

Det är häpnadsväckande att Ingela Nylund Watz vill ha kvar inkomstutjämningen, som innebär att 99 procent jämnas ut till resten av landet i stället för som tidigare 90 procent. Vidare talar Ingela Nylund Watz om att det är tonläget från den avgående majoriteten som skapar ett motstånd ute i landet. I själva verket är det ju ni socialdemokrater här i landstinget som har hetsat folk ute i landet mot den gamla borgerliga majoriteten och våra kritiska synpunkter på skatteutjämningsystemet. Nu får ni dyrt betala att det är svårt att få med dem på nya tongångar från er sida, om ni nu verkligen vill förändra. Men jag litar inte på detta när du bara vill ändra på kostnadsutjämningen.

Vi konstaterar vidare att antagandena är att lönekostnaderna ska minskas till 5 procent och läkemedelskostnaderna till 4 procent. Vad är det som får er att tro att det finns någon som helst realism i att vårdfacken skulle gå med på lägre löneökningar än alla andra? Vårdlönerna har ökat, och det tycker vi i Folkpartiet är bra, för vårdlönerna måste öka mera om vårdjobben ska uppvärderas. Men är det riktigt uppfattat att ni tycker att vårdpersonalen fått för mycket i lönehöjning? Är det riktigt uppfattat att ni tycker att det ska vara stopp med det?

Läkemedelskostnaderna ökar i år med "bara" 8 procent mot att det brukar vara tvåsiffriga ökningstal. Vad är det som gör att ni tror att ni ska kunna minska dem till 4 procent? Är det så att patienterna inte ska få de nya dyra läkemedlen?

Anförande nr 13

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Jag ska försöka att också något kommentera Ingela Nylund Watz inledande inlägg i det replikskifte som har förekommit. Jag ska inte gå igenom alla de fem punkterna, för det har vi inte tid med. Den andra punkten var att man skulle bryta den dramatiska kostnadsökningstakten. Ingår det då också att bryta kostnadsökningstakten när det gäller skatteutjämningen, som är 80 procent av problemet, eller gäller det bara det interna? Jag tycker att det är viktigt att ge besked i den frågan.

Ett väldigt tydligt besked gavs att budget ska hållas. Gäller det också för skatteutjämningen? Det är 800 miljoner i skillnad sedan vi sist antog budget för landstinget.

Till organisationen politiskt och administrativt, reglementen och så vidare ska jag be att få återkomma i ett senare inlägg.

Sedan sade du att all energi gick åt till att privatisera under de fyra borgerliga åren. Det är så, Ingela, att all energi gick åt för att renovera hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting. Vi kan kalla det vårdunderskott eller något motsvarande, men jag tror att vi nu när vi kan se allt i ett historiskt ljus kan vara överens om att det var en bekymmersam inledning på den förra mandatperioden. Vilket var priset? När ni buntar ihop det som vi har gjort och kostat på oss för att förbättra i sjukvården med det totala underskottet är det lika osakligt som socialministerns januariuttalande. Tala om hur mycket av de 10 miljarderna som har gått till skatteutjämning för att få ett mått på vad som är det egentliga underskottet och det egentliga bekymret som vi kan hantera i den här salen!

Vidare tror jag att man, om ambition och vilja hade funnits, på några månader hade kunnat åstadkomma underverk med den här regeringen. Den har under de senaste åttio åren visat handlingskraft på en punkt, nämligen när det gäller att på mindre tid än ett kvartal fixa en stopplag emot en renovering av svensk hälso- och sjukvård.

Anförande nr 14

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande, ledamöter! Jag kommer att göra inlägg mot några olika personer. Jag reagerade på Chris Heisters inlägg om underskottet. Underskottet ska ju betalas med skattemedel oavsett om pengarna kommer från staten eller från landstinget. I sak påverkar det inte de matkassar som Chris Heister pratade om.

Jag har läst en hel del av Moderaternas förslag till budget för 2003. Jag tycker att man skryter ganska vitt och brett om sina fyra framgångsrika år när den största omvandlingen från offentligt till privat driven vård har genomförts. Men inte med ett enda ord berörs konsekvenserna av den här politiken för de medborgare som inte har samma möjlighet att välja som många av Moderaternas väljare har.

Moderaterna hävdar till exempel att ingen patient har behövt vänta på operation eller behandling i mer än tre månader, alltmedan stora grupper fortfarande står utanför i Moderaternas konstruktion av vårdgaranti, grupper som enligt riksdagens beslut om prioriteringar ska ges vård och behandling först, till exempel de som har kroniska sjukdomar eller funktionshinder eller akuta sjukdomar med hög dödlighet. För dessa grupper har det varken funnits valfrihet eller rätt till vård i tid.

Vi har ett alldeles lysande exempel på det här, nämligen barn och ungdomar med autism. Vi har haft en kö på ungefär 400 barn. Till dessa växande vårdköer har det verkligen skapats en vårdskuld bestående av mänskligt lidande och framskjutna men oundvikliga kostnader för landstinget, som Moderaterna så väl uttrycker det, men också en alltmer ökande etisk-moralisk skuld till dessa utsatta människor i vårt samhälle. Detta nämns dock inte med ett ord. I 37 sidor politisk retorik finns det sju meningar och två punkter om handikapp och habilitering.

Anförande nr 15

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Jag vill bara kort till Miljöpartiets företrädare säga: Om ni lyssnar väldigt noga under debatten senare i dag kommer också ni att förstå att vi inte bara vill behålla vårdgarantin utan också vill utveckla den.

Anförande nr 16

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Det är en intressant debatt, och det är också intressanta budgetförslag som de olika partierna har lagt fram här i landstingsfullmäktige. De förtjänar mycket väl att debatteras eftersom de visar vilken politik som skulle kunnat råda i vårt landsting om olyckan hade varit framme och vi hade fått en fortsatt borgerlig regi i landstinget. Problemet är att man blir lite förvirrad eftersom de borgerliga ger olika besked om vad om egentligen skulle hända.

Antingen ska vi satsa mindre på sjukvården, vilket Moderaterna föreslår, eller satsa mera på sjukvården, vilket Folkpartiet och Kristdemokraterna föreslår.

Antingen ska vi, som Moderaterna säger, höja taxorna i kollektivtrafiken eller sänka taxorna för vissa, som Kristdemokraterna vill.

Antingen ska vi bara skylla på skatteutjämningen eller konstruera ett nytt skatteutjämningsförslag, som ska börja gälla den 1 januari.

Vi ska inte ändra i byråkratin utan försvara byråkratin, för då minskar kostnaderna i landstinget.

Det är en lång rad mycket märkliga förslag, som ställs mot varandra. Vi ska satsa mer på kulturen eller avskaffa landstingets kultursatsningar. Min tes är att det är en totalt oförenlig politik som förs fram från de olika borgerliga partierna. Jag tror att risken om vi hade haft en fortsatt borgerlig majoritet i den här församlingen är att man hade kompromissat ihop sig om att göra alltihop på en gång. Man skulle då ha genomfört allt som de borgerliga partierna föreslår, samtidigt som man vägrat att ta ansvar både för finansieringen av landstingets verksamheter och för den skenande kostnadsutvecklingen. Det hade antagligen lett till ett fortsatt ekonomiskt moras.

Jag har här ibland hört att vi socialdemokrater bara försvarar politikerna, systemen och så vidare men aldrig pratar om de vanliga människorna. Låt oss då prata några sekunder om de vanliga människorna, om den vanliga undersköterskan Mari, som bor i Stockholm. Vad skulle hon ha fått för politik om det hade varit borgerlig majoritet i landstinget och i riket? Jo, hon hade fått fortsatt höga barnomsorgstaxor. Hon hade också fått fortsatt höjda taxor i kollektivtrafiken. Inte minst med moderatpolitiken hade det blivit betydligt mycket dyrare. Hon hade fått ett landsting som skulle ha fortsatt att skötas med underskott. Det märkliga är att borgerligheten i den här församlingen låtsas som att underskott och låneskulder är något abstrakt, som ingen har ansvar för. Men i slutändan, kära vänner, är det faktiskt undersköterskan Mari, bosatt i Stockholm, som tillsammans med andra stockholmare får bära konsekvenserna av landstingets låneskuld och skenande underskott.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 17

A n d e r s G u s t å v (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Det här är, som alla säger, en intressant debatt, och det är lätt att göra vissa iakttagelser. Jag ska på sätt och vis ge en eloge till socialdemokraterna Dag Larsson och Ingela Nylund Watz, nämligen för att de nu pratar väldigt mycket om de borgerliga partiernas förslag. Ni har lyckats förena någonting som jag trodde var näst intill omöjligt i svensk kommunalpolitik, nämligen en chockhöjning av skatten och fortsatt underskott, utan att ha en enda idé om hur detta ska lösas framöver. Debatten pekar fortfarande på att ni tror att de borgerliga partiernas förslag – som ni verkar vara mer intresserade av – bättre skulle lösa de framtida problemen än era egna förslag. Jag tror att ni i den meningen också har rätt, men det är unikt att kunna kombinera er skattechock med fortsatt underskott. Jag ska inte tala om kompetens i sammanhanget, men ordet finns naturligtvis någonstans i bakhuvudet.

Vi vanliga människor betalar till kyrkan en sorts skatt som kallas begravningsskatt. Alla invånare i den här regionen betalar sammantaget ungefär 15 miljarder kronor i en straffskatt till staten. Den skatteutjämning som vi har har faktiskt blivit ett slags dödshjälp för den här regionen. Den debatten försöker nu du, Ingela Nylund Watz, ständigt undvika att återkomma till. Det verkar som om den för er bara skulle vara en siffra i en budget eller i ett bokslut, men det är faktiskt inte det som det handlar om. Denna straffskatt urholkar det kommunala självstyret, den hämmar tillväxten i vår region, den bromsar bostadsbyggandet, den urholkar de kommunala ekonomierna, den låser in kommunala verksamheter och den framtvingar skattechocker. Detta försvarar ni nu genom att egentligen icke vara beredd att göra någonting för att ändra några av dessa förutsättningar. Ändrar vi inte dessa förutsättningar har inte heller ni någon chans att ordna upp det här landstingets ekonomi.

Min fråga till er socialdemokrater är faktiskt: Hur mycket är ni beredda att höja skatten i det här landstinget för att betala andra delar av Sverige via skatteutjämningsystemet? Den frågan måste ni svara på i dag. Om inte annat kommer ni att få svara på den ganska många gånger om fyra år i nästa valrörelse.

Jag måste också med anledning av det som nu har sagts och det som sker i den här debatten bara konstatera, Ingela Nylund Watz, att när du nu i ett högt röstläge angriper den moderata politiken angriper du också stockholmarnas rätt att sig själva beskatta. Tänk i den fortsatta debatten på att det faktiskt är på det sättet!

Du och Socialdemokraterna har i den här diskussionen ställt er på regeringens sida. Det är inte på samma sida som stockholmarna och medborgarna i Stockholms län som ni har ställt er när ni nu försvarar skatteutjämningsystemet och möjligtvis under galgen är beredda att uppvakta regeringen. Jag tycker i den meningen inte att ditt uppdrag, Ingela Nylund Watz, har börjat bra. Ni angriper oss för att vi vill lätta på bördan, och ni försvarar det här systemet. Nu har du fyra år på dig att byta sida, och jag hoppas att det kommer att kunna ske någonting under dessa fyra år.

Vi behöver naturligtvis i den här regionen en kraftsamling, där också landstinget måste spela en roll. Ni måste här ta ett ansvar. Ni kan i ett antal avseenden inte skylla på de

borgerliga. Ni har en socialdemokratisk regering, och ni har majoriteten här. Må vara att det är en borgerlig majoritet i länets kommuner, men ni sitter på de två viktiga majoriteterna sett ur landstingets synpunkt och kan då inte fortsätta att, som ni har gjort i dag, skylla på borgerligheten. Det är ert ansvar att åstadkomma saker och ting.

Vi måste i den här regionen på olika sätt och med landstingets medverkan kraftsamla kring regionens tillväxt. Chris Heister visade i sitt inledningsanförande att det inte är som det var för några år sedan. Vi måste minska skattebördan på den här regionen. Vi betalar i särklass mest på alla områden till landet i övrigt och till staten i inkomstskatt, i företagsskatt och i skatteutjämning. *You name it* – vi betalar mest. Vi måste lösa upp trafikknutarna och öka kapaciteten, inte införa trängselavgifter. Vi måste också här i landstinget ta ställning till hur vi ska göra på den punkten.

Vi måste också samlas kring den här regionens roll i ett utvidgat Europa. Även det är en viktig uppgift för er. Icke ett ord har från er sida sagts om några av de här sakerna. Och vi måste samla oss omkring att få bort denna straffskatt. Om vi inte gör det kan vi glömma tillväxten i den här regionen och möjligheterna att göra tillvaron lättare utan att höja skatten för en förfärlig massa människor.

Men som sagt: I stället har ni slagit in på en väg som innebär att ni angriper oss som vill göra förändringar i det här avseendet. Ni har samtidigt lyckats åstadkomma ett underskott, och ni chockhöjer skatten, så att vi under de kommande åren, precis som Chris Heister har sagt, kommer att uppleva att fler och fler människor till exempel ute i kommunerna nu måste söka sig till socialbyråerna. Det som ni inte lyckas genomföra i landstinget tvingas människor i dag betala med höjda skatter. Det kommer att bli primärkommunerna som i sin tur får ställa upp för att hjälpa människorna.

Med det här, herr ordförande, yrkar jag bifall till det moderata förslaget.

Anförande nr 18

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, fullmäktige! Jag har några kommentarer till Anders Gustäv som bara ska ta 15 sekunder. Kompetensen när det gäller budgetförslag som är framlagda antingen nu eller under den förra mandatperioden tycker jag talar för sig själv i och med de årsbokslut som vi har hanterat under hela mandatperioden. Vi är för ett kommunalt självstyre. Det är också ett av skälen till att vi vill ha en långtgående utjämning mellan kommuner och landsting. Det är vår uppfattning att självstyret annars skulle hotas i resten av landet.

Anförande nr 19

A n d e r s G u s t ä v (m): Herr ordförande! Den senaste repliken skulle du, Ingela, uppriktigt sagt inte ha framfört. Vad du gjorde nu var bara att för mig och alla andra här i salen bekräfta att din oro för det kommunala självstyret inskränker sig till regionerna utanför Stockholmsregionen. I Stockholmsregionen betyder det kommunala självstyret ingenting. Du bekräftar i den repliken att du står mer på regeringens och det övriga

landets sida än på den sida som utgörs av dem som har gett dig uppdraget att ratta det här landstinget. Det är ju en uppgift för oss att härifrån se till att utjämningsystemet ändras, tas bort eller åtgärdas på annat sätt för att lätta på vår börda. Vår och din uppgift är icke – och det kommer jag att upprepa varenda gång som frågan kommer upp i den här salen under de närmaste fyra åren – att se till att det slussas mer pengar ut till det övriga landet på ett orättfärdigt sätt. Också Birgitta Rydberg var tidigare inne på detta.

Anförande nr 20

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Anders Guståv! Fram till den stund vi i Sveriges riksdag i så stor enighet som möjligt kan åstadkomma en förändring av skatteutjämningsystemet som bättre tar hänsyn till Stockholmsregionens förutsättningar står jag på den överväldigande riksdagsmajoritetens sida när det handlar om synen på skatteutjämningsen. Det är ert parti som har den extrema inställningen. Inget parti i övrigt i den här salen vill helt avskaffa utjämningsystemet.

Anförande nr 21

Landstingsrådet W a l l h a g e r (fp): Ordförande, ledamöter! Vi ska ha en budgetdiskussion i dagarna två, och vi ska se vilka konsekvenser som den socialdemokratiska politiken får för våra invånare här i länet och invånarna i Sverige. Jag ska försöka hålla mig lugn och konstruktiv – det har Ingela begärt av oss – men jag kan säga att jag i soffan är urförbannad. Vi liberaler försöker se till individerna, medan ni socialdemokrater, miljöpartister och vänsterpartister ser till strukturerna och organisationen.

Vi har redan en trängselskatt. Stockholmarna betalar landstingsskatt, och de som åker med SL betalar hälften av kostnaderna för detta. Resten är skattefinansierad. Bilisterna får inte del av den subventionen på annat sätt än att de slipper buss- och tågresenärerna på gatorna. Göran Persson har nu kört över sina egna partikamrater med deras utställda löften och tvingar på stockholmarna en trängselskatt. Vår trängselskatt betalar hälften av SL:s trafik och hälften av investeringarna, men vart tar Göran Perssons och Miljöpartiets trängselskatt vägen? Ja, den kanske åker i väg till Norrland, som Cedrenius vill, eller försvinner kanske i Ringholms svarta hål, men några nya vägar blir det i alla fall definitivt inte.

Vi vill inte ha Göran Perssons oprovade försök med trängselavgifter. Dessa avgifter är tänkta att avskräcka delar av dem som i dag åker med bil, men vilka är det som då blir avskräckta? Jo, det är det som inte har råd. Tanken är den att de ska använda sig av kollektivtrafiken. Tyvärr är kollektivtrafiken utnyttjad till bristningsgränsen i rusningstider, och de som kan välja sina tider åker inte i högtrafik utan hellre vid andra tider.

Vi vill inte heller ha sossarnas höjning av fastighetsskatten. De som har byggt sina hem och tänkt sig att bo där livet ut får en kraftig höjning av fastighetsskatten. Vilka är det som då råkar mest illa ut? Jo, det är de som inte har råd.

Vi vill inte ha sossarnas utjämningskatt, men vi vill ha en utjämningskatt. Vi vill inte ha den på det sätt som sossarnas skatt är konstruerad. Det betyder att låginkomsttagarna i de rika kommunerna får betala mer än i de fattiga kommunerna. Sjukvårdsbiträdet i Stockholm subventionerar direktörens sjukvård i Luleå. I rika kommuner är det dyrare att bo och att köpa mat. Det är dyrare att leva där, och vilka är det som kommer i kläm och som kanske får flytta? Jo, det är de som inte har råd. Är det rättvist? Är det att minska klassklyftorna?

Det gäller ett utjämningsystem som är som en kräftsvulst här mitt i Sverige, som är tärande på stockholmarnas möjligheter och som resulterar i en skattehöjning till landets högsta landstingskatt. Och vilka slår det hårdast emot? Jo, mot dem som inte har råd.

Ingela Nylund Watz säger att hon har uppmärksammat bristerna i skatteutjämningsystemet i fyra år, men det var först i förra veckan som hon anslöt sig till oss från borgerligheten för att uppvakta regeringen och få till stånd en förändring. Socialdemokraterna tror sig värna om dem som är svaga, men på punkt efter punkt visar det sig att Socialdemokraternas skatter drabbar – just det – dem som inte har råd. Är det en sund ekonomisk utveckling? Ja, inte för individen, inte för honom eller henne som inte har råd.

Sverige och stockholmarna behöver en annan politik. Sverige och stockholmarna behöver andra politiker. Om det ska bli någonting kvar av företagen här i Sverige, om arbetslösheten ska sjunka, om långtidssjukskrivningstalen ska minska, om det ska vara attraktivt för våra ungdomar att läsa vidare på högskolan, om det ska vara attraktivt att gästforsa här i Sverige och om vi ska kunna hålla några uppfinningar kvar här i Sverige, behöver stockholmarna och Sverige en annan politik.

Jag yrkar bifall till Folkpartiets budgetförslag.

Anförande nr 22

M å n s A l m q v i s t (v): Ordförande, ledamöter, åhörare! Landstinget står ju inför allvarliga ekonomiska problem. Det har berörts tidigare under den här debatten, och vår majoritets budget handlar om hur de problemen ska lösas. Jag tycker att det kan konstateras att det från den borgerliga fronten egentligen inte finns något nytt. Den ger ett ganska splittrat intryck. Chris Heister pratar återigen om de matkassar som hon ganska ofta brukar tala om, men om vi tittar på resultatet av den föregående mandatperioden, när skulderna ökade och det var underskott i ekonomin, finner vi att det är fråga om märkliga matkassar. Man sänker skatten samtidigt som underskotten växer. Vanliga människor förstår att det inte är något fint erbjudande att få gå ut och handla en massa matkassar på kredit. Det rör sig i så fall egentligen om en moderat kvarskatt. Det är fråga om underskott och en skattesänkning som gjordes när det fanns ett underskott. Jag tycker alltså att exemplet med matkassarna rimmar illa.

Birgitta Rydberg återupprepade påståendet att skatteutjämning är det enda egentliga problemet för vårt landsting. Jag skulle mena att det är just den inställningen som har försatt oss i en så svår situation och som har lett till ett så svårt läge i diskussionen med

övriga landet. Hon säger vidare att arbetsro borde vara den bästa terapin för det här landstinget, men det är inte precis arbetsro man kommer att tänka på i samband med den förra mandatperioden, med till exempel kanske världens största upphandling någonsin och tvångsprivatiseringar i södra sjukvårdsområdet. Nu pratar man från Folkpartiet om arbetsro, men det är inte precis det som tidigare har kännetecknat dess politik.

Sammantaget tycker jag att det som har kommit fram från oppositionen befäster uppfattningen att det inte finns något seriöst borgerligt alternativ till vårt budgetförslag. Därmed är inte sagt att det är lätt att lösa de stora problem som landstinget nu står inför. Det finns några stora kursändringar och huvudpunkter i den här budgeten.

En första punkt är som jag ser det att få reda i ekonomin och att få slut på den luftbudgetering som har förekommit.

En andra viktig sak är att vi skiftar fokus från ständiga privatiseringar till landstingets egen organisation och den egna personalen. Den fråga vi ställer oss här är: Vad kan vi erbjuda personalen utöver att lämna Stockholms läns landsting? Vad kan landstinget självt erbjuda? Detta fokusskifte är en viktig skillnad i förhållande till den borgerliga majoriteten.

Det tredje är ett stopp för de stora privatiseringsexperimenten, till exempel den stora upphandlingen, och arbetsro för personalen. Landstinget står inför stora problem och uppgifter som inte är lätta att lösa, men jag tycker att det under debatten tydligt har framkommit att det egentligen inte finns något alternativ till vår budget.

Jag yrkar bifall till majoritetens budgetförslag.

Anförande nr 23

Landstingsrådet H e i s t e r (m): När man från Vänsterpartiet går upp i talarstolen brukar man alltid tala emot de förändringar och de förnyelser som vi har gjort i sjukvården, inte bara i det här landstinget utan också i andra landsting. Vi har velat förbättra mångfalden för att ge ökad valfrihet och se till att människor får vård i tid, något som de socialdemokratiskt styrda landstingen inte på samma sätt kan ge sina invånare.

Jag hoppas att du läste något som man för några veckor sedan pekade på i Aftonbladet och som visade skillnaden mellan moderat politik och vänsterpolitik. Du kan få komma till min bänk och läsa det. Från Gävleborgs läns landsting, som är socialdemokratiskt styrt, bussar man till Stockholm hela sin kö till operationer för inkontinens.

Vi kan här tala om jämställdhet, som Vänsterpartiet gärna brukar vilja göra. Kvinnor hade utan denna möjlighet tvingats vänta uppemot ett år för att få sin operation. Man skickar ned hela kön från Gävleborg hit till Stockholms läns landsting, till det förhatliga S:t Görän som ni inte gillar eftersom det är privat drivet. Där får alla operation i princip över en dag. Och inte nog med det – man skickar också med sina läkare för att de ska

få en utbildning i det nyaste sättet att operera, så att de kan ta den kunskapen med sig hem.

Det här är resultatet av den moderata och borgerliga politiken under den förra mandatperioden. Den ger inte bara vård i tid för invånare i vår region utan vi kan också hjälpa medborgare i socialdemokratiskt och vänsterpartistiskt styrda landsting, där man inte kan ge människor vård i tid.

Anförande nr 24

M å n s A l m q v i s t (v): Ordförande, ledamöter! Jag förstår inte varför vi ska blanda in Gävleborg i det här. Det är väl bra om Gävleborg använder sina resurser för att till exempel beta av sina köer, men det finns här en skillnad. Gävleborg betalar för det som utförs. Man köper vård för att beta av sina köer, och det är väl inget fel med det, men problemet med er politik var att ni inte kunde finansiera underskotten. Det pratas om att människor kan köpa matkassar för att skatten har sänkts, men samtidigt har man tagit upp stora lån för skattebetalarnas räkning. Det är ju grundproblemet.

Anförande nr 25

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Det här är mycket avslöjande. Jag vet inte om du var med för fyra år sedan. Jag var det inte, men jag vet i alla fall så mycket att 22 000 människor i det här länet inte fick vård i tid när ni styrde. Invånare får i vårt landsting vård i tid, och vi kan också hjälpa människor från andra landsting där ni styr men inte kan bedriva sjukvård som gör att invånare får vård i tid. Det är skillnaden mellan moderat politik och vänsterpolitik. Vi finansierar vår egen verksamhet här i landstinget. Det är till och med så att vår egen verksamhet går med överskott, i år med 250 miljoner. Det som vi inte har råd att finansiera i den här regionen och i det här landstinget är utjämningskatten, alla de miljarder som vi skickar i väg till andra landsting. Det är det som är problemet, inte att vi inte ger människor vård i tid.

Anförande nr 26

M å n s A l m q v i s t (v): Ordförande, ledamöter! Chris Heister säger att Moderaterna finansierar sin politik utom det utjämningsystem som är beslutat av Sveriges riksdag, det vill säga utifrån moderata förslag som inte har gått igenom. Det visar att verklighetsförankringen är väldigt svag. På det sättet kan man inte finansiera förslag. Vi skulle kunna finansiera jätteradikala reformer för Vänsterpartiets räkning, om vi själva fick hitta på vilka lagar de skulle basera sig på, men politiken måste baseras på de lagar som är stiftade av riksdagen. Bland dem finns bestämmelserna om utjämningsystemet med, och därmed kan du inte påstå att er politik är finansierad.

Anförande nr 27

Landstingsrådet N y m a n (kd): Ordförande! Jag hade inte tänkt lägga mig i det här replikskiftet men föll ändå för frestelsen att göra det. Jag tycker att det är alldeles utomordentligt av gävleborgarna att ge oss lite återbäring på skatteutjämnningen och låta

patienter opereras här. Det är riktigt innovativt och trevligt. Dessutom gäller ett fritt vårdval i landet, och det ska vi behålla.

Jag tänker bara kort kommentera lite som jag inte hann med i mitt första inlägg. Inriktningen var att använda 5 minuter, men jag använde 6. Jag vill säga något om det skattesatsförslag som vi har lagt fram och som vi naturligtvis tycker är det mest genomtänkta och kloka som oppositionspartierna lägger fram i dag. All annan åsikt från mitt håll vore förvånande. Skillnaden mellan 98 öre och 1 krona och 30 öre ska markera det administrativa bekymmer regeringen har att inte ge oss rättvist bidrag när det gäller kollektivtrafik och färdtjänst. Man behåller 800 miljoner om året, och det har man gjort 1996, 1997, 1998, 1999, 2001 och 2002. Vi har inte heller skickat någon räkning på räntan. Det är ett administrativt problem. Det är inte ideologiskt betingat och har ingenting annat med kommunalt självstyre att göra än att staten inte klarar sitt uppdrag att fördela det här på det sätt som är beslutat i Sveriges riksdag, vilket ju har upphöjts till högsta tänkbara rang i de här debatterna.

Vi har också velat visa på hur man stegvis kan reformera utjämningsystemet. Den sittande utredningen får inte röra inkomstutjämnningen om den inte får nya direktiv, och därför räcker det inte att uppvakta utredningen utan man måste tala med ett eller två ansvariga statsråd. Det blir naturligtvis av tvingande skäl en stor skattehöjning. Jag behöver inte återigen gå in på debatten om var jag menar att de stora problemen egentligen hör hemma. Det tycker jag har klargjorts alldeles oerhört bra i den här debatten.

Jag tänker snarare återkomma till resonemanget om arbetsro. Jag har ett mycket bestämt intryck av att arbetsron i vart fall i hälso- och sjukvården numera är tämligen väl etablerad efter fyra års borgerligt styre. Det intrycket har jag efter många dialoger och många möten med människor som verkar ute i vården. Jag har också fått väldigt många frågor efter det att det har börjat antydans en ganska radikal organisationsomläggning av hälso- och sjukvården. Jag har lånat ett uttryck som jag tycker är genialiskt och som jag vill påminna om igen: "Tillit är en viktig sak, som stavas lika fram och bak."

Något annat tänkvärt finns i en bok som jag har återkommit till många gånger under de senaste åren sedan jag blivit uppmärksammad på den för ganska precis fyra år sedan. Den heter *Hälsans mysterium* och är skriven av Aron Antonovsky. Han talar där om betydelsen av känsla av sammanhang för att må väl och hur man utträttar det man bör och kan utträtta.

Jag påstår nu att de teser som han hävdar i den boken är tillämpliga på hälso- och sjukvårdens organisation i vårt landsting eftersom det är människor som det handlar om. Den känsla av sammanhang som han hävdar är så viktig har tre komponenter. Jag ska återkomma till dem när jag så småningom kommenterar reglementena omkring det här organisationsförslaget. De är begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet. Ni har missat varje stavelse.

A n d r e s K ä r i k (fp): Vi minns alla valrörelsen. ”Landstinget är misskött”, hävdade Socialdemokraterna överallt, från regeringens maktslott till förortstorgens valstugekojor. Vi minns också dessa falanger och legioner av LO-ombudsmän, nödtorftigt utklädda till socialdemokratiska valarbetare, med flygblad om landstingets underskott. Vi minns den socialdemokratiska oppositionen här i landstinget, som anklagade de borgerliga partierna för att plundra länsbornas gemensamma resurser.

Nu sitter ni socialdemokrater i majoritet, fyllda med makt och tomma på idéer. Er skattehöjning är ingenting annat än en ren döbelnsmedicin: en kortvarig kur som känns bra för stunden men som gör morgondagen sjufalt värre. För de vanliga människorna innebar ju Döbelns och fänrik Ståls härjningar fattigdom och utplundring.

Ni socialdemokrater inte bara ljög för väljarna om biltullarna, ni bluffade också väljarna med era löften om ordning i landstingets ekonomi. Ni lovade balans, men vad läser vi i era tabeller? Minus 1,6 miljarder nästa år, minus 2,3 året därpå, minus 2,4 året därefter och ännu värre det fjärde året. Ni bluffade väljarna när ni lovade balans. Nu lagrar ni löftesbrott och underskott värre än någonsin!

De överord som levererades faller tillbaka på er själva.

Låt oss ta ett. Lyssna på Ingela Nylund Watz i radio i april: ”Jag är väldigt stolt över att tillhöra ett parti som tycker att det är viktigt att de verksamheter vi betalar i dag, att vi gör det med pengar som vi har i dag. Därför tycker jag inte att man kan bedriva ett landsting eller ett land på krita och lämna över till kommande generationers politiker att ta ansvar för” Med 1,6 miljarder back första året, 2,3 andra året, 2,4 det tredje och 2,6 det fjärde – är du lika stolt i dag, Ingela, när dina underskott överträffar den tidigare borgerliga majoritetens?

Eller läs Ingela Nylund Watz i Svenska Dagbladet i april i år. Jag citerar:

”Kommunallagens krav om en god ekonomisk hushållning har över huvud taget inte beaktats. Föraktet för riksdagen som legitim företrädare för folkviljan har blommat ut helt.” Och hon fortsätter: ”Inget parti i den styrande koalitionen kan svära sig fri från maktmissbruk. Ansvarvilar tungt på dem som föredragit taburetterna framför vården av länsbornas ekonomiska resurser.”

Hon fortsatte också: ”Vem behöver egentligen ett finanslandstingsråd som i stället för att sköta finanserna ägnar all sin tid åt att hitta undanflykter från ansvar?”

Ingela, ångrar du inte lite dina överord – du som i dag föreslår fullmäktige att landstinget ska strunta i balanskravet och framföra detta till statsmakterna? Och det skulle gälla inte bara det här året, utan nästa år, året därpå och alla kommande år. Ångrar du inte några av de där formuleringarna?

Ni socialdemokrater bluffade väljarna med löften om snabb kostnads kontroll. Nu har ni inga förslag till sänkta kostnader – utom kravet att vårdpersonalen ska avstå från löneökningar! Och så förstås besluten om den nya totala centralstyrningen, som skapar organisatoriskt kaos. Men det kan ju rimligen inte spara några kostnader.

I Folkpartiets budget ger vi vårdpersonalen makt på deras egen arbetsplats. Decentralisering skapar utrymme för kreativitet. Vi bygger ut husläkarmottagningarna och vården nära patienterna. Det är det som sänker kostnader och ökar vårdkvaliteten. Ni socialdemokrater bluffade också resten av landet genom att ständigt – fram till valet – försvara skatteutjämnings brandskattning av stockholmarna. Nu visar era egna tabeller att det aldrig går att åstadkomma balans i det här landstingets ekonomi med systemets orättvisa konstruktion. Era underskott ökar lika snabbt som den tidigare borgerliga majoritetens. Er upplåning och ökning av låneskulden är mycket snabbare och större än den tidigare borgerliga majoritetens. Landstingsskatten måste fortsätta höjas, om ni verkligen menar balans – inte bara med rekordhög 1:30 nu, utan med minst lika mycket till de kommande åren under mandatperioden.

Folkpartiet har, här och i riksdagen, varit överens om en rättvis skatteutjämnning. Därför kräver vi skattestopp och en återgång till rimligare skattenivåer här i landstinget. I vår budget har vi visat att det går att förena med regional rättvisa och med budgetbalans och med förbättringar av sjukvården. Därför kan vi med gott samvete säga till landstingsmajoriteten: Skäms! Skäms, för att ni inte klarar något av det! Skäms, för att ni bluffade väljarna! Och sjufalt skäms för att ni tänker fortsätta att jäklas med stockholmarna!

Anförande nr 29

Å k e A s k e n s t e n (mp): Ordförande, fullmäktige! Det är ganska märkligt att få höra att Anders Guståv, av alla människor, utdelar pekpinnar om hur den nya majoriteten ska klara upp det ekonomiska moras som just Anders Guståv och hans parti har huvudskulden till. Anders Guståv, du är energisk, men du använder din energi på fel sätt och ibland vid fel tidpunkt. Du borde ha riktat dina pekpinnar mot dina egna under den förra mandatperioden. Hade du gjort det, så hade vi haft en helt annan ekonomisk situation här i landstinget. Nu har vi ett ekonomiskt moras, och vi ska i den nya majoriteten försöka klara upp detta.

Över huvud taget är det lite lustigt att se Moderaternas budget. Den saknar trovärdighet. då menar jag inte bara de här pekpinnarna från Anders Guståv, utan den saknar trovärdighet därför att den bygger på att Moderaterna i riksdagen, där de är milslångt, för att inte säga på ljusårs avstånd, från reellt inflytande, skulle få fram 4 miljarder från Bosse Ringholm. Alla förstår ju att detta är rätt pinsamt.

Både Folkpartiet och Moderaterna säger: Absolut inga trängselavgifter, eller miljöavgifter som de numera kallas lite längre ned på Hantverkargatan, nämligen i Stadshuset. Bilavgifter är ett annat namn. Hur är det då, ska inte bilisterna göra rätt för sig åtminstone i någon mån? Den samlade nettoskulden för bilisterna i Stockholms stad växer, och den växer även i länet. För några år sedan var den skulden bara i Stockholms kommun ungefär 5–6 miljarder netto. Bilisterna borde betala alltihop, naturligtvis – men tycker ni inte att de ska betala något av detta? Det tycker vi i Miljöpartiet att de ska göra, genom de pengar som kommer in genom de här avgifterna, som kommer att införas på bilismen.

De här pengarna får stor betydelse dels för att vi inte behöver slösa bort miljarder på nya motorvägar, dels för att vi får en finansiering av SL och kollektivtrafiken – samtidigt som det i sin tur naturligtvis innebär att trycket på landstingets ekonomi minskar successivt. Det borde ni också vara glada för.

Det finns faktiskt också ett inslag av rättvisa i dessa avgifter på biltrafiken.

Anförande nr 30

A n d e r s G u s t å v (m): Ordförande! Jag hade nöjet att höra delar av det som Åke Askensten sade. Det var inget överraskande.

Däremot tror jag att du ganska snart kommer att bli varse att det pinsamma inte är moderater som försvarar Stockholmsregionen utan Bosse Ringholm. Det är inte pinsamt för oss att Bosse Ringholm inte vill ändra systemet – det är pinsamt för Bosse Ringholm. Och du sitter ju i hans knä till hundra procent, så du kommer att vara bland dem som om fyra år står i ett hörn med en pinsamhetens rodnad inför valrörelsen, om du fortfarande är med då.

På tal om min egen energi, är det känt att vi gör av med mindre energi här i Stockholmsregionen. Ju tätare vi bor och ju mer vi lever storstadsliv, desto mindre energi gör vi av med. Jag kan lova dig att det överskott som vi skapar kommer jag att använda all min energi för att se till att det används till att försvara den här regionen mot socialdemokrater, miljöpartister och vänsterpartister som uppenbarligen har sett som sin uppgift att försämra för den här regionen.

Där går den stora skillnaden. Vill du kalla det pinsamt, när vi försvarar våra uppdragsgivare, så må du gärna göra det. Fortsätt gärna med det, Åke Askensten!

Anförande nr 31

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag förstår att man gärna vill vända lampan åt ett annat håll än de egna underskotten och problemen i den egna budgeten.

Jag skulle vilja vända lampan mot ett löfte som ni lämnade i april, att husläkarsatsningarna skulle bli 200 miljoner. Jag har läst väldigt noga i er budget, men jag hittar dem inte. Det verkar som om det bidde en tumme, 25 miljoner. Vad bidde det med resten av den utlovade vanten? Både Tummelisa och jag undrar. Vi kanske kan få svar av Socialdemokraterna i dag?

Anförande nr 32

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Jag begärde ordet för ett inlägg om Folkpartiets budgetförslag. Jag vet inte om liberalerna i landstinget kan läsa riktigt, men de påstår trots motsatsen att majoriteten i landstinget bara satsar på en skattehöjning och ignorerar alla andra krav på balans i landstingets budget. Det står faktiskt så i texten, att vi ignorerar alla andra krav på balans i landstingets budget! Jag

blir alldeles tagen när jag läser det. Jag tycker det är väldigt konstigt att man kan uttrycka sig på det sättet.

Den väldigt kraftiga organisationsförändring som ger landstinget möjligheter att bättre styra verksamhetens kostnader och inleda en förändrad och modernare vårdstruktur verkar ha gått Folkpartiet helt förbi.

Eller är det så att man tror att man ska kunna övertyga en och annan lyssnare genom att framställa verkligheten på det här sättet? Det känns väldigt märkligt.

Ja, metoderna är många i den här landstingsdebatten. Vi hör ju att man försöker slå i människor att majoriteten ska skära ned i verksamheterna, försämra vården och så vidare.

Men om Folkpartiet och den gamla majoriteten hade hållit sin budget, hade kanske inte fullt så kraftiga åtgärder för att förbättra styrningen av landstingets verksamheter behövt vidtagas.

Vi i den nya majoriteten tillbakavisar Folkpartiets påståenden och politiska retorik. Den hotbild som Folkpartiet målar upp tror inte vi kommer att bli verklighet. Om de delar i budgeten som är svårstyrda skulle visa sig skena iväg kostnadsmässigt, så kommer åtgärder att vidtas för att motverka detta. Det är någonting som vi noga kommer att följa.

Men det finns intressanta frågor i Folkpartiets budgetförslag. Till skillnad mot Moderaterna, som vill avveckla all verksamhet i landstinget utom hälso- och sjukvården år 2004, vill Folkpartiet i stället stärka Stockholms läns landsting som regionalt folkvalt organ och ta över uppgifter från länsstyrelsen. Man anser att vården ska finansieras gemensamt och solidariskt, och man är för mångfald. Personalen ska ges ökat självbestämmande, och patientens ställning ska stärkas. Man stöder också ett utvecklat närsjukvårdskoncept med ökade folkhälsoinsatser.

Det är ju en politik som i mångt och mycket liknar majoritetens!

Trots detta valde Folkpartiet att gå i opposition – förståeligt kanske, med tanke på det svåra ekonomiska läge som man själv åstadkommit. Så långt sträckte sig alltså ansvaret för den ekonomiska politik man fört under fyra år, att man var beredd att överge många fina mål och politiska möjligheter att utveckla och genomföra en hel del av dem. Vi beklagar.

Anförande nr 33

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Kort fråga: Har ni balans i budgeten år 1, år 2, år 3, något av åren eller alla tre åren?

Anförande nr 34

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Det här blir förmodligen mitt sista inlägg i den allmänpolitiska delen av debatten, och jag tänkte använda de minuter som står till mitt förfogande till att något lite, med väl utträtad rygg, påminna om vad som faktiskt har utträttats under de senaste fyra åren.

Tilltron till att fatta lyhört underbyggda politiska beslut kan utträta väldigt mycket positivt. Det finns massor med exempel på detta, men tiden räcker naturligtvis inte till att räkna upp allt. Det finns några ”milstolpar”, som naturligtvis inte har kunnat fullföljas helt och fullt men ändå i långa stycken har varit riktninggivande och väldigt betydelsefulla. Jag tänker på de treårsavtal som tecknades med sjukhusen i december 1999. Jag tänker på bolagiseringen av fyra sjukhus. Jag tänker på försäljningen av S:t Görans sjukhus, som utlöste den kanske största sjukvårdspolitiska debatt som vi har haft på många år i Sverige och som fortfarande upptar mångas sinnen. Det arrangeras seminarier och konferenser omkring just den saken. Många nya vårdföretag har tillkommit på initiativ av medarbetarna själva.

Nu riskerar detta att bli uppbromsat, på flera sätt. Man säger att lagt kort ligger. Ja, det är just det som är problemet! Man måste alltså arbeta vidare på utveckling, det duger inte med redan lagda kort i en sektor som kräver ständig utveckling och starkt engagemang.

Nu ska jag säga en mening som säkert kan missuppfattas och riktas emot mig – varningen är utfärdad: Nu blir ekonomisk balans målet, i stället för det verk samma medlet. Och det är farligt!

Vår uppgift är att finansiera de vårdbehov som finns. Vårdbehov är inte bara ett retoriskt begrepp, utan ett verkligt begrepp. Det är det som motiverar 20 000–22 000 människor i det här landstinget att söka läkare varje dag.

Under de här fyra åren har vi erbjudit många duktiga och engagerade medarbetare möjlighet att öka det lokala inflytandet på sin egen arbetsplats och i sin egen vardag. De har blivit lyssnade till, de har blivit synliggjorda. Många har valt en inriktning att, efter det stöd som mångfaldskansliet har kunnat ge, starta eget vårdföretag. Det rör sig om ungefär 160 stycken under de här åren. Jag ser ingen som helst anledning att vara rädd för 160 nya de närmaste fyra åren. Men jag är rädd för att också den inriktningen kommer att bromsas upp eller rent av stoppas, om ”lagt kort ligger” skulle gälla.

Mångfald, kvalitet och värdighet har varit nyckelord under den gångna mandatperioden. Jag vill minnas att det var rubriken på något av budgetförslagen. Vi kan se tillbaka på en hyggligt stor utbyggnad av förlossningsvården. Vi har genomfört och etablerat ett 15-punktsprogram för barnsjukvården. Tyvärr har vi missat att redovisa det under det här året, men vi får väl se till att det sker vid hälso- och sjukvårdsnämndens första sammanträde nästa år. Jag beklagar detta, det skulle vara en årlig redovisning. Det är ju möjligt att valresultatet har gjort att jag har omprioriterat en del själv.

Låt mig visa en bild på ett av de mest konkreta resultaten som kan påvisas. Jag använder här begreppet medicinskt färdigbehandlad, så att vi vet vad vi pratar om.

Äldre människor, som till ett antal av ungefär 340 låg på i huvudsak geriatrika och medicinska kliniker när mandatperioden började, är nu nere i 170. Möjligen är detta ett optimalt läge, säger experterna som granskar det här vetenskapligt, men att det är definitivt ett tydligt resultat av en målmedveten och beslutsam hälso- och sjukvårdspolitik råder det ingen som helst tvekan om. Snart kommer det en fördjupad studie, men allting pekar åt rätt håll. Det är alltså väsentliga åtgärder som har vidtagits.

Till sist i detta inlägg, herr ordförande. I juni månad i år tog landstinget ett enhälligt beslut om vårdens värdegrund, som nu föreligger i skrift. Nu håller den på att tryckas, och därför har den inte hunnit hit till i dag. Möjligen hinner den komma i morgon. Om inte, kommer den att distribueras till fullmäktige, kanske till januarisammanträdet.

Detta är också ett viktigt resultat av ett målmedvetet arbete, som dessbättre har kunnat föras i ett öppet och ärligt samtalsklimat vilket har lett till att vi enhälligt har kunnat besluta om det.

Men nu gäller det också att leva upp det! Det här är ett åtagande för oss som har etablerat det, och det är ett erbjudande till vårdens personal och ledningar att hantera under de närmaste åren. Det här kommer – om alla följer det vi har varit eniga om – att präglade varje avtal som tecknas härefter, oavsett om det sker till följd av egenregianbud eller med någon extern aktör.

Anförande nr 35

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, fullmäktige! Jag ska för vår del avrunda debatten. Så småningom tänker också jag för en gångs skull visa en overheadbild, vilket jag inte brukar göra. Det är därför jag står i den här talarstolen.

Låt mig inledningsvis säga till dig, Andres, att jag står för vartenda ord jag uttalade i april eller dessförinnan, när det handlar om ert sätt att hantera Stockholms läns landstings ekonomi.

Vad jag nu har försökt redovisa är att vi har valt en ekonomisk-politisk strategi som syftar till att få upp näsan över vattenytan, vända utvecklingen och få en sund ekonomi. När det handlar om lagens krav på balans, har vi påtagit oss själva ett mycket tufft uppdrag: att i höst komma tillbaka till landstingsfullmäktige och redovisa hur detta ska gå till och vilka konsekvenser det får. Vi ska naturligtvis också anmäla, precis som vi har skrivit i budgeten, att detta är det arbetssätt vi har valt inför den lagstiftande församlingen och dess verkställande organ, regeringen.

Låt mig nu visa min overheadbild. Detta är den framräknade kostnadsutvecklingen i Stockholms läns landsting med en oförändrad politik, utan skatteutjämningsystemet. Detta är kostnadsökningstakten, visad utan hänsyn tagen till skatteutjämningsystemet.

Det är av detta skäl jag menar att Stockholms läns landsting måste göra sin hemläxa, innan det är möjligt att uppnå respekt och trovärdighet i samtal med resten av landet. På frågan blir ni svaret skyldig: Hur hade ni, med utgångspunkt från de tre helt olika uppfattningar ni har om finansieringsfrågor, sjukvårdens utveckling, kulturens vara eller inte vara, taxornas utformning och så vidare, och så vidare, kunnat råda bot på detta?

Nej, min själ, det hade blivit precis som Dag Larsson sade, samma soppa fyra år till: lite av varje till alla tre och fortsatt underskottspolitik i Stockholms läns landsting!

Med den nya majoritetens budgetförslag tar vi nu på oss uppgiften att fullfölja det dubbla uppdraget från väljarna, att både klara vägen mot en sund ekonomisk utveckling och se till att värna de viktiga verksamheterna, sjukvården och kollektivtrafiken.

Anförande nr 36

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Ordförande, landstingsledamöter! Tomma tunnor skramla mest, brukar man säga. Det här inlägget från Ingela Nylund Watz var väl mest ett sätt för henne att försöka rättfärdiga det budgetförslag som hon nu har lagt.

Det är ju inte så att Socialdemokraterna har lyckats få upp näsan över vattenytan, utan som Andres Käärik redan har framfört från talarstolen är det ju så att trots att man gör en rekordstor skatteköjning med 1:30, som innebär att det här landstinget får i särklass landets högsta landstingsskatt, har ni en budget med ett underskott på en och en halv miljard – ett underskott som växer för varje år framöver! Ni sitter med precis samma problem som den tidigare borgerliga majoriteten har haft, och ni står inför precis samma situation, att se att underskottet bara växer.

Det är resultatet av ett utjämningsystem som vi inte kan fatta beslut om här i landstinget, utan det är ett beslut som man måste fatta i Sveriges riksdag. Och där har vi moderater lagt ett konkret förslag, som ni skulle kunna ansluta er till. Ni skulle kunna säga åt era kolleger i riksdagen från denna region: Se nu till att övriga riksdagsledamöter följer detta förslag, som innebär att den här regionen kan bära sina egna kostnader! Det är ju precis det vi har visat, att vi klarar en ekonomi i balans när det gäller vår egen verksamhet.

Låt mig lägga på en bild – Ingela Nylund Watz såg den inte förra gången. Begrunda den! Det finns skäl att göra det, för att veta vad vi ska rikta in våra ansträngningar på: att se till att vi får ett förändrat skatteutjämningsystem.

Till sist vill jag lägga på en bild som gärna kan få ligga kvar under hela detta fullmäktigemöte.

Anförande nr 37

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Tre helt olika förslag? Ja, jag tycker nog att ni kan unna oss det, precis som vi unnade er för fyra år sedan, att ha olika förslag om hur man ska lösa problemen.

Om det skulle bli samma soppa med Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna i en ny majoritet som det skulle ha varit i fyra år? Ja, det unnar jag er nöjet att få säga. Men den här gången hade inte vi uppgiften att samla oss till ett gemensamt förslag, utan den här gången var det er uppgift. Jag tänker dock inte forska närmare i hur kompromissviljan har varit på olika håll.

I det här inlägget tänkte jag ta fasta på den kostnadsutveckling som Ingela visade upp. Den är fullständigt betydelselös, om du inte samtidigt talar om vad i dessa staplar som motsvarar ett reellt vårdbehov, som det är vår skyldighet att tillgodose och se till att

finansiera – för patienternas skull, inte för regeringens eller utjämningsystemets skull. Vi har vårt uppdrag enligt hälso- och sjukvårdslagen. I annat fall är staplarna fullständigt betydelselösa och säger ingenting alls.

Jag vill påminna om vad jag sade i ett tidigare inlägg. Våra kostnader för hälso- och sjukvård i Stockholms län ligger under genomsnittet i landet, trots kostnadsläget här. Det tyder alltså på att vi har en ganska god hushållning här.

Jag tänker inte recensera er politik förrän åtminstone akt ett har gått, det är en god ordning. Då ska jag recensera den. Men jag gillar inte scenariot, det kan jag väl i alla fall få säga så här inledningsvis.

Anförande nr 38

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Jag måste avslutningsvis i den här debatten säga till Chris Heister att jag tycker det är väldigt tråkigt att du, som gjort anspråk på att vara en av landets ledande sjukvårdspolitiker, så snabbt har hamnat i fällan att strunta i av riksdagen fattade beslut när du själv ska utöva kommunalpolitiskt ansvar. Det är en absurd föreställning att utgå ifrån att vi skulle kunna strunta i av riksdagen fattade beslut när vi ska lägga fram våra olika budgetalternativ.

Till Stig Nyman vill jag gärna säga att han har rätt i en mening, som handlade om de relevanta vårdbehoven när man ska titta på hur kostnaderna utvecklas.

Bekymret är att i de där staplarna finns också fyra års revisionskritik om att våra resurser inte har använts effektivt, oavsett hur vårdbehovet har utvecklats. Ingenting av detta har den borgerliga majoriteten tagit tag i. Det är det som är er hemläxa, som ni borde ha gjort.

Bifall till det socialdemokratiska, vänsterpartistiska och miljöpartistiska förslaget till beslut i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 39

Landstingsrådet N y m a n (kd): 31 sekunder har jag på mig.

Du påstår att ingenting har gjorts under den förra mandatperioden. Det tar jag fasta på, och så ska jag försöka skaffa fram bevis för att det faktiskt har hänt saker i vårdeffektivitetshänseende.

Var inte så slarvig med uttryckssätten – i synnerhet som vi står i inledningen till en mandatperiod. Verkligheten kryper nämligen väldigt nära en då.

Anförande nr 40

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Jag ska nog fixa det här på kortare tid än mina 2 minuter och 52 sekunder.

Först till Andres Käärik, som visserligen inte har någon tid kvar. Under hela valrörelsen har vi sagt att vi inte kan lova att få budgeten i balans redan 2003, utan vår ambition har varit – och det har vi sagt tydligt och klart i alla sammanhang och det står i våra skrifter – att vi vill ha en budget i balans under mandatperioden. Så du kan inte anklaga oss för att svika några löften därvidlag.

Stig Nyman var orolig för att vi inte skulle vilja arbeta vidare med att utveckla vården därför att jag sade att lagt kort ligger. Jag säger lagt kort ligger, därför att vissa borgerliga politiker sprider oro ute i vården och hävdar att vi tänker riva upp de privatiserade enheterna, avbolagisera sjukhus och så vidare. På så sätt skapar man en väldig oro ute i vården, helt i onödan. Därför har jag gång på gång sagt att det inte är vår avsikt att jobba på det sättet.

Däremot är vår avsikt att fortsätta att utveckla vården, och det kommer vi att göra på många olika sätt, det har vi redan pratat om här i dag: genom intraprenader, genom olika försök med arbetstidsförkortning, genom att utveckla samarbetet med kommuner, inte minst inom området psykiatri och missbruksvård, genom att göra särskilda satsningar mot särskilt utsatta områden, och genom att utveckla närsjukvården. Det finns många olika sätt.

Avslutningsvis vill jag bara säga att jag tycker det är trist att ingen i salen från de borgerliga partierna har ansett att jämställdhet är en så viktig fråga att man vill nämna det över huvud taget. Andra saker, som trängselavgift, skatteutjämning och sådana saker, anser man däremot är prioriterade frågor. Rättvisa och jämställdhet mellan män och kvinnor anser ni tydligen inte har något utrymme i landstinget. Jag tänker se till att ni ändrar er inställning därvidlag!

Anförande nr 41

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Jag tänkte också avsluta debatten med de här orden ur kd:s budget. Med orden hjärta och förnuft inleder Kristdemokraterna sin budget och sina politiska ställningstaganden. Att hjärtat finns med betvivlar jag inte, men förnuftet är kanske lite mer tveksamt.

Man säger sig vilja ha en solidariskt finansierad hälso- och sjukvård, som ska kännetecknas av kvalitet, mångfald och valfrihet. Man gick för denna politik i opposition och vill nu höja skatten med 98 öre. Skillnaden i skatt mellan majoritetens förslag på 1-:30 och kd:s förslag är 32 öre. Det menar man är det belopp som har berövats landstinget. Därför budgeterar man helt frankt den intäkten från staten – hoppsan! Var finns realismen i det? Kanske Kristdemokraterna har en särskild direktlinje till Göran Persson, som inte ens vi i majoriteten har tillgång till?

Vi har förståelse för att den gamla majoriteten inte så gärna fullt ut vill ta ansvar för det underskott man har åstadkommit. Vi har också förståelse för att det kan tyckas svårt att se hur den nya organisationen kan bli mer effektiv och leda till både bättre hälsa och

bättre ekonomi. Vi vill säga att det är en långsiktig målsättning, som kräver ett kontinuerligt politiskt ansvarstagande under flera år.

Men vi har inte förståelse för att ni under fyra år var med och såg till att landstingets ekonomi blev så dålig som den faktiskt är i dag. Vi inbillar oss inte att samtliga åtgärder som vi föreslår ska ha effekt under 2003, knappast ens under 2004 – det var mycket riktigt som Birgitta sade. Men vi hoppas att flera positiva resultat kan skönjas 2005 och framåt. Framför allt tror vi att samarbetet mellan profession och politiker i de medicinska programberedningarna och de lokala hälso- och sjukvårdsberedningarna ska lägga grunden för ett bättre innehåll i vården och ett effektivare resursutnyttjande på sikt. Det målet hoppas vi kan delas av alla politiker och att vi på ett konstruktivt sätt ska kunna samverka kring detta arbete.

Bifall till majoritetens budgetförslag!

Sjukvård

Anförande nr 42

Landstingsrådet R o s (s): Ordförande, fullmäktige! Med det budgetförslag som vi presenterar här i dag så anger vi två saker: dels en tydlig viljeinriktning för att förbättra vården, dels ett tydligt ansvarstagande för att betala för den vård som bedrivs.

Alla ska kunna lita på att den här budgeten verkligen blir det styrredskap som en budget ska vara. Vi skjuter till över 2 miljarder till vården. I gengäld förväntar vi oss att alla samarbetar för att utveckla vården och samtidigt få kontroll över ekonomin. Det är viktigt, men det kommer naturligtvis inte att bli lätt. Det kommer att behövas ett stort förtroende för oss som har uppdraget att sitta i den här församlingen. Den som vill ha förtroende måste ta ansvar.

Vårt budgetförslag är ett handslag med alla som berörs av vården. Alla de som söker sig till vården för sina besvär, alla de som har vården som sin arbetsplats och alla de som lever i tryggheten av att veta att det finns en bra vård för mig om den behövs – alla de ska veta att nu börjar vi på ett stort och långsiktigt arbete för att förbättra vården, och den ska vara finansierad.

Ordförande! Med dagens budgetförslag sätter vi rätt fokus. Under de kommande fyra åren ska fokus vara på vårdens innehåll och kvalitet, inte på driftsformer. Alla verksamheter ska ha möjlighet att bli bättre och utvecklas, de i vår egen regi lika väl som de i alternativa driftsformer. Vi ska använda oss av det positiva i mångfalden, där mångfalden handlar om vårdens innehåll och inte vem som utför den, och det ska vara på lika villkor för alla.

Under en lång tid har personal på bland annat landstingsdrivna vårdcentraler ringt och skrivit till mig – och jag har också mött dem när jag har varit ute i verksamheten – och frågat varför de inte får samma ekonomiska villkor som sina privata grannar. I

fortsättningen tänker jag svara dem, att från och med nu börjar vi jobba för att alla ska få lika goda villkor. Medborgarnas pengar ska inte användas för att gynna någon verksamhet på någon annans bekostnad. Vi ska i stället använda oss av det positiva i mångfalden, och det ska gå just till.

Men utveckling i en mångfald förutsätter ändå att alla drar åt samma håll. Därför ska samarbete gå före konkurrens. Det är bättre att vården fungerar överallt och på alla nivåer än att innehållet i vården slås ut i konkurrensen. Viktiga beslut om vårdens framtid och prioriteringar tas av de folkvalda och kan inte lämnas över till marknaden. Jag vet att många utanför den här salen länge har väntat på en tydlighet från oss här inne. Det har de all rätt att göra. Därför ska vi jobba med tydliga mål, så att alla drar åt samma håll.

I dag visar tillgängliga rapporter på en ökad ojämlikhet mellan olika områden och en otydlig målstyrning från politiken. Om vi ska kunna förbättra vården för medborgarna, måste man också kunna lita på att de folkvalda både kan sitta vid ratten och läsa kartan. Det förutsätter att fullmäktiges beslut respekteras och följs upp och att det finns en bra samverkan med kommuner, folkrörelser, patient- och intresseorganisationer. För att ta det helhetsgreppet måste vi jobba med de rätta instrumenten: en god ekonomi, en effektiv organisation och tydliga uppföljningar och utvärderingar.

Ordförande, fullmäktige! I vårt budgetförslag förstärks rättviseperspektivet. Dagens ökande ohälsoklyftor mellan länsinvånarna måste tas på allvar, annars kommer segregationen och orättvisorna att öka ännu mer. Vi vet vad skillnader i sådant som tandhälsa, psykiskt välbefinnande och förväntad livslängd betyder för människors livskvalitet och för deras möjlighet att utvecklas och delta i samhällslivet. I dag ökar skillnader i hälsotillstånd mellan människorna i länet. Utvecklingen går åt fel håll, och den trenden måste brytas och vändas till någonting bra.

Därför måste vi koncentrera nya satsningar till de områden där behoven är störst. Men det kan inte bara handla om nya pengar, utan också om att styra de pengar vi har efter behoven. Till exempel anser vi att dagens pengssystem, som utgår ifrån att alla är lika, inte är rättvist. Dessutom måste det förebyggande folkhälsoarbetet lyftas fram och förstärkas.

Vi vill också på allvar göra verklighet av ambitionen att ta vården närmare medborgarna. Den lokala hälso- och sjukvården ska förbättras. Om några år ska vi på allvar kunna prata om en kvalificerad närvård i länet. Vårdkedjan ska förstärkas och primärvården som den första linjens sjukvård ska breddas med olika kompetenser och specialister. I dag saknar den lokala hälso- och sjukvården resurser att ta emot alla patienter, trots att det är dit man ska kunna vända sig i första hand. Om akutsjukhusen bara kan koncentrera sig på sina kärnuppgifter, så kan resurser frigöras och föras över till vårdcentraler och andra delar av den nära vården. Därför ska ersättningssystemen ses över för att gynna vårdkedjetänkande och rätt arbetsfördelning mellan olika vårdnivåer.

Det kommer fortfarande att behövas mycket arbete för att göra den lokala hälso- och sjukvården till allt vi vill göra den till – jag vet det. Inte minst kommer vi att behöva förbättra uppföljningen och utvärderingen av beslut så att vi får en bättre styrning. Vi

måste kunna veta säkert att sjukhusen verkligen avlastas och att det sker med bibehållen kvalitet.

Under de kommande åren ska också tillgängligheten i vården öka. Framför allt ska det bli lätt att komma i en första kontakt med vården, antingen det är vårdcentralen eller sjukvårdsupplysningen man vill nå. Jag är övertygad om att detta skapar en trygghet och tilltro till vården som är ovärderlig. Genom utökade öppettider och bättre telefontjänster ska vården vara tillgänglig vid en första kontakt.

Tillgänglighet är viktigt, men vi vet också att trots en utvecklad vårdgaranti, vilket är bra, så är det de som är i störst behov av vårdens stöd – de kroniskt sjuka, barnen och de äldre samt de psykiskt sjuka – som riskerar att bli förlorare om vårdgarantin tillämpas fel.

Insatserna måste riktas till de grupper som är i störst behov av en bra och nära vård. Deras rätt till ett bra omhändertagande behöver stärkas. I dag kommer de här grupperna ofta i kläm.

Vi tar bort avgiften vid besök hos distriktssköterskan. Det är en avgift som framför allt belastar dem som ofta och under lång tid behöver få insatser från vården. Jag kan också se i andra partiers budgetförslag att vi i majoriteten inte är ensamma om den insikten, och det gör mig glad.

Vi tillför förlossningsvården 60 nya miljoner. Nu ger vi också äntligen klartecken till Storken, en ny förlossningsavdelning på Södersjukhuset. Samtidigt startar planeringen för att ytterligare öka kapaciteten inom förlossningsvården i länet. Allt för att kunna garantera trygghet och kvalitet åt blivande föräldrar och nyfödda barn.

Vi satsar också pengar på att förbättra tandvården, framför allt för barnen och särskilt dem med sämst tandhälsa. Och vi tar steg för att förbättra psykiatri och habilitering.

Och vi gör mycket, mycket mer. Budgeten innehåller fler enskilda insatser – men det räcker inte hur bra de än är, om vi inte är beredda att ta ett helhetsansvar och också finansiera det vi vill genomföra.

Ordförande, fullmäktige! Dagens budgetförslag är ett handslag med alla dem som vill kunna lita på landstinget. Det är vi folkvalda som nu också måste göra handslaget trovärdigt!

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till majoritetens förslag till budget.

Anförande nr 43

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (m): Fru ordförande, landstingsfullmäktige! Jag skulle kunna ägna mitt inlägg i sjukvårdsdebatten åt att tala om det som har varit. Jag skulle kunna tala om hur en borgerlig majoritet för fyra år sedan tog över en sjukvård i kris, en sjukvård med uppgiven personal, organisatorisk oreda och milslånga köer. Som

alltid när Socialdemokraterna fått styra hade det skapats en vårdskuld till medborgarna. Det var köer, köer, köer!

Jag skulle kunna tala om hur vi lyckades bringa ordning i oredan, hur vi knäckte vårdköerna och tände en gnista av framtidstro hos sjukvårdens medarbetare, hur vi använde valfrihet och mångfald för att skapa en bättre vård för alla.

Ja, jag skulle kunna tala om det som varit. Men jag vill hellre prata om framtiden och om den tid vi har framför oss.

I vårt moderata budgetförslag har vi tagit sikte på framtiden och nästa steg i arbetet med att förnya sjukvården.

Vi sätter fokus på de svårast sjuka, på den blivande mamman som behöver vår förlossningsvård, på den gamle mannen som är sjuk i cancer och behöver hjälp snabbt och på den svårt sjuka kvinnan som behöver hembesök av läkare. Vår bedömning är att det är där vi behöver tydliga satsningar och en kraftfull politik – för att ge människor rätt till vård i tid.

Det här innebär inte att vi överger det fokus vi haft. Moderaterna är ett parti att lita på. Vi vill därför fortsätta utvecklingen av vårdgarantin och arbetet för valfrihet och mångfald i sjukvården.

På en punkt i vår moderata budget är detta särskilt tydligt. Tidigare har pengarna i vården alltid styrts av politiska beslut och byråkratiska fördelningsmodeller. Vi vill en gång för alla göra upp med detta gamla, politikerstyrda sjukvårdssystem. Det verktyg vi föreslår är ett kundvalssystem. Vårt mål är att det ska vara patientens val som styr pengarna i sjukvården.

Förverkligas denna politik, vore det ett trendbrott för vården. Valfriheten för den enskilda människan skulle öka markant. Makten inom sjukvården skulle ryckas från politikernas sammanträdesbord och läggas i patienternas händer, där den hör hemma.

Det råder ingen tvekan om att detta vore ett värdefullt systemskifte för den svenska sjukvården, ett skifte där Stockholms läns landsting skulle kunna gå i täten och visa vägen.

Att denna politik nu skulle förverkligas är dessvärre att hoppas på för mycket.

Det räcker med att kasta ett öga på det socialistiska budgetförslaget för att se att de kommande årens politik är en annan. Majoriteten har valt att dra ned den röda luvan för ögonen. Det är stopp för förnyelsen i sjukvården. Exempelen är oroande många:

I deras budget nämns vårdgarantin knappt med ett ord.

På dörren till mångfaldskansliet – som hjälpt vårdanställda att bli fria vårdgivare – hänger redan en röd stoppskylt.

Trots allt tal om eftertanke stundar hastiga och påtvingade strukturförändringar inom sjukvården.

Det talas om ökad ”kontroll” och ”styrning”. Det är lätt att syna den skönskrivningen. På ren svenska handlar majoritetens politik om centralstyre, skraddat efter klassiskt socialistiskt mönster.

Vi är många som frågar oss vad denna politik egentligen har för mål och syfte. Att förändringsarbetet ska stoppas är klart – men sedan då? Vad är det ni vill åstadkomma? Här har inte givits några besked. I stället verkar den socialistiska majoritetens sjukvårdspolitik ha hämtat sin inspiration från Alice i Underlandet, ni vet hon som inte visste vart hon skulle och frågade katten om vägen: ”Vill du vara snäll och tala om för mig vilken väg jag ska ta?” ”Det beror på vart du vill komma” svarade katten. ”Det spelar inte så stor roll...”, sade Alice. ”Då spelar det heller ingen roll vilken väg du tar” sade katten.

Alice var vilse i Underlandet. Inger Ros och hennes vänstermajoritet är uppenbarligen vilse i sjukvårdslandet. På något annat sätt kan inte jag läsa deras budgetförslag. Där finns många vackra ord, men inget om vad ni vill åstadkomma eller uppnå. I stället verkar allt handla om att fly undan utvecklingen. Vägen är viktigare än målen.

Det är ett tragiskt politiskt vägval, men knappast förvånande. På samma sätt har den samlade vänstern alltid agerat för att stoppa förnyelse och förändring.

Nu gäller det sjukvården. Tecknen är desamma och historien upprepar sig. Vi står för förnyelsen och pekar ut vart vi vill komma. Socialisterna i denna sal säger nej, stopp och belägg. Ni vinglar åt vänster, men ni vet nog inte varför. I varje fall har ni inte talat om varför ni vill dra åt det hållet.

En sak står dock klar. En vänsterpolitik utan egna mål kommer att bli förödande för länets sjukvård. Det kommer att bli som det alltid har blivit: vårdköer, organisatorisk oreda och uppgivna medarbetare. Köer, köer, köer!

Ordförande, fullmäktige! Det går inte att blunda för att sjukvården behöver ett systemskifte. I det arbetet är vi moderater att lita på. Vi räds inte förnyelse och förändring. Vi visar med vår politik att vi har ett klart mål och tror på framtidens sjukvård, att vi tror på en sjukvård där politiker betyder allt mindre och den enskilda människan allt mer.

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till det moderata budgetförslaget.

Anförande nr 44

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Vi liberaler vill att länets invånare ska ha tillgång till en sjukvård i internationell toppklass, en sjukvård som

är tillgänglig på rätt vårdnivå när du behöver vård. Som patient ska du ha stora möjligheter att påverka vårdens utformning och vem som ger dig vård.

Vi vet att patienter klarar att välja vårdgivare. Vi är övertygade om att bemötandet blir bättre och kvaliteten ökar, om vi säger ja till konkurrens och mångfald.

Folkpartiet säger ja till att det ska finnas både privat och landstingsdriven vård. Folkpartiet säger ja till att personal som vill ska få ta över och driva verksamheter i vården i privat regi, om de vill.

Folkpartiet säger ja till att ersättningarna ska vara lika oavsett ägare och driftform.

I Folkpartiets budget är utökningar av husläkarteamen av högsta dignitet, inte bara för att vi envetet har satsat på husläkarutbyggnad i många år, utan för att hela sjukvården skulle fungera bättre om det var lätt att ringa, att besöka och att få hem doktorn, särskilt för de äldre.

Det behövs 250 nya husläkarteam, och i vår budget gör vi stora satsningar för att under mandatperioden genomföra detta.

Inger Ros, varför negligerar ni den önskan nästan alla invånare i länet har om att få en egen husläkare? Ni har en blygsam utbyggnad om 25 miljoner ytterligare, vilket räcker till tio nya team. Med er takt tar det 25 år innan vi når det mål som riksdagen har beslutat om genomsnittligt 1 500 invånare per husläkarteam. Hur går detta ihop med tankar på en fungerande närsjukvård?

Folkpartiet satsar 125 miljoner kronor nästa år för att få i gång nya husläkarteam, och vi fortsätter ökningen följande år. I vår utbyggnad vill vi också se kuratorer och psykologer i primärvården för att möta vårdbehov på grund av psykisk ohälsa.

Folkpartiet värnar om Det glömda Sverige. Dit hör till exempel psykiskt sjuka och funktionshindrade.

Vårdgarantin behöver utvecklas. Vi känner glädje över att den gäller även svåra områden som neuropsykiatri och ätstörningar, rehabilitering för patienter med MS, reumatism och Parkinsons sjukdom.

Nu är det dags att gå vidare. Vi vill se vårdgarantier även för andra kronikergrupper, där deras rättigheter inom rehabiliteringen tydliggörs.

Våra äldre har stort behov av både vårdgaranti och husläkare. Men vi vill också se till att gamla med flera samtidiga sjukdomar får en bättre vård. Ibland kallar man den här gruppen ”multiskräpiga” ett lite tråkigt ord. En fortsatt utveckling av geriatrik med fler hembesök och möjlighet till snabb inläggning direkt från hemmet skulle skapa trygghet och bespara många äldre en plågsam väntan på akutmottagningarna.

Missbruk och psykisk ohälsa är växande problem i vårt län och i vårt land. Förra veckan kom alkoholforskaren Anders Romelsjö med en studie om vårt län. Han hade en stor artikel i lördags i DN, som visade att antalet fall med skrumplever har ökat med 21 procent på ett år. Sedan 1999 är ökningen 40 procent. Även bukspottkörtelinflammation har ökat, med 35 procent de senaste åren.

Alkoholkonsumtionen har stigit brant i vårt län, de senaste sju åren med 27 procent. Nu kommer skadorna. Det behövs gemensamma krafttag för att minska alkoholskadorna. De kommer att ta en stor och växande andel av sjukvården i anspråk, om vi inte lyckas minska dem.

Vi i Folkpartiet vill särskilt lyfta fram sjukvårdens ansvar för att arbeta förebyggande och med tidiga behandlingsinsatser när det gäller missbruk.

Den kommande fyraårsperioden får vi dessutom en stor ökning av antalet tonåringar, och det är nödvändigt att landstinget jobbar ihop med kommunerna kring prevention. Det måste till snabba insatser när man upptäcker missbruk. Vi har inte råd att förlora en ungdomsgeneration till, som vi gjorde när mellanölet på 1960-talet drog in många unga i min generation i elände.

Barn och unga med psykiska problem och unga vuxna med psykisk ohälsa är patientgrupper som det är oerhört angeläget att vi snabbt kan erbjuda behandling innan problemen växer sig stora. De satsningar som vi har inlett de senaste åren, med särskilda mottagningar för 18–25-åringar vill vi utvidga under de kommande åren.

I Folkpartiets budget vill vi också säkerställa att cancerpatienter kan få smärtstillande strålbehandling vid en ny strålklinik, att gravida kvinnor känner trygghet genom att ett nytt BB startar vid S:t Görans sjukhus nästa höst och att psykiskt sjuka får bättre vård.

Med det yrkar jag bifall till Folkpartiets budgetförslag.

Anförande nr 45

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Ordförande! Inför den här budgetdebatten har jag försökt hinna med att läsa de borgerliga partiernas budgetdokument. Det har varit mycket intressant. Kristdemokraternas dokument fick jag väldigt sent och hann inte läsa det så ordentligt, men när jag började läsa det fann jag en som jag tyckte mycket sympatisk ton i det som gjorde att jag ändå tog till mig en hel del av det som stod. Det fanns en ödmjukhet och det fanns också en självkritik i dokumentet som gjorde det intressant. Jag lyfte också i mitt inledningsanförande fram just skrivningarna om våld mot kvinnor och att man ska ha ett kvinnoperspektiv i vården som jag fann mycket intressanta.

När jag däremot gick över och läste Moderaternas budget blev jag avskräckt redan på första sidan. Det visar väl att vi på höger- och vänsterkanterna står väldigt långt ifrån varandra. Moderaterna betecknar sjukvården som en bransch; en bransch skriver man om på första sidan. Det är någonting som man kan köpa och sälja, och några människor

ska tjäna pengar på andras sjukdomar. Det är liksom det anslag Moderaterna har när det gäller synen på sjukvården.

De följer upp med att skriva att de föreslår en budget i balans enligt kommunallagen. Då blir man onekligen ganska full i fniss, särskilt när man ser på hur det har varit under den gångna mandatperioden. Man undrar varför ni inte tidigare har kommit på att ha en budget i balans utan först nu.

Sedan avslutar man med det som Christer Wennerholm upprepade gång på gång: Vi moderater har en politik att lita på. Jag måste säga att det inte blir trovärdigt bara för att man står i talarstolen och säger det gång på gång. Det är verkligheten som visar om det är trovärdigt eller inte.

Om man tittar på vad landstingets revisorer säger om den gångna mandatperioden och den sjukvårdspolitik som har bedrivits ser man att de just pekar på brist på åtgärder mot budgetunderskott, luftbudget för vissa konkurrensutsättningar, bristande respekt för budget och budgetprocesser och så vidare. Kritiken är massiv. Av detta ser man ingenting i Moderaternas budget.

Man skriver så här: Vi har arbetat hårt för att öka kapaciteten inom förlossningsvården. Hej och hå! säger man bara. Javisst, så hårt att man i över ett år blockerade uppbyggnaden av Storken vid Södersjukhuset av ett enda skäl. Man ville till varje pris ha en privat vårdgivare i stället. Av det enda ideologiska skälet blockerade man Storken vid Södersjukhuset ett helt år. Om Moderaterna inte hade fört den politiken hade vi redan till sommaren haft en Storkenklirik på Södersjukhuset. Då hade vi kunnat se våren och sommaren an med stor tillförsikt och vetat att kvinnorna i Stockholms läns landsting skulle få ett bra omhändertagande när det var dags att föda barn. Nu är situationen något mer osäker, även om vi fortfarande har förhoppningen att det ska kunna lösas sig. Men av detta enda skäl blockerade man ett helt år tillskapandet av Storken vid Södersjukhuset, och så kallar man det för att ha arbetat hårt för att öka kapaciteten inom förlossningsvården. Det är faktiskt först nu som det finns klartecken och pengar för att genomföra Storken och på så sätt bidra till en välbehövlig förstärkning av förlossningsvården i Stockholm. Men Storken kommer tyvärr inte att vara i full gång förrän vid årsskiftet 2003/04, för så lång tid tar det att få Storken färdig och i full funktion.

Moderaterna, liksom de övriga borgerliga partierna, säger att man vill bygga en förlossningsklirik till under 2003. Jag håller med om att man måste bygga en förlossningsklirik till under den här mandatperioden och så snart som möjligt. Jag tror att det där råder politisk konsensus. Däremot är det inte en självklarhet att den kliniken ska byggas vid S:t Görans sjukhus. Vi har satt i gång ett utredningsarbete för att se var möjligheterna finns att bygga ytterligare en klirik, vad en sådan klirik skulle kosta och vilket tidsperspektiv som gäller. Men så fort detta är klart kommer vi att fatta beslut om en utbyggnad av förlossningsvården. Ett alternativ som vi tittar på är Huddinge sjukhus. Det skulle kunna vara ett alternativ till S:t Görans sjukhus. Men observera, det behöver ni inte gå upp och säga i talarstolen: Vi har inte sagt nej till S:t Görans sjukhus. Vi har bara sagt att vi vill undersöka de alternativ och möjligheter som finns.

Folkpartiet lyfter också fram förlossningsvården som varande viktig. Men ni har en så skakig budget att man inte kan sätta tilltro till alla de jättefina förslag som ni kommer med. Jag tror inte att någon här i salen inte tycker att det vore bra om vi kunde förstärka demensvården, bygga ut husläkarmottagningar och allt vad Birgitta Rydberg tog upp i talarstolen. Det är bara det att ni inte har finansierat det. I er budget skriver ni att de senaste årens effektivisering genom upphandling och konkurrens inte har påverkat vårdens totalkostnader. Ändå fortsätter ni med en dåres envishet att budgetera för den typen av besparingar i er budget för 2003–2005. Där lägger ni in besparingar för konkurrensutsättning med 250 miljoner kronor 2003, med 500 miljoner kronor 2004 och med 750 miljoner kronor 2005. Fast ni tidigare har sagt att det ni försökte göra under den gångna mandatperioden inte har lett till några besparingar fortsätter ni att göra de här luftbudgeteringarna och bygger er budget på detta.

Sedan har ni en jättekostig post där ni sparar genom att inte genomföra någon centralisering, vad det nu kan betyda: 300 miljoner kronor 2003, 600 miljoner kronor 2004 och 600 miljoner kronor 2005. Genom den luftbudgeteringen säger ni att ni kan avsätta si och så många hundra miljoner kronor till att utveckla sjukvården. Men det här är ju inte seriöst. Därför kan vi inte säga att vi stöder de här förslagen. De är inte förankrade i verkligheten. Det är en saga, samma saga som Christer Wennerholm berättade när han stod i talarstolen. Era budgetar har inte förankring i verkligheten och därför kan man inte behandla dem seriöst.

Däremot har den budget majoriteten lägger fram förankring i verkligheten. Och den satsar också på att utveckla och bygga ut sjukvården på många olika sätt.

Bifall till majoritetens budgetförslag!

Anförande nr 46

Landstingsrådet Nyman (kd): Fru ordförande! Jag vill inleda sjukvårdsdebatten för Kristdemokraternas del med att påstå att hälso- och sjukvårdspolitiken har en uppgift, nämligen att stärka patientens ställning i förhållande till sjukvårdsapparaten, i förhållande till sin sjukdom och i förhållande till sin behandling. Av det majoriteten hittills har sagt i den här debatten tycker jag det snarare handlar om systemfrågor än om det mänskliga mötet. Jag väntade ivrigt på att Inger Ros i sitt inledningsanförande skulle säga någonting om de medel man ska använda. Men det var enbart målsättningsmeningar så långt jag kunde höra och iakttä. Möjligen har jag inte varit helt uppmärksam på allting, men det var väldigt mycket målsättning. Men nu är det så att ni är i majoritet och ska regera och leda sjukvårdspolitiken, och då är det ni som fattar beslut om medlen för att stärka patientens ställning i det här länet.

Patienten har ett antal rättigheter. En del är lagstiftade, andra är mer öppet politiskt formulerade. Rätten att bli lyssnad till är en självklar rättighet för patienten liksom att få vård när man behöver det. Man har en självklar rätt att bli informerad. Man har rätt att göra egna val. Man har rätt till en andra opinionsyttring från en annan läkare vid svårare sjukdomsfall. Man har rätt till skydd och respekt för sin personliga integritet. Och vi har tillfört ett moment i vårt förslag till budget, nämligen att det ska införas en rätt till kompensation vid inställd operation.

Den värdegrund som landstingsfullmäktige i enighet antog i juni månad har jag nämnt lite om. Jag känner mig naturligtvis som initiativtagare till det arbetet tämligen nöjd med resultatet. Men nu ska vi leva upp till det. Det är ett åtagande från oss politiker och ett erbjudande till vårdens personal och vårdens patienter.

Kvalitet i vården kan mätas på olika sätt. Socialstyrelsen har sina mått och så vidare. Men det som är alldeles avgörande är vad patienten upplever i mötet med vården och i de olika behandlingarna. Därför är det angeläget att vi fortsättningsvis gör sådana patientenkäter och mätningar som ger oss svar på frågorna om hur patienterna och deras närstående upplever den vård man får.

Vi har ett informationsinstrument, på tal om rätten att bli informerad, som heter Vårdguiden. Också det är ett kristdemokratiskt initiativ ursprungligen, och ingen kunde väl ana vilken stor betydelse den här verksamheten skulle få. Den visas alldeles särskilt i foajén under det här landstingsfullmäktigemötet. Den är nu i ett skede där vi går över från projekt till en mer etablerad och permanent ordning. Den fyller utomordentligt viktiga informationsfunktioner och har förstärkts genom att också hushållstidningarna nu bär samma namn. Det stärker bilden av landstinget som sjukvårdshuvudman och som det organ som ska svara för informationen. I en liten parentes vill jag säga att det är angeläget att Vårdguiden fortsättningsvis stöds av en politiskt tillsatt styrgrupp. Jag har framfört önskemålet till majoriteten om att den bör ha företrädare från landstingets samtliga partier. Ett parti, Miljöpartiet, har stått utanför så här långt, men det är möjligt att den perioden nu tar slut.

Vi har i vårt budgetförslag vad gäller hälso- och sjukvård två fokus. Det ena är på de allra yngsta, barnen under uppväxtåren, och det andra på de allra äldsta.

Sedan tycker jag att Birgitta Sevefjord är skyldig oss ett bevis på vem det är som stoppat Storken. Vem har stoppat Storken? I varje fall är det inte den avgående majoriteten. Däremot vet jag att det i hela förlossningsvården finns ett och annat rekryteringsbekymmer kvar. Vi lider fortfarande av såren och spåren efter en utvecklingsplan som etablerades av den förförre majoriteten. Det har varit svårt att rekrytera personal till detta. Det är inte så att ni på något sätt är de som nu räddar Storken, definitivt inte. Den har varit flygfärdig ganska länge. Det är bara det att det inte har funnits personal som kunnat ta hand om den när den landar på det ställe där den ska vara. Det var en väldigt vacker bild, när man tänker efter.

För övrigt har det varit ett ganska starkt fokus på utbyggnaden av förlossningsvården under perioden. Det visar också verkligheten. Jag tror inte att vi behöver snacka så mycket mer om det. Däremot är det angeläget att vi fortsättningsvis bygger ut den. Vi hävdar, liksom de övriga borgerliga partierna, att det behöver komma till en ny klinik under nästa år.

Så något om de äldre innan jag avslutar det här inlägget. Gruppen äldre ökar, säger vi ofta i debatten. Nu är det så att den ökar snabbare i Stockholm än i landet i övrigt just nu. Det beror på att vi hittills har haft en långsam tillväxt av gruppen äldre med vårdbehov. Men nu börjar Stockholms län bli mer normalt i det hänseendet att bilden liknar landet i övrigt. Att klara de vårdbehoven är, vill jag nog påstå, den kommande mandatperiodens kanske största utmaning samtidigt som möjligheten att vårda och behandla allt äldre ökar för varje dag som går.

Vi har ett antal konkreta förslag i vår budget som förbättrar vården av de äldre. Vi kommer så småningom fram till en voteringslista. Ni som har tid kan ju bläddra i den dessförinnan. Ett förslag som de tre borgerliga partierna är alldeles överens om är begreppet trygghetskvitto. Jag tror inte att det behöver specificeras närmare. Alla vet vad det handlar om. Trygghetskvitto är inte bara en uttalad hälsning när man är medicinskt färdigbehandlad och ska hem till kommunen utan det är faktiskt ett kvitto som bevisar att det finns någon i hemtjänsten, att det finns någon i primärvården som

möter mig när jag kommer hem till det särskilda boendet, det egna boendet eller till vårdhemmet.

Jag vill självklart yrka bifall till det förslag till hälso- och sjukvårdsbudget som Kristdemokraterna har formulerat och lagt på fullmäktiges bord.

Anförande nr 47

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, ledamöter! Miljöpartiet de gröna är ett parti som vill förena långsiktig hållbarhet med samhällelig utveckling som gagnar den enskilda människan. Resultatet ska både ge ökad hälsa och bättre miljö. Genom att involvera patienterna i besluten om val av vård- och behandlingsmetoder, rehabilitering och längre tids vård tror vi att man kan nå en större effektivitet. Därför ska patienternas val respekteras och patienterna få bättre information och stöd för att kunna fatta sina beslut.

I majoritetens budget för hälso- och sjukvården innebär detta en utveckling, där de förebyggande vård- och behandlingsmetoderna och samarbetet mellan olika vårdgivare ökar. Resurserna styrs i ökad utsträckning mot områden med höga ohälsotal.

Vi vet i dag att många livsstilssjukdomar kan förebyggas. Vi vet också att ungefär 77 procent av 1 100 tillfrågade mellan 16 och 84 år i befolkningsstudien om komplementär alternativmedicin önskade att samarbetet mellan alternativ vård och vanlig sjukvård ska öka. 73 procent ansåg att vissa av dessa behandlingsmetoder skulle vara tillgängliga inom den vanliga vården och finansieras med skattemedel. 74 procent ansåg det viktigt att Stockholms läns landsting avsätter resurser för forskning kring dessa terapiformer.

Nu går vi vidare och ökar samverkan. För att patienternas önskemål om komplementär alternativmedicin bättre ska kunna tillgodoses ska personalen erbjudas ökad kunskap om sådana behandlingsmetoder. En ökad samverkan mellan skolmedicin och komplementär alternativmedicin ska även lokalt utveckla vården att bättre tillgodose patienternas behov och vårdutbudets kvalitet i riktning mot mer integrativ medicin, det vill säga samverkan. För att detta ska bli möjligt måste förutsättningarna utredas och studeras.

En pilotstudie kommer under 2003 att starta vid två vårdcentraler, någonting som påbörjades redan under den nyss avslutade mandatperioden. Arbetet kommer noga att följas av den beredning som ansvarar för frågorna. Det är vår övertygelse att ett ökat patientdeltagande och inflytande på detta sätt stärker medborgarnas villighet att betala för det offentligt drivna hälso- och sjukvårdssystemet.

Vi genomför nu tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet en närsjukvårdsreform som innebär bättre tillgång till allmänläkare, specialister och andra behandlare lokalt. I 20 närsjukvårdsområden kommer i samverkan med kommunerna, olika vårdgivare och intresseorganisationer människors behov och önskemål att bättre kunna analyseras och tillgodoses än tidigare.

Det här är en stor utmaning som kräver lyhördhet gentemot personalen i landstinget. För att skapa så hållbara och hälsofrämjande arbetsplatser som möjligt ska under 2003 en kartläggning av olika yrkesgruppers arbetsmiljö genomföras. Den ska ge svar på vilka arbetsmiljöinsatser som behövs. Modeller för flexibel och förkortad arbetstid ska prövas. Personalens motivation och inflytande ska öka bland annat genom att intraprenader införs.

Genom de medicinska programberedningarna kommer kunskapen om sambandet mellan hälsa och miljö att öka. Professionen och politikerna kommer bättre att kunna fatta de gemensamma beslut om vårdens innehåll som är nödvändiga för att reformarbetet ska kunna utvecklas positivt. De ökade förutsättningar de lokala hälso- och sjukvårdsberedningarna får att arbeta med analys av behov och lokala förutsättningar kommer tillsammans med detta arbete att skapa goda möjligheter till bättre vårdkedjor, samarbete och utveckling mellan olika vårdutövare.

Det finns ett tydligt samband också mellan sociala nätverk och patientval. För att stärka folkhälsan och nå så många individer som möjligt bör landstinget i samarbete med kommunerna medverka till att bygga upp förebyggande nätverksstrukturer i människors närmiljö.

Stödet till utsatta grupper, framför allt barn och ungdomar med psykisk ohälsa, psykiatriska eller neurologiska sjukdomar, olika fysiska funktionshinder och förståndshandikapp måste förbättras och samordnas. Vi vill att landstingets handikappolitik ska utvecklas och tar nu viktiga steg för att ökad samverkan på alla nivåer ska kunna ske. En kunskapsbas kring olika diagnos- och funktionshindergrupper ska i samverkan med det medicinska programarbetet byggas upp. Arbetet ska leda fram till ett förslag till hur stödet till människor med funktionshinder bättre kan samlas både för att öka kunskapen och för att bli mer lättillgängligt.

Under 2003 inför vi ett nytt team för att stärka barn med allvarliga språkstörningar. Vi stärker också kris- och samtalsteamet. Ett uppdrag ges också för en översyn av epilepsivården och en uppföljning av de beslut som fattades 1996. Det är hög tid.

Under mandatperioden ska små lokala kompetens- och basteam byggas upp för att ge konsultation och stöd för att tidigt kunna utreda barn med ADHD och damp samt andra neurologiska och psykiatriska funktionshinder. I samverkan med handikapporganisationerna ska föräldrautbildningen utvecklas till att omfatta de flesta funktionshindergrupper. Ett uppdrag ges också för att utreda framför allt utformningen av ett nytt center för barn med autism och Aspergers syndrom, någonting som det har funnits behov av länge.

Även inom habiliteringen ska självklart brukarnas önskemål om komplementär alternativmedicin bättre än i dag kunna tillgodoses och en ökad utveckling av förebyggande vård- och behandlingsmetoder och samarbete mellan olika vårdgivare ske.

Med detta vill jag yrka bifall till Socialdemokraternas, Vänsterns och Miljöpartiets budget för hälso- och sjukvårdsnämnden 2003.

Anförande nr 48

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Jag ska kommentera några saker i de inlägg som har gjorts. Jag skulle vilja börja med Christer Wennerholm från Moderaterna. Jag skulle också ha kunnat prata om historien, Christer, men jag valde att prata om framtiden. Historien visar hur det har sett ut när borgerliga majoriteter har lämnat stora underskott efter sig. Men det är bra om vi kan prata om framtiden.

Du säger att vårdgarantin inte är nämnd i vår budget. Jo, det är den visst det. Den är nämnd i vår budget. Den är bra, och den ska utvecklas. Jag kan garantera att jag ska göra allt som står i min makt för att inte öka på vårdskulden. Men jag tycker också att det vore bra om ni kunde kommentera de saker i vårdgarantin som ni inte har lyckats med, nämligen tillgängligheten. Vart fjärde samtal kommer inte fram till vårdcentralen. Det är en utveckling som vi måste klara av.

Mångfalden kommer upp i flera inlägg liksom konkurrensutsättningen i den delen som har ideologiska förtecken. Vi i majoriteten blir ofta anklagade för att vi är emot mångfald. Ingenting kan vara mer fel. Ibland funderar jag på om i alla fall Moderaterna är lite bittra över att man inte kan säga att vi för en återställarpolitik. Alltså: Mångfald av innehåll är önskvärt, men det behöver väl inte vara entydigt med en mångfald utförare. Dessutom måste ändå kraven på dem som genomför och utför vården vara lika, man måste få lika villkor. Det ser inte ut så i Stockholms läns landsting i dag.

Birgitta från Folkpartiet! Nej, vi negligerar verkligen inte invånarnas behov. Tvärtom vill vi försöka att både klara av en utveckling och att finansiera verksamheten. Men som vanligt har Folkpartiet lagt fram ett budgetförslag med en önskelista på satsningar som är enorm. Det tycker jag på något vis är att lura både medborgarna och vården att man ska kunna genomföra verksamhet för pengar som inte finns och att man ska finansiera med bland annat konkurrensutsättning. Alla rapporter visar tydligt att konkurrensutsättning kostar mer pengar, inte mindre. Vi vill jobba med att utvärdera konkurrensutsättningen, både ur kvalitetssynpunkt och ur kostnadssynpunkt. Jag tycker att det är värdefullt om ni vill delta i det arbetet så att vi faktiskt får fakta på bordet.

Det glömda Sverige. Ja, det är jättefina ord och visioner. Men hur många av dem som finns i Stockholms län i dag och som har sett er mandatperiod tror du kan känna tillit till de orden?

Stig och Kristdemokraterna! Det är möjligt att du lyssnade lite dåligt, men det var också målsättningar. Självklart! Det mänskliga mötet är jätteviktigt, absolut jätteviktigt. Men för att skapa förutsättningar för det mänskliga mötet behöver vi också målsättningar för att kunna dra framåt i organisationen. De saker som du tog upp om patientens ställning, värdegrunden och Vårdguiden är områden som vi absolut ska fortsätta att arbeta med. De är jättebra. Den framtoning du hade i ditt inlägg gör mig glad. Jag hoppas att vi ska kunna ha konstruktiva diskussioner om en utveckling av de här frågorna. Jag har lovat

dig utanför den här salen och jag gör det här också att vi självklart ska fortsätta med styrgrupper på de här viktiga områdena där alla partier ska ges möjlighet att delta. Självklart!

Nu vill jag bara säga att det finns ett antal förslag från de andra partierna inför beslutsordningen som jag återkommer till och kommenterar i ett senare inlägg.

Anförande nr 49

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det jag saknade i Inger Ros inledning och som jag fortfarande saknar är fokus. Du nämner ordet, men var är fokus i er sjukvårdspolitik? Det är möjligt att vi kan upplevas lite förvirrade eftersom vi hade en plan och gärna skulle fortsätta att regera det här landstinget. Möjligen är du också väldigt förvånad över att du fick chansen. Åtminstone upplever jag det så när jag ser ditt budgetförslag. Var är fokus?

Vård i tid tycker jag är ett bra fokus, om vi kan komma överens om att ha det inte bara när det gäller vårdgarantin utan, som du själv var inne på, även när det gäller att tillämpa och öka tillgängligheten i vardagssjukvården. Du talar om 0–7–90-regeln. Jag tycker att det kanske är att sträcka sig lite väl långt att säga att man ska vänta i sju dagar för att få träffa en doktor, därför har vi sagt 48 timmar.

Sedan är du och jag helt överens om att man givetvis ska ha svar när man ringer och söker vården. Här är min hand! Vi ska hjälpas åt i utskottet att ordna så att det blir så, ställa krav och se till att det också kommer resultat. Den vårdgaranti vi har haft har varit en garanti för människor med planerade operationer att få vård. Det du nu efterlyser är att ge vård för vardagssjukdomar. Om de inte blir avhjälpna inom några timmar eller några dagar tror jag att risken är att personen hamnar på akuten i stället för att vänta på att få komma till vårdcentralen. Fokus på vård i tid!

Anförande nr 50

Landstingsrådet **Rydberg** (fp): Det är klara besked här i dag. Både Inger Ros och Birgitta Sevefjord menar att mångfald betyder att landstingets olika verksamheter ska få arbeta på olika sätt. Men det är inte några nya som ska få komma in och försöka.

Kostnaden per insats kan minska när man upphandlar vården. Vi har med detta i vårt budgetförslag för vi tror faktiskt att verkligheten talar ett sant språk. Kostnaderna för starroperationerna har nästan halverats sedan vi började upphandla. För höftoperationerna har också kostnaderna sjunkit per operation.

Hörapparatutprovningar, laboratorieupphandlingar och medicinsk radiologi är det senaste. Det finns stora möjligheter att förändra kostnadsbilden om man gör kloka upphandlingar och använder konkurrens på ett klokt sätt. Det menar vi att man måste fortsätta att göra. Det säger ni nej till.

Ni har inte riktigt hajat att man i vissa fall till och med kan halvera vissa kostnader, som man gjorde i Kista när man flyttade gynoperationer från S:t Görans sjukhus till en lokal i

Kistagallerian. Det finns mycket man kan göra om man vill. Men det är uppenbart att ni inte vill.

Förlossningarna blir fler. Visst är det bra att ni fullföljer våra tankar på att bygga ut med Storken på Södersjukhuset, men det räcker inte. Ytterligare 1 500 fler barn om året föds varje år de kommande åren. Tycker Inger Ros att det är anständigt att planera för att fler mammor ska föda utanför länet genom att ni så hårdnackat säger nej till att utöka med en förlossningsklinik på S:t Görän? Birgitta Sevefjord talar om att ni ska utreda andra alternativ. Varför inte satsa på det som finns, som har kort ambulanstransport till Karolinska om det händer något med barnet?

Anförande nr 51

Landstingsrådet R o s (s): Några korta kommentarer till de inlägg som har gjorts. Fokus för oss, Christer, innehåller kvalitet och efter behov. Det tyckte jag att jag var ganska tydlig om i min inledning. Jag är faktiskt inte speciellt förvånad över att vi vann valet. Jag hade det på känn i ryggraden. Jag har varit ute mycket i verksamheterna och fått den bilden bekräftad att man faktiskt vill ha en förändrad inriktning på verksamheten.

Nej, Birgitta, vi säger inte nej till konkurrens på ett klokt sätt. Du måste lyssna väldigt dåligt. Men var ligger det kloka i den konkurrens ni har haft, när två vårdcentraler bredvid varandra har olika förutsättningar att bedriva vård? Var ligger det kloka i den konkurrensen?

Och när det gäller en ny förlossningsklinik har ni fastnat för alternativet S:t Görän. Vi säger att det också behövs en ny klinik. Om det ska vara en förlossningsklinik eller en kvinnoklinik har vi för lite underlag för att avgöra. Men vi kommer att ta tag i den frågan när det finns ett underlag. Är det självklart att det är S:t Görän? Den uppfattningen finns inte i organisationen. Det är någonting som ni har sagt. Vi vill ha ett bättre underlag för att fatta beslut om var den nya kliniken ska ligga någonstans.

Anförande nr 52

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ni påstår att ni inte säger nej till konkurrens. Men i verkligheten gör ni ju det när ni säger att det ska vara egenregianbud i alla vårdavtal som löper ut. Det innebär att landstinget alltid ska komma med ett anbud och kan gömma sina kostnader någonstans i den här stora producentorganisationen.

Dessutom påstår ni att vi har olika förutsättningar för olika vårdcentraler. Ja, det är så att vi gett pengar till bemannade tjänster när vi upphandlat vårdcentraler. Förutsättningarna i landstingsdrivna enheter är att de har fått pengarna även om de har vakanta läkartjänster och patienterna inte får vård. Vi vill gärna se ett bra ersättningsystem som ger lika villkor för privat och offentlig vård.

Sedan påstår ni att vi har fastnat för S:t Görän. Ja, vi har fastnat för S:t Görän därför att där finns allting som behövs. Det finns läkare som kan söva mammor vid kejsarsnitt. Det

finns en gynekologisk verksamhet som redan opererar. Det är nära till Karolinska. Vi har inte tid att vänta på att utreda. Det föds fler och fler barn. Frågan är: Vill ni att de ska födas i Nyköping, Gävle, Örebro och Västerås eller är det här i Stockholm vi ska kunna ta hand om dem? Visa handlingskraft och se till att vi får en ny förlossnings- och kvinnoklinik som kan starta redan nästa höst!

Anförande nr 53

Landstingsrådet Ros (s): Det vi säger, Birgitta, är att egenregianbud också ska läggas fram för att prövas på lika villkor. Det är vad vi säger.

När det gäller förlossningskliniken vill jag säga att om det tar tiden till årsskiftet 2003/04 att starta Storken, som är så väl förberedd, är det ju lite naivt att tro att en ny klinik är klar på S:t Görans till sommaren. Det tror i alla fall inte jag.

Anförande nr 54

Landstingsrådet Nyman (kd): Fru ordförande! Jag tänkte också kommentera Inger Ros inledningsanförande. Jag kan tillstå att jag har missat ett och annat. Några medel märkte jag. Det var 60 miljoner mer till förlossningsvården och att Storken äntligen ska komma i gång. Men i övrigt var det målsättningar. Och vi är överens om allt. Jag kan inte hitta någon motsättning någonstans. Men det är intressant i en debatt som den vi för nu att klargöra var skillnaderna går. Och ni väljer andra vägar och andra medel.

Du sade att nu ska alla dra åt samma håll. Tänker ni leva upp till det så ställ er inte i vägen! Det finns oerhört många som vill dra åt utvecklingshållet, och de vill göra det på egna initiativ och i egna vårdföretag. Gäller ”dra åt samma håll” bara om ni bestämmer inriktning och takt eller kommer det att finnas något utrymme för vårdens medarbetare att ta initiativ?

I andra stycket på s. 24 i majoritetspartiernas förslag, alltså det dokument som är utgångspunkten för dagens hantering av budget för nästa år – det är det dokument som kommer från landstingsstyrelsen, inte det som partierna själva har tryckt upp med fina logotyper – står det med tanke på vårdgaranti och där man talar om förbättrad tillgänglighet: Förutsättningen för detta är att statliga medel kan tillföras inom ramen för en nationell satsning.

Ni som brukar hävda respekten för riksdagens beslut! Jag ska inte föregå det Landstingsförbundet kommer att säga i morgon på presskonferensen vid tiotiden. Det var synd att det inte var i går så att jag hade haft dokumentet här. Men där kommer det, tror jag mig veta, inte att stå någonting om ökade resurser. Ska ni följa riksdagsbesluten, vara nöjda med dem och inte göra regeringen uppmärksam på tokigheterna kommer det inte att finnas förutsättningar för det du för ungefär tio minuter sedan sade: Jag garanterar ökad tillgänglighet och att vårdgarantin ska utvecklas. Här har du förutsatt att staten tillskjuter pengar. De kommer inte. Det är min gissning.

Anförande nr 55

Landstingsrådet Ros (s): Medlen, Stig, är ju hela budgeten. Jag lyfte fram några saker som vi vill fokusera på. Men medlen är hela budgeten. Vår ambition är att den budget vi nu lägger fram ska vara finansierad till varenda krona för den vård som bedrivs.

Självklart ska det finnas utrymme för att ta initiativ. Man kan alltid hålla på med pajkastning i de här frågorna, men det måste inte finnas krav på att man ska bli egen företagare för att få utrymme till initiativ. Och tvång och hot tror inte jag främjar utveckling. Det finns ett antal exempel på verksamheter som har tvingats till att bli privatiserade den senaste mandatperioden. Det är vi emot.

Jag vet inte om jag uttryckte mig så tydligt som du sade, att ”jag garanterar”. Jag tror att jag sade att jag ska göra mitt allra bästa, och jag hoppas att jag tillsammans med alla partier, eftersom vi har den målsättningen, ska jobba för att utöka garantin och tillgängligheten i vården.

Anförande nr 56

Landstingsrådet Nyman (kd): Egentligen skulle jag vilja störa stenograferna och kolla vad som sades, men de ska ju skriva det jag nu säger. Men visst sade du ”jag garanterar”. Det gjorde du. Jag ska be om ursäkt den dagen stenograferna etablerar ett annat uttalande.

Krav ska det naturligtvis inte vara. Men om personal vill knoppa av och driva verksamheten, kommer de att få motsvarande stöd som de har fått de senaste fyra åren? Kommer de att få uppmuntran, vägledning, konsult hjälp och allt det andra som är alldeles nödvändigt också i intraprenadarbetet? Ska personalen få välja företagsform eller utvecklingsform för vården?

Sedan har ni skrivit att förutsättningen för att öka tillgängligheten är att statliga medel kan tillföras. Jag läser svart på vitt. Är det någon som tolkar det annorlunda så säg till! Det står att det är en förutsättning för att öka tillgängligheten. Andra stycket på s. 24 i landstingsstyrelsens förslag till budget. Det är fullständigt ofrånkomligt. Stryk gärna meningen och säg: Vi kommer att fixa det här ändå. Det är fullt tillåtet eftersom det är ert dokument.

Anförande nr 57

Landstingsrådet Ros (s): Vår syn på hur verksamheten ska bedrivas är att allt som kommer underifrån är bättre än när det kommer uppifrån. De initiativ som tas från personalens sida kommer vi självklart att pröva, diskutera och vara lyhörda för. Men ni har ju beslutat uppifrån att verksamheten ska konkurrensutsättas och privatiseras. Och många har upplevt det som tvång och hot. Det tycker jag inte är att ta vara på människors engagemang. Jag tycker att det är en väldig skillnad.

Om meningen i landstingsstyrelsens förslag vill jag säga att vi bedömer att vi, om vi fullt ut ska klara det här, också behöver bidrag från staten. Den meningen ska stå kvar. Jag tycker att det är ärligt att säga: Vi är oroliga för att den ekonomi som landstinget i dag

har inte kan göra att vi kan genomföra alla saker omgående. Jag sade i mitt inledningsanförande att tillgängligheten till vårdcentralen är det viktigaste, och det ska vi försöka klara inom ramen för hälso- och sjukvården.

Anförande nr 58

Landstingsrådet N y m a n (kd): Det där var riktigt bra, Inger Ros. Allt som kommer underifrån är bättre än det som kommer uppifrån. Det är synd att replikskiftet just tog slut, men debatten har ju några timmar kvar.

Fundera på varifrån ropet på denna organisationsförändring, denna maktkoncentration kommer om inte uppifrån. Jag har inte träffat någon medarbetare som inte ställer frågan: Var kommer det här ifrån? Jag har ingen aning, men jag ska ställa frågan när jag får möjligheten i en offentlig debatt. Du har alltså sagt att påhittat att organisera som ni gör, lägga ned hälso- och sjukvårdsnämnden, sjukvårdsstyrelsen, tandvårdsnämnden och så vidare är ett riktigt dåligt förslag för det kommer uppifrån. Allt som kommer underifrån är bättre än det som kommer uppifrån. Det här ska jag minnas.

Anförande nr 59

J a n e t M a c k e g å r d (s): Ordförande, fullmäktige! Moderaterna har följt taktiken anfall är bästa försvar för att dölja vad de egentligen vill. Birgitta Sevefjord var inne på Moderaternas budget. Det står till exempel att man ska införa ett pengsystem, ett kundval, privatisera sjukhusen eller sälja dem, införa försäkringslösning och att sjukvården blir en marknad inte tillgänglig efter behov. Lite självkritik från Moderaterna kan jag läsa om jag är positiv: I dag präglas sjukvården av hög sjukfrånvaro och hög arbetsbelastning, kompetent personal lämnar yrket och går till annan verksamhet.

Det är intressant att konstatera att man inte gjorde något åt det när man hade majoritet. Men nu lyfter man fram det som ett problem som vi i den nya majoriteten har. Vi är medvetna om vad ni har missat och har i interpellationer och motioner pekat på det. Men landstingsdriven verksamhet har inte haft prioritet under den gångna perioden.

Ordförande! Sjukvården ska vara lika för alla efter behov, solidariskt finansierad, demokratiskt styrd, ordning och reda i ekonomin. Det var ledord för den nuvarande majoriteten under valrörelsen. Och valresultatet visar att väljarna också tyckte så.

Chris Heister talade om att våra beslut ger konsekvenser för den enskilda personen. Jag tror att de enskilda personerna just såg konsekvensen av en moderat sjukvårdspolitik och de värderingar som där fanns och valde en ny majoritet. Sjukvården var en stor fråga.

Under de år som gått har vi åtskilliga gånger talat om sjukvårdens tillgänglighet och möjligheten att komma till sin läkare. Det har inte alltid varit så lätt för dem som har haft det behovet. Väntetiderna har varit långa och de har börjat redan vid telefonen. Enskilda människors vardag påverkades alltså. Vi har varit ganska ense om att tillgängligheten ska bli bättre. Men vi har inte varit ense om hur det ska göras. Nu har vi i majoriteten,

Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet lagt fram vår budget och beskriver hur vi vill satsa på sjukvården och tillgängligheten.

Stig Nyman sade i en tidigare budgetdebatt: Politiker skapar förutsättningarna eller så gör de det inte. Det grundar sig på värderingar. Det är en intressant upplysning, tycker jag, när vi blickar tillbaks och hör inläggen i dag. Våra värderingar framgår klart i budgeten och vi ger också förutsättningar för att de ska slå igenom. Ledorden från valrörelsen bär. Tyvärr kan vi inte börja från noll. Vi har ärvt en del underskott som vi också ska arbeta med. Kristerapi skulle vara rätt medicin, sade Birgitta Rydberg. Varför tog man då inte till kristerapi som medicin och behandling utan lät patientens problem bli större?

En fråga som jag tycker är viktig är folkhälsan och det förebyggande arbetet. Det är enklare och billigare att förebygga än att laga och ställa till rätta. Visst arbete ska ske i samverkan med kommunerna för att ge bra resultat. Vi kommer att främja det förebyggande arbetet på flera sätt, exempelvis med barnavårdscentraler för barnen och genom att, för de större barnen, stötta de skolor som vill bidra till att förbättra barnens hälsa. Vi vill ge stöd till unga som känner oro, ungdomspsykiatri, som är vårt ansvar, ge de barn som har olika former av funktionshinder det stöd de behöver, ju tidigare dess bättre. Barnen är framtiden och har rätt till den.

Vi har flera gånger från talarstolen pekat på den peng som gäller för barnhälsovården. De rapporter vi har fått från barnhälsovården har pekat på att pengarna inte räcker för behoven och uppgifterna, vilket har lett till oönskade effekter. Det verkar som om den tidigare majoriteten glömde att besluten påverkar människors vardag, som Christ Heister sade. Därför vill vi se över det så att landstinget uppfyller behoven.

För de äldre behöver mycket mer göras för att vårdkedjorna ska klaras. I samarbete med kommunerna kommer vi att arbeta för det. De äldre ska få det goda omhändertagande de har rätt att få. Att skriva avtal räcker inte. Det är handling som räknas. Även här kan det förebyggande arbetet spela stor roll genom hälsokontroller och hälsosamtal, som vi har motionerat om. Ingen kan ha missat att vi vill pröva hälsocentraler för äldre, eftersom vi också här har motionerat, utan att då få stöd för den tanken.

Under den borgerliga perioden har vi talat om primärvårdens betydelse. Trots det har den inte fått den plats som vi vill att den ska få. Människor har sökt sig till sjukhusen trots primärvården, och kostnaderna har ökat. Besluten har påverkat människors vardag. Vi i majoriteten, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vill tydliggöra den nära sjukvården. Där ska öppettiderna vara så att de passar dem som bor i närområdet. Den tillgängligheten ska bli bättre. Vi har myntat begreppet 0-7-90 som innebär att man ska få kontakt med sin läkarcentral samma dag, att man inte ska behöva vänta mer än högst sju dagar för att få en tid och tre månader, 90 dagar, för att få den behandling man behöver på sjukhusen. Genom fler jouröppna vårdcentraler ska tillvaron också underlättas och sjukhusen få arbeta med det som de är speciellt bra på, svårare problem.

Man har under åren hört av sig om just svårigheten att få tid när man behöver och slippa vänta vid telefonen i timmar. Jag har fått flera brev som vittnar om människor som vandrat i systemet och fått träffa ett stort antal läkare, vilket gjort att de har känt otillfredsställelse i stället för trygghet. Kvaliteten måste vara i fokus. Uppföljning blir en stor fråga för den nya majoriteten.

Sjukvården berör alla, även de som är friska i dag. De har anhöriga, släktingar och vänner som någon gång behöver vård. Som vi i majoriteten ser det är det viktigt att lyssna och fånga upp alla frågor, att vara medborgarnas företrädare. Därför kommer de geografiska beredningarna att vara betydelsefulla. De kommer att betyda mycket för många och för människors vardag.

Den budget som s, v och mp lägger fram, och som jag yrkar bifall till, är en bra grund och ett förslag som bygger på ledorden och människans vardagsbehov.

Anförande nr 60

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag fick frågan: Varför införde ni inte kristerapi? Det behövdes ju för patienterna, sade Janet. Men det var just det vi gjorde, Janet. Vi återinförde vårdgarantin, och vi avskaffade vårdköerna. Det var en kristerapi.

Mer regelrätt kristerapi infördes genom att vårdgarantin också omfattade psykoterapi, och vi påbörjade en utbyggnad med kuratorer och psykologer i primärvården.

Anförande nr 61

L a r s J o a k i m L u n d q u i s t (m): Fru ordförande! I det politiska bildspråket har vi inte så sällan hört uttryck som den enda vägen eller den rätta vägen. När jag i förra veckan träffade en socialdemokratisk sjukvårdspolitiker från ett annat landsting, ett landsting som utvecklar och med engagemang driver beställarrollen vidare och framåt, konstaterade hon apropå vägar att Socialdemokraterna i Stockholm nog är på rätt väg men de går åt fel håll. Självt har jag vid något tillfälle från den här talarstolen sagt att Socialdemokraterna går in i framtiden baklänges. Det är väl ungefär detsamma. Det är så vi upplever det.

När andra landsting utvecklar beställarrollen avvecklar man den i Stockholms läns landsting och på Gotland. När tunga fackliga organisationer som Kommunal och Vårdförbundet i programskrifter bejaktar valfrihet och alternativ gör den nya socialistiska majoriteten i Stockholms läns landsting tvärtom. Att Vänsterpartiet är emot valfrihet och alternativ vet vi alla, men att Socialdemokraterna och Miljöpartiet skulle kapitulera på det sätt som man nu gjort trodde jag aldrig.

Vilka signaler tror ni att ni sänder till alla dem som med stort engagemang varit med och tagit över tidigare uruselt skötta landstingsverksamheter? Ett sådant exempel är Brommageriatriken, eller som det hette tidigare Västra sjukhuset. Det var en klinik som var i stor kris och som ingen landstingsdirektör, sjukvårdsdirektör eller landstingspolitiker i världen lyckades få ordning på. Den ena verksamhetschefen efter

den andra kom och gick. Stämningen var, liksom personalläget, i botten. I det läget stod sjukvårdsstyrelsen inför två alternativ, att lägga ned verksamheten eller att privatisera den. Beslutet blev att privatisera, och Brommageriatriken drivs från den 1 januari i år som ett aktiebolag med nästan hälften av de anställda som aktieägare.

Norra Stockholms sjukvårdsstyrelse, som Janet Mackegård tillhör, hade glädjen att för fjorton dagar sedan träffa representanter för sjukhuset. Stoltast av alla tror jag vid detta möte var Kommunals representant. Hon var strålande glad över att få arbeta i en verksamhet som nu fungerade alldeles utmärkt, med korta beslutsvägar och nya öppna samarbetsformer. Hon var också stolt över att vara delägare i företaget.

Vilka signaler tror Janet Mackegård, tillträdande ordförande i norra sjukvårdsberedningen, att hon sänder när de anställda redan nu vet att när avtalet går ut om några år ska man med stor sannolikhet återgå till landstingsdrift? Vilket engagemang tror Janet Mackegård, med detta som bakgrund, att man kan vänta sig av en personal som just nu brinner för sin klinik?

Får jag också ställa en fråga till Håkan Jörnehed, tillträdande ordförande i innerstadens sjukvårdsberedning. Du har konsekvent reserverat dig mot avtal med privata vårdentreprenörer med texten: Vi hade hellre sett att verksamheten drivs i landstingets egen regi med alla de fördelar det inneburit.

Håkan! Vi är många i denna sal, åtminstone 74 politiker i opposition, men väldigt många fler ute i verksamheten, TV-tittare och radiolyssnare som nyfiket väntar på ditt svar. Vilka är alla dessa fördelar med drift i landstingets egen regi som du påpekar i dina reservationer?

Fru ordförande! Om jag inte får svar på mina frågor i dag lovar jag att återkomma med dem i form av interpellationer under våren.

Anförande nr 62

Cecilia Carpelan (fp): Ordförande, landstingsfullmäktige och en och annan åhörare! Vi folkpartister har en vision om att människorna i vårt län ska känna tillit till vården. Man ska få snabb akut hjälp när så behövs, men också stöd och hjälp för att slippa bli sjuk, till exempel föreslår vi att alla rökare ska kunna erbjudas effektiv rökavvänjning. Husläkaren och dennes medarbetare ska vara navet i vården av patienten. När det behövs ska husläkaren med sitt goda samarbete i nätverk kunna erbjuda sina patienter hjälp av andra specialister. Ett mål är att denna närsjukvård ska klara nästan alla vardagliga vårdbehov, i synnerhet för dem som ofta har behov av vård.

Motivet är framför allt att patienterna ska känna trygghet med och tillit till vården. Men det finns också ekonomiska motiv. Öppenvård utanför de stora sjukhusen är mindre kostsam. Vi har under vår tid vid makten visat på vägar för hur närsjukvård kan bli bättre för både patienter och personal. Vi skulle naturligtvis ha fortsatt på den inslagna vägen om vi hade haft makten. Nu är vi konsekventa i vår oppositionspolitik och föreslår nödvändiga satsningar och förändringar.

Folkpartiet föreslår satsning på husläkarteam för bättre tillgänglighet, kontinuitet och trygghet. Vi föreslår fler avtal med privatpraktiserande specialister utanför sjukhusen och utanför innerstaden, särskilt i södra länet, förändrade ersättningssystem och incitament för både husläkarvård och sjukhusvård samt en mer kraftfull styrning och uppföljning av i synnerhet de stora akutsjukhusen.

Majoriteten talar vackert om satsning på folkhälsoarbete, främst för att utjämna skillnader i hälsa mellan olika områden och grupper av människor. Jag tycker att era skrivningar om hur folkhälsoarbetet ska bedrivas är omoderna och i viss mån okunniga.

För det första beskrivs folkhälsoarbetet av er som något som ska bedrivas vid sidan om, som ett eget spår, och inte som en integrerad och naturlig del i arbetet för en mer hälsoinriktad hälso- och sjukvård. En sådan politik som vi bedriver innebär till exempel att ställa krav på att alla vårdgivare ska arbeta sjukdomsförebyggande och även hälsofrämjande när det är på sin plats. Det måste också utvecklas ersättningssystem som stöder ett sådant sätt att arbeta. Kampanjer, särskilda projekt och särskilda personer som ska jobba med folkhälsoarbete är ett ålderdomligt sätt att hantera folkhälsofrågorna på.

För det andra påstår ni att landstinget ska göra stora insatser för att utjämna skillnader i hälsa mellan människor i vårt län. Visst ska landstinget göra det som ankommer på landstinget och på vården framför allt. Men det största ansvaret för att utjämna skillnader i hälsa mellan grupper av människor och mellan olika geografiska områden faller faktiskt på stat och kommun. Landstingets insats är framför allt att se till att de som bäst behöver vården, de med den sämsta hälsan, också utnyttjar vården och får tillgång till den. Då har vi lyckats i landstinget. Skillnaderna i hälsa har minskat och inte ökat, som majoriteten påstår.

Det finns bara ett budgetförslag som förenar realism med en positiv utveckling av hälso- och sjukvården för medborgarna i vårt län, därför yrkar jag bifall till Folkpartiets förslag till budget.

Anförande nr 63

Brit Rundberg (v): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag tänkte börja med att tala om mångfald. Det har sagts väldigt många vackra ord från den borgerliga kanten i salen om den mångfald som egentligen betyder privatiseringar. Jag ska spinna vidare på det temat en kort stund.

I våras beskrev dåvarande finanslandstingsrådet Ralph Lédel i lyriska ordalag avknoppningen av geriatriken i Nynäshamn som ett strålande exempel på avknoppningar. De hade det bra förspant också för de fick 5 miljoner mer när de blev privata än de hade haft tidigare när de var landstingsdrivna, och det var ju kul för dem. Geriatriken i Nynäshamn lyftes också fram som ett bra exempel i en av de broschyrer som mångfaldskansliet gav ut över lyckade avknoppningsexempel. Där säger vd som en kommentar till hur det var att få knoppa av: Förr rann pengarna i väg utan att vi kunde

påverka. Tyvärr verkar de ha runnit i väg väldigt fort även under det privata skedet, därför att nu är geriatriken i Nynäshamn konkurshotad. Får de inte ungefär 1 miljon ganska omgående går de i konkurs. Jag tycker att det här är ett bra exempel på ett av de många små och stora problem som den borgerliga politiken har lämnat efter sig i Stockholms läns landsting och som vi i majoriteten nu måste reda upp på olika sätt. Man får väl hoppas, apropå det Lars Joakim Lundquist sade, att det inte går samma väg med Västra sjukhuset. Vi får hålla tummarna och hoppas att det ska gå bra där.

Några ord om vårt budgetförslag, särskilt om psykiatrin. Psykiska sjukdomar och psykiska problem är det största folkhälsoproblemet i vårt län, till skillnad från övriga landet där det är hjärt-kärlsjukdomar. Därför är en satsning på att utveckla psykiatrin väldigt viktig för oss. Vi vill att psykiatrin ska bli tillgängligare, vi vill att man ska få samma vård inom psykiatrin oavsett var man bor i vårt landsting. Så är det tyvärr inte alltid i dag. Vi vill utveckla verksamheten med personliga ombud. Samarbetet med kommunerna är avgörande för att psykiatrin ska kunna fungera på ett bra sätt. Vi vill också satsa på bättre samarbete med patientgrupperna och anhöriggrupperna på det här området.

Under den tidigare majoritetsperioden när s, v och mp hade majoritet satsade vi på de uppsökande teamen för hemlösa psykiskt sjuka och hemlösa missbrukare, vilket har varit mycket lyckat. Det var ett första steg i den utveckling som sedan också har lett till en mottagning för hemlösa på Södermalm, vilket är hemskt bra. Det fanns förslag från flera håll om detta, bland annat hade Vänsterpartiet ett sådant förslag. Men nu finns den mottagningen, och det är väldigt bra. Vi vill i budgeten också satsa på att man utvecklar ett boende för hemlösa psykiskt sjuka tillsammans med kommunerna. Det är mycket viktigt. Vi föreslår också konsultationer på de kommunala boendena för hemlösa, därför att de oftast behöver både psykiatrisk hjälp och hjälp för somatiska sjukdomar.

Vi vill också satsa på att verkligen bygga ut de lokala missbruksmottagningarna i länet på det sätt som föreslogs i policydokumentet *Kommunerna, landstinget och beroendevården i Stockholms län*, så att det nu verkligen genomförs också i södra sjukvårdsområdet, där vi tyvärr inte har haft den utvecklingen.

En satsning på tio timmars läkarkonsulter i en stadsdelsnämnd är alltså inte en lokal mottagning. Med en lokal mottagning avses i policydokumentet att socialtjänsten och beroendevården ska sitta under samma tak och samarbeta väldigt nära om och med patienten-klienten. För min del får gärna primärvården också finnas med. I det här sammanhanget tror jag att det blir bättre ju fler samarbetspartner det finns.

Till sist bara en sak: Asylsökande barn och gömda flyktingbarn har inga rättigheter när det gäller förebyggande sjuk- och hälsovård. Det är väldigt viktigt att de får det. Det är en statlig angelägenhet, men vi har ändå tagit med i budgeten att landstinget ska verka för att de får tillgång till de förebyggande insatserna.

Bifall till majoritetens budgetförslag!

Anförande nr 64

Landstingsrådet N y m a n (kd): Ja, Brit Rundberg, din omsorg om Nynäs vård är alldeles rörande. Men det som har åstadkommit det aktuella bekymret där nere har inte så mycket med landstingets relation till vårdverksamheten att göra. Det är snarare så att kommunerna i allmänhet börjar sköta äldreomsorgen på ett bra sätt. Därför fungerade sommaren alldeles utmärkt, och då blev det mindre intäkter till den typen av verksamhet. Det är en del av förklaringen.

Du var ju med i ledningen av landstinget förrförra perioden, och hade ni fått fortsätta efter 1998 hade nog inte nynäsborna haft särskilt nära till geriatrisk vård -- frågan är väl om det hade funnits någon alls i närområdet. Sådan var inriktningen, och sådan var stämningen bland personal och patienter.

Du har tagit ett av några hundra privata vårdföretag som exempel på att avknoppning är av ondo. Någon gång måste du våga lyfta blicken, Brit Rundberg, och titta på verkligheten omkring dig – till och med ganska nära dig – och fråga dig: Vad har detta betytt för befolkningen och patienterna? Har det varit ett lyft eller har det inte varit ett lyft? Ökad tillgänglighet i en alldeles fantastisk omfattning, till exempel på Söders höjder, måste väl ändå hälsas med tillfredsställelse? Men vi valde en tokig väg, nämligen den väg som personalen valde och inte den som Vänsterpartiet hade velat välja.

Anförande nr 65

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag sade förra gången till Dag Larsson att det är bra med tydliga personer. Du, Brit, är en tydlig person. Jag tror egentligen att jag redan vet svaret, men jag ska ändå ställa några enkla frågor till dig.

Kan du tänka dig att det någon gång är bra med valfrihet inom vården, eller är det alltid bra bara om det är politiker som väljer åt människor? Är det någon gång bra att människor själva har valfrihet? Kan du nämna något exempel på att mångfald i vården är positivt? Finns det något exempel där du tycker att det skulle kunna vara bra att det finns mångfald, att man låter dem som har behov av att få vård vara med och bestämma och låter personalen i den offentligdrivna vården knoppa av och ta eget ansvar? Eller är det bara dåligt?

Anförande nr 66

B r i t R u n d b e r g (v): Jag hinner inte säga så mycket på de här två minuterna.

Jag tycker att mångfald är väldigt bra, men mångfald som jag ser det är att man kan gå till en vårdcentral – som drivs på intraprenad eller i landstingets regi – där det finns läkare av olika slag, där det finns specialister av olika slag, där det finns kuratorer och psykologer, där det finns sjukgymnaster, och där får gärna också finnas logopedier och dietister, och tillgång till kiropraktor eller naprapat också för den delen. Ett sådant utbud kallar jag för mångfald.

För mig är inte mångfald att min vårdcentral har delats i två, varav den ena drivs av ett stort vårdföretag och den andra av två av läkarna som var där förut. Man har satt upp en vägg däremellan, och sedan ska vi då gå till den ena eller den andra av de här båda. Det är inte någon valfrihet för mig. Det har blivit mycket sämre. Trångt har det blivit i väntrummen, och personalen har uppenbarligen inget personalrum, för en gång när jag kom dit hade de personalmöte i väntrummet. Det har inte varit bra alls, och jag tror inte att personalen heller tycker att det är bra.

Sedan till geriatriken i Nynäs. Jag vet inte om de tre som startade det var väldigt angelägna. De kanske blev lite lurade. De kanske blev lite förblindade av mångfaldskansliets många broschyrer och erbjudanden. Men är det ändå inte lite äventyrligt att satsa verksamhetens väl och ve – konkurs eller inte – på att kommunerna skulle kunna sköta sig dåligt eller eventuellt lite bättre? Det verkar vara en väldigt taskig budgetering och lite dåligt företagande, skulle jag vilja säga.

Anförande nr 67

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Ordförande, fullmäktige! Jag tror jag fick svar på frågan! Jag tror att svaret på frågan är att du inte tror att personalen tycker att det här är bra, **Brit Rundberg**. Varför då inte fråga dem vad de tycker och står för? Jag tror inte att vare sig jag eller du som politiker behöver lägga näsan i blöt i de här frågorna. Jag tror att personalen som jobbar i alternativen själva kan avgöra om de tycker det är bra. Jag tror inte att några politiker behöver bestämma kvadratmeterytan på vare sig väntrum eller sammanträdesrum, men det tror du!

Jag har fått svar på frågan. Tack!

Anförande nr 68

Landstingsrådet **Rydberg** (fp): Det är lite skrämmande att höra Vänsterpartiets negativa inställning till privata vårdgivare, nyss framförd av **Brit Rundberg**. Det visar vad det är som väntar den här perioden. **Inger Ros** antydde att om initiativet kommer underifrån är det okej. Men **Brits** inställning är: Det är fult i alla fall!

När det gällde Nynäshamnsgeriatriken kom initiativet underifrån – det var personalen som ville ta över. De gjorde ett utökat vårdåtagande med fler vårdplatser i geriatriken och sjukvårdsinsatser till sjukhemmen. Det är klart att vi fick betala när man utvidgade vården. Men det är fult i alla fall!

Att vi har fått utökad bemanning på vårdcentralerna på Södermalm och i södra delen av Stockholms förorter är också fult, för de råkar vara privata. Men för första gången finns det läkartjänster så att det är lätt att få tid till och med i Farsta. För första gången finns det fullt antal bemannade tjänster på Mariapolikliniken, men det är fult för de är privata. Vi ska alltså inte vara säkra på att det får vara fullt bemannat där i framtiden. **Inger Ros!** Du har ett problem i ditt val av koalitionspartner, en koalitionspartner med en så oerhört inskränkt syn på vad som behövs för att göra vården tillgänglig för patienterna.

Anförande nr 69

Landstingsrådet N y m a n (kd): Det är landstingets hälso- och sjukvårdspolitik som är föremål för debatt, inte budgeten i Nynäs vård. Vi måste lära oss att kunna skilja på de här storheterna, Brit Rundberg. Du kan väl bekräfta att du var färdig att lägga ned den geriatriken för ett antal år sedan och att det som räddade den var personalen och den beredvillighet som landstingsledningen hade att se till att de äldre i Nynäshamn fick vården på nära håll, det som ska vara ett av kännetecknen för ert budgetalternativ i år!

Anförande nr 70

Brit Rundberg (v): Jag tror att det är väldigt viktigt att vi reder ut vad "personal" betyder. För mig är personalen alla de människor som arbetar på en arbetsplats, från receptionisten till läkarsekreteraren, läkaren, undersköterskan, biträdet om det finns något sådant – allihop. Det är inte hela personalen som har tagit över de verksamheter vi talar om – oftast är det en eller två, högst tre på en arbetsplats som har tagit över. På de allra flesta håll inom södra sjukvårdsområdet var det inte ens det, utan det var stora, internationella vårdbolag som tog över. Det är väl inte personalen!

Jag håller med om att vi ska lyssna på personalen, och det var det vi gjorde när vi reagerade på de tvångsprivatiseringar som ni genomförde under den förra mandatperioden – då var det just personalen som protesterade. De protesterade väldigt högljutt; de for hemskt illa, och väldigt många flyttade. Det var en oerhörd turbulens inom det sjukvårdsområdet, därför att ni tvångsprivatiserade och tvingade många ur personalen att i alla fall försöka starta eget – de ville ju hellre göra det än bli uppköpta av ett stort bolag. Men de flesta blev ändå uppköpta av olika bolag.

Jag vill inte svära på att det fungerar så där jättebra på Södermalm som ni vill göra gällande just nu. Det finns fortfarande stora problem. De kommer säkert att visa sig ganska öppet förr eller senare.

Anförande nr 71

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Det finns ett stort antal enheter där all personal är med som delägare. Det finns ett ännu större antal enheter där personalen varit med på att verksamheten tas över av delar av personalen. Men när det gäller Hovsjö vårdcentral, för att ta ett område där det var problem, är alla i personalen med och äger mottagningen. De är jättenöjda, och patienterna får tider. Nackageriatriken är ett annat exempel. När det gäller Reagerakliniken, som är paramedicinare, är alla med. Det finns många goda exempel. Men i framtiden kommer inte de exemplen att bli fler. Möjligen blir de färre om ni tvingar igenom att landstinget ska lägga egenregianbud och slå undan benen på den här personalen.

Sedan talade Brit om att tvångsprivatisera. Sanningen, Brit, är ju att ett antal vårdcentraler inte har haft bemanning utom på några få tjänster, och där har personalen inte kunnat ge patienterna tider. Att som landstingshuvudman gå ut och upphandla i det läget för att få bemannat är det enda rimliga. Det gjordes, och vi har sett resultatet. Nu

är de här läkartjänsterna besatta i nästan hundra procentig omfattning. Patienterna kan få tider. Det var väldigt lyckat att använda privata vårdgivare, åtminstone sett från patienternas synpunkt, men det kanske inte intresserar Vänsterpartiet.

Anförande nr 72

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande! Bara en liten kommentar till Birgitta Rydberg.

Jag vet inte vad ni är rädda för när du säger att egenregianbuden kommer att slå ut privata alternativ. Om egenregianbudet är bättre ska vi väl ta det, ni som är för konkurrens?

Anförande nr 73

Landstingsrådet Rydberg (fp): Svårigheten med egenregianbud i en så stor organisation som landstinget är att man kanske inte har med alla kostnader som de facto finns i egen regi, därför att en del av kostnaderna ligger någon annanstans i den här stora organisationen. Det gör att det kan bli en orättvis bedömning som drabbar en personalgrupp som faktiskt måste lägga in alla sina kostnader i sitt anbud för att gå runt.

Anförande nr 74

Pia Lidwall (kd): Fru ordförande! Ledamöter! När vi ska hantera den viktigaste verksamheten i landstinget är det några frågor som jag skulle vilja sätta ljuset på. Det handlar om att vi måste ha en vision om vården som den goda arbetsplatsen. Det senaste replikskiftet har ju visat att det är viktigt för oss.

Arbetslivets förutsättningar har ändrats radikalt, medan vården fortfarande, tyvärr, kännetecknas av gamla, stela hierarkier, en i långa stycken omodern struktur och arbetsgivarmonopol.

Om ett par årtionden är det nog inte så många som har jobbat 25 år på samma ställe i landstinget, tror jag. Det är ett av många inslag i det kunskapssamhälle som vi faktiskt går in i nu. Det behöver inte vara ett hot mot vårdsektorn att utvecklingen går åt det hållet, om man rätt kan hantera de här kraven och förutsättningarna för framtidens arbetsmarknad.

När vårdpersonal beskriver problemen med sin arbetsplats är det vissa saker som ständigt återkommer: Man saknar kompetensutveckling, arbetsmiljön är dålig, det är litet självbestämmande eller lönekuvertet är för tunt. Politiken måste inriktas på att återställa personalens arbetsglädje. Här saknar jag faktiskt både mål och medel från majoriteten.

Den nya organisation som man nu sjösätter och de märkliga signaler som man skickar ut när det gäller synen på mångfald gör att vi är många som är oroliga.

Den fars, nästan, som utspelas just nu när det gäller Kommunals lönediskussion, är för resten ganska intressant. Sossefacket Kommunal går till sina socialdemokratiska arbetsgivare och vill ha högre lön. De får naturligtvis nobben. Och det är aldrig menat att

de ska få någon högre lön – i så fall hade det skett redan för åtta år sedan, med det sossestyret som vi har haft i Landstingsförbundet och i regeringen under den tiden.

Över alltihop sitter Persson och Ringholm och drar i trådarna. Och det värsta är att allt redan är uppgjort. I Socialdemokraternas Sverige är den fackliga kampen och demokratin redan uppgjord, och ungdomarna står och ser på och skyr vårdsektorn. Det är inte konstigt.

Nej, det måste skapas förutsättningar som gör att vården dels kan behålla den personal man redan har, dels förmår locka ungdomar att göra vården till sitt livsval. Jag vågar påstå att den förra majoriteten var på rätt väg med mångfald både till personal och patienter.

Först och främst är det nödvändigt att det på varje arbetsplats skapas ett andrum. Vårdpersonal måste få chans att utvecklas i arbetet. Tid och resurser måste avsättas för eftertanke, handledning och kompetensutveckling. Det kostar naturligtvis pengar, men hur mycket kostar det inte att kvalificerad personal flyttar till Norge eller går över till läkemedelsindustrin eller – ännu värre – själva blir patienter!

Vårdsektorn är fylld av gränser och revir. Det är inte konstigt med tanke på dess komplexa väv när det gäller organisation och finansiering. Men ställningskrig mellan politiker, tjänstemän och vårdprofession gynnar ingen. Mellan vårdens yrkeskategorier finns det dessutom sedan generationer en kultur med revirtänkande, och det är kanske mänskligt men till nackdel för den enskilda patienten.

Det är dags att lyfta fram teamet som en viktig beståndsdel i vården. Läkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster – ja, vad ni vill – har alla viktiga funktioner. Men det är en oförlåtlig åderlåtning av resurser att lägga tid och energi på att stärka den ena yrkeskategorin på den andras bekostnad. I stället för att ödsla kraft på ett gammaldags hierarkiskt tänkande är det dags att släppa in nätverkskulturen i vården. Som arbetsgivare har vi mycket att lära av till exempel BD i Stockholm.

Fler aktörer inom vårdsektorn ställer ökade krav på personalpolitiken, och det är något vi vet, eftersom vi har fått en hel del erfarenheter från Stockholm. Intressant att märka är att kortare beslutsvägar och snabbare beslut ökar känslan av delaktighet på ett märkbart sätt. Lönen är ju kanske inte i alla lägen det enda som påverkar oss positivt. Vi-känsla och delaktighet är i många stycken viktiga komponenter om man ska trivas på sitt jobb.

En ökad mångfald av vårdgivare skapar också förutsättningar för bättre lönebildning och fler attraktiva karriärvägar för anställda inom vården. Men jag är rädd för att vi nu kommer att återgå till ett ledarskap som hör det gamla patronsamhället till, att vi ska få tillbaka politiska pekpinnar riktade till vårdens personal och att det nödvändiga direktinflytandet kring de vården som ska styra hälso- och sjukvården därmed stryps eller helt uteblir.

Det finns risk för en olycklig förtroendeklyfta mellan politiker och professionella grupper. För Kristdemokraterna är vården ett prioriterat område. Därmed är också

omsorgen om vårdens personal en mycket viktig fråga. Vi vill verka för upprättandet av ett nytt förtroendekontrakt mellan politiska företrädare och vårdens professioner, ett kontrakt som bygger på ömsesidigt ansvarstagande och respekt för varandras uppgifter. Det motverkar politisk klåfingrighet och detaljstyrning. Det handlar om att bygga upp ett ömsesidigt åtagande att ta ansvar utifrån sina olika roller och uppgifter. Inom detta område finns det en stor potential till förbättringar i den nuvarande majoritetens beslut.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 75

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Många har inläggen varit, och jag har hunnit anteckna en hel del på lappar.

Miljöpartiet och den nuvarande majoriteten menar att det viktigaste är besluten kring vårdens innehåll, inte vårdens driftform, där patientens valfrihet och handikapporganisationernas roll ska stärkas. Det ser man tydligt i vår budget. Först då menar vi att den offentliga sjukvården kan stärkas och politikernas legitimitet öka.

För att genomföra verklig valfrihet, alltså ökat inflytande över valet av medicin och behandlingsform, måste ett antal stödjande strukturer byggas upp, strukturer som måste vara både psykologiska, sociologiska och informationsbärande. Det räcker inte med att satsa på information och IT-utveckling.

Något sådant arbete har inte skett. Man kan klart och tydligt se att valfriheten har varit begränsad – den har inte omfattat alla medborgare. De här stödjande strukturerna har inte funnits. Vår förhoppning är att den samverkan lokalt som nu kommer att ske mellan kommuner, intresseorganisationer och andra kan resultera i att detta blir mycket bättre.

Vi menar att Moderaternas budget tydligt speglar en människosyn som är mekanistisk. Den enskilda människan är kund, och delarna ska i konkurrens förmås att överträffa helheten. Privata lösningar sätts framför samhällsägda. Men vi vet att det i många av de här vinstdrivande verksamheterna uppstår svårigheter att hålla budgeten. Det ligger i sakens natur, eftersom man söker vinst, att man vill tjäna så mycket pengar som möjligt. Det finns då inte heller några incitament för att hushålla med medel eller att förebygga sjukdomar och skador. Man vill så att säga ha betalt för det som man ger ut. Är det verkligen en vård att lita på? För vem? kan man då fråga sig.

Miljöpartiet och den nya majoriteten – här vågar jag faktiskt tala för hela majoriteten – har en människosyn som är motsatsen till detta, mer holistisk. Vi vill se en hälso- och sjukvård som verkar utifrån en helhetssyn på människan. Vi vill bygga strukturer som ökar samverkan mellan olika vårdgivare och som går att påverka demokratiskt.

Vi vill kunna följa upp verksamheten och få en hållbar, ekologisk, ekonomisk och social utveckling av samhället. Vi vill ge enheterna större självständighet genom att införa intraprenader. Denna förändring, menar vi, minskar den hierarkiska styrningen av landstinget och utvecklar vården positivt. Mångfalden ska fortsätta att finnas.

Den organisation som vi nu genomför slår vakt om den enskilde patienten och vårdens medarbetare på ett mycket tydligare sätt än tidigare. Den decentraliserar ansvar och befogenheter till medarbetarna i verksamheterna och tydliggör var viktiga beslut om helheten fattas. Det är en utveckling som vi är nöjda med.

Anförande nr 76

Catarina Agrell (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! I den här debatten har jag fått intrycket – främst från Moderaterna – att det inte finns några vårdköer utan att ni under den gångna mandatperioden avskaffade dem. I min vardag och verklighet ser det inte ut så. Jag träffar och pratar med många människor med psykiska sjukdomar, och när jag försöker säga att man kan vända sig till olika ställen skrattar de uppgivet och säger: Vet du hur lång väntetid det är?

Häromdagen pratade jag med en kvinna med en sjukdom som gör henne väldigt självdestruktiv. Hon hade för något år sedan hoppat från tredje våningen och fått en hel del frakturer. Hon hade fått god vård på ortopedien för dem, och skadorna var nu läkta. Men hon hade inte fått någon vård för sin sjukdom. Nu var hon i samma dåliga skick och var beredd att skada sig själv igen, på väg in att belasta sjukvården med ytterligare kroppsliga skador utan att få någon hjälp för sin grundläggande sjukdom.

Psykiatri är ett verkligt försummat område utan några vårdgarantier. Vi har väl alla i dagarna berörts väldigt illa av den 13-åriga flickan i Landskrona som tände eld på ett varuhus och en del andra byggnader. Hon har tydligen försökt att få vård under större delen av sitt liv. I massmedier har experter även i vårt landsting uttalat sig om den försämring i barn- och ungdomspsykiatri som finns även här. Vi håller på att tappa enormt mycket kunskap. Det finns behandlingsmetoder, men det finns inte resurser att tillämpa dem.

Det är i vårt land och i vårt landsting alldeles för många människor som väljer att ta sina liv. Man räknar med att bland dem som tar sitt liv är det minst 90 procent som har en psykiatrisk diagnos men som ändå inte har fått så mycket behandling att man har kunnat rädda deras liv.

När det gäller trafiken talar vi om en nollvision. Jag hoppas att vi här i landstinget kan satsa på en nollvision även för människor som inte vill leva – att vi ska ge dem rätt behandling så att de väljer livet.

Min dröm är att vårdgarantin också ska gälla psykiatri och att vi på det sättet kan minska lidande och spara resurser, både för de sjuka och för deras anhöriga. Det här handlar om väldigt allvarliga sjukdomar med hög dödlighet.

Gör vi vårdcentralerna mer tillgängliga och rustar dem med psykiatrisk kompetens tror jag att vi kan rädda liv. Jag skulle önska att det fanns erfarna mentalskötare på vårdcentralerna förutom läkare, som nu börjar bli mer medvetna om hur allvarligt det är med depressioner. Det finns siffror som visar på att mer psykofarmaka ger färre självmord. Det skulle också vara önskvärt att man kunde få mera samtal.

När vi avskaffar avgifterna för barn och ungdomar i primärvården tror jag också att vi kan komma bra mycket längre med inslag av psykiatrisk kompetens.

Bristen på samordning mellan kommun och landsting på det här området är också ett resursslöseri. Människor hamnar mellan två stolar, och det kostar väldigt mycket. Den medicinska programberedningen, som ska arbeta med metoder och samverkan, tror jag kan rädda många liv.

Därmed vill jag yrka bifall till majoritetens budgetförslag.

Anförande nr 77

Marie Ljungberg Schött (m): Ordförande, landstingsledamöter! Jag ska börja med att tala om för föregående talare att vårdcentralerna i södra Stockholm – som är privata och som Brit Rundberg har skällt lite över – allihop kommer att besättas med psykiatrisk kompetens från och med årsskiftet. Detta har testats i ett projekt, och psykiatrin i södra Stockholm har blivit väldigt avlastad under projekttiden, så nu utökar vi det till alla 19 husläkarmottagningarna. Det har de varit väldigt tacksamma för.

Sedan skulle jag vilja be dig att lyssna lite på det jag kommer att säga så småningom, men jag ska börja i en annan ände.

Med ett enda mandats övervikt har vänstermajoriteten beslutat riva upp hela den organisation för sjukvården som vi tidigare har varit överens om, som har varit grunden i hela sjukvården och som har gjort att människor fått vård i tid. När den organisationen nu slås sönder vet vi inte i hur stor utsträckning vården kommer att skadas.

Jag skulle vilja rikta en vädjan till er. I södra Stockholm har vi kämpat för att skapa ett team för dövblinda. Det kan tyckas vara en liten fråga, men det är det inte – inte för de familjer som drabbas, som får ett barn med handikappet att vara både döv och blind. Hur det känns kan man nästan inte sätta sig in i. För dem är det viktigt att snabbt få hjälp, att hitta det allra bästa sättet att kommunicera med sitt nya barn. Annars riskerar barnet nämligen att hämmas ännu mer i sin utveckling. Det är naturligtvis inte heller en liten fråga för någon som redan är döv att upptäcka att synen också håller på att försvinna eller vice versa.

Det här dövblindteamet, som vi har föreslagit hos oss, behövs därför att man behöver samla all kompetens på ett ställe. I dag finns kompetensen för de dövblinda spridd på väldigt många ställen i Stockholm, och det är väldigt svårt för den lilla grupp patienter som är drabbade att få hjälpen på ett tidigt stadium.

När vi behandlade den här frågan i SSSO var alla oavsett partitillhörighet överens om att det här teamet måste komma till stånd. Nu är jag rädd att det här är ett av de projekt som riskerar att komma i kläm när ni förändrar organisationen. Jag hade utgått från att den här frågan fanns med i ordinarie budget hos alla partier – det gör den nämligen i det moderata budgetförslaget. Men för att vara riktigt säker på att den inte försvinner i förvirringen vill jag göra det här tydligt genom att vi moderater ansluter oss till Folkpartiets yrkande om ett rehabiliteringsteam för dövblinda.

Sedan vill jag passa på att ställa en fråga till Inger Ros och kanske också någon vänsterrepresentant. Ni har sagt att det är upprörande att det inte finns valfrihet i södra Stockholm därför att alla vårdcentraler drivs i privat regi. Ni "lovade" före valet att det ska finnas landstingsdrivna alternativ. Vi har fått massor av samtal från personal. De är stolta över den vård de erbjuder, de ser att allting har blivit mycket bättre för patienterna. Tillgängligheten är inte bra men den har ökat. Personal och patienter är enligt alla undersökningar mycket mer nöjda än förut, men personalen är orolig för att ni ska tvinga dem tillbaka till landstinget. Nu undrar jag: Vilka enheter tänker ni med tvång återföra till landstinget för att leva upp till det "löfte" som ni gav?

Sedan skulle jag för Moderaternas räkning vilja ställa ett tilläggsyrkande som går ut på att utvidga vårdgarantin till att gälla även inom psykiatri. Psykiskt sjuka har rätt att få vård i tid. För det krävs god tillgänglighet, kontinuitet, rätt att välja vårdgivare och tillgång till en mångfald av vårdgivare. Det är tilläggsyrkandet.

Psykiskt sjuka har naturligtvis lika stor rätt som alla andra att få vård. Men det kanske är viktigare för dem än för någon annan att fritt kunna välja vårdgivare. När man ska berätta om och bearbeta sitt allra innersta måste man nog göra det tillsammans med en vårdgivare som man har det allra största förtroende för. För det krävs det mångfald. Det krävs många olika vårdgivare att välja mellan, och det krävs en tilltro till de psykiskt sjukas förmåga att i de allra flesta fall kunna göra egna rationella val.

Tyvärr finns det faktiskt kvar väldigt mycket av sektorstänkande i psykiatri. Jag är orolig för att den nya vänstermajoriteten kommer att förstärka den här uppfattningen, så att alternativ, valfrihet och gränslöshet i psykiatri sätts på undantag. Därför är jag stolt över att representera ett parti som i dag kräver en utökad vårdgaranti också för de psykiskt sjuka.

Jag är också stolt över den husläkarmottagning med psykisk kompetens för hemlösa som vi startade på Södermalm. Jag är glad att Brit Rundberg berörde den tidigare i dag, och jag hoppas att ni fortsätter att värna om den.

Jag är också stolt över det vi gjorde under förra mandatperioden när vi skapade ett ordentligt alternativ för missbrukare – Maria Beroendecentrum AB, ett spännande alternativ där hela personalen är med.

Kritiken mot privat vård brukar vara – och har varit också här i dag – att man tar emot enklare fall, lätt vård, och att personalen inte är med. Med Maria Beroendecentrum har det varit precis tvärtom. Där tar man hand om de svåraste missbrukarna, gör en stor insats genom att ta tag i den allra tyngsta vården, och hela personalgruppen har varit med och varit drivande. Och då undrar jag: Hur är det möjligt att den vården har mötts av så oerhört mycket kritik från vänstern? Hur kommer den nya majoriteten att förhålla sig till det här unika landstingsfinansierade alternativet, som gör att också missbrukarna har en möjlighet att välja andra vårdformer i Stockholm?

Anförande nr 78

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Nej, det är inte så att vi ska tvångslandstingisera vårdcentraler i södra sjukvårdsområdet. Det har vi ju sagt så många gånger – jag förstår inte varför det är så vansinnigt svårt att förstå det vi säger. Om en massa personer i det sjukvårdsområde där du har varit ordförande ringer till dig och är oroliga – varför talar du då inte om för dem att vi gång på gång har sagt att vi inte ska tvinga dem tillbaka, att vi inte ska riva upp avtal, att vi inte ska avprivatisera med tvång? Varför är det så vansinnigt svårt att säga det? Jag vet inte hur många gånger jag har sagt precis detta från landstingssalens talarstol.

Vad vi har sagt är att den eller de vårdcentraler som så småningom vill komma tillbaka till landstingets regi ska vi hjälpa att göra det; vi ska underlätta för dem. Men vi kommer inte att tvinga någon. Ska man behöva gå omkring här med en lapp där det står: Vi kommer inte att tvinga de privatiserade vårdcentralerna tillbaka i landstingets regi.

Jag tycker faktiskt att om ni är hederliga politiker är det precis det svar ni ska ge när de ringer till er och är oroliga. Sprid inte den här oron vidare! Den är ju bara destruktiv. Om ni fortsätter att sprida den så gör ni det bara i ett enda syfte – att framhålla Moderaternas privatiseringspolitik – och struntar i kvaliteten och innehållet i vården. Vi tänker inte tvångsavprivatisera. Har ni förstått det nu? Förstår ni det jag säger, eller ska jag skicka ett brev till er? Jag har ju sagt det här jättemånga gånger.

När det gäller Maria Beroendecentrum AB vill jag säga att vi inte heller där plötsligt ska avbryta all verksamhet. Vad jag gör som ansvarigt landstingsråd för missbruksvården är att jag försöker röra mig så mycket som möjligt ute i verksamheten och prata med folk, och jag pratar med dem oavsett om de är privata eller inte. Det är inte det som är intressant för mig. Jag försöker förstå om de är duktiga och gör sitt jobb bra – det är intressant för mig. Jag kan skicka ett brev om det också, så att ni verkligen förstår vad det är jag håller på med.

Det dövblindteam som du talade om, Marie Ljungberg Schött, kan jag ingenting om. Det du berättade var väldigt intressant. Men jag kan också säga att det är självklart att det faktum att någonting inte står i vår budget inte innebär att vi ska riva upp och förstöra det som finns. Jag ska gärna titta på det teamet – det ligger inte inom mitt ansvarsområde, utan det är i första hand Miljöpartiets – för att se om det är en bra verksamhet. Vi ska naturligtvis inte gå ut och knäcka, förstöra och riva ned. Det är väl självklart! Att det ska vara så himla svårt att förstå! Vi ska inte förstöra – vi ska utveckla och bygga upp. Det är vår målsättning under den här mandatperioden.

Anförande nr 79

Landstingsrådet *Ros* (s): Marie Ljungberg Schött nämnde mitt namn och därför begärde jag ordet. Nu svarade ju Birgitta på en del av det som jag hade tänkt svara på. Jag vill bara komplettera Birgittas svar.

Det vi har sagt när det gäller valfriheten i södra är att vi tycker att det är oerhört beklagligt att det har blivit på det sättet. Sedan kan jag hålla med om det som Birgitta

har sagt. Men jag kan också konstatera att det ringer massor av personal till mig också, Marie, även från södra sjukvårdsområdet, och alla är faktiskt inte så nöjda som du ville göra gällande från talarstolen. Det förekommer ett antal diskussioner om att det nu fattas finansiering för en massa god verksamhet, som vi måste ta hand om, bland annat i södra sjukvårdsområdet. Allt är alltså inte så himla bra i ditt område, och det finns som sagt orolig personal som vänder sig till oss också, och inte alls med de frågor som du tog upp.

Sedan vill jag bara också säga: Det är några veckor sedan vi hade en organisationsdebatt här i fullmäktige. Jag ska inte upprepa den. Det verkar inte hjälpa vad vi säger: Den nya organisationen drabbar inte vården och vårdpersonalen. Det är administrationen som ska minska. Finns det behov som de du har berättat om – jag kan inte heller det här om de dövblinda som du tog upp – utgår jag ifrån att sjukvårdsberedningarna kommer att bevaka de frågorna och se till att vi får in de förslagen.

Anförande nr 80

Marie Ljungberg Schött (m): Ingen blir mer glad än jag om det ni säger stämmer, det vill säga om ni inte tänker riva upp de väl fungerande privata enheter som finns. Tyvärr är det inte riktigt det budskap som allmänheten får, spritt i tidningar. Till exempel Ingela Nylund Watz säger att ni tänker ändra, ta bort och dra in de privata vårdcentralerna. Dag Larsson har sagt någonting liknande i ett TV-program.

Från Vänstern har jag hört detta under hela mandatperioden. Man har sagt: Ni går för fort fram, så här ska det inte vara, det här ska inte finnas. Det gör mig orolig. Jag kan tala om för Birgitta Sevefjord att när jag får de här samtalen brukar jag säga att jag inte tror att den nya majoriteten kommer att våga ta bort er. Jag brukar inte blåsa under.

Anförande nr 81

Landstingsrådet Rydberg (fp): Vi ska inte tvinga tillbaka vårdcentraler, säger Birgitta Sevefjord. Vi tänker inte tvångsansluta dem till landstinget. Men faktum är att ni kräver att det ska läggas egenregianbud när ett vårdavtal löper ut – och det kommer många vårdavtal att göra under den här mandatperioden. Det är inte bara kanske så, utan det står i er plattform att det ”ska” göras.

Brit Rundberg säger alltid från landstingssalens talarstol att privatvård är fult och fel. Det är alltid kommentaren när det handlar om privatvård och Brit Rundberg står i talarstolen. Hur ska vi då kunna tro att ni kommer att behandla privata alternativ sjyst vid en upphandling, om det finns både ett privat anbud och ett egenregianbud? Enligt Brit Rundberg är ju kvalitet lika med landstingsdrift.

Tar du, Birgitta Sevefjord, avstånd från Brit Rundbergs syn på det här?

Anförande nr 82

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Men, Birgitta Rydberg, kan du inte åtminstone vänta tills du får något exempel på att vi har behandlat verksamheten osjyst? Vi har ju inte gjort det. Du fabulerar ju bara hela tiden, och du lyssnar inte på vad vi säger: Vi ska inte avprivatisera med tvång, vi ska inte avbolagisera. När avtalen löper ut går de ut på upphandling i vanlig ordning. Är det så att egenregianbudet är bättre kvalitetsmässigt och billigare kan inte jag förstå varför landstinget inte ska kunna ta tillbaka den verksamheten.

Skillnaden mellan dig och mig är att din ståndpunkt är: En gång privatiserat, alltid privatiserat, därför att privata företag är alltid mycket bättre än landstingsdrivna företag. Jag tror inte att det är så. Men jag upprepar: Kom igen och anklaga mig när jag har gjort någonting av det som du säger. Det har jag faktiskt inte gjort. Jag har bara talat om att vi inte tänker tvinga någon.

Vi kommer att vara lyhörda. Vi försöker att vara ute och röra oss i verksamheten och prata med så många som möjligt för att förstå vad som händer och vad människor som sköter vården och har ansvaret tycker och tänker. Precis som Inger Ros har sagt får vi många gånger en helt annan bild av verksamheten än den ni ger oss. Men verkligheten är mångfasetterad – vi vet det – och vi är beredda att lyssna. Vi tänker inte rusa runt som galna tjuvar och riva ned. Vi tänker göra det bästa möjliga under den här mandatperioden.

Anförande nr 83

Brit Rundberg (v): Ordförande! Ibland kan man göra sammanfattningar av ett tal, en bok eller en artikel, och det tycker jag är helt korrekt om man håller sig till samma språkbruk och samma sätt att uttrycka sig. Men jag tror inte att jag någonsin har sagt att det är fult och fel med privat vård, som Birgitta Rydberg påstår. Jag har nog sagt andra saker och fört fram ideologiska synpunkter på privatvården.

Jag har sagt att det finns ett problem med att man där måste skaffa sig en vinst, medan vi när vi driver vården i landstingets regi inte behöver ha en vinst utan kan låta det gå jämnt upp. Det finns ett problem med de små privata företagen som ägs av en, två eller tre personer som också arbetar där: När avtalen löper ut är det inte bara landstinget som kommer med ett egenregianbud, utan det kommer ju med all sannolikhet också in anbud från stora vårdbolag, och det är den utvecklingen vi är rädda för. Vi tycker inte att det är bra alls.

Vi har ju sett den utvecklingen, framför allt inom äldreomsorgen i kommunerna, där privatiseringen och avknoppningen började. Där finns det nu nästan bara stora vårdkoncerner som driver bolagen. Det har inte varit bra för äldreomsorgen, och det kommer inte heller att vara bra för sjukvården när vi får den utvecklingen generellt.

Jag förstår inte varför ni blir så upphetsade över att landstinget ska lägga egenregianbud. Är inte det bra? Jag tror till och med att det lilla avknoppade företaget skulle tycka att det vore bättre än att bli upphandlad av ett jättestort internationellt bolag, om de fick välja.

Anförande nr 84

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Om det inte vore så att Brit Rundberg ständigt stod i landstingssalens talarstol och kritiserade privata verksamheter – även sådana som fungerar väl – skulle jag inte reagera som jag gjorde. Jag har aldrig hört Brit Rundberg säga ett gott ord om privat verksamhet; jag vet inte om någon annan har lyckats uppfatta något sådant. Det gör att flera av oss känner som vi gör. Hur ska vi kunna tro att ni kommer att kunna stödja en enhet som drivs i privat regi med den syn som ni har: det är fullt att gå med vinst, men det är tydligen helt okej att gå med underskott.

Anförande nr 85

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Jag vill gärna göra lite kommentarer till flera olika personers inlägg, även om det har gått en stund. Jag tycker ändå att det känns ganska viktigt att vi för fram vår syn på viktiga frågor i hälso- och sjukvården.

Cecilia Carpelan! Du sade att vår syn på folkhälsa var förlegad. Man tillsätter inte projekt i folkhälsa längre – det är ett gammalt sätt att se på folkhälsa. Jag hävdar att majoritetens syn på folkhälsa är att den ska vara integrerad. Det står tydligt och klart att läsa i vårt budgetförslag att vi vill ha en samverkan mellan olika vårdgivare, mellan skolmedicin och komplementär alternativmedicin, och att det ska fungera på ett bra sätt lokalt, både i primärvården och i övrig vård. Det är bara att läsa budgetförslaget rakt av, så ser man att folkhälsan ska vara integrerad och inte bedrivas på det sätt som ni tidigare har gjort – bland annat genom olika projekt.

Team för dövblinda talade Marie Ljungberg Schött om. Ja, det är en viktig och angelägen fråga. Den ska vi titta lite närmare på för att se hur vi kan hantera den inför budgeten 2004.

Ja, visst har ni gått för fort fram med privatiseringarna. Det är därför vi har reagerat tidigare. De är svåra att styra, och det är svårt med insyn – det kan man väl säga helt klart och tydligt. För den skull ska vi inte riva upp några privata lösningar som fungerar bra.

Av hänsyn till personalen, Stig Nyman, har majoriteten inte fattat några beslut om att förändra sjukvårdens struktur i det direkta vårdarbetet. Vi har valt att genomföra en organisatorisk förändring på övergripande nivå. Vi tror att den skapar bättre förutsättningar för personalen i det viktiga vårdarbetet. Den tydliggör var viktiga beslut fattas och leder till en bättre samverkan mellan landsting, kommun och olika vårdgivare lokalt.

Vi skulle aldrig ha gått in i och trott på den organisationen om det inte funnits en sådan tydlig decentralisering i basen. Man får verkligen helt andra förutsättningar att se över vilka behoven är och hur vi kan skapa en bättre samverkan med alla lokalt. Att införa fler intraprenader innebär ju inte färre vårdgivare eller sämre vård utan en utveckling av hälso- och sjukvården, där personalen ges större inflytande över sin egen arbetsplats.

Sedan pratade man om vård i tid. Det är precis som om man var helt omedveten om de väldigt stora problem som finns i vården och omsorgen med just vård i tid. Många människor står helt utanför. Jag kan ta ett exempel. Inom sjukhusvården på Huddinge sjukhus använder man sig till exempel på kliniknivå av samma fem neurologer som också arbetar akut. Den kliniska vården blir helt klart eftersatt. På fem neurologer har man 20 timmar i veckan i den kliniska vården, där man ska prata med patienter, där man ska göra medicinjusteringar, där man ska utreda om patienterna behöver rehabilitering eller inte.

Det är självklart att den vården kommer på skam. Patienterna får inte den viktiga vård de behöver, och det här är människor som ingår i grupp 1 och 2 enligt riksdagens prioriteringsbeslut. Så kan vi inte ha det längre. De här människorna får verkligen inte vård i tid. De hamnar hela tiden i akutsjukvården. Det är fel i strukturer och fel i hur man planerar vården, och det måste vi se över.

Jag tänker också på alla de barn som jag tidigare talade om som står i kö – barn med autism och Aspergers syndrom, för att ta ett exempel. Det är många hundra barn och ungdomar som behöver få vård och omsorg. De har inte fått vård i tid. Vi kommer att jobba så mycket vi bara kan för att förbättra den situationen. Vi inbillar oss inte att vi löser detta problem 2003 eller 2004. Vi kommer att ha det lång tid framöver – den vården är väldigt eftersatt.

Anförande nr 86

Cecilia Carpelan (fp): Men, Lena-Maj, jag vidhåller att ni inte riktigt förstår hur man ska jobba på ett integrerat sätt med folkhälsofrågorna. Samverkan är en annan sak – det har vi ägnat oss åt under de gångna fyra åren. Vi har ägnat oss åt samverkan med framför allt kommunerna: Man ska vara överens om vem som ska göra vad och vem som har ansvaret för olika insatser som främjar hälsan och förebygger sjukdom.

När vi pratar om att integrera folkhälsoverksamheten i landstingets verksamhet handlar det om att det ska ingå i vårdgivarnas uppdrag. Det ska vara en naturlig del i vårdarbetet. Alla vårdgivare ska jobba med att förebygga sjukdom, på det sätt som är lämpligt i just deras verksamhet.

Anförande nr 87

Lena-Maj Anding (mp): Ja, Cecilia Carpelan, då är vi ju rörande överens.

Vi tycker att arbetet med folkhälsa ska vara en naturlig del i vårdarbetet. Olika professioner ska samverka med varandra i vårdarbetet med patienterna, och det ska ingå i vårdgivarnas uppdrag. I det medicinska programarbetet sägs det hela tiden att man ska se till hur man ska arbeta med just hälsan i de olika diagnoserna för att förebygga sjukdomar och skador. Det är precis det vi lyfter fram just nu.

Det är jätteroligt om Folkpartiet tycker precis som vi. Välkomna med i arbetet!

Anförande nr 88

Håkan Jörnehed (v): Ordförande, landstingsledamöter! Lars Joakim Lundquist nämnde för ungefär en timme sedan Brommageriatriken, som har blivit ett personalaktiebolag. Lars Joakim sade med glädje: Nästan hälften av de anställda har köpt aktier. Nästan hälften, sade han. Vad hände men den andra hälften? Vad hände med dem som inte hade råd eller möjlighet att köpa aktier? Och vad tycker han om det problem med inflytandet som det blir när några sitter med väldigt många aktier och någon bara har råd att köpa en?

Lars Joakim ställde också en fråga till mig: Vad finns det för fördelar med drift i landstingets egen regi? Jo, i landstingets egen regi kan vi ha kontinuitet. Vi samverkar i stället för att konkurrera. De privata bildar ofta egna små kungariket som inte samverkar med något annat kungarrike, och om patienten skulle behöva få hjälp i ett annat kungarrike stöter det på oerhörda problem.

Vi kan vara kostnadseffektiva, och vi kan göra en noggrann uppföljning. Det är svårare i de privata företagen. Vi kan ha bättre framförhållning på längre sikt, och bättre planering på längre sikt. Vi har möjlighet att bedriva en bra personalpolitik, och vi kan utnyttja att vi är så stora och se fördelarna med det.

En inte helt avgörande sak är att i landstingets regi går våra skattepengar till att göra vård och inte till privata vinster och bolag. Det handlar också om ett synsätt: I landstinget är vi numera patienter, inte kunder på någon shoppingmarknad. Vi är inte kunder som ska ut och shoppa lite vård i största allmänhet, utan vi är patienter som får vård utifrån våra behov.

Det nödvändiga nu i sjukvården är att få lugn och ro, arbetsro, så att de som jobbar inom vården får ägna sig åt det som de är anställda för: att få lägga en massa energi på att ta hand om sjuka människor och inte åt att bilda företag.

Något som nog ingen här i salen har kunnat undgå är den allvarliga ekonomiska situation som landstinget befinner sig i. Den gör det nödvändigt att ta ett fastare grepp om ekonomin. Därför omorganiserar man den politiska nivån och de centrala tjänstemännen. Detta görs för att sjukvården inte ska påverkas av den dåliga ekonomin, så att man ska slippa tillämpa ostryvelsprincipen.

Det omorganiseras på central nivå för att sjukvården ska få lugn och ro, arbetsro. Men det blir centralisering – ja visst! Men med de nio sjukvårdsberedningarna blir det också en decentralisering, och ingen kan väl heller påstå att nuvarande sjukvårdsorganisation är speciellt decentraliserad.

Jag har under den gångna mandatperioden suttit i styrelsen för Norra Stockholms sjukvårdsområde, ett oerhört stort område som sträcker sig över Östermalm, Vasastan, Kungsholmen, Alvik, Bromma, Ekerö, Tensta, Rinkeby. Jag har aldrig kunnat arbeta speciellt decentraliserat i det stora området.

Däremot kommer jag att kunna arbeta mer decentraliserat i den sjukvårdsberedning som jag ska arbeta i. Jag kommer att arbeta i centrala stans sjukvårdsberedning, och ser många fördelar med ett område som är geografiskt mindre, som har mer likartad struktur, mer likartad befolkning och likartad problematik. Vi kommer att kunna bli tydligare befolkningsföreträdare, vi kommer att kunna göra tydligare uppföljningar och se om vi verkligen får den vård som vi beställer och önskar. Vi kommer att kunna utveckla ett klart och tydligt samarbete med kommunerna – det är ett av de viktigaste uppdragen: att få till stånd ett samarbete med kommunerna för patientens bästa.

Därmed yrkar jag bifall till majoritetens budgetförslag.

Anförande nr 89

Lars Joakim Lundquist (m): Ordförande, landstingsfullmäktige! Nu börjar man se en ordentlig spricka mellan Sevefjord och Jörnehed. Den ene vill inte riva upp, och den andre ska bort med allt. Det var så himla positivt med landstingsdrift. Nu får ni reda upp det mellan er, så kan vi återkomma till detta.

Jag har tagit fram rapporten till Kommunalarbetareförbundets senaste kongress och vill referera något ur den. Det framgår av den att de anställda inom den privata äldreården genomgående har en mer positiv syn på sina arbetsvillkor än de kommunalt anställda. Den privatanställda vårdpersonalen har en högre uppfattning om den närmaste chefens förmåga att lyssna på medarbetarna och ta till vara deras intressen uppåt i organisationen. Likaså har de privatanställda en mer positiv syn på sin arbetsplats när det gäller förmågan till nytänkande och öppenhet inför vård- och omsorgsmetoder som kan erbjuda en högre vårdkvalitet.

Håkan räknade upp en rad olika saker, just de som de privata entreprenörerna lyckats med. Brommageriatriken lyckas nu anställa personal, vilket man inte lyckats med under landstingsdrift. Alla vet att en inhyrd läkare kostar tre gånger så mycket som en anställd. Hela konceptet för Brommageriatriken ligger i att man nu kan engagera och anställa folk. När Håkan frågade Kommunalrepresentanten från Brommageriatriken om aktierna tyckte hon inte att det var mycket att ge ut 5 000 kronor för att köpa en aktie. Hon kan ju sälja den om hon slutar där. Man får i enstaka fall teckna fem aktier.

Detta vill Håkan inte vara med om, men Sevefjord har inget emot det. Fungerar det bra vill Sevefjord ha kvar det, men Håkan vill ändå riva upp det. Vi kan väl från vår sida få ställa frågan vems linje som gäller i Vänsterpartiet.

Ett annat exempel som jag har tagit upp här gäller privatisering. När jag 1998 tillträdde som ordförande i NSSO hade KS på tio månader lyckats operera åtta kvinnor för framfall. Nu gör ett privat bolag 25 operationer i månaden. Är också detta fel, Håkan Jörnehed? Hade det varit bättre att operationer för framfall hade utförts under hela mandatperioden i en takt av 8 operationer på 10 månader, eller är det bra att privata entreprenörer opererar kvinnor och gör dem friska?

Anförande nr 90

I n g a - B r i t t B a c k l u n d (kd): Ordförande, landstingsledamöter! Något som har förvånat mig en del när jag läst majoritetens budgetförslag är hur pass lite plats och intresse som ägnas åt geriatriken, det vill säga äldrevården. Med ökad befolkning här i Stockholmsregionen får vi också ett ökat antal äldre äldre – många gånger, som vi redan har sagt, multisjuka med sjukdomar som hjärtsvikt, kärlkramp, diabetes, astma, benskörhet och inte minst demens.

Att, som vi har sett i TV, benskörhetsmottagningen på Rosenlunds sjukhus nu hotas av nedläggning är bara *ett* exempel på att politiker inte förstått vilken vinst det skulle innebära att slippa sådana här mänskliga lidanden som oftast drabbar äldre och vilken ekonomisk förlust de minsann medför för landstinget.

Vi behöver möta framtiden på detta område med ett ökat antal vårdplatser både på sjukhus och på sjukhem. Parallellt med det bör hemsjukvården byggas ut. Patienter som önskar vård i hemmet ska naturligtvis om möjligt få det, men ska vi värna om valfriheten och ta hänsyn till patientens synpunkter och behov – något som också poängteras i majoritetens förslag – måste det finnas en realistisk möjlighet att välja.

Man säger också att den långsiktiga ambitionen bör vara att antalet slutenvårdsplatser på universitetssjukhusen ska minska till förmån för spetskompetens och högteknologisk vård. Jag menar dock att den stora omstruktureringen av slutenvården inte får drabba den kanske mindre glamorösa vården, till exempel geriatriken. Närsjukhusen bör enligt mitt sätt att se därvid öka sina vårdplatser. Många av våra äldre patienter har ofta ett begränsat anhörigstöd. De känner därför större trygghet på sjukhus eller sjukhem och ser inte hemsjukvården som ett bra och realistiskt alternativ.

Bifall till Kristdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 91

H å k a n A n d e r s s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Trots att hälsoläget har förbättrats i Stockholms län ökar hälsoklyftorna. De som tidigare hade en god hälsa har fått en ännu bättre hälsa, medan de som hade dålig hälsa har fått det ännu sämre. Under de närmaste åren kommer vi att prioritera insatser för att bryta den negativa hälsoutvecklingen i de delar av länet där hälsoläget är allra sämst. Vi kommer också att prioritera de grupper i samhället som haft den sämsta hälsoutvecklingen.

Det är i första hand sociala och ekonomiska faktorer som gör att en del områden och vissa grupper halkar efter i hälsoutvecklingen. Med låg social status följer större risk för sjuklighet och tidig död. Detta räcker dock inte som förklaring. Folkhälsoinstitutet lade nyligen fram en rapport om hälsan hos olika invandrargrupper i Sverige. Rapporten heter *Födelselandets betydelse*, och den visar att det finns stora hälsoskillnader mellan svenskfödda och utrikes födda. Det är också stora skillnader mellan olika grupper av utrikes födda beroende på varifrån de kommer. Det är dessutom stora skillnader mellan män och kvinnor.

Flera stora invandrargrupper löper större risk att insjukna i hjärt-kärl-sjukdomar, kranskärlssjukdomar och psykisk ohälsa jämfört med svenskfödda. Det är anmärkningsvärt med tanke på att de människor som flyttar från sitt hemland till en annan del av världen som regel är friskare än de som stannar kvar.

Orsakerna till den sämre hälsan är naturligtvis flera. För det första innebär flytten i sig en väldigt stor påfrestning, som leder till sämre hälsa. För det andra hamnar många invandrare i Sverige i en socialt utsatt situation, där man inte får jobb och där man blir diskriminerad, vilket påverkar hälsan väldigt mycket. Många har också med sig en ohälsosam livsstil med rökning, fysisk inaktivitet, övervikt och så vidare.

Skillnaderna mellan olika invandrargrupper är naturligtvis väldigt stora. Sämst hälsa har generellt sett utomeuropeiska flyktingar. Sammanlagt är det fråga om en väldigt stor grupp. Ungefär 330 000 personer i Stockholms län är utrikes födda, och här behövs det naturligtvis en lång rad insatser.

För det första måste man satsa mycket på att minska de sociala klyftorna. Ökad integration och lägre arbetslöshet är den viktigaste insatsen.

För det andra är jämställdhet oerhört viktig. Kvinnor med utrikes bakgrund drabbas extra hårt av bristen på jämställdhet.

För det tredje spelar förebyggande hälsovård en väldigt viktig roll. Det handlar om att ändra ohälsosam livsstil. Det handlar också om att många människor med låg status underutnyttjar sjukvården, det vill säga att de helt enkelt inte tar vara på den möjlighet till hjälp som finns.

För det fjärde behövs det bättre resurser till primärvården eftersom vården för många med utrikes bakgrund tar längre tid. Det handlar om att sjukvården måste ha den extra tid som krävs för att komma över klyftor, barriärer, språksvårigheter och annat.

För det femte behövs det i vården generellt sett en högre kunskap om kulturella skillnader, större språkkunskaper och en utveckling av bemötandet, men även kunskaper om skillnader i kroppsuppfattning, familjesituationer och sådant.

För det sjätte behövs det betydligt mer forskning om orsakerna till den sämre hälsosituationen bland utrikes födda.

Ordförande! Arbetet med att minska hälsoklyftorna kommer att ha högsta prioritet under de kommande fyra åren i styrelser, nämnder och beredningar.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 92

Filippa Reinfeldt (m): Herr ordförande, ledamöter! Invånarna i den här regionen betalar i dag en av landets absolut högsta skatter, kanske till och med den

högsta. Här lever och arbetar väldigt många människor som varje dag går hemifrån för att vara flitiga och kämpa på för att få någonting över för den privata sfären, när skatten har tagit en så stor andel. Det handlar om människor som många gånger lever i ett högt uppskruvad tempo och som varje dag kämpar för att få den egna tillvaron att gå ihop. Man ska samtidigt kunna vara en engagerad medarbetare på olika ställen och vara professionell i sin yrkesutövning.

Jag tycker att det är en alldeles rimlig önskan och strävan att kunna få vara professionell i det som man gör. Självklart borde det också kunna få gälla alla de lite äldre och de lite yngre som valt att satsa sin tid och sin kraft i vården, men det förutsätter en sjukvård där mångfald får råda, där olikheter i profilering ses som någonting positivt och där den enskilde arbetstagare som har tröttnat på den verksamhet eller den arbetsgivare som man för tillfället har kan kika runt hörnet och se om det finns någon som lägger upp arbetet på ett lite annorlunda sätt. Detta bör man kunna göra utan att för den sakens skull behöva sätta sig på skolbänken igen.

Tyvärr andas den nya majoritetens budget allt annat än en fri och öppen syn på alternativ i vården. Jag tycker att det är ganska mycket avsaknad av mångfald och av valfrihet för personal och patienter. I den nya majoritetens budgetalternativ skriver ni att ni ska rikta särskild uppmärksamhet på förlossnings- och cancervården. Det låter jättebra, men när det kommer till konkreta åtgärder är det väldigt tomt.

Vi har under de gångna fyra åren förbättrat tillgängligheten stort inom sjukvården, men vi vet också att det behövs än mer kapacitet för stockholmarnas behov framåt. Allt fler av oss drabbas av cancer. Det beror inte bara på att stockholmarna blir fler, utan det är också så att en större andel av stockholmarna drabbas. Vare sig det i dag finns akut resursbrist eller inte är det inte acceptabelt med väntetider till exempel till strålbehandling. Det är här inte framför allt en utredning eller en undersökning som behövs. Karolinska institutet har inte genomfört utbildning i tillräcklig omfattning. Det är mer av strålkapacitet som behövs för stockholmarna.

På Danderyds sjukhus finns det en onkologmottagning, och där finns också längst ned i källaren tre färdigbyggda strålbunkrar med 60–90 centimeter tjocka väggar i järnmalmsbetong. Jag har varit där och känt på dem. Bosse Ringholm låste dörrarna till de här färdigbyggda bunkrarna i enlighet med den så kallade utvecklingsplanen. Jag kan berätta att det kostade många miljoner kronor styck att bygga de här bunkrarna. I dag används de som förråd och som skräppupplag, och i en av bunkrarna står ett trumset som någon sitter och lirar på ibland. Min vädjan till er är nu: Ta tag i den här frågan!

Bifall vårt förslag att låta en privat entreprenör komma in med förhoppningsvis lite större möjligheter att locka tillbaka några av de utbildade onkologisjuksköterskor som har valt att lämna landstingets verksamhet. Försök få dem att komma tillbaka till vården! De kanske kan tänka sig att jobba där. Nyttja de bunkrar som är byggda, och se till att ingen i framtiden ska behöva vänta på strålbehandling!

Vad gäller förlossningsvården lutar sig Socialdemokraterna tungt tillbaka och säger att en förlossningsavdelning på SöS, den så kallade Storken, ska öppnas. Jag skulle kunna skoja och säga att jag som trebarnsmor inte tror på storken, men den här storken tror

jag på. Det är liksom ingen nyhet. Någon sade tidigare i debatten att man bestämt att den ska komma till, men det är inte sant, för den är redan för länge sedan okejad av Södra Stockholms sjukvårdsområde. Det handlar endast om ett nettotillskott om 500 förlossningsplatser och år, inte som någon skrev i ett pressmeddelande för ett tag sedan om netto 1 200. Det är i och för sig bra, men det kommer inte att räcka.

Den nya majoriteten lade under vilda protester bland annat från oss moderater men också från personalen ned både Nacka sjukhus och Löwenströmska sjukhuset. Det lade grund för den stora kapacitetsbrist som vi i mycket fått leva med under den gångna mandatperioden. Det går väldigt fort att riva ned, men tyvärr tar det väldigt mycket längre tid att försöka locka tillbaka den duktiga personal som tvangs lämna sina arbeten under era nedläggningar. Så är det, och medborgarna här i länet har bittert fått erfara vad de nedläggningarna ledde till.

Vi i den gamla majoriteten fick arva den stora vårdskuld som ni för fyra år sedan lämnade efter er, och vi vet att det inte spelar någon roll hur många rum som man bygger i offentlig regi för förlossningar, om det inte i rummen finns någon personal som jobbar. Det handlar om att göra det möjligt för alternativ att kunna etablera sig, alternativ som känns attraktiva för vårdpersonalen att komma tillbaka till och jobba hos. Jag tror att ni innerst inne vet att det inte är någon slump att privata BB Stockholm på Danderyds sjukhus inte har några problem med personalrekrytering. När man öppnade där fanns det en kö av barnmorskor som ville komma tillbaka till och jobba i yrket.

Vi har infört en förlossningspeng i det här landstinget, en ersättning som följer med den blivande mamman fram till hennes förlossning. Den klinik som mamman väljer att anlita får ta emot ersättningen från landstinget. Men vi vill gå vidare och föreslår en ännu tryggare förlossningsvård genom införande av en platsgaranti. En platsgaranti innebär en enorm trygghet för de blivande mammorna. Den gör att mamman redan i ett tidigt skede vet att den klinik som hon själv väljer och som hon känner ett förtroende för kommer att ha plats för henne när det är dags för henne att föda sitt barn. Därför har vi moderater föreslagit en ny kvinnoklinik på S:t Görans sjukhus. Där utförs i dag inkontinensoperationer och framfallsoperationer, men vi vill att det utvecklas en fullständig kvinnoklinik, och vi vill också se att förlossningar tas om hand där i framtiden – i privat drift, inte minst av rekryteringsskäl. Som sagt: Tomma förlossningsrum blir ingen gladare av.

Den nya majoriteten vill bilda en arbetsgrupp för att planera och säkra personalförsörjningen. Det är inte en arbetsgrupp som behövs, Inger Ros, utan en verklig arbetsmarknad även för vårdpersonal. När vi för fyra år sedan tog över sjukvården från er var det mycket stora problem i vården. Vi har bland annat med hjälp av fler och nya privata vårdgivare arbetat bort vårdköer. Ni minns säkert de två och ett halvt tusen barn som stod och väntade i kön för operation eller behandling 1998. Ni minns säkert kaoset på Astrid Lindgrens barnsjukhus för fyra år sedan, och vi diskuterade det många gånger i den här salen.

När vi tillträdde öppnade vi en barnakut på Danderyds sjukhus. Den tar emot över 12 000 besök om året, till exempel astmabarn på nätterna. Den har en jättebra

telefonrådgivning, som fungerar och som man kommer fram till direkt. Till den ringer man inte bara från det här länet och det här landet utan även från utlandet. Den har avlastat Astrid Lindgrens barnsjukhus jättebra.

Vi har på Järvafältet öppnat en lättakut som avlastar Astrid Lindgrens barnsjukhus. Vi har en kraftigt utbyggd primärvård i Södra Stockholms sjukvårdsområde, som naturligtvis också avlastar till exempel Astrid Lindgrens barnsjukhus. Ni mäktade inte med att ta bort jourbilen i södra Stockholm fastän ni ville göra det under den förra mandatperioden. Den avlastar naturligtvis också när små barn blir sjuka i hemmen. Detta gör att vårdinrättningar som Astrid Lindgrens barnsjukhus får tid och resurser över för att ta hand om de allra svårast sjuka barnen, och det är ju det som är själva tanken.

Vi har också sett till att kraftigt utöka ätstörningsvården i det här länet. De unga flickor och pojkar som lider av anorexi omfattas i dag efter beslut av den borgerliga majoriteten av en vårdgaranti. Jag förstår därför inte hur Inger Ros tidigare i dag i debatten kunde säga att det är de som har störst behov som riskerar att bli förlorare genom en vårdgaranti. Det är precis tvärtom. Minns inte du, Inger Ros, de 22 000 som stod i kö och väntade på operation och behandling när ni lämnade över förra gången? Minns du inte de två och ett halvt tusen barnen?

Invånarna i vårt län har i väljarstöd om än inte i mandat visat att man vill se en fortsättning på den inslagna vägen, en politik som sätter patienter, personal och skattebetalare främst. Man vill se en mångfald av utförare, mer av kundval och fortsatt vårdgaranti värd namnet.

Ordförande! Vi moderater visar i den här budgeten att vi även fortsättningsvis lägger fram förslag till förnyelse och utveckling av sjukvården för patienter och för vårdpersonal, för en vård och en syn på valfrihet och egenmakt som följer med ett modernt tänkande.

Med detta yrkar också jag bifall till det moderata budgetförslaget.

Anförande nr 93

Landstingsrådet R o s (s): Ordförande! Jag vet inte om Filippa lyssnar väldigt dåligt, men jag pratade om kroniker och psykiskt sjuka äldre som inte får en fungerande vård i vårdkedjan. Det är faktiskt ganska allvarligt. De åker mellan primärvården och akutsjukvården och får inte en fungerande kontakt i vårdkedjan. Jag tycker att det är ganska viktigt att den fungerar.

Anförande nr 94

F i l i p p a R e i n f e l d t (m): Inger Ros! Jag brukar inte sätta grupp mot grupp i vården utan jag tycker att man ska ha en vårdgaranti som gör att vården fungerar bra för alla. Jag tyckte att du sade att tillgängligheten är viktig men att det trots en utvecklad vårdgaranti, som du tycker är bra, är de som är i störst behov av vårdens stöd som

riskerar att bli förlorare om vårdgarantin tillämpas fel. Jag läser detta innantill ur Inger Ros anförande här på morgonen.

Jag skulle vilja säga att det är precis tvärtom. Det är genom alla de olika privata alternativ som vi har tillskapat under de här fyra åren som vi har fått ordning på kaoset på Astrid Lindgrens barnsjukhus, och det gör att svårt kroniskt och akut sjuka barn faktiskt kan erbjudas en bra tillgänglighet där.

Anförande nr 95

Landstingsrådet R o s (s): Filippa! Jag håller helt med om att man inte ska ställa grupp mot grupp. Det är därför som vi tycker att det är så oerhört viktigt att i budgeten ha ett rättviseperspektiv. Det finns faktiskt ganska många rapporter som visar att just de som är sämst ställda och har störst behov blir förlorare i en vårdgaranti som inte hanteras rätt. Jag har sagt att jag tycker att vi ska ha en vårdgaranti, men den måste fungera för alla.

Anförande nr 96

Filippa Reinheldt (m): Jag vet inte något annat sätt att hantera en vårdgaranti än att följa de regler som är uppställda för vårdgarantin. Det handlar då om att alla omfattas av precis samma regler. Du får hemskt gärna från talarstolen berätta, Inger Ros, hur man hanterar en vårdgaranti fel och vilka exempel du har på att så sker utifrån de uppställda reglerna, så att barn eller vuxna eller vilka du nu åsyftar kommer i kläm.

Anförande nr 97

Mia Birgersson (v): Herr ordförande, åhörare och ledamöter! Äntligen föds det en massa barn i Stockholms län. Det föds så många fler barn än vad prognoserna visat att alla kalkyler har spräckts. Bara i år är det 1 700 fler, vilket är en ökning med 8 procent på ett år. Som jag sade har prognoserna för i år slagit fel, och den prognos som vi förstår har för nästa år pekar på kanske ett tusental till. Också den prognosen kan slå fel.

Det här är positivt, och vi har väntat länge på detta. Därför är jag också väldigt glad för att majoriteten gör en klar prioritering av kvinnosjukvården och förlossningsvården. Det kommer att handla om att både förstärka och bygga ut förlossningsvården. Under mandatperioden kommer det att vara en fortsatt ökning, och vi kommer att behöva en kapacitetsökning om ungefär 2 500 förlossningar till mandatperiodens slut.

Vi ska göra det här på flera olika sätt. Som Birgitta Sevefjord tidigare redogjorde för är vi i full gång med undersökningarna kring hur vi ska kunna påbörja byggandet av en helt ny förlossningsklinik snarast möjligt. Alla alternativ övervägs, även S:t Göransalternativet, vill jag påpeka.

Också jag är trebarnsmamma, och det är alldeles sant att Storken kommer att landa till årsskiftet 2003-2004. Det är också sant att Storken kommer att ha en kapacitet för 1 200 förlossningar men att nettoökningen för SöS blir runt 500 förlossningar. Det gäller att hålla isär siffrorna.

Men det handlar nu också om att stärka vårdkedjorna, bland annat genom att öka kapaciteten i eftervården, om att öka antalet platser och om att bygga ut tidig hemgång i olika former med bra uppföljning och hembesök. Det handlar också om att successivt knyta varje mödravårdscentral till en bestämd förlossningsklinik. På det sättet behåller föräldrarna den valfrihet som även vi omhuldar i det här fallet, men man vet när man väljer sin MVC vilken förlossningsklinik man så småningom ska föda sitt barn på. Det är vidare också fråga om att samarbete och samverkan klinikerna emellan är något som på alla sätt befrämjar verksamheter, inte konkurrens. På det sättet kommer man att kunna minska antalet hänvisningar – det är vad man själv säger från professionen – och klinikernas gemensamma mål är faktiskt att garantera alla blivande föräldrar en god omvårdnad och en trygg och medicinskt säker förlossning på alla de sex och så småningom sju förlossningsklinikerna.

Jag vill om Storken, som har berörts av flera av talarna i dag, säga följande. Jag är barnmorska på Södersjukhuset och är mycket väl insatt i hur Storkenprojektet verkligen har förhållats. Det har legat i pipeline i minst ett och ett halvt år. Jag har varit nära inblandad i den processen och kunnat se vad som skett. Man har från den förra borgerliga majoriteten medvetet till varje pris velat ha ett privat alternativ. Nu har startskottet gått, och kanske redan på senhösten 2003 finns Storken i funktion.

Det handlar också om att fördela resurser efter behov och inte efter peng, som vi har hört omhuldas från den tidigare majoriteten. I till exempel mödravården i Rinkeby eller i något annat socioekonomiskt belastat område med hög andel invandrad befolkning tar ett besök på mödravården kanske dubbelt så lång tid som det gör på en mödravårdscentral på Kungsholmen. De föräldrar som det gäller behöver kanske också komma dubbelt så många gånger till mödravården. Om mödravårdscentralen då får ersättning med precis samma peng som för en etniskt svensk familj utan några som helst problem, säger det sig självt att det slår orättvist. Också det här vill vi successivt ändra på. Vi kommer nu att satsa 60 miljoner om året under mandatperioden och kommer att i fortsatt dialog med professionen se till att dessa pengar används på absolut bästa sätt.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 98

Marie Ljungberg Schött (m): Jag blir lite upprörd, Mia, när du säger att vi har förhållat Storken. Det har vi verkligen inte gjort. Vi har gjort allt vad som stått i vår makt för att få i gång Storken så tidigt som möjligt. I det allra första samtal som jag hade med Erik Hemmingsson om Storken sade jag: Gå hem och kör! Det var för kanske tre och ett halvt år sedan. Vi har aldrig förhållat Storken, men om du kan hjälpa mig att ta reda på vem som har gjort det, skulle jag vara jättetacksam.

Anförande nr 99

Gunnilla Helmerson (m): Herr ordförande, landstingsfullmäktige! Här sitter vi allihop som medborgarföreträdare, och i den rollen ska vi bland annat se till att de äldre

får tillgång till den vård som de är i behov av. Det har tidigare påpekats här att andelen äldre faktiskt ökar hela tiden. Jag är också övertygad om att både vi och kommande generationer äldre faktiskt inte har den tålmodighet som många äldre nu besitter. Vi tycker därför att det är väldigt centralt att vidareutveckla beställarrollen för att säkerställa en på alla sätt god vård med en mångfald vårdgivare och valfrihet för att möta de faktiska vårdbehoven.

Under ett antal år har vi i landstinget också mätt antalet färdigbehandlade på sjukhusen, det vill säga de som väntar på att flytta tillbaka till det egna boendet i kommunen. Stig Nyman visade detta på en bild. Jag konstaterar till min glädje att de här siffrorna har sjunkit under hela det senaste året. Vi har i den här frågan sagt att vi vill införa ett trygghetskvitto. Genom ett sådant förfarande ser vi till att överföringen från sjukhuset till kommunen sker på ett för patienten betryggande och bra sätt. I det sjukvårdsområde där jag har varit verksam, det sydvästra, har vi i ett projekt löst detta tillsammans med en av våra kommuner genom en trepartsfinansierad sjuksköterska, där sjukvårdsområdet, det stora sjukhuset och kommunen delar på kostnaderna.

Personalen vid geriatriken på Nacka sjukhus önskade under den här perioden ta över verksamheten. Sydvästra sjukvårdsområdet beslutade då om en upphandling av verksamheten, och i en väldigt hård konkurrens och genomgång av anbuderna träffades ett bra avtal med det av personalen bildade bolaget. Avtalet gav bättre kvalitet till oförändrad kostnad. Till det kommer också att det finns väl fungerande vårdkedjor och god tillgänglighet. Alla är faktiskt nöjda med den här Nackageriatriken.

Även sydvästra sjukvårdsområdet gjorde en upphandling i konkurrens av delar av vår geriatrik, och just Nackageriatriken gav det bästa anbudet. Det har även för sydvästra sjukvårdsområdets del blivit en väldigt populär och bra valmöjlighet. Glädjande nog, vill jag faktiskt tillägga, särskilt för befolkningen, har det mesta av det här arbetet skett i politisk enighet. Det bör ju också borga för en bra fortsättning av den här goda vården.

För oss moderater är det också väsentligt att läkare med specialistkompetens inom äldresjukvård, det vill säga geriatriker, kan teckna vårdavtal som familjeläkare. Det är ganska självklart att äldre ska kunna välja en doktor som är specialiserad på just deras sjukdomar. Vi tycker också att det ska finnas incitament för att alla familjeläkare ska ta emot så många patienter som möjligt som är i behov av vård. Det nuvarande systemet gynnar faktiskt inte de läkare som har stor tillgänglighet, särskilt inte när den största delen av ersättningen utbetalas i form av en fast ersättning, som man får vare sig man tar emot en enda patient eller inte.

Vi föreslår också att alla 75-åringar ska erbjudas hälsokontroller.

Hemsjukvården finns i lite olika varianter, men vi tycker att det är väldigt viktigt att den fortsätter att utvecklas. Så långt som det är möjligt ska framför allt de äldre få all möjlig vård i egna boenden för att helst slippa förflyttningar till akutsjukhusen. De förflyttningarna gör ofta att allmäntillståndet blir betydligt sämre än som var nödvändigt, att förvirringen ökar och att därmed tillfrisknandet fördröjs.

Samarbete och samverkan mellan akutvård, familjeläkare och geriatrik kan bättre garantera en trygg vård. Särskilda akutgeriatriska enheter kan också garantera att de äldre får komma dit när vården i hemmet inte räcker. Det kan ske genom ett direkt intag där man slipper att passera via själva akutmottagningen.

Det ökande antalet dementa gör att demensvården måste byggas ut. Den rehabilitering av äldre som är nödvändig för att man ska kunna klara det egna boendet efter en sjukdomsperiod eller en försämring kan med fördel ske på gemensamma enheter, där man i överenskommelse med kommunerna satsar pengar. Sådant arbete pågår bland annat inom sydvästra sjukvårdsområdet. Det visar sig att man med de gemensamma resurserna sammanslagna i en verksamhet kan åstadkomma betydligt mer än vad man har gjort på respektive håll tidigare.

En gemensamt finansierad sjukvård ska garantera en hög tillgänglighet till vård och behandling efter behov och i tid.

Bifall till det moderata budgetförslaget!

Anförande nr 100

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Herr ordförande, landstingsfullmäktige! Jag skulle vilja börja med att erinra om att det, trots julgranen som pryder vår lobby, fortfarande är ett par veckor kvar till jul. När man lyssnar på debatten här kan man annars efter den uppsjö av julklappar och vackra önskelistor som haglat över salen tro att så inte är fallet. Nu kan jag mycket väl förstå bakgrunden till detta. För den som tittar på de borgerliga budgetalternativen och vill få de siffror och uppgifter som lämnas där att stämma underlättar det antagligen att tro lite på tomtar och troll.

Det som vi diskuterar är ett dokument med siffror, bokstäver och ord, och det finns naturligtvis en verklighet där bakom, men inte bara en verklighet utan flera. En av de verkligheterna är att vi bor i en region där hälsa stavas upp växtvillkor och klasstillhörighet. Om vi åker tunnelbanans blå linje norrut till Rinkeby eller Tensta eller söderut mot Norsborg och Malmö i länets ytterområden ser vi att det finns regioner där klassklyftorna sätter sin tydliga prägel på människors liv, hälsotillstånd och förväntade livslängd.

Det har i dag från talarstolen sagts att det inte är så allvarligt och att hälsoklyftorna minskar i Stockholms län. Jag skulle vilja säga att bilden tyvärr inte är så entydigt positiv eller ljusblå utan att vi lever i ett län som präglas av stora hälsoklyftor, vilka dessutom ökar. Vi från den socialdemokratiska, vänsterpartistiska och miljöpartistiska majoriteten vill ta tag i detta. Vi vill satsa allt som vi kan för att minska dessa klyftor. Låt oss satsa pengar i de områden där det behövs som mest. Låt oss satsa pengar på den lokala sjukvården och ta ett gemensamt centralt grepp för att se till att vi får likvärdiga villkor överallt och kan få ut ytterligare resurser.

Vi hör från den andra talarstolen skrik om politikerstyre och centralmakt. Det sägs att det här är fråga om något slags jättebyråkratisering och jättecentralisering, och det kan

jag faktiskt förstå. Jag ser hur ni ända in i hjärteroten vill ha en majoritet som står för en gammaldags betongklumpig, hierarkisk och centralistisk politik. Men jag är ledsen: Trots att det snart är jul får ni inte det. Det som ni får är en majoritet som står för en modern sjukvårdspolitik i en modern storstadsregion. Det är inte modernt med den 80-talsmässiga nyliberala låtgåpolitik som har präglat den gamla majoriteten. Det är inte modernt att låta klyftorna öka. Det är inte modernt att ha noll kontroll och noll styrning. Det moderna är att satsa på personalen, att ge likvärdiga villkor och att satsa resurserna där behoven är som störst.

Jag förstår att det finns ett behov av att polemisera, att hårdra klyftorna och att göra skillnaderna större än de kanske är, men jag tror att det finns en ganska bred enighet här i salen om att det behövs en mångfald. Vi behöver den mångfaldens dynamik som flera olika organisationsformer kan ge men också en politisk styrning som kan leda resurserna dit där de bäst behövs och som kan satsa på att lösa de problem som finns. Vi tror att det finns en bred enighet om detta i den här salen.

Jag tror att vi nu när uppmärksamheten kring valet har lagt sig lite och det praktiska arbetet börjar i nämnder, utskott och styrelser kommer att enligt de riktlinjer och inom de ramar som majoritetens budget anvisar kunna utföra ett bra arbete tillsammans, även över blockgränserna. Jag hoppas i varje fall på det. Jag måste dock säga att jag tycker att den här debatten än så länge har präglats mer av önsketänkande och kanske julstämning än av ett seriöst sätt att angripa den här typen av problem. Jag tror ändå att det här faktiskt kan bli riktigt bra och att det finns mycket att bygga på även över gränserna. Låt oss lämna den här debatten litet i den andan att vi tillsammans ska kunna lösa en del av de gemensamma problem som vi har.

Med detta yrkar jag bifall till majoritetens förslag till budget och önskar församlingen en god jul.

Anförande nr 101

M a r g a r e t a C e d e r f e l t (m): Herr ordförande, landstingsledamöter! Efter föregående talares intensiva utläggning om julstämning och önsketänkande finns det rätt mycket att säga, men jag ska likväl fokusera på det som jag tycker är viktigast och som det inte har talats så mycket om här i dag. Majoriteten säger att den tillskjuter 2 miljarder, och det är som om dessa 2 miljarder ska göra underverk. Samtidigt stryper man initiativkraften, den vilja till utveckling som finns inom hälso- och sjukvården. Jag kan inte få detta att gå ihop. Mer pengar är inte det som gör att hälso- och sjukvården blir bättre. Det är faktiskt så att det finns en möjlighet för personalen att arbeta på ett annat sätt, och det har vi verkat för under den gångna mandatperioden, något som också ledde till att köerna försvann.

Men vad som är oerhört viktigt är att fokusera på ökad hälsa. Det har talats en hel del om det här i dag, men jag har under den debatt som förts inte hört ett enda ord från majoriteten om att sjukskrivningsfrekvensen ska minska. Hur ska man arbeta för att faktiskt minska antalet sjukskrivningar, och vad man ska göra för att långtidssjukskrivna ska komma i arbete igen? Inte med ett enda ord har man berört dessa viktiga frågor.

I diskussionen om de långtidssjukskrivna är rehabilitering en viktig fråga. Det är därför som vi moderater säger: Inför en rehabiliteringspeng som följer patienten och patientens val, så att ett förtroende kan upprättas mellan patient och vårdgivare! Det var också därför som det gjordes en överenskommelse under den gångna mandatperioden, i början av det här året, mellan Stockholms läns landsting och försäkringskassan om rehabilitering. De sjukdomsgrupper som man har börjat arbeta med gäller personer som är sjukskrivna för problem i rörelseorganen. Det är tänkt att avtalet ska vidareutvecklas vad gäller den psykiska ohälsan. Det skulle vara väldigt intressant att höra hur företrädarna för den nya majoriteten avser att arbeta konkret för att faktiskt minska sjukskrivningsfrekvensen och se till att rehabiliteringen ökar.

En fråga som har diskuterats här mycket abstrakt och trögflytande är folkhälsan, men jag har inte hört någonting om hur den nya majoriteten vill arbeta och hur man vill göra för att stärka den enskilde individens möjligheter att ta ansvar för och förbättra sin egen hälsa. Att stärka den enskildes motivation för att arbeta med sin hälsa är faktiskt en viktig fråga.

Jag kan inte heller låta bli att notera att jag i era handlingar letat efter en annan folkhälsofråga men inte hittat ett enda ord om den. Det gäller det hivpreventiva arbetet. Hur avser ni att arbeta för att minska spridningen av hiv i samhället? Det är faktiskt ett problem, och hivfrekvensen ökar i dag. Jag hoppas att ni tar till er de här orden och inte glömmer bort dessa viktiga frågor, så att människor faktiskt kan få en bättre hälsa.

Anförande nr 102

Landstingsrådet R o s (s): Jag kan inte låta bli att göra några korta kommentarer. Nej, pengar är inte allt, och det är något som också vi har försökt att framföra, men vi måste åtminstone ha pengar till den verksamhet som finns i dag. Jag tror att den debatt som du efterlyser när det gäller sjukskrivningar kommer i morgon, då vi ska diskutera personalfrågor. Vi får nog alltså anledning att återkomma till de frågorna.

Jag tycker vidare att det är lite trist att du har lyssnat så dåligt på många av anförandena från den här talarstolen. Det är många av oss som har pratat om folkhälsa och om hur viktigt folkhälsoperspektivet är. Men det känns också lite knepigt att från ett parti som inte vill vara med om att detaljstyra få höra exakta krav framföras på hur detta arbete ska gå till.

Självklart måste vi jobba med folkhälsa, och jag brukar ofta säga att hälso- och sjukvård står för två saker: Sjukvård ska finnas när vi behöver den, men också hälsa ska finnas tillgänglig. Sjukvården ska med sin kompetens bidra med förutsättningar för att skapa en god hälsa.

Anfrände nr 103

M a r g a r e t a C e d e r f e l t (m): Herr ordförande! Jag talar om sjukskrivningarna bland de boende i Stockholms läns landsting, Inger Ros. Till sjukskrivningarna bland

medarbetarna inom hälso- och sjukvården får vi tillfälle att återkomma i morgon. Men det kan inte vara så att Inger Ros är omedveten om att långtidssjukskrivningarna ökar i samhället och att detta är ett problem som Stockholms läns landsting har i uppdrag att åtgärda. Det är därför som jag anser att frågan i allra högsta grad hör hemma i dagens debatt.

Vad ska vidare folkhälsoarbetet syfta till om inte till att uppnå ökad hälsa? Det måste faktiskt vara huvudsyftet, och det är det som vi moderater har sagt och säger. Jag lyfte upp några viktiga frågor, men Inger Ros använde det klassiska sättet att försvara sig, nämligen att gå till attack i stället för att svara på frågorna. Mina frågor kvarstår därför.

Anförande nr 104

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande! Vi ska prata om folkhälsa, men hälsa är något som kräver tid. Det finns inte särskilt mycket av tid i den hälso- och sjukvård som vi har i dag. Bland annat blockerar ersättningsystemet tiden, som är så jätteviktig i mötet med patienten. Man måste få tillräckligt med tid för att kunna bry sig om sin hälsa. Det vet vi alla. Får man inte tillräckligt med tid klarar man inte det mycket svåra att göra en livsstilsförändring. Det krävs kanske också att man tar reda på väldigt mycket mer än det som man kan om sin hälsa. Därför behöver vi i vården möten som ser ut på ett helt annat sätt än i dag.

Vi vill knyta ihop det här. Inom den komplementära alternativmedicinen finns det jättemycket tid. Patienterna kommer dit och betalar dyrt, men de får tid och mår bättre. Vi vill knyta ihop den påsen så att skolmedicinen och alternativ- och komplementärmedicinen samverkar till patienternas bästa. Då skapas det tid och kompetens i hälso- och sjukvården kring de frågor som handlar om helhetssynen på människan. Vad är det som gör att människor mår bättre? Vad är det som gör att vi får hälsa och inte blir sjuka?

De här frågorna ska vi ställa oss och försöka finna svaren på tillsammans i en ny hälso- och sjukvård, där vi faktiskt tar hänsyn till hälsan på ett helt annat sätt än tidigare. Jag tycker att vi är tydliga med att ange vägen för hur det ska gå till. Det har inte tidigare hänt i Stockholms läns landsting att vi så tydligt har pratat om komplementär- och alternativmedicinen och skolmedicinen i samverkan. Det är någonting helt unikt. Det finns inte heller i tidigare texter. Ta vara på detta! Det är väldigt viktigt att ge varandra tid i möten inom vården.

Anförande nr 105

K r i s t i n a S ö d e r l u n d (s): Ordförande, ledamöter! Jag välkomnar Moderaternas och Margareta Cederfelts engagemang i folkhälsofrågorna. Det är bra, men jag känner inte riktigt igen mig. Jag tycker inte att man kan göra det så enkelt att man lägger ansvaret för folkhälsan på den enskilda individen. Det är betydligt mer komplext än så. De bekymmer som vi i dag har med sjukskrivningar berör arbetsplatserna och människors tillvaro vid sidan om arbetet, privatlivet. De berör hur bra och välfungerande kollektivtrafik vi har. De inverkar på en mängd olika saker. Det är inte så enkelt att folkhälsa och människors ansvar för sin egen hälsa är individens

problem. Det är det också, men man måste ha uppbackning och stöd av samhället. Det kan faktiskt vara så att ett samhälle skapar ohälsosamma miljöer, stress och utarbetning. Det vet alla vi som sitter i den här salen. Vi ska därför kanske anlägga ett annat perspektiv på den debatten.

Det blir tillfälle att diskutera folkhälsan och sjukskrivningarna i morgondagens debatt om personalpolitiken, så vi kommer säkert att lyfta fram den frågan ändå. Vi har förberett anföranden som har en hel del med det här att göra. En jämförelse mellan Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets budgetförslag och de borgerliga partiernas förslag kan kanske lite enkelt men ändå tydligt sammanfattas på följande sätt. Vi försöker i vår budget styra vård efter behov, och vi jobbar för minskande hälsoklyftor, men när jag läser de borgerliga partiernas förslag klingar det valfrihet, valfrihet och åter valfrihet.

Jag frågar mig lite grann vad det är för uppdrag vi och jag själv har som sjukvårdspolitiker. Det är till stor del att skapa en sjukvård som är fördelad efter behov och som minskar hälsoklyftorna och ökar tillgängligheten, givetvis för alla. Men en vård som styrs efter kundvalsmodeller, etableringsfrihet, konkurrensutsättning och pengsystem kommer aldrig att fullt ut kunna ge en efter behov rättvist fördelad vård. En så styrd verksamhet kommer att kunna ge en många gånger mycket bra vård till många medborgare i vårt län, men inte fullt ut till alla.

Varför det? kan ni ju då undra framför allt på den borgerliga kanten. Ni kanske tycker att ni har hört det här förut, men jag tror att det behöver sägas igen: Man måste prioritera. Jag tror inte att många av oss har tagit upp detta i dag. År 1997 tog riksdagen ett beslut om prioriteringar i sjukvården. Bland annat bestämde man att i prioritetsgrupp 1 skulle människor med kroniska sjukdomar finnas. Dessa grupper skulle prioriteras före andra. Att prioritera är faktiskt både att välja och att välja bort. Vi kommer aldrig att kunna göra allting.

I det medicinska programarbetet har vi diskuterat vad som är vård efter behov. Handlar det om att styra enbart efter efterfrågan eller efter behov eller om en kombination av bådadera? Den diskussionen måste vi fortsätta att föra. Vi kommer alltid tillbaka till att vi faktiskt måste prioritera.

Jag vill peka på ett exempel. Jag har blivit uppringd av en kvinna från Ekerö som har en kronisk reumatisk sjukdom. Det var ganska svårt att föra samtalet för hon grät hela tiden. Hon var helt uppgiven, och hennes situation var desperat. Ett bekymmer var att hon hade blivit av med en läkarkontakt som hon hade haft på vårdcentralen i Ekerö eftersom läkaren hade slutat. Hon försökte då skaffa sig en ny fast läkarkontakt, som man behöver när man har en kronisk sjukdom, men det var inte möjligt. Det fanns inga läkare att tillgå på Ekerö. Hon visste inte vart hon skulle vända sig.

Hon försökte få möjlighet att anlita färdtjänst utan att behöva åka tillsammans med andra passagerare eftersom hon hade grava problem med inkontinens. Inte heller det gick, och mycket av problemen berodde på att hon inte hade en läkare som kunde stötta henne och ge henne intyg på att detta var relaterat till hennes sjukdom.

Hon hade också höga kostnader för tandvård. Återigen fanns det ingen som kunde backa upp henne och ge henne möjlighet att visa upp att hennes dåliga tandhälsa berodde på hennes reumatiska sjukdom.

Jag kan räkna upp massor av olika punkter där inte bara landstinget utan även kommunen och andra delar av samhället sviker en kvinna i den här situationen. Vi har inte en tillräckligt bra samverkan, och det gör att människan kommer i kläm. Den här kvinnan har inga anhöriga som kan backa upp och stötta henne.

Det här är ett bekymmer, och det hjälper inte att det finns än så många vårdgivare att välja mellan om de inte har den kompetens som hennes tillstånd kräver. Utan stöd och uppbackning fungerar det inte med enbart ett valfrihetssystem, en kundvalsmodell eller en konkurrensutsättning. Här måste det till något annat. Det måste till samordning och diskussion mellan kommunen och landstinget för att få det att fungera fullt ut.

Återigen: Vi politiker måste våga prioritera. Vi måste leva upp till det beslut som gemensamt har fattats av riksdagens alla partier. Glöm inte det!

Med detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets budgetförslag.

Anförande nr 106

Landstingsrådet *S e v e f j o r d* (v): Margareta Cederfelt tog upp sjukskrivningar och folkhälsoarbete och sade att hon inte hade hittat något om detta i vår budget. Jag måste säga att du har läst vårt budgetförslag väldigt illa.

Först och främst kan man väl säga att Stockholms läns landsting inte ensamt är ansvarigt för folkhälsoarbete och alla sjukskrivningar i Stockholms län. Arbetsgivarna i länet har naturligtvis ett jättestort ansvar för att motverka den här utvecklingen. Det har även skolan, familjen och en massa olika organisationer. Också vi har ett ansvar, och vi tar det bland annat genom att satsa på kvinnors hälsa. I hela mitt inledningsanförande lyfte jag just upp att framför allt kvinnors hälsa har försämrats under hela 1990-talet och att vi måste vidta åtgärder för att förbättra den här situationen.

Jag lyfte fram att mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt folkhälsoproblem, och jag inbjöd alla att samverka kring detta, så att vi kan motverka utvecklingen med det våld mot kvinnor som breder ut sig i samhället.

Det finns i vårt budgetförslag skrivningar om hur vi ska utveckla psykiatrin och om att vi ser att de psykiatriska åkommorna är ett stort folkhälsoproblem, som vi vill satsa på att lösa. Vi har i vår budget inte en massa pengar att anslå för att direkt vidta åtgärder, men vi lyfter fram alla de här problemen och säger att vi måste göra någonting åt dem. Jag tycker därför att det är jättemärkvärdigt att säga att vi inte gör någonting i vår budget.

Man kan väl också säga att allt det som vi tänker göra under mandatperioden naturligtvis inte redovisas i den här budgeten. Det goda folkhälsoarbete som redan bedrivs inom Stockholms läns landsting ska ju fortsätta och behöver inte skrivas in i budgeten. Det är självklart att det ska fortsätta. Samhällsmedicin ska fortsätta att utveckla sitt arbete, och vi kommer så småningom att få en ny folkhälsorapport som visar hur det ser ut i Stockholms läns landsting. Utifrån det fortsätter vi att arbeta. Jag förstår inte varför du tycker att det är så jättekonstigt.

Anförande nr 107

B o e l C a r l s s o n (s): Ordförande, landstingsledamöter! Systematiserad kunskapsspridning och ökad samverkan inom vården kan ge patienterna effektivare vård men också vara kostnadseffektiv. Den nya politiska organisationen ger faktiskt bra förutsättningar för att utveckla detta och även för att utveckla beställarrollen.

Folkpartiet verkar faktiskt, som flera före mig har observerat, något julrusigt i sin budget. Man passar på tillfället att lägga fram en lång önskelista nu när man inte längre behöver underordna sig Moderaterna. Det är liberalismens dilemma i ett nötskal att man vill både-och och att man helst vill ha allt samtidigt.

Vad man däremot inte vill, verkar det som, är att ta något ansvar för ekonomin och finansieringen. Det verkar man ta lika lätt på oavsett om man befinner sig i majoritet eller opposition.

Folkpartiet säger i debatten att man gärna vill värna om glömda grupper. Ändå valde ni i majoritet att privatisera och i samband därmed också utöka antalet husläkare i bostadsområden som inte glömts bort av läkarna utan där det tvärtom finns en ganska god läkartäthet. Genom den satsningen har ni i Folkpartiet gjort det ännu mycket svårare att hitta läkare till områden som har lägst läkartäthet och redan i dag dålig bemanning på vårdcentralerna. Dessa glömda områden ska vi nu försöka göra något åt.

Folkpartiet oroar sig också för att de bra privata och personalkooperativa vårdcentralerna som kommit till under deras mandatperiod nu helt plötsligt ska raderas bort om de konkurrensutsätts i en upphandling. Konkurrens är bra, har ju Folkpartiet alltid hävdat och fortsätter att hävda, så i det här sammanhanget blir er kovändning totalt obegriplig.

För mig är det också obegripligt när jag hör att ni nu lyfter upp och ömmar för den psykiatriska vården. Inom nordvästra sjukvårdsområdet, där jag har suttit i styrelsen, är psykiatrin det enda området förutom rehabilitering och hjälpmedel som fått neddragning i budget under fp-styret.

Vi vill däremot, som ni kan se i vår budget, öka samverkan med privatpraktiserande psykiatriker och teckna vårdavtal med dem. Det tror vi, tillsammans med ett ökat samarbete mellan öppenvården och vårdcentralerna, kan vara ett sätt att möta den ökande psykiatriska ohälsan – särskilt när det gäller i dag eftersatta grupper, som har ett ökat behov.

Jag är också något förvånad över den kreativitet som Folkpartiet nu i opposition visar upp, särskilt alla goda råd som ni delar ut om hur vi ska lösa de problem som ni lämnar efter er. Ni vill helt plötsligt att vi ska centralstyra löneförhandlingarna för att på så sätt tillgodose berättigade lönekrav från Kommunal. Problemen som ligger bakom Kommunals lönekrav är faktiskt djupare än vad Folkpartiet vill ge sken av i den här debatten. Konkreta mål i jämställdhetsplanen, ökad genuskunskap och genusperspektiv inom vården, framför allt i arbetsgivarrollen, är mer verksamma instrument för att komma till rätta med de ojämställdhetsvillkor som finns i vården. Jag är förvånad över

att Folkpartiet, som gärna vill profilera sig som ett jämställt parti, så lättvindigt nu vill avfärda de djupliggande ojämlika strukturella problemen. Lös det med central förhandling – totalt obegripligt!

Jag tror däremot på den budget som vi har lagt fram. Jag tror på det förslag till ny organisation som vi har fattat beslut om. Jag ser fram mot att verka i den och se till att den här budgeten förverkligas. Därför yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 108

J u a n C a r l o s C e b r i á n (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det är första gången som jag står här i talarstolen, men jag måste säga att jag känner igen mig – det är samma melodi här som i huset lite längre ned på gatan, Stockholms Stadshus. Det är samma lovord till privata alternativ som jag har hört under många år när jag har suttit i stadens fullmäktige. Många debattörer som varit här har alldeles för ensidigt pratat om privata lösningar i vården, tycker jag. Socialdemokraterna och den nya majoriteten står för en gemensamt finansierad och demokratiskt styrd vård, som ska garantera att alla som behöver ska kunna få en god vård och framför allt vård efter behov.

Vi bejakar mångfald, men inte den typ av mångfald som jag har upplevt i mitt eget område. Jag bor i Farsta Strand i södra sjukvårdsområdet. Där finns inte en enda sjukvårdsverksamhet som tillhör landstinget. Den sortens mångfald bejakar inte vi, utan det är ett privat monopol.

En sak som jag är glad att läsa om i vårt budgetförslag gäller samverkan mellan kommunerna och landstinget. Det är någonting som jag har slagits länge för när jag satt i Stockholms Stadshus. Jag har sett så många projekt, så många ord som inte har blivit av, så många människor som vill åstadkomma bra gemensamma projekt som aldrig har förverkligats. Jag har sett det framför allt de fyra sista åren i stadsdelsnämnden i Farsta, där det inte har funnits någon dialog mellan oppositionen i stadsdelsnämnden och representanterna från landstinget där. Detta kommer vi att se till att det ändras och att det blir ett bättre klimat, att man kan samtala med varandra. Det spelar ingen roll om man är landstingspolitiker eller kommunalpolitiker.

Den tredje frågan jag vill ta upp har Håkan Andersson berört. Jag är väldigt glad att läsa i vårt förslag till budget att mångfald ska råda när det gäller etnisk bakgrund och att detta ska genomsyra landstingets olika verksamheter. Det är oerhört viktigt. Jag har alltid tyckt att det är ett fruktansvärt slöseri, inte bara här i Stockholm och Stockholms län utan i hela Sverige, när vi har mängder av läkare och sjuksköterskor som har arbetat i sina hemländer men inte får göra det sedan de kommit hit till Sverige. Sjukvården behöver dem! Sjukvården behöver kompetens och många händer, och vi måste göra mycket för att se till att de kommer och jobbar inom hemvården.

För tre månader sedan mötte jag en god vän till mig, som kom till Sverige på 1960-talet, precis som jag. Han är lite äldre än jag och heter Manuel. Han fick åka hastigt akut till Södersjukhuset med ont i magen. Efter en dag på sjukhuset visste ingen vad det var för fel. Hans svenska är inte bra, han kom till Sverige en onsdag och började arbeta på

måndagen, så det fanns aldrig tillfälle eller intresse att lära sig svenska. Nu fanns det ingen människa som begrep vad han ville säga. Det finns ingen läkare som kan diagnostisera en sjukdom när det inte finns någon kommunikation. Då ringde han mig, men jag behövde aldrig komma för som tur var gick just då i tjänst en spansktalande tjej som hette Maria, och på det sättet fanns det kommunikation och man kunde ganska snabbt sätta in behandling och Manuel kunde redan efter två tre dagar återvända hem med en riktig diagnos och rätt medicin.

Vi måste ta till vara de många människor som bor i Stockholms län som har stor kompetens och skulle kunna tillföra så väldigt mycket!

Därför är jag så glad att Kristdemokraterna i sin budget har en att-sats som liknar det jag har sagt. Jag skulle vilja yrka bifall till Kristdemokraternas att-sats 80.

Som Johan Sjölander och andra önskar jag en god, lång och hälsosam budget.

Anförande nr 109

J a n e t M a c k e g å r d (s): Ordförande! Det är något underligt med den här debatten. Det uttalas av den förra majoriteten att konkurrens är bra, men landstingets egna verksamheter räds ni i konkurrensen. Lika villkor ska tydligen inte gälla för den gruppen. Om ni har den tilltro till personalen som ni tror att ni har, låt då den landstingsanställda personalen vara med och få känna det! Vi tror att de kan och vill förändra och utveckla och bidra till en bättre sjukvård och en höjd kvalitet, bara de får vara med.

Det handlar om ledning och ledningsfilosofi. Ni har under fyra år haft möjlighet att klara det, men vi är många i salen som hört er säga att förutsättningen för utveckling är en privat lösning. Tala om att sända ut signaler!

Lars Joakim frågade om signaler. Jag tror att våra signaler är tydliga när det gäller personalövertagande. När det gäller Norra Stockholm, som han pekade på, skrev vi ett särskilt uttalande på den punkten och tyckte att det som var tråkigt med detta övertagande var att inte all personal var med. Jag kan bara säga att jag har höga tankar om personalen i Brommageriatriken och SKAF:s representanter. De vet vad en bra kvalitet och engagemang är och vad det betyder i konkurrens och upphandling. Jag vet att de också förstår vad det system innebär som de ingår i. Avtal skrivs, går ut och upphandlas. De vet att de inte ingår i något skyddat system.

Anförande nr 110

L a r s J o a k i m L u n d q u i s t (m): Herr ordförande! Det är rätt intressant att se hur majoriteten nu likt masken på kroken börjar svänga sig. Nu är det jättebra att lyssna på personalen, och helst ska alla äga. Det är just det som är problemet: alla ska äga.

Får jag ta ett annat konkret med Janet MÅckegård, som också har reserverat sig mot privatiseringen av den illa fungerande gyn-verksamheten i Kista. Det var fyra

gynekologer som sköttes av KS, så var det tre gynekologer, sedan var det två gynekologer och till sist var det bara en gynekolog kvar. Det hela gick på kryckor. Så lades det ut på entreprenad och ropades av. Nu fungerar fyra gynekologer alldeles utmärkt, och opererar dessutom där ute.

Vad gör Janet Mackegård när vi fattar det beslutet? Jo, hon lägger ett yrkande om att vi nu ska uppdra åt förvaltningen att försöka få KS att ta över den här verksamheten igen, som man för ett år sedan lämnade i misär!

Det här berättade jag för socialdemokraterna i stadsdelsnämnden där ute, och de var minst sagt bleka. Så det är inte bara personalen som mår illa av er politik, utan även era partikamrater ute i stadsdelarna undrar vad ni sysslar med, med den typen av reservationer.

Anförande nr 111

E s a b e l l e R e s h d o u n i (mp): Ordförande, ledamöter! Vi står inför en period som både känns utmanande och ansvarsfull. För mig, som är ny i min roll som landstingspolitiker, känns det naturligtvis stimulerande att få verka inom ett område som jag brinner för.

Att ge våra länsinvånare en trygg och kvalificerad vård är vår huvudsakliga uppgift. Men som situationen ser ut i dag, med den alltmer försämrade folkhälsan och med långtidssjukskrivningar som en följd, måste vi även satsa kraftfullt på den förebyggande hälsovården. Detta inte bara för att sänka kostnaderna för sjukvården, utan huvudsakligen för att minska det mänskliga lidandet.

Trygghet är en viktig faktor i människors liv. Trygg känner man sig då man vet att man får hjälp när man behöver det. Trygg känner man sig då det är nära och lättframkomligt till vården. Trygghet är vad vi ska skapa i Stockholms läns landsting. Det ska bli lättare och enklare att få träffa vårdgivaren. Man ska snabbt och smidigt få träffa den rätta specialisten som man är i behov av. Det gör vi genom att förbättra tillgängligheten och flytta specialkompetensen närmare invånarna.

För att underlätta för både vårdgivare och vårdtagare kommer vi att samla flera olika kompetenser under ett tak, vilket även skapar förutsättningar för ett samarbete. Vi ska även arbeta för att öka samverkan mellan alternativ/komplementärmedicin och skolmedicin, en samverkan som ska gynna patienterna.

Vi har i dag ett stort behov av att samordna de olika kompetenserna inom de förebyggande behandlingsmetoderna, detta för att i ett tidigt stadium kunna identifiera symptom som ofta är svårtolkade och för att få ett helhetsperspektiv på människan.

Vi har i dag en samlad hög kompetens i länet inom de komplementära/alternativa behandlingsmetoderna, som tyvärr inte fått det utrymme som de förtjänar. Det är behandlingsmetoder som inte bara är skonsamma för människor och natur utan även på lång sikt är ekonomiskt mindre kostsamma och sparar pengar i akutvården. Vi vet att

efterfrågan i dag är stor på dessa behandlingsmetoder, men då det av ekonomiska skäl bara är vissa grupper av människor som har möjlighet att få dessa behandlingar ser vi fram emot att kunna erbjuda dem till alltfler.

Vård- och omsorgspersonalen behöver ökad kunskap om komplementär/alternativ medicin för att kunna verka för att människor kan använda sig av dessa metoder.

Ett annat syfte med tillämpningen av dessa behandlingsmetoder är att de kan bidra till att minska läkemedelsanvändningen. Då landstinget framöver kommer att verka för att minska läkemedelsanvändningen ser vi stora potentialer att kunna göra detta genom att angripa problemet på olika plan, där förebyggande hälsovård är ett.

Sammantaget kan man säga att nyttjande av de komplementära/alternativa behandlingsmetoderna inte bara har gynnsamma effekter för människan och för naturen, utan även ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är att föredra.

Därmed yrkar jag bifall till majoritetens budgetförslag.

Anförande nr 112

M o n i c a B j ö r k m a n (s): Ordförande, ledamöter! Jag ville säga någonting därför att jag tycker att det har blivit för lite tal om sjukvårdens relation till omvärlden. Ända fram till de sista anförandena har jag saknat den aspekten. Det är ganska symptomatiskt för vår sjukvård i Stockholms län, att vi kanske inte ser tillräckligt mycket till världen utanför sjukvården, och det innebär ett enormt resursslöseri.

Sjukdomar och skador kan leda till tre olika situationer. Vissa gånger kan de botas. I de allra flesta fallen självläker de. Men i en liten andel av fallen uppstår en kronisk sjukdom eller en kronisk funktionsbegränsning. När den senare situationen uppstår, att man har fått ett kroniskt tillstånd och kroniska problem, så måste det komma till stånd en samverkan mellan sjukvården, där man kan behöva fortsatt stödjande kontakt, och hemkommunen eller stadsdelen, som är ålagd att hjälpa till med bland annat bostadsanpassning och kanske till och med att hitta en lämplig bostad med tillräcklig service. Som det hittills har varit, går landsting och kommun ofta i otakt och det är fortfarande inte fråga om en riktigt sammanhängande vårdkedja i det här sammanhanget.

Jag vill därför påpeka utvecklingen av geografiska politiska beredningar, som finns med i det aktuella förslaget och den vision som ligger bakom dem. Förhoppningsvis kommer samarbetet att förbättras och revirgränserna att brytas ned, och man får en helt ny närhet därför att de geografiska beredningarna successivt kommer att få en allt mindre geografisk utsträckning. Då får vi en helt annan närhet kring patienten mellan å ena sidan sjukvårdsansvariga, å andra sidan omvårdnadsansvariga.

Med de här orden yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 113

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Jag ska ta upp några frågor om den nya sjukvårdsorganisationen i anslutning till den här debatten, och framför allt ställa frågor till den nya majoriteten.

Men först vill jag uppmärksamma ett inlägg som någon från majoritetspartierna gjorde för någon timme sedan: ”Nu blir patienten patient.” Sedan var det visst något om att slippa svassa runt och shoppa vård. Frågan är vad som egentligen menas. Jag tyckte att vi i inledningen till sjukvårdsdebatten verkade vara överens om att arbeta för att stärka patientens ställning. När man talar om att shoppa runt och att det nu är något annat som gäller, undrar jag: Vad är det som gäller?

Förmodligen är det så att patientens ställning på sikt inte kommer att stärkas. Som ni vet är begreppet patient egentligen engelskt och översätts till ”tålmodig, uthållig”, och det är möjligt att det är vad som kommer att prägla patienttillvaron framöver.

Jag tycker man ska vara försiktig när man använder uttryck på ett sådant sätt och tala om vad vi egentligen menar. Någon önskade också att vi skulle lämna valrörelsen och försöka återgå till den verklighet vi står i nu.

Så till organisationen. Den 26 november reste jag en fråga, som jag inte tyckte att jag då fick tillräckligt tydligt svar på, så nu försöker jag en gång till. Det brukar ju vara så att politiker återkommer med frågor som man inte är nöjd med svaret på.

Nu ska jag citera direkt ur den politiska plattform som ska vara vägledande för de tre partierna i majoritet: ”Varje gång ett avtal med en privatiserad verksamhet inom sjukvården löper ut skall vid omförhandling alltid ett egenregianbud inges” – och så ska det vara en särskild administrativ enhet för detta. Det här är, förstår jag, väldigt centralt och viktigt för den nya majoriteten, för annars hade det inte hamnat i plattformen. Men det reser flera frågor hos mig.

En fråga är: Vem är beställare och vem är utförare, när egenregianbud ska läggas? Jag anser att ni är skyldiga oss ett väldigt tydligt svar på den punkten. I ett möte på stan med de yngre läkarna fick jag veta att egenregianbudet ska läggas av det nya ägarutskottet. Det kunde vara bra att få detta bekräftat, eller dementerat – i varje fall klarlagt.

Sedan undrar jag varför det bara är varje gång ett avtal med en *privatiserad* verksamhet löper ut som det ska läggas egenregianbud. Det här är ju en form av upphandling, och då är det väl så att när *varje* avtal löper ut som bygger på tidigare upphandling så ska det läggas egenregianbud, i offentlig upphandling eller i någonting annat. Det här bör rimligen klarläggas, här och nu, eftersom vi om bara några timmar ska välja en del viktiga funktionärer – kanske inte så mycket på sjukvårdssidan, men vi håller ju också på med nomineringarna till sjukvårdsutskottet.

Låt mig gå vidare med organisationsförändringen. Vi hade visserligen en debatt om det för två veckor sedan, men jag tycker ändå att det finns skäl i dag, när vi har sjukvårdsdebatt och när vi ska överlåta de här frågorna till blivande ledare i hälso- och sjukvården, att redovisa vad som är den egentliga grunden för att skrota beställar- och

utförarmodellen. Från borgerligheten har vi yrkanden om att stärka den i stället för att avskaffa den. Jag vill påstå att den har varit utomordentligt effektiv de senaste fyra åren, för att inte säga att utvecklingen har gått åt rätt håll de senaste tio åren.

Lena-Maj sade i ett tidigare inlägg i eftermiddags att det inte alls handlar om någon omorganisation när det gäller det direkta vårdarbetet. Men hur i all världen ska ni åstadkomma besparingar i miljardklassen, om ni bara ska röra er inom landstingskontorets stab och hälso- och sjukvårdsnämndens stab? Det är alltså 900 medarbetare, som ni ska spara någonstans mellan 1,2 och 1,3 miljarder på, har jag räknat ihop i era handlingar – och detta ska inträffa bara så här, om två år!

Ni är skyldiga oss besked på den punkten! Framför allt är ni skyldiga medarbetarna besked.

Låt mig slutligen, herr ordförande, upprepa det jag sade den 26 november beträffande behovet av att öka insatserna och engagemanget för landstingets ägarutövande. På den punkten har vi inga invändningar mot organisationen. Jag tror det är en riktig sak att inrätta ägarutskottet och agera utefter de riktlinjer som vi ännu bara har sett en liten försmak av, men jag tror ändå att det kan bli en bra start.

Anförande nr 114

Landstingsrådet **L a r s s o n (s)**: Det känns som att den här frågan har ställts ett flertal gånger. Det viktiga när det handlar om egenregianbud eller icke egenregianbud är att det inte är samma politiker som sitter och beställer som sedan beslutar om de egna egenregianbudena.

Hälso- och sjukvårdsutskottet är beställare, ägarutskottet är ansvarigt för egenregiverksamheterna.

Sedan ska det ju byggas en tjänstemannaorganisation också, och det är oerhört viktigt att det inte heller är samma tjänstemän som hjälper till att konstruera egenregianbudena som sedan värderar dem åt de politiker som ska fatta beslut om detta. Men det återkommer vi till i ett särskilt ärende, som just har att göra med tjänstemannaorganisationen.

Anförande nr 115

Landstingsrådet **N y m a n (kd)**: Jag får väl stå ut med att svaret inte blir klarare än så här.

Än så länge är detta en teoretisk skiss, som ni tror kommer att fungera, men jag känner mig redan nu inför detta scenario tämligen säker på att det inte kommer att leda till ökad respekt för det här sättet att hantera beställningar och upphandlingar framöver, vilket jag hoppades skulle vara ett syfte, för att stärka tilltron till landstinget som sjukvårdshuvudman. Men det var tydligen inte avsikten.

Vi får pröva och se – det är väldigt allvarligt, i ett läge där vi behöver satsa all kraft på att utveckla sjukvården från nu och många år framåt.

Jag konstaterar att det inte finns några svar på de angelägna frågorna.

Anförande nr 116

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande, ledamöter! Jag kunde inte låta bli att begära ordet. ”Respekt” är ett viktigt ord. Man kan in lägga mycket i det.

I samband med upphandlingarna under den föregående mandatperioden, vilken respekt gav man upphandlingsansvariga i samband med den processen, och hur långt kunde man inte gå för att komma förbi olika ekonomiska beslut och förhandlingar? Jag tycker nog att man ska vara väldigt försiktig från den gamla majoritetens sida med att prata om respekt i samband med upphandlingar, för det har inte riktigt funnits med i den gamla organisationen någon respekt för upphandlingsprocessen, utan den har man kunnat sidsteppa.

Anledningen till att vi har sett över organisationen är bland annat att få en bättre respekt när det handlar om upphandlingar, och det hoppas jag att vi tillsammans kan se till att det blir bra. Det tror jag faktiskt är allas vår målsättning, för jag tror inte heller att ni tyckte att man levde upp till respekten på det allra bästa sätt under förra mandatperioden.

Anförande nr 117

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Det var ett fullständigt obegripligt inlägg, skulle jag vilja säga.

Jag har haft en hel del kontakter under de senaste fyra åren med sådana som har lagt anbud och fått dem antagna, som vi har tecknat avtal med, och det är därifrån jag hämtar erfarenheten att både interna anbudsgivare, men framför allt de privata, som är oerhört angelägna om att följa lagar och bestämmelser, känner sig osäkra. Alla talar de med stor respekt för att vi har tagit oerhört seriöst på alla upphandlingar.

Sedan vet jag att det har funnits brister, Lena-Maj. Dem har revisorena ägnat tillräckligt stort engagemang och intresse för att vi ska ha fått adekvat information om var bristerna har funnits, och den tar vi naturligtvis till oss.

Men det där du talade om, bristande respekt, får du antingen lov att ta tillbaka, eller också får du ta dig tid och förklara vad du menar!

Anförande nr 118

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Jag ska inte ta så mycket av landstingsfullmäktiges tid i anspråk. Mycket ligger det i revisorenas kritik, och det svarade du själv på. Det finns mycket att titta på när det handlar om just hur man ska försöka bygga upp en respekt i

organisationen för upphandlingar, för hela förhandlingsprocessen, så att den inte desavoueras.

Det är viktigt i förhandlingar, kring upphandlingar och över huvud taget när man ska fatta beslut om avtal, att det måste finnas respekt. Det vill vi ska finnas i fortsättningen.

Anförande nr 119

Ann - Kristin Särnbrink (s): Ordförande, landstingsledamöter!

Tandvårdsnämndens viktigaste uppgift är att se till att våra barn och våra äldre har en så bra tandhälsa som möjligt. Alla barn upp till och med 19 års ålder har rätt till fri tandvård, och landstinget har också ansvar för uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård för vissa grupper i enlighet med det reformerade tandvårdsstödet.

Vi alla som sitter här vet hur viktigt det är att ha bra tänder. Det är inte minst viktigt när man blir äldre. Om man inte kan tugga maten så får man dålig matsmältning och kanske andra komplikationer.

Tänderna är ju en viktig del av kroppen. Därför har majoriteten en vision – även om det är på lång sikt – att tandvården ska vara tillgänglig med samma förutsättningar som all annan hälso- och sjukvård.

När det gäller den uppsökande verksamheten, där man erbjuder munhälsobedömningar till äldre, är det viktigt med ett bra samarbete med kommunerna och andra vårdgivare, och det kommer att prioriteras. Den uppsökande verksamheten för hemlösa som har startats ska fortsätta och utvecklas.

I den nya organisationen kommer tandvårdsfrågorna att finnas inom det medicinska programarbetet och kan där bli en spjutspets när det gäller forskning och förebyggande och behandlande verksamhet.

Tandvården för barn och ungdomar kommer även fortsatt att prioriteras. Tyvärr kan man i dag se klara skillnader i barns tandhälsa mellan socioekonomiskt utsatta och mer välbeställda områden i länet. Tandvårdsnämnden har definierat vissa prioriterade områden, där barn har sämre tandhälsa, och där kommer man fortsatt att prioritera olika insatser.

Det är nödvändigt att få ett reformerat ersättningssystem inom barntandvården, som har till målsättning att styra resurserna dit där behoven är störst. Majoriteten tillför därför nu ett vårdbehovstillägg, och det ska vara för förebyggande insatser i de utsatta områdena, men också för att ge förstärkning till det ökade vårdbehov som finns där.

Den lyckade satsning som har genomförts och som genomförs nu, som gäller förebyggande tandvård till tvååringar i de här utsatta områdena ska fortsätta.

Ett problemområde inom tandvården är tandregleringen för barn. Det är många barn som väntar på tandreglering men som inte kan få den genomförd, helt enkelt därför att det inte finns tillräckligt många specialister som kan göra tandregleringar. Landstingets

satsning på fler utbildningsplatser för specialistutbildning kommer att fortsätta, men givetvis också försöken att redan nu rekrytera fler specialister till Stockholm. Många barn står ju i kö i dag och kan inte vänta på att nya specialister ska bli färdigutbildade.

Tandvårdsfrågorna är prioriterade frågor för majoriteten. Det övergripande målet framöver är att fortsätta identifiera och utjämna de olikheter som finns i befolkningens mun- och tandhälsa.

Stöd till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 120

Lena Cronvall - Morén (m): Ordförande, ledamöter! För oss moderater är det en grundpelare att barnen tillsammans med sina föräldrar erbjuds möjligheten att välja sin tandläkare. Så har det ju varit i det här landstinget i minst tio år, och det verkar som om den nya majoriteten vill fortsätta på den vägen att jobba med en barntandvårdspeng. Detsamma gäller möjligheten för de nära 6 000 barn per år som får tandreglering. Det är alltså viktigt för dem att kunna välja vem som utför själva vården. Inte heller här synes någon förändring annonseras, och den kontinuiteten och långsiktigheten är naturligtvis bra för våra invånare.

Under de gångna fyra åren har den borgerliga majoriteten varit uppmärksam på, utrett och igångsatt ett flertal åtgärder inriktade mot särskilda behovsgrupper, främst barn med sämre tandhälsa. Tandhälsan visar ju en tendens att bli mer ojämn i länet, och det är absolut nödvändigt att ta krafttag för att vända den negativa utvecklingen.

Vi har satt i gång olika förebyggande åtgärder. Vi tar hand om tvååringar redan, i stället för treåringar, som är det gängse. Fluorsköljningarna – de gammaldags fluortanterna, som jag minns från min barndom – kommer nog tillbaka. Och vi moderater föreslår i vårt budgetförslag ytterligare åtgärder.

Nu kommer också den utvecklade modellen av barntandvårdspengen med behovstillägg, där stora vårdbehov ger en högre peng. Det är ett led i att försöka få tandhälsan att bli mer jämställd i länet igen. Jag ser i den nya majoritetens budget att man tillstyrker det här förfarings sättet.

Det finns alltså en hel del som förenar oss tvärsöver de politiska gränserna när det gäller tandvården – men inte allt.

När det gäller till exempel den uppsökande verksamheten för äldre med stora vårdbehov, står det i majoritetens budget att ca 60 procent av de berättigade nås av den. Den relativt låga siffran ställer jag mig undrande till.

I tandvårdsnämndens yttrande över det reformerade tandvårdsstödet, som vi gjorde i april i år, står det att någon gång under maj 2002 kommer samtliga berättigade att under den senaste tolv månadersperioden ha fått ett erbjudande. Vad jag erfar finns det ingenting som talar emot att så har skett, även om det av naturliga skäl ännu inte finns

någon statistik för 2002. Alla förutsättningar finns för att ge kompletta erbjudanden till de över 20 000 berättigade äldre som finns. Det finns vårdgivare med avtal i alla de 113 områden som länet har delats in i när det gäller den uppsökande vården eller munhälsobedömningar. Nu är i och för sig ett erbjudande inte samma sak som att få vård utförd – man kan ju faktiskt tacka nej. Förra året skilde det 18 procentenheter mellan dem som fick erbjudande och dem som ville få vården utförd. Men jag tror ändå att statistiken som kommer nu i vinter kommer att visa att de allra flesta har fått ett erbjudande. Den kommer naturligtvis också att visa att inte alla har tackat ja.

Den uppsökande verksamheten som jag just har nämnt är ju en del av det reformerade tandvårdsstödet, som nu varit i gång i fyra år och som nu i höst fått sin slutgiltiga tilldelning av statsbidrag. Trots att flera nytillkomna sjukdomar lagts in i stödet under resans gång, utan någon kompensation i statsbidraget, och trots att de flesta landsting visar underskott mot det statsbidrag som tilldelas, så kommer det inga mer pengar från staten.

Detta betyder att staten – än en gång – beslutar om reformer men inte skickar med tillräckligt med pengar, utan landstingen och kommunerna får ta över finansieringen mer eller mindre. I vårt landsting handlar det om uppemot 30 miljoner kronor som detta år inte täcks av bidrag. Snudd på osannolikt dåligt, tycker jag. Vill staten se reformer, får man väl också se till att skicka med pengar så det räcker!

Nu blir det framför allt låg- och mellaninkomsttagare som via landstingsskatten än en gång får ta smällen – för vilken gång i ordningen vet inte jag.

Jag yrkar bifall till det moderata budgetförslaget, som tar fasta på valfrihet, mångfald och mer förebyggande vård.

Anförande nr 121

L e n a - M a j A n d i n g (mp): En kort reaktion på det senaste inlägget från Moderaterna. I ert budgetförslag har ni 25 miljoner mindre för tandvård. Där skiljer vi oss en hel del. Nu undrar jag vad det är som ni inte finansierar i er budget när det handlar om tandvården. Det står inte så väldigt klart och tydligt.

Majoritetens vision är att tandvården ska vara tillgänglig på samma villkor som övrig hälso- och sjukvård. Som ett första steg förs nu tandvårdsfrågorna organisatoriskt över och blir ett ansvar för hälso- och sjukvårdsutskottet och bereds politiskt av en medicinsk programberedning. Resurserna för beställarverksamheten avseende tandvård kommer att hållas samman i en administrativ enhet.

Tandhälsan har under årens lopp, mycket tack vare fluortandkrämen, kraftigt förbättrats – men skillnaderna mellan olika områden och befolkningsgrupper har ökat och måste nu åtgärdas innan det blir för sent. För barn och ungdomar i geografiska områden med sämst tandhälsa införs 2003 en förstärkning med 15 miljoner kronor.

Tandvården är ett område att utveckla i samverkan med andra nyckelgrupper – att förstärka olika nätverk, att förbättra informationen till invandrare och utveckla resurserna till hemlösa. Patienter som har besvär från dentala material ska stödjas och erbjudas adekvata alternativ. Tandvårdspersonalen ska i ökad utsträckning få kunskap om hur man omhändertar patienter med sjukdomar som är orsakade av olika tandfyllnadsmaterial. För detta är en utveckling av samarbetet med näraliggande program och forskningsområden särskilt viktigt.

Med viss oro ser vi dock på statens ersättning till landstinget för det reformerade tandvårdsstödet. Enligt uppgift nås endast ca 60 procent av de berättigade personerna av den uppsökande verksamheten. Ingen skulle vara gladare än jag om den uppgiften inte stämmer, men stämmer den så måste åtgärder under perioden vidtas för att förbättra situationen.

Landstingets satsning på fler utbildningsplatser för specialister ska fortsätta, så att kötiderna kan kortas.

Ordförande! Landstingets tandvård ska ges samma höga kvalitet som tidigare. Vi i majoriteten är stolta över att nu fler grupper får tillgång till den på jämlika villkor. De skillnader som finns i dag mellan olika samhällsgrupper kommer med majoritetens förslag att minska. Med detta vill jag yrka bifall till majoritetens gemensamma budgetförslag för tandvården år 2003.

Anförande nr 122

L e n a C r o n v a l l - M o r é n (m): En kort replik till Lena-Maj Anding. Vi har 25 miljoner kronor lägre belopp i vårt budgetförslag till tandvården, och det är precis som jag sade: det är den del som staten bör finansiera av det reformerade tandvårdsstödet, menar vi. Vill staten ha reformer så får man också tillskjuta medel!

Anförande nr 123

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Jaa, det är som vanligt alltså! Moderaterna vill inte finansiera den tandvård som vi har här. Men det är väl ändå så att vi måste försöka beräkna de kostnader som vi har för tandvård i landstinget? Det tycker vi är viktigt, och vi tycker att man ska finansiera sin budget, klart och tydligt.

I övrigt så sammanfaller finansieringen mellan majoriteten och budgeten från Folkpartiet och Kristdemokraterna, medan Moderaterna avviker precis som tidigare. Jag återkommer i debatten.

Anförande nr 124

L e n a H u s s (fp): Ordförande, ledamöter! Det borde vara ganska självklart för alla att tänderna är en del av kroppen, och därför är det egentligen ganska orimligt att sjukdomar i munhålan behandlas så annorlunda i den allmänna försäkringen. Patientens

kostnader för sådana sjukdomar är ju ofta betydligt högre än för sjukdomar i andra kroppsdelar.

Vi i Folkpartiet liberalerna anser att det allmänna försäkringssystemet bör ta ett ökat ansvar för tandsjukdomarna. Högkostnadsskyddet för tandvård bör utökas. För att garantera kostnadskontroll kan man ju ha förtroendetandläkare hos Försäkringskassan, som ser till att man inte gör onödiga kostnadsdrivande ingrepp.

Vi anser att landstinget därför bör uppvakta regeringen om att utöka högkostnadsskyddet för tandvård.

En annan modell för kostnadskontroll när det gäller tänderna är den så kallade abonnemangstandvården, som Folkpartiet länge har jobbat för och tagit initiativet till. Målet för tandvården och tandvårdspolitiken uttrycks på ett lika enkelt som tydligt sätt i tandvårdslagen: ”Målet för tandvården är en god tandhälsa och en tandvård på lika villkor för hela befolkningen.” Det här kan ju låta självklart, men det är inte lika givet hur den här vackra målformuleringen ska omsättas i praktisk handling.

Det som är intressant är att lagen faktiskt använder begreppet god tandhälsa och alltså fokuserar på hälsan, inte på reparation av det som redan har blivit sjukt. Om målet är att förebygga snarare än att reparera, borde det vara självklart att ha ett ersättningssystem som premierar just förebyggande arbete.

Det abonnemangstandvårdssystem som Folkpartiet tror på är ett system där patienten betalar en i förväg fastställd årlig avgift och i gengäld garanteras de insatser som behövs för att bibehålla en god tandhälsa. Det här systemet prioriterar alltså förebyggande insatser framför reparationer. Det sparar pengar för patienten, det sparar pengar för samhället, och det sparar naturligtvis smärta och lidande eftersom folk förblir friskare. Samtidigt uppfyller modellen lagens hälsomål. Den skapar goda incitament för både vårdgivare och vårdtagare.

Med detta yrkar jag bifall till Folkpartiets budgetförslag.

Anförande nr 125

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Jag yrkar inledningsvis bifall till Kristdemokraternas budgetförslag för tandvårdsnämnden – som vi för övrigt anser bör få fortleva som nämnd. Det är kört, som bekant, men åsikten kommer vi att ha kvar.

Vi har inga radikala förändringsförslag i vår text, men däremot betonar vi vikten av det uppdrag som vi har med anledning av det så kallade reformerade tandvårdsstödet.

Men jag har några frågor till föredragande representant för majoriteten, som jag har förstått är Lena-Maj Anding.

Det står så här i första stycket i ert förslag: ”En vision, om än på mycket lång sikt, är att tandvården skall vara tillgänglig under samma förutsättningar som övrig hälso- och

sjukvård.” Är det någon brist i tillgänglighet? Är det för lite tandläkare i Stockholm? Vad är det egentligen för tillgänglighet ni är ute efter?

Eller är det möjligen den vision som förverkligades i en text som jag minns att Elaine Kristensson och Claes Ånstrand skrev under om att uppvakta den dåvarande regeringen, som var i stort sett samma som den vi har nu, om att samordna sjukförsäkringen med tandvårdsförsäkringen, som ju inte längre är värd namnet? Inte vet jag, men i så fall är den ambitionen väl gömd. Den framgår inte här, men jag anar att den möjligen kan finnas någonstans i bakvattnet. Plocka gärna fram den, om det är detta som avses.

Sedan ska det samordnas tandvård med övrig hälso- och sjukvård, och här ska då de lokala sjukvårdsberedningarna ha ett särskilt ansvar, står det. Jag är lite nyfiken på hur det ska gå till. Är det här någonting mer än barntandvård, som vi är skyldiga att ge enligt lag och som vi är skyldiga att finansiera, och statens stöd till uppsökande verksamhet bland äldre – vad är det som avses?

Och, för det tredje, så bör patienter med besvär från dentala material erbjudas alternativ. Jag har en känsla av att det redan sker i ganska stor utsträckning. Lite längre bort står en mening: ”Tandvårdspersonalen skall i hög utsträckning få kunskaper om hur man omhändertar patienter med sjukdomar orsakade av olika tandfyllningsmaterial.”

Eftersom landstinget har planeringsansvar för all tandvård, frågar jag mig om det är så att här ligger en satsning på all tandvårdspersonal, det vill säga också de 60 procent som är privatanställda, eller om detta är förbehållet folktandvårdens personal. Jag tänker inte nu ta upp den frågan, men folktandvården finns också beskriven i övergripande termer någon annanstans i budgetdokumentet som jag är mycket fundersam över. Jag ska inte ta upp tiden med det nu, men vi kan återkomma.

De här frågorna tycker jag det är angeläget att få svar på, eftersom de står i det förslag till budget som ligger på bordet i dag.

Anförande nr 126

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ja, Stig, du har så rätt – det handlar om finansieringen i fråga 1. Det är en långsiktig målsättning, även om det är väldigt dyrt att få in tandvården i försäkringssystemet på samma sätt som vi betalar för hälso- och sjukvården.

Samverkan med kommunerna – vill vi arbeta med förebyggande tandvård för barn? Ja, självklart är det så. I den samverkan som vi pratar om i beredningarna lokalt tar man självklart kontakt med kommunerna och pratar om hur man på bästa sätt kan hjälpa barn som har dålig tandhälsa och stödja föräldrarna för att den ska bli bättre. Man kan ha gemensamma utbildningar kring kost, tandborstning och så vidare tillsammans med föräldrarna, i förskolan, i skolan och så vidare. Det finns mycket att göra, som inte behöver kosta särskilt mycket pengar, bara engagemang.

Självklart ska utbildning om tandvårdsskador av dentala material i sådana fall ske i samverkan med alla aktörer inom tandvården. Det är viktigt med samverkan, Stig Nyman – även med privata alternativ!

Jag måste faktiskt återgå till någonting som gjorde mig lite bekymrad i Moderaternas budgetförslag på tandvårdens område. Det kostar faktiskt 15 miljoner kronor att finansiera den ökade satsningen på barn för att förebygga karies – och då har vi ändå bara tagit halva satsningen, egentligen kostar det 30 miljoner. Vi vill ju försöka nå dit fullt ut, men vi börjar med 15 miljoner. Jag kan inte se att ni har finansierat det här i er budget. Ni har skurit ned 25 miljoner på tandvården. Det innebär ju att barntandvårdspengen kommer att minska med 25 miljoner! Ni har fortfarande inte finansierat den ökade satsningen för barn som behöver mer tandvård i de socioekonomiskt utsatta områdena. Det går inte ihop rent finansiellt – men det var väl ingen heller särskilt förvånad över.

Anförande nr 127

Landstingsrådet N y m a n (kd): Det är härligt med visioner – men gör man inget åt dem så blir de bara drömmar.

Nöjer ni er med en vision, eller kommer du att se till att dina partikamrater i riksdagen röstar positivt på den årliga kristdemokratiska motionen om att frågan om att sammanföra de båda försäkringssystemen kan tänkas i varje fall utredas? Om vi väl vet förutsättningarna på sikt, kanske vi också kan tidsställa visionen.

Jag tror att det kommer att bli en spännande överraskning för all tandvårdspersonal. Jag vet inte ens om ni har informerat folktandvårdens personal om att de nu ska få den här utbildningen eller trimningen i användning av olika tandvårdsmaterial. Det är bara att gratulera, det var ett väldigt positivt svar på frågan.

Jag ska inte ställa fler frågor om det, för vi har ju samma pengar till den här nämnden, ni och vi. Men kommer detta att ske inom ramen för de där geografiska beredningarna – det måste väl vara alla nio, eftersom det handlar om hela befolkningen – och en MPA-beredning som ska hantera tandvårdsfrågor? Är det inom ramen för det arbetet som de här kontakterna och nätverken ska skapas? Det finns ju knappast pengar i budgeten i övrigt, utan det får nog tas från sammanträdesarvoden och studieresor om det ska bli något av.

Anförande nr 128

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Mycket kan åstadkommas, Stig Nyman, inom ramen för goda möten. Vi pratade tidigare om att ge mötena tillräckligt med tid för att kunna föra över kunskap och skapa bra samverkan. Det är sådant som inte behöver kosta särskilt mycket. Man för över kunskap och möjligheter att arbeta med de här frågorna tillsammans på ett bra sätt. Det handlar också om personal i vården, att föra över kunskap och skapa möten tror vi är jätteviktigt.

Jag vet ju inte vad ett bättre samarbete mellan Miljöpartiet och Kristdemokraterna i riksdagen kan leda till, Stig Nyman, men vi kan väl arbeta för frågorna? Det ligger ju i vårt gemensamma intresse.

Anförande nr 129

Cecilia Carpelan (fp): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det förekommer en hel del desinformation och märkliga anklagelser i den här debatten. Jag skulle vilja bemöta ett par av dem i alla fall.

Vi i Folkpartiet har inte utarmat vårdcentraler i utsatta områden till förmån för mer välsituerade, som det påstås här. Tvärtom har vi satsat mest på vårdcentraler, för att ta ett område som jag känner till, Sydvästra sjukvårdsområdet, i norra Botkyrka, Hovsjö, Lina Hage och Geneta i Södertälje och Skogås vårdcentral i Huddinge – alla belägna i områden med segregation i boendet, sämre hälsa hos dem som bor där och andra fattigdomsproblem.

När det sedan gäller den förra majoritetens insatser för att minska hälsoskillnader, har dessa gett resultat. Fler människor från socialt och ekonomiskt tunga områden med sämre hälsa har nämligen utnyttjat vården mer och alltså fått en bättre tillgänglighet. De som borde ta för sig av vården utgående från sin hälsa och sina vårdbehov har också gjort det i högre utsträckning.

Detta är alltså det positiva facit som finns efter fyra års borgerligt styre inom sjukvården.

Anförande nr 130

Landstingsrådet Wernholm (m): Ordförande, ledamöter! Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till det yrkande angående vårdgaranti inom psykiatrin som Marie tidigare lade fram för Moderaternas räkning.

Sedan vill jag dessutom justera ett yrkande, i tecknet av det ökande samarbetet i den här lokalen. Det gäller yrkande 38 på sidan 10 i voteringslistan. Det justerade yrkandet stöds såvitt jag förstår av Moderaterna, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Miljöpartiet. Det gäller att öka samarbetet mellan komplementär/alternativ medicin och skolmedicin. Jag har lämnat in det till presidiet.

Avslutningsvis vill jag tacka för en trevlig debatt. Det känns rätt bra att som moderat lägga den här diskussionen till handlingarna med att konstatera att fyra års borgerligt förnyelsearbete inom sjukvården i Stockholm har gjort att det i dag är så att människor flyttar till Stockholm för att få vård i tid. Människor bussas till Stockholm för att få vård i tid. Människor reser till Stockholm för att lära om förnyelsearbetet inom sjukvården. Det är ju till och med så att den engelske premiärministerns medarbetare reser till Stockholm för att ta intryck av förnyelsearbetet.

Jag hoppas att det möjligen kan bidra till att även den vänstermajoritet som nu ska styra det här landstinget under de kommande åren också den kan ta intryck av det förnyelsearbete som den avgående majoriteten lämnar efter sig. Vi moderater driver den vidare i vårt budgetalternativ.

Bifall till det moderata alternativet!

Anförande nr 131

Lena - Maj Anding (mp): Jag är heligt trött på det här, moderater. Det är väldigt svårt. Jag vet att ni hela tiden är ute efter att jag ska gå upp och reagera. Men Miljöpartiet de gröna är inte Vänsterpartiet. Vi är inget utpräglat vänsteralternativ. Jag vill att ni tar det till er nu, för jag blir bara arg, och jag tycker att det är synd att jag ska behöva bli det i den här talarstolen. Jag säger det en gång nu, och jag säger det inte fler gånger: Släng inte ihop oss med något allmänt vänster för det köper vi inte! Vi är Miljöpartiet de gröna och ingenting annat.

Anförande nr 132

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Nu börjar sjukvårdsdebatten närma sig sitt slut. Jag vill i likhet med Christer Wennerholm säga att jag tycker att det har varit en bra debatt. Det hänger visserligen några frågor i luften som vi inte har hunnit svara på. Det beklagar jag, men tiden har runnit i väg. Jag hoppas att vi får möjlighet att återkomma till de frågorna under de kommande åren.

Jag kan också konstatera, vilket känns glädjande, att det är många vårdfrågor som berör medborgarna som vi är tämligen överens om. Därför ser jag fram emot ett gott samarbete för att utveckla vården de kommande åren.

Vi ska om en stund gå till beslut, och det finns ett antal yrkanden från de andra partierna som jag skulle vilja kommentera något. Det är många bra förslag både från Kristdemokraterna och Folkpartiet liksom från Moderaterna som stämmer med en hel del av våra tankar och idéer för de kommande fyra åren. Men det gör inte att vi kommer att bifalla alla de förslagen, därför att vi tycker att det är viktigt att de förslag som vi ska bifalla och som ska gälla 2003 är finansierade.

Men några av bifallsyrkandena stöder vi. Jag hoppas att jag har antecknat alla på min lapp, annars hoppas jag att presidiet har ordning på det här när vi ska fatta besluten.

När det gäller komplementär medicin är det viktigt att påpeka att vi är överens med Moderaterna. Det behöver jag kanske inte kommentera mer.

Uppdrag 31, att neonatalvården fortsätter att byggas ut, yrkar vi bifall till. Uppdrag 35, en fortsatt utveckling av habiliteringsverksamheten, yrkar vi också bifall till. Uppdrag 46, samordning inom sjukvårdens IT-system, yrkar vi bifall till. Vi yrkar också bifall till uppdrag 60, att hälsokonsekvensbeskrivningar görs vid samtliga större beslut.

Sedan finns det ett uppdrag från Kristdemokraterna, 65, om att fler familjecentraler inrättas. Det tycker vi också är en mycket viktig åtgärd. Men jag skulle vilja, och hoppas att jag kan få en kommentar till det, att man kompletterar den med texten "under förutsättning att vi hittar bra lösningar med kommunerna". Vi äger inte den frågan själva så det behövs om det ska bli det vi menar med utbyggda familjecentraler.

Uppdrag 64 hoppade jag över, men det yrkar vi också bifall till. Det handlar om att kräva kliniska läkemedelsprövningar.

Uppdrag 76, att öka möjligheterna till akuta hembesök, särskilt för barn och äldre, och uppdrag 80, att utbilda personal för att kunna ge stöd i synnerhet i anslutning till vård i livets slutskede, yrkar vi bifall till.

De andra uppdragen yrkar vi alltså avslag på. Men några av dem skulle jag ändå vilja säga något om.

Det finns ett uppdrag om nytt ryggsentrum. Det är naturligtvis ett oerhört intressant förslag. Men jag tycker att det är för tidigt att i dag yrka bifall till det förslaget eftersom det pågår diskussioner med försäkringskassan i Stockholms län om finansieringen och ett antal frågor och vi inte vet den totala kostnaden för detta. Det här kommer att bli ett ärende in på 2003. Då kommer vi att ta ställning till det.

Sedan finns det ett uppdrag som jag också tycker känns angeläget att kommentera eftersom vi är lika angelägna som de andra partierna verkar vara om att vi ska ha en bra cancervård. Men vi yrkar ändå avslag på förslaget om den strålbehandlingsklinik som ska ligga på Danderyd i privat regi. Det känns faktiskt i dagsläget som om det förslaget inte handlar om något annat än att det just måste vara en privat klinik. Problemet är ju att man ligger efter med investeringarna i utrustning på de kliniker som finns. Det är en våda av att vi inte har haft en ordentlig investeringsbudget. Det är också brist på rätt utbildad personal. Dessutom hänger en fråga i luften som gäller organisationen, så att de människor som har cancer och verkligen behöver ett gott stöd får det stödet och den kontinuiteten på rätt sätt. Det känns faktiskt lite fel att fatta beslut om att bygga en helt ny klinik när bedömningen i hela organisationen är att vi kommer att klara detta med ny utrustning på de kliniker som finns.

Anförande nr 133

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! En ganska stor del av debatten tidigare kom att handla om hur vi definierar mångfald och om hur vi ser på privata vårdgivare, om vi tycker att de är en tillgång eller inte, och hur vi ser på våra anställdas möjligheter att få frihet eller inte frihet. Men väldigt lite har handlat om psykisk ohälsa trots att ungefär 15 procent av befolkningen faktiskt har någon form av problem, alltifrån lättare problem med ångest och sömnstörningar till en mindre grupp som har mycket svåra problem.

Det finns en hel del att önska när det gäller hur vi bemöter de psykiskt sjuka, vilken vård vi erbjuder och hur olika huvudmän – landsting, kommun, försäkringskassa – samverkar kring individen. Ofta finns det ett myndighetsperspektiv i stället för att man utgår från den enskilde.

Jag tycker faktiskt att vi har ägnat de psykiskt sjuka rätt mycket politisk kraft de senaste åren, till skillnad från Boel Carlsson som i ett tidigare inlägg tyckte att det inte hade skett något. Men jag tror att Boel Carlsson inte riktigt har följt vad som har skett. Vi gjorde en rejäl översyn för ett par år sedan, och det ledde fram till ett utvecklingsarbete som kanske inte har varit så högljutt i det sätt man jobbat på men som

har varit väldigt målmedvetet och där profession och beställare har jobbat mycket med att utveckla kvaliteten. Det är faktiskt inte längre okej att det skiljer ordentligt i vårdutbud mellan olika sektorer. Det kanske borde vara en självklarhet men det har inte varit det bakåt i tiden.

Det basåtagande som jobbades fram inom professionen, i dialog faktiskt med oss politiker, innebär att utbudet har breddats ute i sektorerna i vårt län. Det har hänt någonting, men det har inte hänt färdigt ännu.

Det arbete med vårdprogram som har satts i gång har tagit ganska stor kraft under det gångna året. Det går ut på att man ska säkerställa att man följer senaste medicinska kunskap i vården och att man har likartade rutiner för att genomföra den här kunskapen. Det har varit ett tufft arbete det här året. En tidigare talare tog upp just självmordsnära patienter och vikten av att vi blir bättre på att förhindra självmord. Jag håller helt med dig – jag kommer inte ihåg ditt namn – men det här måste nu omsättas i praktiska riktlinjer. Ett vårdprogram för detta blev klart i september oktober. Vi borde kunna minska självmorden ytterligare med de här rutinerna.

I övrigt vill jag säga till Boel Carlsson att om man utgår från texterna tycker jag att de avsnitt i er budget som handlar om psykiatri i stora drag överensstämmer med den politik som den borgerliga majoriteten har fört de senaste åren. Det är inte där jag har några invändningar mot er. Möjligen kan det finnas lite olikheter mellan oss när det gäller synen på privata vårdgivare.

Vi som utgjorde den borgerliga majoriteten har eftersträvat att få fram vårdavtal med privatpraktiserande psykiatrer. Det finns till och med ett hälso- och sjukvårdsnämndsbeslut på att vi ska eftersträva det. Men de här läkarna är inte så pigga på det. Och vi har inte all makt i världen, även om vi tycker att vi har mycket makt i det här landstinget över sjukvården. De läkare som flydde 1993 när de fick chansen är inte så lätta att locka tillbaka. Det ska bli spännande att se om ni är bättre på att hitta vårdavtal där vi kan få in dem, därför att det vore bra om vi kunde få vårdavtal med merparten av dem. I alla fall gör de redan i dag mycket stor nytta. De tar hand om en väldigt stor del av antalet läkarbesök i vårt län där psykiatrer träffar patienter. Så det är bra att de finns.

Många som har psykisk ohälsa av lättare natur borde kunna söka husläkare. Jag tycker att diskussionen i dag om närsjukvården har varit lite tunn. Hur ska det bli med husläkarutbyggnaden? Jag tycker inte att vi har fått de svaren. Om vi ska ha någon närsjukvård som är värd namnet måste vi få fler husläkarteam som är bemannade med riktiga livs levande doktorer, distriktssköterskor, tillgång till kuratorer, psykologer, sjukgymnaster och arbetsterapeuter. Jag hade hoppats att få höra lite mer från Inger Ros om hur man skulle realisera närsjukvårdsmodellen och om det går att realisera den utan en riktig husläkarutbyggnad, eftersom vi inte har kunnat hitta det i budgeten. Men jag hoppas att vi får möjlighet att återkomma till det.

Till sist vill jag kommentera det som någon sade om pengar och jultomtens önskelista. Jo, det är faktiskt så att Folkpartiets jultomte finansierar julklapparna fullt ut. Med vår

husläkarutbyggnad skapar vi möjlighet att föra över patienter från specialister i öppenvård på sjukhusen till närsjukvård och husläkarmottagningar. Det är inga små pengar man kan göra genom förändringar av vården. Sydvästra sjukvårdsområdet har räknat på det här och man konstaterar att man bara för sitt sjukvårdsområde skulle kunna minska kostnaderna med 80 miljoner genom att ha fler specialister i öppenvård och husläkare. Det här har naturligtvis bromsats av att man nu inte genomför den stora upphandling där man skulle kunna definiera sådana här vårdkedjor i öppen vård. Men det får vi väl möjlighet att återkomma till.

I övrigt tycker jag att det har varit en debatt med i stora drag en väldigt trevlig ton. Jag hoppas att vi ska kunna ha en trevlig ton i debatten om sjukvården framöver, för jag tror att invånarna i Stockholms län är angelägna om att vi gemensamt ser till att vården fungerar.

När jag går in på yrkandena vill jag säga att det finns en hel del yrkanden på uppdrag som vi tänker stödja. Jag ska räkna upp dem och sedan ge en lapp till presidiet. Det är nr 6, 10, 12, 13, 17, 18, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 31. Sedan är det ett hopp till 62, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77 och 79.

Tack ska ni ha allihop för en trevlig debatt!

Anförande nr 134

Landstingsrådet Nyman (kd): Jag tackar alldeles särskilt för uppgiften om min talartid.

När det gäller yrkande 65, Inger Ros, kan vi naturligtvis enas om att det ska stå ”fler familjecentraler inrättas i samarbete med kommunen”. Då är vi åtminstone två om det.

Sedan vill jag naturligtvis yrka bifall till alla de yrkanden där förkortningen på mitt partinamn finns. Det står nämligen kd som förkortning, det är inte partinamnet. De yrkandena yrkar jag naturligtvis bifall till.

Dessutom vill jag uppmärksamma er på att distriktssköterskeavgiften som tas upp på s. 22 i propositionsordningen ska gälla från den 1 januari 2003 enligt vårt förslag. Jag har all förståelse för att inte allting är alldeles korrekt i alla delar, men jag vill uppmärksamma er på detta.

Vårt förslag om avgiftsfria besök för barn vid akutmottagning på sjukhus, på s. 20, skulle jag önska – om presidiet inte redan har bestämt det – att man ställer rad för rad i avgiftslistan under särskild proposition.

Jag vill också tacka för en utomordentligt trevlig debatt och önska både majoriteten och oppositionen god fortsättning.

Kulturnämnden

Anförande nr 135

Ulla Parkdal (s): Ordförande, ledamöter och en åhörare på åhörarläktaren! Till alla er som nu har gått ut för att äta vill jag säga: Äta är också kultur – matkultur!

Nu har vi suttit här i fem eller sex timmar och talat om sjukvård, och då ska vi gå över till att tala om friskvård genom kultur, för kultur är faktiskt friskvård.

Vi lever i ett stort och rikt län med glesbygd och tätort och ett stort utbud av kultur, alltifrån Wagner på Operan och Konserthuset till dragspel på någon trapp ute på Möja eller någon annanstans i skärgården. Denna landstingskultur är till största delen finansierad med offentliga medel. Till min stora glädje kan jag konstatera att vi i stort sett är överens om det här i salen – alla utom Moderaterna, som har sitt eget sätt att finansiera kulturen.

De pengar som vi har till kulturen ska vi använda på allra bästa sätt, för att i hela det här landstinget knyta ihop öster och väster, söder och norr, det mångkulturella, det gamla och det unga. Vi har mycket att vara stolta över i landstinget när det gäller kultur. Befolkningen i Stockholms län är väldigt mångkulturell. Vi har sedan 15 år en hemslöjdskonsulent för internationell slöjd. Det är något unikt och något som vi ska vara rädda om, för nu håller man på att även på riksnivå inse att man behöver hemslöjdskonsulenter för internationell slöjd.

Vi har Kultur i vården. Det är bland annat forskningsprojektet Kultur i vården, som bedrivs under Stockholms läns museum. Om ni inte har gått till biblioteket och lånat någon av rapporterna därifrån tycker jag att ni ska göra det. Där kan man läsa bland annat om hur viktig maten är för de gamla, för att de ska komma ihåg sin barndom och få näring för både kropp och själ.

Kultur i vården är också clownen som kommer till de cancersjuka barnen på sjukhusen för att underlätta deras tillvaro och personen som sätter sig på sängkanten och läser för de gamla, de som spelar musik på geriatrika kliniker för att de gamla ska komma ihåg och hålla sinnena vid liv – det som finns att hålla vid liv, för att man ska bevara ett värdigt liv.

Sedan har vi konsten. Ni som sitter här i salen har nog väldigt många gånger tittat på väven av Olle Olsson Hagalund, som är vävd av Handarbetets vänner. Ibland har det kanske inte varit så jätteroligt att lyssna på allt som sägs från talarstolen. Då har man kunnat drömma sig bort bland äpplena på väven. Väldigt mycket konst i landstinget – ute i verksamheterna och på sjukhusen – har samma effekt. Den behövs för att man ska kunna få lite vila i det svåra.

Jag började med att säga att sjukvården blir friskvård genom kultur. Jag vill avsluta med att läsa något som jag hittade i söndagens Dagens Nyheter. Gunilla Kindstrand, som har

lett programmet Röda rummet i TV under många år, intervjuas om litteratur och säger något som stämmer på all kultur. Hon säger:

”Litteraturen kan göra ens korta liv så otroligt mycket större. Den skapar djup, gör att man upplever starkare och hinner känna mycket mer. Den kan vara en motståndshandling till livets pågående race och erbjuda välbehövlig vila från det egna jaget.”

Det ska vi använda våra kulturpengar till, för att utveckla landstinget, så att vi blir friskare. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 136

B o E h l i n (m): Fru ordförande, landstingsledamöter! Det är inte så många som sitter här inne. Det tycker jag verkar symtomatiskt för hur viktig man tycker att kulturen är.

Den moderata budgeten för nästa år har två viktiga mål:

1. Vi måste satsa på en bra sjukvård.
2. Landstinget måste koncentrera sig på sin absolut viktigaste uppgift, sjukvården, och inte syssla med allt möjligt annat. Det är vi – som mottagare av skattebetalarnas pengar – som ansvarar för att pengarna används på ett förnuftigt sätt och används bara till det de är avsedda för.

Jag betonar än en gång: Vi moderater anser att så länge vi har kvar landstinget – precis så länge – ska skattepengarna gå till sjukvård och inte till politiska landstingsprojekt.

Den 2 september 1997 sade dåvarande finanslandstingsrådet, socialdemokraten Claes Ånstrand, i en artikel i Svenska Dagbladet: ”Jag ser en utveckling där landstinget tillförs fler områden och där sjukvården får en mindre roll.” Jag skulle vilja vända på det och säga: Jag ser en utveckling där landstinget fräntas fler områden och där sjukvården får en större roll.

Frågar du medborgarna vad de tror att landstinget sysslar med blir svaret: Sjukvård och lokaltrafik. Ytterst få har en aning om att 180 miljoner kronor av deras skattepengar går till kultur. Jag lovar er att många reagerar negativt när de hör det. De tycker att de pengarna i stället behövs för att förbättra framför allt den viktiga sjukvården.

Därför vill vi moderater renodla landstingets verksamhet. Vi anser att sjukvården är så viktig att all annan verksamhet bör lyftas från landstinget – inte därför att annan verksamhet är oviktig utan därför att sjukvården är så viktig. Allt som inte hör till kärnområdet sjukvård kan och bör övertas av andra intressenter, bantas eller avvecklas helt.

Därför anser vi också att kulturnämnden kan avvecklas, eftersom den inte har en klar roll att fylla inom sjukvården. Kulturen är viktig – det vill jag betona – men den är inte ett naturligt ansvarsområde för landstinget.

Det handlar inte om kulturverksamheterna utan om vem som ska ge bidragen till verksamheterna. I den moderata ideologin ligger att besluten ska fattas så nära medborgarna som möjligt. Eftersom kommunerna är de som är bäst på att bedöma hur stödet till ett levande kulturliv ska se ut bör vi följaktligen låta kommunerna ta det ansvaret tillsammans med staten.

I mitten av 90-talet fanns en statlig kulturutredning som betonade: ”Primärkommunernas ansvar för stöd till kulturverksamheten är även i framtiden en grundval för de offentliga kulturinsatserna.”

I vårt förslag till budget för 2003 koncentrerar vi landstingets kulturansvar till att omfatta endast en sak, och det är kulturmiljön i vården. Vi anser att kultur i vården och den kulturella miljön är en mycket viktig del i själva sjukvården. Därför avsätter vi 20 miljoner kronor för att förbättra miljön i vården för framför allt barnen och de äldre. Det är dubbelt så mycket som majoriteten avsätter.

I vårt förslag avvecklar vi mycket, bland annat kulturnämnden. Vi vill avveckla landstingets kulturpolitik, till förmån för kommunernas och statens engagemang.

Avslutningsvis: Jag yrkar bifall till det moderata förslaget till budget för 2003, som i fråga om kulturen innebär att avveckla kulturnämnden och överföra ansvaret för kulturfrågorna till kommunerna och staten.

Anförande nr 137

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Det känns angeläget att föra den här diskussionen kring kulturfrågorna i Stockholms läns landsting på två plan.

Det ena planet handlar om att det finns en naturlig, bred samstämmighet kring kulturpolitiken som ett viktigt regionalt kitt som kan bidra till en utveckling och kreativitet i vår region som kommer alla till del, särskilt de grupper som vi i bred enighet har kommit fram till är i särskilt behov av det stöd som vi kan bidra med. Det är det ena spåret. Jag ska inte blanda mig i detta, eftersom jag vet att det finns en stor samstämmighet kring detta.

Det andra spåret är den slakt på kulturverksamheten som Moderaterna med förskönande omskrivningar säger att kommunerna ska ta hand om, utan att de samtidigt föreslår att man ska inbjuda kommunerna till en skatteväxling beträffande kulturfrågorna eller föreslå kommunerna på vilket sätt de lämpligast kan ta över alla de verksamheter som vi på det här sättet har bidragit till.

Där tycker jag att Bo Ehlin är skyldig att ge oss ett svar. Vill ni ha en skatteväxling med kommunerna kring de här frågorna, eller vill ni helt enkelt bara säga att det är frivilligt för kommunerna att ta över de här verksamheterna, det vill säga att det egentligen är egalt för er om kommunerna tar över verksamheterna? Det tycker jag är den viktiga frågan att ställa först.

Den andra frågan som jag skulle vilja ställa till Bo Ehlin har med finansieringen att göra. Vi måste i första hand se till att pengarna går till sjukvård, basunerar Moderaterna ut, med sitt mycket trovärdigt finansierade budgetförslag, som bygger på att vi ska avskaffa skatteutjämningsystemet från den 1 januari 2003. Samtidigt föreslår Moderaterna 1 miljard kronor mindre till hälso- och sjukvården än majoriteten, nästan 1 ½ miljard kronor mindre än Folkpartiet föreslår till sjukvården, såvitt jag förstår, och 500 miljoner kronor mindre än vad Kristdemokraterna föreslår till sjukvården.

På vilket sätt bidrar slakten av landstingets kulturverksamhet till att finansiera fortsatta satsningar på sjukvården i Stockholms läns landsting, Bo Ehlin?

Anförande nr 138

Karin Ek Dahl (fp): Fru ordförande, landstingsledamöter! Kulturen är ovärderlig för samhället, dels som en viktig förmedlare av vårt gemensamma kulturarv och våra värderingar, dels också för glädje och underhållning. Vem vet om dagens satsningar gör det möjligt för morgondagens stora konstnärer, skådespelare och musiker att utvecklas.

Konst, musik, litteratur, drama – allt kan föra samman människor, inte bara över religiösa och kulturella gränser utan också mellan generationer. Konsterna kan som en tidsmaskin föra oss fram och tillbaka från hällristningarna på stenåldern till modern konst.

Ett aktivt kulturliv förutsätter både professionella yrkesutövare och amatörer, både djup och bredd. Ett rikt konstliv måste vara tillgängligt för alla medborgare, oavsett bostadsort, utbildning, ekonomi och etnisk tillhörighet.

En levande kultur förutsätter många fria kulturskapare. I dag är medier, organisationer, konstnärer och forskare ofta direkt beroende av bidrag från den offentliga sektorn. För att minska beroendet av den offentliga makten bör kulturlivet i större utsträckning stimuleras genom generella metoder, som avdragsrätt för gåvor till kulturella ändamål och gynnsamma skattevillkor. Men en sådan utveckling är ju inget som vi styr över här – sådana beslut fattas i riksdagen. Vad vi styr över här i dag är anslagen till kulturmämnden.

Jag kan konstatera att Folkpartiet är det enda parti som satsar på kulturen. När alla andra drar ner vänder vi på varenda slant och prioriterar vid sidan av sjukvårdssatsningar även en extra slant till kulturen i vår region.

Vi har ett rikt kulturutbud i Stockholms län, och det är till glädje för hela landet. Folkpartiet vill att vi ska fortsätta att ha ett kulturliv i toppklass.

En av de mest angelägna uppgifterna är att erbjuda barn och ungdomar ett bra och varierat kulturutbud. Under den gångna mandatperioden har det gjorts stora satsningar på film. Det har gjort att många barn och ungdomar har fått ökad kunskap om film och media som uttrycksmedel. Elever i länets skolor har fått möjlighet att själva producera film med gott resultat. Film Stockholm bör därför få möjlighet att fortsätta sitt goda arbete och växa.

Länsmusiken svarar för den största delen av det professionella konsertutbudet i varje region i Sverige. Här är Stockholm inget undantag. På många ställen har länsmusiken sett sina resurser kraftigt beskurna, och ofta glöms musikernas arbetsmiljö bort helt. Folkpartiet anser att anslagen till länsmusiken bör höjas. Vi vill också satsa extra på Konserthuset. Den framgångsrika upprustningen av fastigheten bör fortsätta under kommande år. Därför satsar Folkpartiet 1 miljon kronor extra för år 2003.

I landstingets konstsamling finns omkring 80 000 konstverk. Den mesta konsten är placerad i lokaler inom sjukvården, till nytta och glädje för såväl personal som patienter och anhöriga. Ett uttryck för hur viktig konsten kan vara inom vården är de vackra rummen för avsked på Karolinska sjukhuset, Huddinge sjukhus och i Södertälje, där man har fått ny konstnärlig utsmyckning. Där har konstnämnden gjort ett mycket bra arbete.

För att bevara landstingets konstskatter behövs regelbunden översyn och kontroll. Inventeringar är nödvändiga för att se till att konstsamlingen förvaltas väl och förnyas kontinuerligt.

Låt mig också säga något om det skrivna ordet och bildningsförbundens stora betydelse. Varje år samlas 1,5 miljoner svenskar i studiecirklar. Ännu fler deltar i studieförbundens föreläsningar och kulturarrangemang. Det finns ingen internationell motsvarighet till detta. Det är kanske något för Sverige att exportera.

Jag tycker slutligen att det är en trist start på den nya mandatperioden för kulturlivet. Skatten höjs, men inte ett korvöre extra går till kulturen. Våra invånare får nöja sig med att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet inte gör några satsningar på kulturen – trots att vi har en av de högsta landstingsskatterna i Sverige. Det tycker jag är sorgligt.

Jag vill också yrka bifall till Folkpartiets förslag till budget.

Anförande nr 139

J a n W a t t s g å r d (v): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det behövs en kulturpolitik också på regional nivå, och det är glädjande att det finns en så stor samsyn om det i den här salen, med ett tråkigt undantag. Där är vi tillbaka i situationen under förrförra mandatperioden, när Moderaterna konsekvent yrkade avslag på alla förslag i kultur- och utbildningsnämnden.

Vi anser att landstinget har en uppgift att möjliggöra för kommunerna att ta steg inom kulturområdet som de annars inte hade haft möjlighet att ta. Om man vill kan man kalla det att skapa en kulturell infrastruktur, som Kristdemokraterna har formulerat det i sitt budgetförslag.

Jag vill gå vidare och förklara varför det behövs en regional kulturpolitik. Som rubrik på majoritetens förslag till budget står orden rättvisa och hållbar utveckling, det vill säga en regional utveckling som präglas av minskade klassklyftor och ökad jämställdhet. Vi vill att resurserna ska fördelas rättvist. I det perspektivet är landstingets satsning på kulturen självklar.

Vi undrar: Kommer det att bli mer pengar till kulturen genom Moderaternas förslag? Blir det inte snarare mindre, om deras förslag genomförs? De har ju inte sagt att de vill ha en skatteväxling. Kommer de moderatstyrda kommunerna att satsa mer på kulturen när de får detta ansvar? Redan nu betalar ju kommun, stat, landsting och andra till kulturen.

Vi vill ha en regional utveckling som kommer alla till del. Stockholms län ska genom landstinget erbjuda goda livsvillkor oavsett kön och var i regionen man bor och oavsett social, etnisk och kulturell bakgrund. Möjligheten till ett gott liv får inte vara reserverad för den som har råd att betala för sig. Vi kan aldrig acceptera en segregerad region där delar av befolkningen lämnas utanför.

Här har kulturen en strategisk roll. Att ha tillgång till kultur och själv kunna vara kulturellt skapande är en demokratisk fråga. Kulturpolitiken måste inriktas mot att nå nya grupper. Därför vill vi också fortsätta arbetet med att göra kulturen mer tillgänglig för funktionshindrade. Det måste inskräpas att landstinget menar allvar med sina krav på det området.

Vi vill fortsätta att satsa på att utveckla Stockholms län som en mångkulturell region. Landstingets kulturverksamhet kan göra insatser för att motverka rasism och främlingsfientlighet.

Vi vill fortsätta att prioritera pengar till barn- och ungdomskultur. Minst hälften av resurserna ska satsas på verksamheter som riktas till barn och ungdomar eller utövas av dem. Det finns en hel del att hämta in för att nå det målet, tror vi.

Folkbildningen har tillsammans med biblioteken en central roll i vad som nuförtiden kallas kunskapssamhället. Folkbildningen är central i uppbyggandet av ett demokratiskt samhälle där alla kan delta, och den har en central roll för att skapa en bredd i kulturlivet.

Slutligen: Vi ser med stor glädje att Folkpartiet visar god vilja när det gäller att satsa på kulturen. Folkpartiet vill anslå ytterligare pengar. Men det stannar nog bara vid god vilja, för man måste ju kunna genomföra det man lovar också. Om jag ser på Folkpartiets finansiering finner jag – det har också påpekats tidigare – att budgeten är en ren luftbudget. I tabellen över förändringar enligt Folkpartiets företag, med belopp i miljoner, skriver man bland annat: ”Ingen centralisering av sjukvårdens organisation –

300,0”. Det står också: ”Konkurrens inom akutsjukvården – 250,0”. Det har sagts i tidigare budgetar, men det har inte blivit något av det i boksluten.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 140

Sonia Lunnergård (kd): Ordförande, landstingsledamöter! Jag kan konstatera att när kulturfrågorna ska debatteras blir ledamöterna hungriga. Det är väl också ett slags kultur.

Som bildlärare i grundskolan såg jag det som min främsta uppgift att stärka elevernas tilltro till sin egen förmåga att skapa. Jag såg också många elever med svårigheter av olika slag stärkas och utvecklas i positiv anda genom sitt skapande. I vården tror jag att skaparkraften är en del i läkningsprocessen.

Konst och kultur är en utmärkt arena för integration. Språket som talas på den arenan är internationellt.

Som västerbottning upplevde jag en annan form av kultur som barn. Vi odlade kultur i vår källare. Det var kulturmjolk eller långfil, som det hette, så kulturen är mycket mångfasetterad.

Människan har i alla tider kännetecknats av en obändig skaparlust. I historien har det satt outplånliga spår. Utan kulturellt skapande i exempelvis musiker, författare, konstnärer och skådespelare skulle världen ha blivit mycket fattig. Människans kulturella verksamhet genom historien visar att hon inte kan reduceras till enbart en biologisk varelse med uteslutande materiella behov. I den människosyn som Kristdemokraterna bygger på betonas i stället vikten av att anlägga ett helhetsperspektiv på människan, där hennes andliga och själsliga dimensioner tas på djupaste allvar.

Genom kulturen får vi rötter till vår historia. Vi får mening i nuet. Vi får visioner för framtiden och möjlighet att ingå i ett sammanhang.

För att människans kreativitet ska slå ut i full blom måste den omges av en fri livslust. Därför är det viktigt att slå vakt om den konstnärliga friheten. Denna handlar om öppenhet och tolerans men också om respekt för andra människors integritet och livsåskådning. Yttrandefriheten kan inte tas som försvar för företeelser som kränker människovärdet. Det offentliga ska inte bara garantera kulturell frihet utan också aktivt bidra till att kulturen kommer medborgarna till del.

Det offentliga har ett ansvar för att tillse att de skapande konstnärerna får goda villkor att verka, liksom att tillhandahålla det som det civila samhället inte kan erbjuda. Landstinget ska ansvara för att det finns en kulturell infrastruktur i hela länet. Detta är särskilt viktigt för att dörrarna för barn och ungdomar ska öppnas.

Sjukhusbiblioteken är viktiga för alla de medborgare som för kortare eller längre tid behöver vård. Resurser för att de ska finnas kvar och utvecklas måste säkerställas. Kultur i vården är en mycket uppskattad verksamhet som ska vidareutvecklas och ses som en kärnverksamhet för kulturnämnden.

Ett rikt kulturarv vitaliserar även demokratin. I det här sammanhanget spelar folkbildningen en omistlig roll. Den representerar en frigörande kraft i samhället. Genom ökad kunskap skaffar sig medborgarna verktyg som underlättar deltagandet i samhällslivet, vilket stärker den demokratiska processen.

Härmed yrkar jag, fru ordförande, bifall till Kristdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 141

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Det finns klara kopplingar mellan kultur, hälsa och välbefinnande. Landstinget har ett ansvar för att länsövergripande stärka kulturella initiativ som annars skulle ha svårt att göra sig gällande.

Kultur är också möten. Majoriteten vill skapa flera möten i vården och omsorgen. Vi har tidigare pratat om samverkan mellan kommuner, intresseorganisationer och andra lokalt. Där kan vi skapa möten där kulturen kan utvecklas för att stärka människors hälsa.

Kultur i vården gör att patienterna trivs och mår bättre. Fler initiativ behöver stödjas. Det stärker också integriteten. Genom aktivt kulturskapande över kulturella gränser kan vårt mångkulturella samhälle stärkas. Kulturnämnden ska ha fokus särskilt på barn och ungdom. Närhet till kulturen för att bli lockad in i den är avgörande. Barn och ungdomar har i dag sämst tillgång till kulturutbudet, och i vissa områden i länet har man det sämre än andra. Hälften av kulturnämndens budget vill vi därför ska gå till barn och ungdomar. De geografiska områden som i dag har minst av kulturskapande verksamhet ska prioriteras.

Kulturnämnden ska under 2003 följa bidragsgivningen och tillsammans med barn- och ungdomsorganisationernas distriktsorganisationer se över bidragsformerna. Kulturnämnden ska vidare följa och utvärdera om pojkar och flickor får del av kulturnämndens bidrag på lika villkor, något vi tycker är mycket viktigt.

Folkbildningen är en nyckel för att sprida kulturen. Genom att stödja de organisationer som verkar länsövergripande ges möjlighet för alla i länet att delta i folkbildningen. Både stödet till kulturinstitutionerna och stödet till de fria grupperna är viktigt för att utveckla kulturell kvalitet och bredd. Vi menar att Konserthuset ska bedriva en bred och kvalitativt högtstående verksamhet med målet att fler ska ta del av Konserthusets utbud.

Med det yrkar jag bifall till majoritetens förslag till budget för 2003 under kulturnämnden.

Anförande nr 142

Ulla Parkdal (s): Ordförande, ledamöter! Tack, Karin! Vi har inte träffats förut. Nästan allt vad du sade hade jag kunnat säga själv. Det bådär gott för vårt samarbete. Till Sonia, som jag inte heller känner, vill jag säga: Jag har samma syn på kulturens värde och möjligheter och på nödvändigheten av kultur.

Bo Ehlin måste jag ställa en fråga till. Två veckor till sitter du i kulturnämnden och konstnämnden. Vilka verksamheter tror du kan tas över av kommunerna? Vem ska ta ansvaret för länsbiblioteken, läns museet, Folkoperan, läns hemslöjden och så vidare? Landstingets kulturverksamhet är kittet som håller ihop de olika kommunerna i länet. Man lever ju under olika förutsättningar i kommunerna.

Jag ser hur det är hemma i Vaxholm. När kulturchefen gick i pension för tre år sedan fick vi en kulturintendent. Nu går hon i pension, och nu är det inte ens en tumme kvar. Vad händer då med det länsövergripande ansvaret för kulturen, som är så viktigt för det kitt som kulturen är i ett samhälle?

Anders Guståv, som sitter bredvid Bo Ehlin, vill jag fråga: Tar ni hand om detta i Solna?

Anförande nr 143

Karin Ek Dahl (fp): Fru ordförande! Vänsterpartiet har ställt sig bakom majoritetens budgetförslag, som i realiteten innebär en sänkning av anslaget till kulturlivet i regionen. Folkpartiet har ett helt finansierat budgetförslag. Det är bara att läsa det.

Till Moderaterna måste jag säga: Ni vill att kommunerna ska ta över kulturansvaret men skickar inte med en enda krona. Kommunerna ska ta hela ansvaret för till exempel utsmyckningen av sjukhus. Jag undrar hur genomtänkt det är, när Anders Guståv i Solna ska betala konsten på Karolinska sjukhuset. För moderaterna i Stadshuset undrar jag om det finns något yrkande om bidrag till Folkoperan. Med Moderaternas förslag läggs ju Folkoperan ner från den 1 januari. Eftersom Moderaterna nu i sina budgetar ger visioner för hur det moderata samhället ska se ut undrar jag om ni möter upp detta i de kommunala budgetarna. Vilka exempel kan ni ge på det i så fall?

Anförande nr 144

Bo Ehlin (m): I oppositionen finns det inte – och kommer inte att finnas – någon gemensam linje inom borgerligheten vad gäller kulturpolitiken – det är ingen hemlighet.

När det gäller utsmyckningen av våra sjukhus vill jag säga: Den del på 1,5 procent som avsätts i samband med nybyggnation och ombyggnation har vi inte tänkt röra. Givetvis ska vi fortsätta med utsmyckningar på våra sjukhus – det tycker vi är viktigt.

Det jag har försökt betona är att kultur för landstinget handlar om kultur för de sjuka och inte för de friska – det är vad landstinget ska syssla med.

Jag glömde säga att vi vill att ansvaret för Konserthusstiftelsen ska ligga kvar i landstingsstyrelsen och ingen annanstans. Jag vill också förtydliga: För de särskilda satsningar på 20 miljoner som vi vill ha på den kulturella miljön inom vården behövs ingen kulturnämnd, utan de pengarna ska enligt vårt budgetförslag läggas på hälso- och sjukvården.

Anförande nr 145

A n d e r s G u s t å v (m): Fru ordförande! Jag blev apostroferad, så jag kände mig tvungen att gå upp och säga något. Det handlade väl om någon sorts påhopp på Anders Guståv och Solna.

Jag kan bara säga – utan att göra det av elakhet – att det tyder på en oerhörd okunnighet att hoppa på just Solna kommun när man ska bevisa att det inte satsas på kultur i moderatstyrda kommuner. Alla de pärlor som vi har och vårdar och alla de satsningar som vi gör sköts med hjälp av kommunala medel och naturligtvis också med extern finansiering.

Det finns ett intressant exempel, fru ordförande. En av den här regionens och Sveriges största pärlor är Ulriksdals slottsteater, Confidencen, som Kjerstin Dellert har drivit fram på privat bog. Landstinget var med och lämnade pengar till den en gång i tiden men gör det inte längre. Det är staden som har gått in och tagit det ansvaret.

Där har du svaret på den fråga som du ställde. Det är inga problem för oss i Solna att gå in och ta den typen av ansvar, som vi rimligen ska ta, om man skulle genomföra den moderata politiken.

Jag vill alltså upprepa: Det var osedvanligt dumt att ge sig på Solna. Det tyder på en viss okunnighet inom kulturområdet.

Anförande nr 146

J a n W a t t s g å r d (v): Karin Ekdahl hade en fråga till mig angående anslag. Jag förnekar återigen att Folkpartiet har möjlighet att få fram de här pengarna. Det framgår av det som står under rubriken Koncernfinansiering på sidan 13 i ert förslag. Jag förnekar bestämt att ert förslag är finansierat. Det bygger på mycket osäkra kalkyler, och de är dessutom felaktiga. Det har vi tagit upp tidigare i debatten.

Vad ni däremot kan tänka på att göra är att utnyttja anslaget till kulturnämnden och inte skapa ett överskott. I år har vi begärt i kulturnämnden att bidragen till barn- och ungdomsorganisationer ska utnyttjas, men det ser ut som om det skulle bli ett överskott i kulturnämnden. Om man inte använder pengarna är det ingen nytta med budgeten, helt enkelt.

Ni har också skrivit att det är en allvarlig sänkning av anslaget till Konserthuset, även om du inte sade det i ditt anförande. Det stämmer inte heller. Konserthuset har fått en årlig uppräknings på 5 miljoner samt 3,2 procent för pensioner. Ni vill satsa ännu mer med era

luftpengar. Ni har alltså en sedelpress. Frågan är om det är giltiga betalningsmedel som ni får fram där.

Anförande nr 147

Ulla Parkdal (s): Visst, Anders Guståv, vet jag att ni har Ulriksdals slottsteater i Solna. Men kommer ni dessutom att ta ansvar för den halva delen beträffande de fria teatergrupperna, idrottsorganisationerna, länsbiblioteket och länshemslöjdskonsulenterna?

Kultur handlar om väldigt mycket mer än man i första hand tänker på, när man tänker på kulturen i landstinget. Det handlar om mycket mer än Kultur i vården, som ni tänker föra över till sjukvården. Det är alltså väldigt mycket mer som vi i landstinget med gemensamma medel ser till att sprida över hela landstinget, till fattiga såväl som rika kommuner och ut i skärgården. Jag undrar var ni tar hand om det någonstans.

Anförande nr 148

Sonia Lunnegård (kd): Ordförande, landstingsledamöter! Moderaterna föreslår att enbart kommunerna och staten ska ha ansvaret för kulturen. Beträffande kommunerna finns det en tendens att slå ihop nämnder. Man slår till exempel ihop kulturnämnd och fritidsnämnd. Många gånger sker det på bekostnad av kulturen. Det är en mycket oroväckande utveckling.

Därför är det viktigt att landstinget har ett övergripande ansvar för den kulturella infrastrukturen i länet.

Anförande nr 149

Torbjörn Rosdahl (m): Fru ordförande, ledamöter! I det moderata budgetförslaget för 2003 koncentrerar vi landstingets kulturansvar till att omfatta endast kulturen i vården. Självfallet ska alla de som vårdas inom våra olika verksamheter erhålla en god kultur som kan påskynda eller i vart fall lindra läkeprocessen. Den kulturella miljön är då en viktig del av själva vårdarbetet.

Vi tycker att kulturen är ett viktigt område som landstinget delvis ansvarar för i dag. Men kulturen är inte ett naturligt ansvarsområde för ett modernt landsting. För åtta eller nio timmar sedan hörde vi Ingela Nylund Watz säga att ett modernt landsting nu skapas. Vi tycker inte att kulturen passar där.

Vi moderater anser att den kulturella verksamheten bör ingå i primärkommunernas ansvarsområde och därför bör föras över till kommunerna och prioriteras där. Det är bra för kommunerna att få ett tydligt ansvar för kulturfrågorna. Min erfarenhet är att man i en kommun får ut dubbelt så mycket för varje skattekrona jämfört med vad vi får ut här i landstinget.

Eftersom jag i min dagliga gärning kommer i kontakt med kulturfrågor på kommunal nivå vet jag att det för de kulturarbetare eller kulturorganisationer som söker bidrag eller

stipendier kan vara mycket svårt att förstå skillnaden på kommuner och landstinget. Många har ingen aning om kommunernas och landstingens ansvarsområden och ser oss därför som en obegriplig byråkrati.

Låt oss bringa ljus i detta mörker i kulturfrågan genom att – förutom kulturverksamheten inom vården, som vi har pratat om – överföra kulturverksamheten till kommunerna. Jag önskar alltså att landstinget avvecklar kulturnämnden och överför ansvaret för kulturfrågorna till kommunerna.

Därmed yrkar jag bifall till det moderata budgetförslaget.

Anförande nr 150

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Jag vet inte om moderaterna över huvud taget har koll på vilka nedskärningar som har gjorts på kulturens område inom olika stadsdelar i Stockholm. Jag kan inte prata för andra kommuner, men jag kan tänka mig att det finns flera kommuner söderut som har samma situation eller där det är ännu värre.

När det gäller kultur och barn och ungdomar: Vi har haft en borgerlig majoritet i Stockholms stad, och i stadsdelarna har vi kunnat få ut ett enda kulturevenemang eller ett enda besök på ett helt år. Alla kultursekreterare har tagits bort, sådana som kunde hjälpa pensionärsorganisationer och handikapporganisationer att få del av kulturen och som hade ett professionellt kunnande kring kultur. De har bara tagits bort. Det finns ingenting sådant kvar. Det finns en liten slatt pengar som man i stadsdelarna kämpar för att använda i de kulturkommittéer som finns, för att få ut något för pengarna.

Det finns nästan ingen kultur kvar i stadsdelarna. Och då ska man föra över ansvaret för kulturen utan att ge några pengar till stadsdelarna i Stockholm! Vad blir det av det? Det blir ingenting! Det blir fruktansvärt stora nedläggningar på det kulturella området. Det är skamligt, måste jag säga!

Anförande nr 151

Christina Lyngå (s): Fru ordförande, ledamöter! Det var väl roligt att moderaterna i alla fall flaggar för Kultur i vården. Jag är nämligen alldeles övertygad om att ju större enighet vi har om det, desto bättre går det att fortsätta med det arbetet.

Kultur i vården är inte bara viktigt för patienterna utan också kolossalt viktigt för personalen. Vi vet ju att människor som är lyckliga och harmoniska i sitt arbete gör ett mycket bättre jobb.

Under våren hade vi på min avdelning, en psykiatrisk vårdavdelning på Huddinge sjukhus, förmånen att ha besök av konstprojektet genom konstnämnden, med skådespelerskan Åse Nelson som projektledare. Det var konstnärer som befann sig på avdelningen under några månaders tid. Vi levde upp hela bunten. Det var allt från det

seriösa till lite galenskap. Detta gjorde att vi faktiskt blev friskare, såväl personal som patienter. Sådant ser vi gärna mer av.

Bifall till majoritetens förslag!

Anförande nr 152

M a r g a r e t a R a n d w a l l (mp): Fru ordförande, ledamöter! Jag är ny i den här församlingen och hade skrivit ihop några rader. Men föregående talare har i princip sagt det jag skulle säga.

Jag önskar att man inte glömmer bort de barn som är allvarligt sjuka och vistas på sjukhus utan försöker hålla dem på gott humör genom kulturell underhållning.

Anförande nr 153

Ulla Parkdal (s): Ordförande, ledamöter! Jag ska också vara kortfattad. Jag blir inte klok på hur moderaterna har tänkt sig detta med kulturen. Men det kanske inte heller är meningen att man ska bli det.

Jag bara undrar, Torbjörn Rosdahl: Hur gör du när du kommer hem till Sollentuna och ska besluta om budgeten på måndag? Hur mycket av de här pengarna från landstinget tar du in i din budget för att klara de fria teatergrupperna och allt det som Lena-Maj Anding nämnde, som den extra kultursekreterare som behövs för att sköta allt – allt det vi inte har kvar i Vaxholm och som jag vet att det inte finns en krona till i Vaxholm?

Jag vet att moderaterna inte har någon tid kvar så att du kan svara, men jag blir inte klok på detta.

Anförande nr 154

Anita Hagelbeck (fp): Ordförande, ledamöter! Kulturen är inte ett inslag i ett modernt landsting. Lyssna på det här! Kulturen är inte ett inslag i ett modernt landsting. Kulturen är ett inslag överallt där vi rör oss. Vi kan inte leva utan kulturen, och kulturen måste få plats och utrymme. Vad jag inte förstår är att vi som folkpartister är den enda garanten för att kulturen ska fortleva här i landstinget. Inget nytt – inga nya pengar ifrån majoriteten. Moderaterna vill lägga ned kulturen i landstinget. Det här tycker jag är skrämmande.

Den kulturpolitik som bedrivs i kommunerna skiljer sig helt från den kulturpolitik som bedrivs i landstinget. Det får man en helt klar uppfattning om när man har hand om kulturfrågor. Därför är det lite förvånande att Moderaterna kan lägga fram ett sådant här förslag. Det är viktigt att slå vakt om kulturen, och det har Karin Ekdahl, som nu ska ta över kulturfrågorna för oss, framhållit.

Jag yrkar avslutningsvis bifall till Folkpartiets budgetförslag.

Anförande nr 155

Jan Wättsgård (v): Jag tycker att Anita gav ett väldigt bra svar till den moderate företrädaren från Solna. Vad är det för modernt med att inte ha kultur i landstinget? Kultur kommer alltid att finnas. Den hör till allt mänskligt liv. Att här bruka ordet ”modernt” är bara att använda sig av ett innehållslöst värdeladdat trendord. Det säger i själva verket ingenting. Att säga att något inte är modernt är bara detsamma som att säga att det är något som man inte vill ha.

Jag håller dock inte med om att Folkpartiet är den enda garanten för kulturpolitiken. Folkpartiet har förra året försvarat en budget som låg på den här nivån. Jag ska inte upprepa det som jag har sagt om mer finansiering, men jag uppfattar att ni har en seriös och god vilja att göra någonting i kulturpolitiken. Jag tycker att det är väldigt bra, men vi kan vara överens om att Moderaterna har en helt annan inriktning.

Anförande nr 156

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att konstatera att Bo Ehlin inte svarade på de två frågor som jag ställde om finansiering. Jag vet att Bo Ehlin inte har möjlighet att svara, men den första frågan var: På vilket sätt tillfaller den moderata kulturslakten sjukvården och dess satsningar? Jag anser den frågan berättigad eftersom ni satsar 1 miljard mindre på sjukvården än vad den nya majoriteten gör.

Den andra frågan var: På vilket sätt avser ni med ert förslag att ta upp samtal med kommunerna för att de ska kunna överta den verksamhet som ni nu vill att kommunerna ska ta över utan skatteväxling?

Jag vill också säga någonting om de förslag som de borgerliga partierna har ställt i kulturnämnden. Vi yrkar avslag på Moderaternas förslag nr 2. När det gäller uppdrag yrkar vi avslag på Folkpartiets förslag nr 1. Jag vill också när det gäller Folkpartiets förslag nr 2 under Uppdrag säga att vi inser behovet av att reda ut detta med avtalstecknande mellan landstinget och konserthusstiftelsen. Eftersom vi inte överblickar ärendet i nuläget yrkar vi just nu avslag men avser att återkomma i denna fråga.

Anförande nr 157

S o n i a L u n n e r g å r d (kd): Ordförande, ledamöter! Jag ser som kristdemokrat fram emot att under den här mandatperioden sitta i kulturnämnden, och jag lovar att jag inte ska bidra till någon kulturskymning och inte heller till något neddragande av rullgardiner för kulturen i landstinget. När det gäller garantier tänker Kristdemokraterna bidra till att vara garant för att kulturens fana ska flagga högt och ljuvligt i landstinget.

Anförande nr 158

K a r i n E k d a h l (fp): Kära vänsterpartister! Jag kan bara konstatera att när Folkpartiet satt vid rodret i det här landstinget satsade man 11 miljoner kronor extra på kulturnämnden 1998–2002 och 21 miljoner kronor på Konserthuset. Vänsterpartiet har i opposition alltid yrkat mer pengar till kulturen, men när man nu sitter och bestämmer är det annat ljud i skällan. Det tycker jag är beklagligt.

Regionplane- och trafiknämnden

Anförande nr 159

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Kära tålmodiga landstingsfullmäktige! Nu går vi in i en hänförande rabatt. Regionplanering – bara smaka på ordet! Var och en förstår att det här ett politikområde för landstingsfullmäktiges verkliga poeter. Det menar jag inte i den bemärkelsen att det här bara är poesi. Nej, jag menar att vi när det gäller regionplanering har att göra med orden som förändrar. Det är ordet som blir kött, sten, gräsmattor och klätterträd.

Regionplaneringsarbete handlar om att beskriva en region, en stad och en glesbygd, att känna igen sig i och samtidigt längta till någonting vi vill göra tillsammans. Det är viktigt att vi blir bra och övertygande när vi gör det eftersom landstinget inte äger den formella makten i frågan. Vi äger inte planmonopolet. Nej, här gäller det att övertyga dem som makten har, kommunerna, och locka med dem i dansen.

Vi ska tala om och konkret beskriva ett län med gräsmattor åt alla barn och fina asfaltplaner att hoppa hage på, parkbänkar åt alla gubbar, vägar åt alla tanter och spår åt alla flickor. En region med tillväxt i hållbarhet, en fungerande region som har kraft att utvecklas därför att den bygger på en utveckling av minskade orättvisor och en stor funktionell arbetsmarknad.

Vad betyder då det i praktiken, i vardagen? Ja, det betyder till exempel att kollektivtrafiken och bostadsbyggandet också i fortsättningen i vår region på det unika sätt vi hittills stått för ska utveckla varandra. Här sker 50 procent av alla resor kollektivt, och det är faktiskt unikt bra. Det behöver vi stilla oss inför och tänka på ibland. Det beror på att vi byggt och kollektivtrafikutvecklat tillsammans samtidigt. Det kräver av oss som verkar nu att vi lika modigt, kraftfullt och eftertänksamt som våra föregångare orkar hålla undan markresor och värna behovet av plats för kollektivtrafik, att vi vågar utreda nya trafikeringssamlingar som jag ser att vi inte heller i majoriteten är ensamma om.

Här vill jag anmäla att vi tänker bifalla ett folkpartiyrkande om att utveckla båttrafik eftersom det också står i vår budget, med en röstförklaring som är inlämnad.

Det är precis som vi också tidigare har skrivit i vår budget viktigt att göra hälsokonsekvensbeskrivningar i planeringen. Även det yrkandet tillstyrker vi naturligtvis. Jag kunde dock tillsamt tänka att det ibland kanske vore enklare att skriva budget tillsammans om vi nu tycker lika.

Det här handlar alltså om att utveckla en region där vardagen går ihop för oss alla. Mälardalen blir alltmer en fungerande arbetsmarknadsregion, en funktionell region, säger vi. Vad betyder det då? Jo, det betyder att vardagen inte känner de gränser som finns formellt. Det måste vi planera efter. Att planera så innebär också att vi använder de trafik- och bostadsinvesteringar som redan finns bättre i stället för att ägna oss åt

storskalig slit-och-släng-hållning. Det betyder en bättre hushållning med miljö och pengar, med hela vår vardag.

Med det, kära fullmäktige, skulle jag vilja sluta. Jag yrkar bifall till majoritetens budgetförslag och till de här två folkpartiyrkandena.

Anförande nr 160

A n d e r s G u s t å v (m): Ordförande, fullmäktige! Jag tror att den här debatten med all önskvärd tydlighet har bekräftat det som vi kan se i regeringsprogrammet och som vi kan se i majoritetens budget för det här landstinget, nämligen att det inte precis är en politik för tillväxt och inte precis en politik som gynnar Stockholmsregionen. Det är på något sätt kittet. Landet i övrigt har blivit viktigare, ekonomin ser man som ett nollsummespel och tillväxten har försvunnit i landstingspolitiken.

I stället borde man faktiskt från den här salen erkänna och inse för det första att Stockholm är och kommer att vara en tillgång för Sverige. För det andra måste vi, och det mycket snabbt, lära oss att om vi ska bedriva en aktiv och modern storstadspolitik är utveckling i en modern ekonomi icke ett nollsummespel. Det handlar inte om fördelning. Det handlar om att skapa resurser innan man över huvud kan fördela någonting.

Vi måste också inse, bejaka och stödja att om Stockholm växer och blir starkare, är det bra för hela Sverige. Vi vet i dag att tillväxten sprider sig ju mer vi kan åstadkomma här. Den tillväxten är någonting som staten faktiskt borde uppmuntra. Det är någonting för dig, Anna Berger Kettner, som företrädare för majoriteten att se till att staten uppmuntrar Stockholmsregionen i stället för att motarbeta den. Det är enligt mitt förmenande din viktigaste uppgift.

I dag ser vi hur regionen faktiskt motarbetas från statsmakternas sida. Vi behöver bara nämna straffskatten, fastighetsskatten, trängselavgifter som så att säga tränger sig på, särskilda stopplagar som riktas emot den här regionen, polisbrist, obefintliga anslag till utbyggnad av nya vägar och spår, brist på resurser till högre utbildning och forskning samt brist på incitament för ökat bostadsbyggande. Det är den statliga politik som riktas mot Sveriges motor. Ni har som sagt ett ganska hyggligt jobb framför er att försöka ändra på detta, nu när ni har majoritet på olika håll.

Herr ordförande! Jag nämnde tidigare i dag att vi behöver en kraftsamling i den här regionen. Den kraftsamlingen bör först och främst ta sin naturliga utgångspunkt i den regionplanering som vi nu har lagt fram i RUFSS, den regionala strategi som vi har. Denna enade regionen för första gången under den förra mandatperiodens majoritet och fick kommunerna att för första gången tro på någonting som stod i ett regionplannedokument från landstinget. Vi behöver också nu samlas kring den nya storstadspolitik som börjar tränga sig på även här i vårt län. Vi börjar här i Sverige inse att det behövs storstadspolitik och inte bara glesbygdspolitik. Jag tror att man därvidlag har en hel del att lära på sina håll.

Den här kraftsamlingen innebär naturligtvis att samlas omkring regionens tillväxt, att vidta alla de åtgärder som vi mäktar för att regionen ska ha en ekonomisk tillväxt och att öka attraktionskraften, inte bara för att turister ska komma hit utan också för människor som bor här och för att fler företag ska etablera sig här. Ska vi klara detta måste skattebördan på den här regionen minska, bland annat genom en annan skatteutjämnning och borttagande av fastighetsskatter.

Vi måste öppna för mångfald och valfrihet, inte gå den väg som ni nu vill följa inom landstinget, nämligen att minska valfriheten. Vi måste se till att trafikkapaciteten förbättras, och vi ska inte öka antalet straffsatser och belastningar på bilisterna i form av biltullar och trängselavgifter. Vi måste öka trafikkapaciteten vad gäller både biltrafik och den kollektiva trafiken.

Regionens roll i ett vidgat EU måste ha sin givna plats högst upp på den politiska agendan under kommande fyra år. Vi måste också kraftsamla gentemot staten. Vi ser en väg för att göra detta i form av ett regionförbund eller kommunalförbund. Det vore intressant att höra vad Socialdemokraterna här i landstinget tycker om detta, nu när era kompisar i staden – som jag gissar bland annat med Dag Larsson i spetsen – uppenbarligen har sagt nej till detta. Vi måste givetvis också se till att vi på alla områden avreglerar och gör det lättare att utveckla verksamheter i den här regionen. Vi måste underlätta för människorna i deras vardag genom olika typer av avregleringar.

Detta är ramen för vad vi har att göra de närmaste fyra åren. Med detta, herr ordförande, yrkar jag bifall till det moderata budgetförslaget.

Anförande nr 161

M a r i a W a l l h a g e r (fp): Ordförande, ledamöter! Det är snart sen kväll, och vi ska väl inte fortsätta så länge till. Jag vill börja med att yrka bifall till vårt budgetförslag och de uppdrag som vi i Folkpartiet har lagt fram i regiontrafiknämnden.

I år firade Stockholm sitt 750-årsjubileum, och visst lever vi i en av världens vackraste huvudstäder och i en av världens vackraste regioner. Vi har en fantastisk natur, ett rikt liv, ett växtliv i närheten och tillgång till både salt- och sötvatten. Vi har en region med många kulturhistoriskt värdefulla miljöer och byggnader. Vi ska vara rädda om vår region, och vi ska se till att den utvecklas.

Men Stockholmsregionen har faktiskt växtvärk. Vår region var till för cirka ett till ett och halvt år sedan landets snabbast växande både befolkningsmässigt och ekonomiskt. Växtvärken ger sig nu till känna, och Stockholmsregionen börjar tappa. Men den är fortfarande en av de starkaste drivkrafterna i Sveriges utveckling.

Det är inte en slump att det här i Stockholm finns mest av småföretagare. Det är inte heller någon slump att det startas flest nya företag här i Stockholm. Det är likaså inte någon slump att Stockholm är en attraktiv högskole- och forskningsregion. Men det är snart slumpen som avgör om det är möjligt att flytta till Stockholm eller till och med att bo kvar här i Stockholm. Det saknas bostäder, det saknas vägar utan köer och det

saknas snart företagare som vågar och orkar starta nya företag. Det saknas en vilja att göra de nödvändigaste investeringarna för infrastrukturen här i Stockholm. Det saknas ett långsiktigt och strategiskt tänkande.

I veckan tar Banverket beslut om en investeringsplan fram till 2015. I denna missgynnas stockholmarna återigen. Det saknas pengar till Stockholm. Det saknas sådana kraftfulla satsningar som Stockholmsregionen behöver för att fortsätta att vara Sveriges motor, men det saknas inte Stockholmsfientlighet.

Ett liberalt krav är en mångfald av bostäder. Detta kräver dock att bostadsnormerna förändras. Vi måste bygga bostäder som stockholmarna vill bo i och har råd att bo i. Vi måste förenkla bygglånprocessen. Vi måste bygga för studenter, för den lilla familjen och för de ensamstående, och vi måste bygga i mångfald.

Som liberal vill jag ha ett företagsklimat som stimulerar till nya företag. Vardagen för småföretagaren är att få ägna sin fredagskväll åt att fylla i kontrolluppgiften och att på lördagen glatt vakna för att läsa skattelagstiftningen. Det är inget drömscenario för en utveckling. Vi måste rensa i regeldjungeln. Det är inte rimligt att samma principer och samma regelverk som gäller för de multinationella storföretagen också ska gälla för den lilla kemtvätten tvärs över gatan.

Vi behöver ett Stockholm som växer på bredden och inte bara på höjden. Vi behöver nytillskott av arbetsplatser, bostäder, affärslokaler, skolor med mera, men kanske inte nödvändigtvis i city. Vi måste våga vara lite visionära. Vi måste bygga i samklang med naturen, men inte bara bostäder och arbetsplatser utan helhetslösningar. Då kommer även ytterområdena att leva, och då får vi en levande region.

Vi ska självfallet göra hälsokonsekvensbeskrivningar som en del av beslutsprocessen i den fysiska planeringen. Först då får vi en hållbar utveckling. Vi behöver en fortsatt utveckling av infrastrukturen. För att Stockholm och stockholmarna inte ska kollapsa måste också en komplett ringled med Österleden byggas och en fortsatt satsning ske på en kollektivtrafik.

Och Anna! Det är alldeles riktigt att vi vill ha och utreda pendelbåtstrafiken. Vi tycker att det är lämpligt att börja utreda just den trafiken mellan Nacka, södra Hammarbyhamnen och Lidingö men även på Mälarsidan.

Man har föreslagit det så kallade regionalförbundet, som också Anders Gustäv var inne på. Vi liberaler är emot det, av demokratiska skäl. Vi vill säkerställa demokratin och tycker att det är viktigt att beslutande församlingar är direktvalda. Indirekta val som det skissas på till det så kallade regionalförbundet minskar medborgarnas möjligheter att ställa sina politiker till svars, och det är faktiskt viktigt.

Jag och vi som är borgerliga i den här salen tycker att vi behöver en ny regering, som slutar att djävlas med stockholmarna. Vi tycker att man faktiskt måste jobba tillsammans i den här salen och, precis som också Anders Gustäv var inne på, samverka för en hållbar utveckling av vår region, som vi tillsammans med kommunerna runtomkring oss

kan utveckla. Vi måste också titta ut över Östersjön och självklart även ut mot EU. Vi behöver en liberal majoritet, som försvarar stockholmarnas rätt till en värdig behandling, och en majoritet som törs ryta till mot Rosenbad. Törs du det, Anna? Törs du ryta? Visa att ni vågar, och var med oss om att uppvakta regeringen om att avsluta förberedelserna för införandet av trängselavgiften! Visa att ni törs, och låt länets invånare folkomrösta om trängselavgiften den 14 september nästa år. Anna! Visa att du törs!

Folkpartiet yrkar bifall till yrkande nr 2, avslag på yrkande nr 1 och avslag på uppdrag nr 1. I övrigt yrkar vi bifall till de förslag som fp är antecknat för och till vår budget för RPN.

Anförande nr 162

J a n S t r ö m d a h l (v): Ordförande och ärade ledamöter, nu mätta och glada! Först vill jag till Anders Guståv säga att den tillväxt som han tror att vi kommer att motverka och uttradera i den här regionen redan har försvunnit under den hittillsvarande majoriteten. Det som vi kan göra är möjligen att se till att det inte blir ännu sämre med tillväxten. Samtidigt håller jag med Maria Wallhager om att vår tillväxt ska vara långsiktigt hållbar. Maria talar nu om växtvärk, och det är klart att vi inte kan tåla växtvärk hur länge som helst.

Anders Guståv säger också att med den skattebelastning som vi nu är på väg att få i den här regionen kommer vi inte att kunna se någon tillväxt. Folk flyr till andra delar av landet, till exempel till Göteborg. Men har ni tänkt på att göteborgarna nästa år, med de beslut som är fattade i deras region och de beslut som är fattade i den här regionen, betalar 2 kronor och 10 öre mer i kommunalskatt än vad vi gör i Stockholm? Göteborgarna har ändå haft en bättre tillväxt än Stockholm på senare år, trots att de alltså belastas med en betydligt högre samlad kommunalskatt än vad som tas ut i Stockholm. Jag tror inte att man kan dra den slutsatsen att det beror på det kommunala skattetrycket om man har en tillväxt eller inte. Det beror på annat.

När det så gäller majoritetens politik skulle jag vilja peka på det som på något sätt är det viktigaste i vår politiska deklaration och som ska ligga till grund för våra planeringsinsatser i regionen. Det är att kollektivtrafikens andel av resandet måste öka om Stockholmsregionen ska bli ekologiskt hållbar. Det är grundvalen och utgångspunkten för majoritetens insatser när det gäller regional utveckling och planering. Vi vill se en regional utveckling präglad av hållbar ekonomisk tillväxt med minskad miljöpåverkan och minskade klassklyftor. Vi deklarerar också i vårt program att kommuner som bygger i bra kollektivtrafiklägen ska få en utbyggd bra kollektivtrafik och att landstinget, om kommunerna så vill, ska medverka till att utveckla bostadsförsörjningen i den här regionen. Det kan till och med bli fråga om en regional allmännyttig bostadsproduktion och förvaltning. En gemensam trafikstrategi ska utarbetas för hela landstinget. Det ingår också i budgeten. En förutsättning för den strategin är, som jag ser det i alla fall, att de trängselavgifter som regeringen och Stockholms kommun har kommit överens om också genomförs. Trängselavgifterna möter nu våldsamt motstånd från Moderaterna och Folkpartiet som påstår att det är en straffbeskattning av de fattigaste. Men det är

knappast de fattigaste som drabbas av trängselavgifter på biltrafiken. Om vi ser till hur inkomst- och klasskillnaderna ser ut mellan dem som använder bilen dagligdags och de som använder kollektivtrafiken till sina arbetsresor är det helt klart att särskilt kvinnor och de med låga inkomster redan i dag är de som använder kollektivtrafiken. Kan vi då göra kollektivtrafiken bättre, inte höja taxorna utan snarare göra resandet billigare, är det någonting som gynnar dem som enligt de borgerliga partierna skulle straffas särskilt av trängselavgifter eller bilavgifter.

Jag kan i alla fall hålla med de borgerliga om en sak, nämligen att frågan om trängselavgifter är en regional fråga. Det är inte en primärkommunal fråga i första hand. Det är inte en nationell fråga i första hand. Det är en nationell fråga så till vida att det krävs lagstiftningsåtgärder från riksdagen, och det är en kommunal fråga så till vida att den berör kommunens invånare och att det kräver fysiska insatser i miljön, frågor som ligger på kommunens bord. Men frågan om avgifter är mycket hårt kopplad till kollektivtrafiken som är en regional fråga. Det vi påpekar i budgeten är att om trängselavgifterna genomförs måste vi se till att kraftfullt förbättra kollektivtrafiken. Vi räknar också med att inkomsterna från trängselavgifterna ska gå till denna kraftfullt förbättrade kollektivtrafik. Trängselavgifterna är av stort ekonomiskt intresse för landstinget.

Jag skulle också vilja säga att om invånarna, under beredningen av den här frågan, genom en folkomröstning ska tillfrågas om vad de tycker om de här lösningarna är det relevant att en sådan folkomröstning görs på regional nivå, i landstinget. Det är mycket mer relevant än om den görs i en och annan kommun i länet. Men om en sådan omröstning ska genomföras måste den naturligtvis föregås av en folkbildningskampanj, och det måste till resurser för denna folkbildningskampanj, precis som när vi planerar att genomföra en EMU-omröstning på nationell nivå. Det går liksom inte att kasta ur sig förslag om en folkomröstning och tro att den inte kräver stora insatser och mycket av kunskapsförmedling. Den kommer också att kräva kostnader. Jag har inte sett att vare sig moderater eller folkpartister har lagt in några resurser eller förberedelser för den folkomröstning som ni föreslår i budgeten.

Frågan är inte heller så enkel att man kan säga ja eller nej till trängselavgifter utan den måste formuleras ungefär så här: Ja eller nej till en långsiktigt hållbar trafikstrategi utan trängsel med stöd av en kraftigt utbyggd kollektivtrafik till låg taxa och differentierad trängselavgift för biltrafiken. Ja eller nej till en sådan helhetslösning, inte ja eller nej till en lösryckt teknisk detalj i en sådan helhet.

Slutligen vill jag bara säga att jag bestämt säger nej till Moderaternas förslag att plocka bort allt utom sjukvård från landstingets bord. Jag menar att det är mycket viktigare att vi utvecklar det regionala parlament vi har. Det är landstinget. Där håller jag med Maria Wallhager om att både regionplaneringen och trafikverksamheten ska ligga kvar i landstinget. Jag tror att landstinget kan utvecklas till ett mer fullödigt regionparlament än vi har i dag.

Pia Lidwall (kd): Herr ordförande! Jag vill inledningsvis yrka bifall till Kristdemokraternas förslag till budget. Vi har ytterligare ett bifallsyrkande som jag ska redogöra för senare. Debatten har hittills kommit att handla en hel del om trängselavgifter. Men jag skulle vilja ta upp ett annat område lite senare.

Politisk ideologi är viktig, men allting har sin tid och här är vi valda av länets medborgare för att diskutera vår region. Då finns det några saker som jag för Kristdemokraternas räkning vill understryka och som jag tror faktiskt är centrala för hela regionen.

Vi säger ofta att Stockholmsregionen, i synnerhet huvudstaden, är Sveriges tillväxtmotor. Det låter sig ju lätt sägas. Men även en tillväxtmotor måste ha verksamhetsförutsättningar som gör att man håller den i gång, att man kan hålla både takten och farten. När vi kristdemokrater säger det säger vi också att nyckeln till framgången i stor utsträckning är vilka villkor näringslivet och företagandet har i regionen och för övrigt i hela vårt land.

I regionen bor 20 procent av landets befolkning. Det är ingen nyhet för den här församlingen. Men länet svarar för 26 procent av landets totala BNP. Det är ju tänkvärt. Vi vet också att av alla företag som startar i länet drivs 30 procent av kvinnor. 20 procent av alla företag som startas i landet startas av invandrare. Den andelen är i vårt län nästan 40 procent. Det är något att vårda.

Det finns områden där vi måste gå vidare och borra djupare. Vi har från vår regions sida stor anledning att bli duktigare på att formulera en gemensam vision för storstaden. Där håller jag med Anders Guståv, det är oerhört viktigt. I Sverige har vi sedan länge en regionalpolitik. När en politiker tar ordet regional rättvisa i sin mun brukar det betyda att vi måste hjälpa glesbygden. Då handlar det oftast om Norrlands inland och skogslänen, och det är klart att det är väldigt viktigt. Men hela Sverige ska leva. Stockholm ska också leva, och Stockholm måste också få utvecklas. På samma sätt som riksdag och regering bedriver glesbygdspolitik tycker vi kristdemokrater att man också måste bedriva storstadspolitik. Det är naturligtvis inget antingen–eller utan både–och. Man kan inte ställa storstad mot glesbygd.

Men det måste utvecklas en strategi för hur en nationell storstadspolitik ska växa fram, en politik som tar sin utgångspunkt i de särskilda behov och villkor som finns i vår region. Jag tänker på en modern näringspolitik som förenklar för företag, särskilt de små och medelstora. I dag är det faktiskt ett helt företag att vara företagare. Jag tänker på en forsknings- och högskolepolitik som är anpassad för storstaden. Studenter måste ha någonstans att bo när de kommer till Stockholm. En region som inte kan attrahera ung och välutbildad arbetskraft får ingen ekonomisk tillväxt. Vi behöver en arbetsmarknadspolitik som underlättar mångfald av arbetsförmedlingstjänster och en integrationspolitik som ser individen och vad hon eller han kan bidra med. Vi behöver förenkla planpolitiken och driva bostadspolitik som förmår skapa förutsättningar för ett av vårt allra mest basala och fundamentala behov, att få tillgång till en bra bostad till ett vetligt pris. Fler och fler pendlar från närliggande län därför att bostadspolitiken havererat. Den hjälp vi får från statligt håll är en fastighetsskatt som driver folk från gård och grund.

Att fler av länets kommuner nu har negativa flyttningsströmmar inom landet är ju ett varningens tecken. En normal barnfamilj får åka någon annanstans om man vill skaffa sig ett radhus och dessutom ha både smör och bröd på bordet. Det är kanske det största hotet mot en sund tillväxt för vår region.

Visst finns det utmaningar för Stockholms län, och jag tror och hoppas, eftersom jag är ny i den här nämnden, att regionplane- och trafiknämnden ska kunna utgöra en viktig arena i det här arbetet och att det politiska arbetet ska präglas av en gemensam vilja att arbeta för Stockholms bästa. Sverige behöver ett växande Stockholm, och vi vill förstås vara med och skapa förutsättningar för det.

För övrigt anser Kristdemokraterna att skatteutjämningsystemet måste reformeras. Men det visste ni förstås redan.

Anförande nr 164

Camilla Strandman (mp): Äntligen stod man i talarstolen, som det börjar i Gösta Berlings saga. Men det är inte prästen den här gången. Som sista talare får man också ta det som blir över när man sitter i en koalitionsmajoritet. Man får redigera lite i det man hade tänkt säga. Men lite har lämnats kvar till mig, och jag fick en direkt passning medan jag lyssnade på sista inlägget från kd.

Vi pratar om en storstadsregion om och om igen, tillväxten och staden. Jag utgör kanske en representant för ytterligheterna, för jag är glesbygdsbo, egen företagare och drabbas av fastighetsskatten. Det är liksom alla ändrar av det ni tidigare har pratat om. För mig tar ett landstingsfullmäktigemöte som planerats till två dagar, och som ni tycker är jobbigt, fyra dagar. Jag åkte in i måndags kväll och kommer hem mitt på dagen på torsdag – skärgården alltså. Det var det kapitlet som blev över i region- och trafikpolitiken.

Anders Guståv pratade mycket om att det inte var en tillväxtregion. Men när vi vidgar vyerna ser vi att det är ett gammaldags sätt att se på saken, Solna med omnejd, kanske in mot citykärnan. Jag och Miljöpartiet tycker att vi måste se på hela Mälardalsregionen. Vi måste också kunna se positiva drag i den utflyttning som Christ Heister pratade om redan i morse i sitt inledningsanförande. Man säger alarmerande att nu tappar vi folk i Stockholms län. Men en ganska stor del av den utflyttning går faktiskt till närområdet, till Mälardalen. Det kanske är människor som gör ett aktivt val, en bättre livskvalitet, fortfarande med hela regionens utbud av möjligheter till tillväxt när det gäller arbete, studier och företagande. Dessutom måste vi se på tillväxtens innehåll, inte tillväxt till mer bilköer. Det är vi väl alla överens om.

I arbetet med att utveckla hela området, hela Mälardalsregionen, tycker vi att man måste aktivera till exempel Mälardalsrådet och, som Strömdahl sade tidigare, använda sig av ett utvecklat landsting. Det är jag övertygad om att vi kommer att göra den här mandatperioden. Som småpartier har vi gemensamt sagt nej till förslaget till ett nytt regionparlament. Vi har redan en mängd olika möjligheter: Mälardalsrådet, att utveckla

landstinget och, inte minst, som också har tagits upp tidigare under den här punkten, att man stärker samarbetet med kommunerna i regionen. Kommuner som planerar ny bebyggelse ska kunna lita på att landstinget ställer upp med god kollektivtrafikförsörjning om man planerar i samarbete.

Skärgårdspolitikerna blev över till mig, som av en händelse. Då får man med Anders Guståvs ord fråga om skärgårdspolitik är glesbygds- eller storstadspolitik. Vi får väl se den som ett exempel på båda sakerna. Om vi först tittar närmare på glesbygdspolitikerna ser vi att vi har kommit överens om att det ska gå att arbeta, bo och verka med någorlunda rimliga villkor även om man bor utanför det som i dag har kallats storstaden, på öar utan broförbindelse.

Jag satt i Skärgårdsstiftelsens styrelse förra mandatperioden och har lite insyn i den viktiga roll som Skärgårdsstiftelsen spelar. Där har vi två framtidssatsningar som av en händelse kallas för Framtidens skärgård. De inriktar sig till dels på storstadspolitikerna, det vill säga att man ska öppna skärgården för till exempel sådana grupper i socialt utsatta områden som inte traditionellt är skärgårdsturister. Vi vänder oss till invandrungsdomar som får komma ut på dagläger och lära sig umgås med natur, fiska och segla. Den andra gruppen i framtidens skärgård är skärgårdens bofasta ungdomar som ska se en möjlighet att bo kvar även efter det att de har slutat gymnasiet. Som det är nu kanske ni känner till – jag vet att det är många som vistas i skärgården även om de är vanlig storstadsbor – att det inte finns några ungdomar mellan 15 och 30 år i skärgården för det finns inga bostäder. Det är också ett angeläget område där landstinget kan komma in. Länsstyrelsen har varit mycket aktiv när det gäller att hitta alternativa upplåtelseformer och avtal som kan leda till att man i skärgårdskommunerna kan bygga bostäder som inte blir utsatta för exploatering och kommer ut på den marknad som trissar upp priserna, höjer fastighetsskatten och det vi tidigare har nämnt.

Det finns också en passus i majoritetens budgetförslag som tar upp fraktstödet och fraktpolitiken. Här ser man att regionplanefrågorna och morgondagens trafikfrågor hänger intimt samman. Jag har anledning att komma tillbaka till det i morgon när WÅAB diskuteras. Ni kanske inte som icke småföretagare ute på en ö utan bro eller färja förstår hur viktig en sådan sak är för vår glesbygd i vattnet. Man får som företagare möjlighet att konkurrera genom att man får vissa regionalpolitiska stöd, fraktstöd, som ges till företag med säte i skärgården. De ges inte till alla företag som vill jobba i skärgården, då har man liksom förlorat instrumentet. Det är också väldigt viktigt att det ges på lika villkor. Vi måste vara noga med att alla behövs för ett levande skärgårdssamhälle. Vi kan inte prioritera bara vissa smör- och gräddfiler. Därför finns den passusen med i majoritetens budgetförslag.

Jag vill förstås yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag med de två tilläggsyrkanden som Anna Berger Kettner nämnde i sitt inledningsanförande.

Anförande nr 165

Landstingsrådet Wallhager (fp): Visst är det så, Jan Strömdahl, att Göteborg har gått om oss. Det beror just på det jag pratade om i mitt första anförande. Vi har en hög

kommunalskatt. Vi har en hög fastighetsskatt. Vi har ett företagarklimat här i Stockholm som inte gynnar Stockholm längre. Vi har en infrastruktur-satsning som uteblivit. Vi har köer på våra bilvägar. Då går Göteborg om oss. Självklart är det inte så att Göteborg har gått om oss bara för att de har en högre kommunalskatt. Det är inte den enda pusselbiten. Men de kanske har en positiv utveckling av det andra som Stockholm inte har haft. Jag vill inte vara elak mot göteborgarna men jag tror att vi bör ta upp kampen om vilken region i Sverige som ska vara den som driver Sverige framåt.

Sedan blir jag lite mörkrädd när du säger att landstinget ska vara med och bygga bostäder i ett regionalt allmännyttigt företag. Jag tycker inte heller om när Moderaterna brukar slå ned på att vi inte ska ha någon kulturverksamhet i Stockholm, för man ska ägna sig åt kärnverksamheterna i landstinget, brukar de säga. Men bygga bostäder kan väl inte tillhöra landstingets kärnverksamheter.

Trängselavgifter vill vi inte ha. Det tror jag inte att ni har kunnat missa. Strömdahl hävdar att vi säger att det är en straffbeskattning av de fattigaste. Men det är ju det. De har inte råd att välja. De har inte råd att åka bil om det blir trängselavgifter. Och de kan inte alltid välja kollektivtrafiken.

Ni är faktiskt inte riktigt eniga inom den nya majoriteten. Miljöpartiets Cedrenius har i augusti i en tidning i Västerbotten skrivit att de pengar som Stockholm får in på trängselavgifterna ger vi till Norrbotten. De kommer inte att gå till en utökad kollektivtrafik här i Stockholm. Ni får väl prata ihop er innan så att ni vet vad ni ska göra med pengarna.

Det är kul att höra att Vänsterpartiet är positivt till en folkomröstning i alla fall, även om jag förstår att det behövs ett folkbildningsanslag om man ska ta med alla de parametrar som du hade med. Jag tycker att det räcker väldigt bra med ett ja eller ett nej. Det är ganska tydligt vad det innebär med trängselavgifter. Vi kommer att ha andra folkomröstningar. Jag tror att det räcker med ett ja eller nej där också.

Camilla hade många intressanta anslag i sitt debattinlägg. Jag håller med dig. Stockholms läns landsting är en storstad med ett glesbygdsinslag. Det är inte så bara på Saltsjösidan, det finns även på Mälarsjösidan. Det är oerhört viktigt att det finns möjlighet att verka, bo, leva, gå i skolan, finnas till i dessa regioner också. Det är någonting som vi i Folkpartiet vill värna om. Men då borde också ni värna om att förändra fastighetsskatten. Det är den stora delen i nuvarande regler som gör att det är omöjligt att bygga i skärgården.

Jag yrkar fortfarande bifall till vårt budgetförslag.

Anförande nr 166

A n d e r s G u s t å v (m): Ordförande! Jag ska bara göra några små reflexioner som man liksom inte kan låta bli att göra.

Jag lyssnade på Anna Berger Kettner som inledde oerhört entusiastiskt och närmast poetiskt talade om det som inte landstinget har ett jäkla dugg med att göra, nämligen gräsmattor, parkbänkar och asfalt. Det bekräftar vad jag sade inledningsvis. Den här majoriteten ägnar sig inte åt det som man borde ägna sig åt när det gäller bland annat regionplaneringen. Det är någonting helt annat som verkar styra alltihop. Jag vet inte om det var rekord i klåfingrighet att ge sig på den primärkommunala sektorn, men det börjar nalkas det. Smaka på att vi i landstinget ska besluta om gräsmattorna, vi ska besluta om parkbänkarna och vi ska besluta om asfalten. Det är helt nya och naturligtvis spännande uppgifter för landstinget att ta sig an.

Men läser man ert regeringsprogram, Anna Berger Kettner och Dag Larsson – du ska ju upp i talarstolen sedan – ser man att detta är helt följdriktigt. Där har ni talat om att ni ska blanda er i byggandet av bostäder. Det ska bildas något allmännyttigt bolag här i regionen som landstinget givetvis ska ta en aktiv del i därför att landstinget inte har nog med att röja upp i underskott, höjda skatter och problem i sjukvården. Nu ska man dessutom återinföra någon form av etableringskontroll över var handeln etablerar sig runt om i Stockholmsregionen. Det lyckades vi stoppa förra gången ni var i majoritet. Det var inte tal om att den förra majoriteten ägnade sig åt sådant. Nu är det tillbaka. Om ni läser majoritetens regeringsprogram hittar ni detta. Det här innebär sammanfattningsvis att landstinget ska ägna sig åt bostäder och att landstinget ska se till att folk inte själva bestämmer var någonstans de ska gå och handla.

Sedan, ordförande, måste jag med viss glädje notera det som Strömdahl talade om. Han gjorde trängselavgifterna till den riktigt stora frågan under regionplanedebatten. Det gläder mig, för den hör naturligtvis hemma här i landstinget också med tanke på de ambitioner som majoriteten har att lägga sig i det mesta, höll jag på att säga. Nu vill jag bara stillsamt påminna dig om, Strömdahl, och om det inte riktigt har gått upp för dig kan jag förklara att ni liksom har gjort upp om trängselavgifter på riksnivå, på regional nivå och ni har gjort det i Stockholms stad. På dig lät det som om det här var något nytt som hade fallit ner och som du med stor förvåning noterade fanns med på dagordningen. Du och ditt parti har själva varit med om att sätta det på dagordningen.

Resonemanget att det vore bättre med folkomröstning efter det att detta har införts gör att jag tycker att det skulle vara intressant att få dig att svara på frågan: Tycker du likadant när det gäller medlemskapet i EMU? Först inför vi euron i Sverige och kör den två tre fyra fem år, sedan folkomröstas vi om huruvida det är bra eller dåligt. Det vore kul att höra dig svara på det eftersom du är en intellektuellt lagd person som gärna vidgar debatten.

Vi kan också konstatera att om ni verkligen vill skapa en region med ordentliga klyftor är det bra att införa biltullar. Det är absolut det säkraste sättet att öka klyftorna i den här regionen. Det är också intressant att se hur det står gentemot allt prat om en rättvisare region.

Avslutningsvis vill jag förutom naturligtvis till de moderata förslagen också yrka bifall till Folkpartiets förslag vad gäller en regional folkomröstning. Jag har förstått att det nu finns

ett hyggligt stöd för det, inte bara i de borgerliga partierna Moderaterna och Folkpartiet utan även hos Strömdahl och hans parti.

Anförande nr 167

Landstingsrådet **Berger Kettner** (s): Kära Anders Gustâv! Vi har alla olika sätt att hantera det för oss något obekväma faktum att vi till exempel var helt överens om regionplaneringen. Det kan ibland vara lite svårt att få igång debatten då och därför får man tillämpa olika förhållningssätt. Man kan till exempel låta bli att lyssna på vad de man debatterar med pratar om och angripa dem för något de inte har sagt. Jag vill bara för ordningens skull påminna Anders och de andra som eventuellt missade det att jag väldigt noggrant talade om att regionalplanering handlar om att locka med kommunerna som ska besluta om alla parkbänkar, gräsmattor och *vägar* och spår så att det blir en bra region som hänger ihop. Det är Anders och jag helt överens om när vi diskuterar RUFS.

Jag vill också säga att det riktigt nya med denna fantastiska regionplan, som vi båda med rätta är stolta över eftersom vi har varit med om arbetet – och Anders har varit med mest för jag var borta ett tag mitt i – är att det sociala perspektivet, insatsen att rättvisa är bra för tillväxt, är med. Det tycker jag att du har heder av att ha varit med och infört, Anders.

Anförande nr 168

Jan **Strömdahl** (v): Jag kan inte säga så mycket på grund av tidsbrist. Men jag ska säga att jag inte har föreslagit en folkomröstning. Jag har sagt att om det ska vara en folkomröstning ska den vara på regional nivå, på landstingsnivå.

Om man nu ska göra jämförelser med EMU-omröstningen, varför inte göra ett försök med trängselavgifter som man får betala i euro?

Anförande nr 169

Pia **Lidvall** (kd): Även Kristdemokraterna ansluter sig till Folkpartiets förslag om folkomröstning. Vi tycker det är väldigt spännande.

Anförande nr 170

Anders **Gustâv** (m): Egentligen borde jag inte apostrofera Jan Strömdahl, men jag trodde du skulle säga något mycket bättre än att pröva att betala i euro, till exempel att betala i chokladmynt. Det hör liksom till barndomen, och det är ungefär lika barnsligt.

Jag tycker det skulle vara alldeles utmärkt om vi började betala olika avgifter i euro, men först måste nog Sverige gå med i EMU. Jag är fullständigt säker på att vi kommer att gå med i EMU innan vi inför trängselavgifter. Det kommer i varje fall att vara ett allmänt val emellan, och vi kommer att ha folkomröstningar i kommunen och kanske regionalt, och de kommer med all önskvärd tydlighet att ge ett mycket massivt nej till trängselavgifterna.

Anförande nr 171

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Ordförande! Jag skulle faktiskt vilja börja i samma ända som Anna och hylla Anders Gustâv för den regionala utvecklingsplanen. Den är nämligen väldigt bra, just med den sociala dimensionen där man tar upp de stora klassklyftorna, integrationsproblemen och annat som är stora utmaningar för oss att hantera i vår region. Den är ett oerhört bra dokument, som jag vet uppskattas mycket ute i kommunerna.

Det andra som jag skulle vilja prata om är de tillväxtresonemang som då och då dyker upp, det ständiga bekymret över tillväxten i Sverige och Stockholmsregionen och det man kallar för den tillväxtfientliga regeringen. Jag tror att det som verkligen hotar tillväxten i Sverige och Stockholm är misskötta offentliga finanser. Det är när man inte har ordning på Sveriges finanser, eller på stora kolosser som landstingets finanser, som räntorna piper upp och som man får ekonomiska bekymmer. Där finns det tyvärr en mycket sorglig borgerlig historia när det handlar om att ha reda i offentliga pengar, som är tillväxthämmande och oerhört bekymmersam.

Många har pratat om behovet av folkomröstningar om diverse saker. Jag tror att en annan tillväxthämmande faktor är bostadssituationen, inte minst bristen på billiga hyreslägenheter för folk i Stockholmsregionen. Jag skulle för min del gärna vilja ha en folkomröstning om att stoppa utförsäljningen av hyresrätter i Stockholms innerstad och bygga fler billiga hyreslägenheter för vanligt folk – men jag tycker inte att landstinget ska diskutera, debattera och rösta om en sådan därför att landstinget har inte beslutskompetens att bygga nya hyreslägenheter i Stockholm, lika lite som landstinget kan införa miljöavgifter eller vägtullar eller någonting liknande. Det är andra politiska församlingar som har beslutsrätten i den typen av frågor, och det tycker jag man ska respektera. Sedan kan man föra en dialog och diskutera, men att arrangera en folkomröstning kring något som man de facto inte har rätt att besluta om i den här församlingen tycker jag är häpnadsväckande.

Det finns saker och ting som behöver förstärkas och förbättras när det handlar om tillväxten i regionen. Vi borde ha en mycket bättre profil och ambitionsnivå när det handlar om att marknadsföra Stockholmsregionen. Det finns ganska sorgliga exempel, inte minst från en del borgerligt styrda kommuner under förra mandatperioden. Vi borde satsa mycket mer på infrastruktur, där inte minst IT, bredband, Stokab och annat borde vara intressant även för landstinget.

Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 172

Landstingsrådet C e d r e n i u s (mp): Ordförande, fullmäktige! ”Att lita på” är rubriken på Moderaternas budget, och jag vill verkligen säga att man kan lita på Moderaterna. När det gäller regional planering kör ni fram ett program som är till för de besuttna.

Notera att vi har "Rättvisa och hållbar utveckling" på vårt program, och det är diametralt motsatta saker som vi pratar om i den här församlingen.

Man kan också lita på att Moderaterna när det gäller debatten i den här församlingen alltid tar tillfället i akt att föra en skattedebatt, som inte hör hit. Ni pratar om utjämningskatten, som påverkar oss, men vi har inte beslutsrätten. Ni pratar om trängselavgifter. Vi har inte beslutsrätten där heller.

Och när det gäller trängselavgifter måste jag säga att det är alldeles riktigt som Maria citerade förut, jag hade en debattartikel i någon norrländsk tidning. Men trängselavgifterna – som egentligen är en ren marknadsprissättning av utrymmet att åka på vägen, till skillnad från det planekonomiska moderata förslaget att det ska byggas vägar åt alla, oavsett om det finns behov av det eller inte – leder faktiskt till mindre trafik och till ett mindre investeringsbehov för vägarna, vilket gör att det blir möjligt att lägga mer pengar för att tjälsäkra till exempel det norrländska vägnätet så att näringslivet, som har behov av att köra sitt timmer till kusten, har vägar som går att köra på även på våren. Det är till exempel en liten *spin off*-effekt av trängselavgifterna!

Till slut en kortis. Eftersom vi ändå ska diskutera skatter, vill jag påminna om att Miljöpartiet faktiskt senast i går vid demonstrationen på Mynttorget uttalade att vi är för att frysa fastighetsskatten. Bara så att ni vet det på den moderata kanten också!

Anförande nr 173

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (fp): Ja, Bengt, det är härligt att du vidgår att pengarna från trängselavgifterna ska upp till Norrland.

Visst kan man tolka det som en marknadsekonomisk lösning, men i marknadsekonomin finns det alltid valfrihet. Det gör det inte i planekonomin.

Strömdahl, häng på vårt förslag om folkomröstning! Du behöver inte föreslå det själva, vi har en motion som ni bara kan hänga på.

Dag Larsson, visst är det så att vi har tillväxtbekymmer. Vi har inte ordning på Sveriges ekonomi. Det är därför regeringen tar pengarna ifrån Stockholms läns landsting.

Anförande nr 174

Landstingsrådet **L a r s s o n** (s): Vi har begynnande tillväxtproblem i Europa och i hela den industrialiserade världen, och det finns skäl att ta dem på allvar. Samtidigt ska man inte svartmåla. Det finns oerhört mycket som är positivt i vår region. Healy Baker har presenterat en undersökning där man intervjuat 500 verkställande direktörer i stora företag runt om i världen, där Stockholm låg oerhört väl placerat. I går visade Dagens Nyheter en undersökning om platser i världen att investera för nya IT-företag, och Stockholm var den icke-amerikanska stad som kom högst upp.

Visst finns det bekymmer, men vad jag hävdar är att de bekymren kan förvärras om man inte har ordning på de offentliga finanserna, och där finns det sorgliga historier att titta på både nationellt och här i Stockholmsregionen.

Anförande nr 175

Landstingsrådet C e d r e n i u s (mp): Valfrihet, säger Maria. Valfriheten finns faktiskt om man inför trängselavgifter. Man kan välja att åka kollektivtrafik!

Man kan också säga att det finns valfrihet i ett bilsamhälle. Man kan sitta där i bilkö. Alla undersökningar och rapporter visar att om man bygger vägar och icke gör någonting för att begränsa bilismen, så kommer köerna att bli allt större. Man kan få välja att sitta i kön och förgifta för sina medmänniskor. Det är väl det som Maria tycker är toppen att få göra!

Anförande nr 176

A n d e r s G u s t å v (m): Ordförande! Jag vill egentligen bara gå upp för att tacka Socialdemokraterna för det beröm ni har gett till den regionplan som togs fram under moderat styre förra mandatperioden. Samma regionalpolitik finns i den som jag har framfört här i dag. Det är den Cedrenius kallar en regionalpolitik för de besuttna. Jag tror ni har en hel del att diskutera vid kommande möten inom majoriteten, eftersom vi har fått så mycket beröm just för den.

Tyvärr är det ju på det sättet, Dag Larsson, att de tillväxtproblem vi har i Europa är på intet sätt begynnande, de har funnits i decennier. Det man vill göra är bland annat att genom den så kallade Lissabonstrategin öka konkurrenskraften, och jag kan tala om för dig att så gott som allt det jag har sagt i dag och som finns i det moderata förslaget följer Lissabonstrategin.

Anförande nr 177

Landstingsrådet W a l l h a g e r (fp): Miljöpartiets valfrihet är att inte ha råd att åka bil och inte få plats på pendeln!

Dag Larsson, vi har haft bekymmer i Stockholms läns landsting. Men ni fyrdubblar faktiskt räntekostnaderna under den kommande mandatperioden. Det är ett jättekämbekymmer!

Anförande nr 178

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Nu skulle jag ödmjukt vilja komplettera Marias verklighetsbeskrivning. Räntekostnaderna i det här landstinget ökar därför att ni har satt sprätt på alla pengar som faktiskt fanns när ni tillträdde, Maria!

Anförande nr 179

Landstingsrådet C e d r e n i u s (mp): Ja, vi har alla valfrihet, Maria. Jag noterar att din valfrihet utnyttjar du till att icke förstå.

A n d r e v i c e o r d f ö r a n d e n: Presidiet har konfererat och anser att vi inte kan ställa yrkande 2 om trängselavgifter under proposition, eftersom detta inte är någonting som vi i Stockholms läns landsting kan besluta om. Det ligger alltså inte på vårt bord, helt enkelt.

Ordningsfråga

Anförande nr 180

A n d e r s G u s t å v (m): Ordförande! Det kan knappast ha undgått någon som var inne i salen att större delen av debatten handlade om just trängselavgifter, så jag tror nog att de flesta här nog uppfattar att det, liksom allt möjligt annat som ligger i regionplanen ingår i kompetensen. Jag kan tillägga att det aldrig har varit någon sådan diskussion tidigare när vi har diskuterat Dennisöverenskommelser och annat, att biltullar eller vad det hette då fanns med i det som har ställts under proposition. Därför tycker jag det är ganska märkligt att man hanterar det på det här sättet nu. Det får kanske konsekvenser för de övriga att-satserna också.

Men om det är så att presidiet framhärdar, så är vi beredda att anpassa yrkandet. I så fall lyder det på följande sätt: Uttala att trängselavgifter skall ej införas i Stockholmsregionen. Trafikkapaciteten skall i stället ökas i enlighet med den av landstinget antagna regionplanen.

Det, herr ordförande, går att ställa under proposition!

Anförande nr 181

O r d f ö r a n d e n C o n n y A n d e r s s o n (s): Fullmäktige! Jag ska försöka redogöra för den diskussion som vi har haft internt i presidiet. För att beskriva vår objektivitet vill jag bara säga att om förslaget hade varit det precis motsatta, att man skulle fatta beslut om att införa trängselavgifter, hade presidiet gjort exakt samma tolkning att det inte kunde ställas under proposition därför att beslut i den frågan enbart kan tas av kommunerna. Så ser lagstiftningen ut för närvarande, och det gör att landstinget inte kan föregripa sådana beslut.

När det gäller det förändrade förslaget till uttalande kan man säga att landstinget ju inom vissa ramar kan föra vilka debatter man vill. Möjligen är det så att man när man ger sig djupt in i frågan om trängselavgifterna tangerar vad man kan diskutera, men vi gör den bedömningen att detta är en fråga som påverkar den regionala planeringen. Därför har vi inga synpunkter på förslaget att uppvakta regeringen.

När det gäller yrkande 4, att landstinget ska genomföra en folkomröstning i Stockholms län om trängselavgifter, gör vi nog samma tolkning att detta ligger utanför landstingets kompetens.

Om någon gör en annan bedömning, är vi från presidiets sida beredda att ställa frågan om vår tolkning under proposition, och så får fullmäktige fatta beslut.

Anförande nr 182

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Ordförande! Det är bra att man hanterar den första av de omdebatterade punkterna som ett uttalande; det är ju också själva innebörden redan från början.

När det gäller folkomröstningar är det faktiskt så att det har väckts en motion redan vid förra fullmäktige om en landstingskommunal folkomröstning i denna fråga. Det är klart att innan vi väckte den motionen kontrollerade vi med landstingets jurister om det verkligen var möjligt för landstinget att arrangera folkomröstningar. Svaret från vårt eget juridiska kontor är att det är alldeles solklart, och det går bra att läsa innantill i kommunallagen, som ger både primärkommuner och landstingskommuner rätt att anordna folkomröstningar.

Och det är klart, att om det skulle bli ett bifall i den ena eller andra riktningen i en sådan landstingskommunal folkomröstning så är inte trafikavgifter vare sig införda eller avslagna, utan det är precis som i många andra kommunalomsröstningar en opinionsmätning av vad medborgarna tycker. Och opinionsmätningar har självklart varje kommun, primärkommunal såväl som landstingskommunal, rätt att anordna. Det står uttryckligen i kommunallagen att det är på det sättet.

Anförande nr 183

A n d e r s G u s t å v (m): Ordförande! Två saker vill jag säga.

Det reviderade moderata förslaget till uttalande, som i och för sig låg i sakens natur tidigare, kommer vi att framhärda i och yrka bifall till – egentligen med samma argumentation som Andres Käärik androg. Jag kan understryka vad han sade, för jag var personligen tveksam till detta när det första gången började diskuteras och lät också undersöka saken, fast på annat håll, och det stämmer att det går att göra.

Kan man genomföra en folkomröstning i landstinget, så måste man givetvis också få diskutera det som folkomröstningen ska innehålla, nämligen trängselavgifterna, så det här hänger ihop.

Jag yrkar givetvis att vårt yrkande under punkt 2, med den revidering jag har gjort, ska ställas under proposition, liksom jag yrkar att Folkpartiets yrkande beträffande folkomröstning ska ställas under proposition.

Anförande nr 184

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): I samma ordningsfråga, ordförande, fullmäktige, känner jag mig föranlåten – för att ingen i församlingen ska känna sig misshandlad eller tro att någon försöker lura någon annan kring kommunalrättsliga frågor, vilket det är viktigt att vi hanterar på ett korrekt sätt – när presidiet har gjort en bedömning och vi känner osäkerhet kring den, att föreslå att de frågor som heter 2, 3 och 4 bordläggs till i morgon, så att presidiet får möjlighet att tillsammans med

gruppledarna göra en tolkning av vad som är de kommunalrättsliga förutsättningarna för att behandla de här frågorna.

Anförande nr 185

Landstingsrådet **C e d r e n i u s** (mp): Herr ordförande! Jag har inga problem med att biträda bordläggningsyrkandet.

I ordningsfrågan vill jag trots allt påminna om att vi förväntas ta ställning till någonting som är väldigt odefinierat. Trängselavgifterna är någonting – det vet Andres – som Stockholmsberedningen behandlar hur de ska kunna genomföras. Det är inte beslutat ännu.

Det enda vi är på det klara med är kanske att trängselavgifter är en skatt, och jag vet inte om vi här i landstinget ska folkomrösta om införandet av en skatt eller inte. Det är möjligt att ni anser att praxis är att skatteomröstningar ska skötas på detta vis, men jag tror att det vore väldigt bra om ni också definierade uppdraget, så att vi får det klart för oss tills i morgon.

Ingen har över huvud taget pratat om att införa trängselavgifter i regionen som sådan, även om det finns några andra uppdrag och överenskommelser.

Som sagt, jag biträder bordläggningsyrkandet, så får vi reda ut det här i natt.

Anförande nr 186

L a r s J o a k i m L u n d q u i s t (m): Ordförande, fullmäktige! Bara en mycket kort fråga. Vi har ju ett regelverk som säger att man inte får byta ersättare under pågående ärende.

Vilka är röstberättigade när frågan tas upp i morgon bitti?

Anförande nr 187

Ordföranden **C o n n y A n d e r s s o n** (s): Två synpunkter som man kan ha:

När det gäller folkomröstningsinstitutet är det ingen som har ifrågasatt att man kan anordna folkomröstningar, både i landstinget och i kommunerna. Dock tror jag mig vara ganska säker på att frågorna ska gälla sådant som ligger inom respektive kompetensområde. Det är inte folkomröstningsinstitutet som presidiet har ifrågasatt utan beslutskompetensen, och den har vi hävdad ligger på annat håll.

När det gäller bordläggning av ärendet, förutsätter jag att om ärendet bordläggs får vi ta om det hela. De som närvarar när frågan då tas upp till behandling igen måste vara de som är röstberättigade.

Anförande nr 188

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Detta försätter oss i en mycket bekymmersam situation. Jag skulle därför vilja vädja till presidiet att försöka avgöra frågan i dag, eftersom alla ledamöter sannolikt inte har möjlighet att vara här direkt i morgon bitti.

Jag kommer i så fall att yrka avslag på det ändrade yrkande som Moderaterna har lämnat, om att uttala att trängselavgifter ej ska införas i Stockholmsregionen, med motivet att det inte i nuläget går att överblicka ifall det över huvud taget ligger inom ramen för landstingets kompetens att fatta beslut i frågan. Likaledes kommer vi att, med samma motivering, yrka avslag på förslag nr 4, och av andra skäl kommer vi att yrka avslag på förslag nr 3.

Anförande nr 189

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag tycker det börjar kännas tramsigt att vi har den här debatten om man ska få rösta i de här frågorna eller inte.

För det första har faktiskt den här församlingen godkänt att Folkpartiet fick lägga en motion om en folkomröstning om trängselavgifter. Den avvisades inte varken av presidiet eller av fullmäktiges ledamöter, och det innebär att man har bedömt att detta ryms inom landstingets kompetensområde.

För det andra är det faktiskt så att landstingets egna jurister säger att detta ligger inom vårt kompetensområde, eftersom det påverkar kollektivtrafiken.

När det gäller att-sats nr 3, att uppvakta regeringen, vore det faktiskt inte första gången det här landstinget har uppvaktat regeringen om frågor där vi själva inte kan fatta beslut men där vi vill att regeringen ska göra som vi vill. För en eller två veckor sedan fattade vi beslut om att uppvakta regeringen om skatteutjämnningssystemet. Vi har uppvaktat regeringen om finansiell samordning. Då verkar det lite löjligt om vi inte skulle kunna uppvakta den med frågeställningen om trängselavgifter i vårt eget län, vilket påverkar vår kollektivtrafik, som vi är huvudman för.

Jag yrkar att frågan avgörs i dag, så får man rösta för det man har samvete till.

Anförande nr 190

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Jag tycker det är lite bekymmersamt att landstingsstyrelsens ordförande yrkar avslag på ett yrkande som framställs här därför att hon säger att hon inte vet om det ligger inom ramen för vår kompetens eller inte. På det sättet kan man smita undan själva ställningstagandet, men så tycker inte jag att man kan hantera en fråga. I så fall tycker jag att man får bordlägga beslutet tills vi vet om detta ligger inom ramen för vår kompetens eller inte, så att vi får veta vad majoritetens företrädare tycker.

Uppenbarligen är det så att Miljöpartiet är berett att rösta för ett bordläggningsyrkande, och då finns det en majoritet för detta.

Att på det sättet hantera en allvarlig fråga, som påverkar hela regionen, och yrka avslag därför att man inte vet om det är inom vår kompetens att tycka till eller inte, kan inte jag acceptera. Någon ordning får det ändå vara!

Anförande nr 191

Landstingsrådet N y m a n (kd): Helt kort, herr ordförande, skulle jag vilja uppmuntra presidiet och fullmäktige att ta den kommunalrättsliga risk det innebär att fatta beslut i de här förelagda förslagen. Jag tror nämligen inte att det finns någon medborgare som skulle känna sig upphetsad nog att överklaga beslutet och utsätta oss för rättsliga efterräkningar, utan vi kan nog med öppna ögon och högburet huvud gå till beslut i de viktiga och angelägna frågor som vi nu har ägnat en och en halv timmes debatt åt. Det är väl hederligt?

Anförande nr 192

Landstingsrådet C e d r e n i u s (mp): Jag vill bara meddela att vi återtar vårt bordläggningsyrkande.

§ 216 Arvoden för förtroendevalda inom Stockholms läns landsting för mandatperioden 2003-2006 (förslag 98)

Anförande nr 193

H å k a n J o n s s o n (s): Ordförande, fullmäktige! I egenskap av ordförande i arvodesberedningen tänkte jag bara göra några förtydliganden inför beslutet.

Det finns ett antal ytterligare förslag att lägga från arvodesberedningen, och de gäller framför allt arvoden för revisorerna. Vi har avvaktat med det utifrån att det ska antas ett nytt reglemente och väljas på annat sätt än tidigare, och därför avser vi att återkomma i den delen. Likaså gäller det för de två former av bolagsliknande verksamhet som ska genomföras på Karolinska sjukhuset och Södertälje sjukhus, och då lär vi återkomma i de ärendena.

Jag beklagar på kansliets vägnar att det i handlingarna skickades ut felaktiga uppgifter. Jag hoppas att alla ledamöter som nu ska ta ställning har fått den bilaga som delades på borden i morse. Den är rätt.

Det är ett enigt förslag från arvodesberedningen.

Anförande nr 194

L a r s J o a k i m L u n d q u i s t (m): Herr ordförande, fullmäktige! Detta är snarast en ordningsfråga. Det hände sig förra veckan att vår ledamot i arvodeskommittén aldrig fick kallelse till mötet. Han hade skrivit in det på fredagen, som var bestämt tidigare, men mötet avhölls på torsdagen. Elwe Nilsson var inte närvarande på detta möte. Likaså har det varit en del strul i andra organ som kallas med e-post.

Man kan aldrig vara riktigt säker på att kallelserna går fram med e-post. Jag har själv haft problem i valberedningen att få fram mina meddelanden.

Jag skulle därför vilja föreslå att när man ändrar tiderna så antingen ringer man eller också skickar man ett brev, så länge man inte till hundra procent kan lita på att e-posten går fram.

§ 218 Val av revisor, revisorsersättare och revisorskollegium samt förvaltningens indelning i revisionsområden m m (förslag 97)

Anförande nr 195

U r b a n R y a d a l (s): Ordförande, landstingsledamöter! En liten ”varudeklaration” från valberedningen. Som ni ser är det väldigt många val som ska förrättas, och på en del ställen står det ”bordlägges”. Det beror på att valberedningen har jobbat under stor tidspress, och vi har velat kontrollera en hel del namn och på några ställen har det också förekommit diskussion om hur man ska tolka underlagen för beslut. Det tror jag dock ska gå bra att klara ut i dag. Under morgondagen föreslår valberedningen – givetvis med presidiets godkännande – att vi tar de val som vi jobbar fram till i morgon. Förhoppningsvis ska vi då ha klarat av de flesta av bordläggningarna i dagens handling.

Dock ber jag fullmäktige observera att på sidan 15 nämns Stockholms läns hemslöjdsförening. Valberedningen hemställer att det valet bordläggs i dess helhet, oaktat det står namn där. Det kan observeras att det ska vara tre ledamöter men, något okonventionellt, bara en ersättare. Det gör att saken kompliceras något.

Anförande nr 196

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Ja, herr ordförande, det är inte lätt att hänga med vad man ska fatta beslut om. När vi nu har rätt ut det vill jag säga att ärende 12 inte har varit uppe i landstingsstyrelsen för beslut, och därmed har vi inte från Moderaternas sida kunnat framföra de synpunkter vi har när det gäller revisorskollegiet och dess arbetsuppgifter och indelning i de tre revisorsgrupperna.

Jag yrkar för den moderata gruppens räkning bifall till den reservation som Bo Klasmark och Lars-Göran Nilsson har lagt i detta ärende, där de säger att det räcker med att välja en revisorsgrupp på nio revisorer, som sedan inom sig får bestämma hur arbetet ska vara upplagt.

Anförande nr 197

L a r s J o a k i m L u n d q u i s t (m): Herr ordförande, fullmäktige! Eftersom landstingsrådet Heister inte har yrkanderätt i detta ärende tar jag upp Chris yrkande som mitt eget. Faller detta, så ber vi att få återkomma till principerna för nomineringar.

Anförande nr 198

Landstingsrådet N y m a n (kd): Jag tänkte instämma i Chris Heisters yrkande. Det var ingen ordningsfråga utan en fråga huruvida vi ska gå till beslut eller inte. Jag vet att vår representant i kollegiet har valt en annan väg, men det har han gjort utan gruppens hörande och därför stöder jag det yrkande som Chris Heister nyss framförde.

O r d f ö r a n d e n: Enligt de upplysningar jag får från tjänstemännen, behöver inte det här ärendet passera landstingsstyrelsen. Om jag inte minns alldeles fel står det i vår

arbetsordning, och också i kommunallagen, att valberedningen är den enda nämnd som har rätt att gå fram till fullmäktige utan vidare beredning.

Anförande nr 199

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Ja, ordförande, jag är också helt på det klara med att så är fallet, att det inte behöver tas upp i landstingsstyrelsen. Men hade det behandlats där, så hade vi där kunnat lägga ett yrkande med innebörden att vi väljer en revisorsgrupp och sedan får de själva avgöra hur de vill lägga upp arbetet.

När den möjligheten nu inte finns, lägger jag mitt yrkande direkt i fullmäktige. Det måste väl vara möjligt, om det inte är beredningstvång i landstingsstyrelsen för detta ärende? I så fall får man väl återremittera, men jag kan inte tolka det på annat sätt än att vi här kan yrka så som vi vill att det ska vara, och vi yrkar i enlighet med den reservation som är lagd vid ärendet.

Anförande nr 200

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, fullmäktige! Jag är ledsen om jag först såg ut som om jag tolkade in annat i Chris första inlägg än vad det i själva verket handlade om. Min uppfattning är att ärendet är hanterat korrekt, att det kan upptas.

Självklart har ni rätt att lägga vilka yrkanden ni vill. För egen del yrkar jag naturligtvis bifall till valberedningens förslag.

(O r d f ö r a n d e n: Chris Heister, vill du vara snäll och dra ditt yrkande en gång till från talarstolen, så att vi kan göra en bedömning av det. Förlåt om jag varit lite försumlig!)

Anförande nr 201

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Vi yrkar i enlighet med den reservation som är lagt till ärendet, som innebär att vi anser att det räcker att utse en revisorsgrupp och att de sedan inom sig får avgöra hur de vill lägga upp arbetet.

Anförande nr 202

U r b a n R y a d a l (s): Ordförande, landstingsledamöter! Valberedningen har jobbat med utgångspunkten att det ska tre revisorsgrupper och hur många som ska ingå i dem, och de ska sedan utgöra revisorskollegium enligt förslaget. Det har vi försökt att klargöra i valberedningen.

Detta yrkande har lagts i valberedningen, men vi var under hand överens om att i de fall där vi hade namn från majoriteten skulle de läggas fram här. Det är så förslaget är utformat. Som ni ser finns det bordläggningsförslag på en del ställen, och det är saker som valberedningen får lov att återkomma till när de namnen föreligger.

Ordförande! Jag ser inget hinder mot att tinget går till beslut vad avser revisorskollegium respektive revisorsgrupperna 1–3.

Anförande nr 203

Lars Joakim Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Det har ju varit ett lite rörigt ärende, om man ska säga så. Vi har lagt ett yrkande från oppositionen, som framgår på sidan 3.

Det var faktiskt först i dag klockan halv nio när valberedningen samlades som vi fick information om hur fördelningen av platserna skulle vara i revisorskollegiet och de tre revisorsgrupperna, så vi från oppositionen hade inte detta klart för oss när vi hade våra landstingsgruppmöten förra veckan. Det behöver vi faktiskt bereda i gruppen, för vi kan ju inte sitta här och behandla sådana ärenden så här sent, men det har vi inte kunnat göra.

Därav det yrkande som ligger här. Mot bakgrund av att vi inte hade hunnit förbereda frågan och diskutera detta i våra grupper föreslog vi en bordläggning av vissa av valen, vilket majoriteten i valberedningen avslög.

Jag tänker inte göra något nytt yrkande på bordläggning här i fullmäktige, utan vad vi har föreslagit är bordläggning av valen för oppositionen därför att vi inte heller har diskuterat fördelningen mellan partierna.

Men eftersom Urban nu var uppe, har vi olika uppfattning om i vilken ordning man ska välja detta. Av ärendet framgår att man först ska välja tre stycken revisorsgrupper, och sedan ska de utgöra kollegiet. Vårt förslag är det som framgår av valberedningens papper på sidan 3, att vi börjar med revisorskollegiet. Det är ändå så att det är revisorskollegiet som ska utgöra stommen för de tre revisorsgrupperna.

Utan yrkande från min sida skulle jag vilja föreslå att presidiet behandlar ärendet i en annan ordning, så att att-sats 3 i förslaget blir att-sats 1. Det innebär att vi först väljer kollegiet, ordförande och vice ordförande, och därefter väljer ledamöter, ordförande och ersättare i de tre revisorsgrupperna. Det tycker jag liksom är rätt ordning – det har nog blivit fel ordning i det här papperet på något sätt. Annars kan vi ju välja ett antal personer i revisorsgrupperna och ett helt annat gäng till revisorskollegiet! Nu förbinder oss att välja revisorskollegiet och från de 18 personerna plocka in namn i de tre revisorsgrupperna.

Jag hoppas slippa lägga ett yrkande om detta, men om inte presidiet tycker som jag kommer jag att begära ordet och lägga ett sådant yrkande, så får vi ta en votering om detta.

Anförande nr 204

U r b a n R y a d a l (s): Ordförande, landstingsledamöter! Detta är den ordning som vi i valberedningen i dess helhet föreslår eftersom det står på det sättet i papperet. Vi var överens om det i morse, men att-satserna är lite annorlunda. Vi föreslår att kollegiet tas först och grupperna sedan.

Yttranden vid landstingsfullmäktiges möte den 11 december 2002

§ 215 Budget för Stockholms läns landsting för 2003 och plan för åren 2004-2005
(förslag 92)

Trafik

Anförande nr 205

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Årets julkalender, kära fullmäktige, handlar om dieselryttor och sjömansmöss. Ett fartyg stävar framåt i ett bister vinterklimat på väg hem mot julen i Sverige, där Sverige är Göteborg, måste jag medge. Ombord pågår jakten efter instruktionsboken.

Ska Trassel mé Trunken, en rar slarver, hitta klarhetens källa? Vem är egentligen Oraklet i Oljeträget? Kommer Mäster Estragon att resa sig från den råttfälla, nödortfött omgjord till rullstol, som han väljer att sitta fast i? Och den mystiska Smultron-Agnes, vem är hon egentligen? Ska den nyomvända småmafioson Don Calzone få sin älskade, toalettdykaren Lucky Closette? Ska å andra sidan Lucky hitta stoppknappen och lyckas stanna fartyget i sin rädsla för att hennes hjärta ska frysa till is om de kommer fram till det kalla Sverige?

Förvecklingarna är många, men än så länge verkar julkalenderns sensmoral i alla fall vara att det behövs en instruktionsbok om man ska få saker och ting att fungera.

Även i landstinget kan man nog säga att jakten på instruktionsboken har varit febril och att tempot har ökat under de senaste månaderna. Insikten, i alla fall hos majoriteten, att det behövs en riktig instruktionsbok är stor. Och här, kära landstingsfullmäktige, är den. En budget är ju precis det: en instruktionsbok – inte i varje detalj men i de stora dragen. Om den ska fungera måste den vara på riktigt. Den måste handla om verkligheten, hur den är – inte bara hur den möjligen skulle kunna vara om man i varje detalj fick precis som man ville – och hur man ska förhålla sig till denna verkliga verklighet.

När det gäller trafikfrågorna har vi i landstinget haft stor enighet under lång tid. Man kan säga att vi har haft en gemensam instruktionsbok. I alla fall har vi haft rätt många av kapitlen tillsammans. Med rätt stor sorg i hjärtat kan jag nu konstatera att det inte verkar vara så längre. Moderaterna har till slut – även på detta område – valt att skilja ut sig.

Samtidigt vill jag redan så här tidigt i debatten säga att jag känner stor glädje över det kurage som de två mittenpartierna till höger visar i årets budget. De väljer en fungerande kollektivtrafik framför den moderata, ideologiskt betingade modelljärnvägen. Kanske håller ni, vänner på den högra sidan, på att lösgöra er ur den fälla som ni likt Mäster Estragon har valt att sitta i.

Nå, nog om julkalendern. Vad står det egentligen i vår instruktionsbok? Vad handlar trafikbudgeten om? Jag skulle ändå kunna citera Lucky från dagens avsnitt: Måste det vara så förklonkat många stäver i ett enda litet maskinrum? Man blir ju rent allergisk!

Låt mig ge en resumé. Egentligen handlar allt för oss i majoriteten om pålitlighet, om att kollektivtrafiken ska vara blodomloppet i vår region, att kollektivtrafiken ska vara att lita på, att den ska gå att bygga en vardag på.

Ganska många morgnar i mitt liv passerade jag en vägg där någon hade klottrat: Nu stal jag en halv minut av ditt liv. Ja, varje gång råkade jag läsa den texten, fast jag hade tänkt att jag inte skulle låta mig luras.

Vad är det som tar tid i våra liv? Resandet är något som tar tid men som måste gå så snabbt och enkelt som möjligt. I det sammanhanget är det viktigt att påpeka att priset för en resa betalas inte bara i pengar utan också i tid. När det då hänger upp sig höjs liksom priset, lite godtyckligt och helt oförutsebart.

Även om duktiga anställda hos utförare, på planeringsavdelningar och i ledningen hos SL lyckas få nästan alla tåg och bussar att gå i tid hjälper det liksom inte. När jag kommer där med fem minuters marginal för att hämta på fritis, när jag kommer ner i tunnelbanan här alldeles intill, då är det inte intressant för mig om 473 tunnelbanetåg i följd på den blå linjen, linje 10, har gått i tid om mitt tåg är försenat.

Kostnaderna i form av tidsåtgång när vi inte får kollektivtrafiken att fungera perfekt betalas av barn som väntar, av vuxna som stressar och känner sig maktlösa, i det som inte blir av vad gäller arbete, kärleksmöten eller bara vardagsliv. Den betalas också av dem som arbetar i SL och får ta emot all vår stress och ilska.

Därför måste kollektivtrafikens hela arbete få inriktas på pålitlighet, och därför måste budgeten ge stöd för det. Nästan alla partier här i salen verkar vara överens om att vi ska kämpa oss ur nuvarande läge med målmedvetna satsningar. Vi vet att det inte kommer att bli perfekt på en gång. Det kommer att ta tid, och det kommer att kosta pengar.

Vad handlar det om? Det handlar om nya pendeltåg, fler nya tunnelbanevagnar, bättre tillförlitlighet på alla sätt vid olika väderlek, vid eventuellt byte av utförare och i olika arbetsmarknadslägen. Det handlar om bättre information när allt fungerar och när något hakar upp sig – till alla, vare sig vi ser eller hör hundra procentigt eller inte, till stora och små, på bussar och tunnelbanor och på alla andra möjliga resslag.

Det handlar om säkerhet för resenärer och anställda. Det handlar om att se över kontanthantering, eftersom rånen ökar. Det handlar om att gå igenom system efter system för att öka kapaciteten och ta till vara alla möjliga idéer för att kvalitetssäkra och öka resandemöjligheterna. Det handlar om att behålla en hög turtäthet, eftersom det är det allra viktigaste när vi frågar resenärerna vad de prioriterar. För att kunna ha den höga turtätheten handlar det om att bygga ut ett överbelastat system och på sikt öka resandemöjligheterna.

Där är det viktigt att vi som politiker i alla partier rakryggat står för att staten måste ta ett större ansvar för infrastrukturbyggandet i regionen än staten hittills velat göra. Vi ska bygga ut eftertänksamt och strukturerat, så att vi understödjer en bra regional struktur.

Vi ska se till att trafikslagen samverkar. Vi ska för första gången vara med och göra en trafikstrategisk plan för alla trafikslag. Och vi ska – för att säga något mycket bestämt och detaljerat – ta bort den ”straffkupong” som nu gäller för resor över tre zoner. Där vill jag uppmärksamma alla på att det har blivit ett skrivfel i texten. Det ska stå ”under 2003” och inget annat.

I dag står vi här och är tilldelade olika roller, som majoritet och opposition, som företrädare för olika partier och för olika reseintressen. Men vi har också själva valt en del roller och förhållningssätt.

Själv blir jag säkert aldrig en Smultron-Agnes. Jag får väl närma mig slarvern Trassel med trunken och hoppas att han eller hon kanske kan utveckla mod, för det behövs om man ska ta ansvar i kollektivtrafiken.

Andra får välja sina roller och ta ansvar för sitt förhållningssätt. Den som eventuellt har valt att sitta i kläm där man inte får nog med rörelseutrymme kanske kan ta sig loss ur den fällan.

Jag vill i alla fall kämpa för att ingens hjärta ska brista av köld, inte ens resenärernas i vinter.

Här har ni instruktionsboken, kära fullmäktige – eller budgeten, för att använda fullmäktigespråket. Jag vill yrka bifall till majoritetens förslag till budget för trafiken.

Anförande nr 206

Hans - Erik Malmros (m): Fru ordförande! Vi kanske ska lämna sagornas värld och slarvern, för det är korrekt att det var en riktig slarver som var uppe. När Anna åker hem med den blå linjen är det viktigt med punktlighet. Därför kan vi vara stolta över att vi har förbättrat punktligheten från 96 till 99 procent. Det är kul att vi ändå har gjort något för Anna.

Jag tycker att SL är helt fantastiskt. Ingenstans i det moderna Europa åker så många människor med kollektivtrafiken till arbetet. Kanske ingenstans i hela världen har man en så väl utbyggd kollektivtrafik som just här i Stockholmsregionen. Varje dag åker 650 000 människor med SL. Det är rekord. Aldrig tidigare har så många åkt kollektivt.

Konsumentverket kan näppeligen sägas vara något moderatinstitut. De ger ut en tidning som heter Råd & Rön. I majnumret i vår säger man i Råd & Rön att kollektivtrafiken i Stockholm är den mest prisvärda i hela landet. Det är intressant, med tanke på den enorma svartmålning som den nuvarande majoriteten har ägnat sig åt i opposition.

Jag tycker att SL är som en gammal god vän. Man vill att den ska finnas där. Den ställer upp i ur och skur, dag som natt, vardag som helgdag. I nio fall av tio fungerar det. Men vi blir lika ledsna på SL när det inte fungerar som när en vän sviker, och det är det vi pratar om med vänner och kompisar: den gången det inte fungerade, den gången vi blev svikna. Men då gäller det att stå upp och prata också om de gånger det fungerar. Då gäller det att jobba vidare med att det fungerar fler gånger.

Självfallet blir jag lika ledsen, irriterad och förbannad som alla andra när det inte fungerar. SL fungerar och krånglar sällan, men det är tyvärr ändå alltför ofta som det krånglar.

SL är en förutsättning för god tillväxt och god utveckling. Det är i vår region som mer än hälften av hela landets kollektivtrafikresor görs. Hela 90 procent av all eldriven kollektivtrafik utförs i vårt län. Vad väljer då den regering som påstår sig vara miljövänlig, stödd av Miljöpartiet, att göra? Jo, den väljer att satsa 15 procent av sina pengar hit. Så mycket var det med det!

Jag vill göra en liten återblick. Vad fick vi ärva för fyra år sedan när vi tog över makten? Jo, det var en tunnelbana som i princip inte var underhållen över huvud taget. Det var småbränder och dåligt underhållna vagnar. Växlarna krånglade. Det var ständiga rälsbrott. Man hade inte bytt räls på flera år. Gröna linjen fungerade inte över huvud taget. Man hade nyss installerat ett nytt signalsystem.

Man hade också, precis innan man lämnade ifrån sig makten, skrivit ett avtal med Citypendeln. Man hade dessutom en nedåtgående trend när det gällde nöjda kunder. År 1997 var det 79 procent. År 1998 var det 69 procent. Det dök neråt när det gällde nöjda kunder.

Vad gjorde då socialdemokraterna när ni gick i opposition? Tog ni ansvar för de beslut som ni hade fattat? Tog ni ansvar i styrelsen för att ni hade köpt in ett nytt signalsystem? Tog ni ansvar för att ni hade skrivit avtal med Citypendeln? Nej, ni valde partiegoismen först. Ni valde att ta billiga poänger. Ni valde att kritisera och svartmåla.

Jag läste en liten skrift som Anna skrev i somras och som heter Byt spår. Där säger hon att det viktigaste för att få ordning på kollektivtrafiken är att man har stolta medarbetare. Hur stolt tror du att man blir som medarbetare i SL om man hela tiden får höra av er hur dåligt jobb man gör, när ni själva har varit med och skapat eländet?

Vad har vi gjort under de fyra åren? Vi har byggt ut SL-trafiken kraftigt. Vi har fördubblat turtätheten på pendeltågen. Vi har förlängt pendeltåget till Bro och Bålsta. Vi har öppnat tvärbanan. Vi har infört tiominuterstrafik på gröna linjen betydligt längre och nattrafik i tunnelbanan på helgerna, vilket ni lade ner när ni satt vid makten. Vi har startat stombussarna.

Det är massor med saker. 300 miljoner mer kostar trafiken nu. Så mycket satsningar har vi gjort.

Vi fördubblade investeringarna. Ni satsade knappt 6 miljarder. Under de här fyra åren har vi satsat 12 miljarder. I den lilla skrift som Anna gav ut och som jag hänvisade till säger hon att man vill satsa mer på investeringar. Men om man läser budgeten kan man se att investeringstakten minskar. Hur ska man få ordning på SL om man minskar investeringstakten? Det förstår jag inte riktigt.

Vi har infört en resegaranti, och äntligen börjar siffrorna peka uppåt igen. År efter år har nu andelen nöjda kunder ökat. Det är glädjande. Men det är långt ifrån acceptabelt. Det går nämligen mycket fortare att riva ner än att bygga upp ett förtroende.

Vi vill jobba vidare med att förbättra punktligheten. Vi vill jobba vidare med både tunnelbanan och pendeltågen. Vi vill öka tryggheten. Vi tycker att det är skruvt att antalet poliser sedan 1980-talet, då det fanns 150 poliser som arbetade i tunnelbanan, har minskat så att det nu är färre än 30. Vi vill att det ska finnas åtminstone 200 poliser inom SL-trafiken. Jag tycker att vi kan komma överens om att uppvakta regeringen om det.

Vi vill öka tillgängligheten, så att fler funktionshindrade och färdtjänstkunder kan få resa. SL är till för alla.

Det behövs en ny pendeltågstunnel. Som ni vet har ingenting hänt på de 130 år sedan man invigde dubbelspåret förbi Riddarholmen. Det kanske är dags att göra någonting sedan detta hände, för 130 år sedan.

Vi vill ha nya och moderna pendeltågsvagnar. De är redan beställda – 55 stycken – och kommer att börja levereras 2005, som Anna var inne på. Nya tunnelbanevagnar kommer att finnas i hela systemet, även på röda linjen.

Vi vill gå vidare när det gäller nattrafiken och införa nattrafik i pendeltågstrafiken och på vardagarna i tunnelbanan. Det ville ni inom Vänsterpartiet och Miljöpartiet, sade ni. Varför finns det inte med i er budget nu? Det är en sak före valet och en annan sak efter!

Tvärbanan vill vi förlänga till Slussen, Solna och Kista. Sedan är det fråga om den ena grenen ska gå förbi hemma hos dig, Anna, eller hos mig.

Vi vill ha ett modernt biljettsystem. Vi tycker det är märkligt att om man åker lokalt i Norrtälje eller Södertälje, då måste man betala lika mycket som om man åker hela sträckan. Vi tycker att det måste bli billigare att åka kortare sträckor och kanske något dyrare att åka längre sträckor.

Vi vill också stå fast vid det du skriver i din skrift, att man ska betala hälften i skatt via skattsedeln och hälften i biljettpris. Nu lämnas det successivt.

Vi vill också ha bättre samarbete med kommunerna. Stig Nyman berättade i går att kommunerna i länet varje år får 800 miljoner i statsbidrag för färdtjänst och trafik. Genom ett bättre samarbete med kommunerna och överföring av SL till det nya

kommunalförbund som förmodligen kommer att bildas tror jag att det blir betydligt lättare att få ordning på kollektivtrafiken.

Anna! Hur ska du få ordning på investeringarna? Du lovade mer investeringar, men i budgeten är det mindre.

Hur är det med trängselavgifterna? På morgnarna när jag åker pendeltåg är det smockfullt varje gång. Då vill man införa trängselavgift för att fler ska åka kollektivt. Trängselavgiften verkar vara något slags avgift för att det ska bli ännu trängre i tunnelbanan och på pendeltågen. Är det så det ska gå till? Du kan ju inte få plats med fler tåg!

I min värld bygger man vägar och ser till att fixa till kollektivtrafiken först. Sedan kan man, om man vill, fundera på att införa något som trängselavgifter. Man ska inte först se till att vi trängs ihop ännu mer.

Vänsterpartiet vill jag fråga: Hur är det med nattrafiken?

Till Miljöpartiet: Jag har pratat med några av er i valrörelsen. Ni lovade nolltaxa. Gustav Fridolin sade att det var oerhört viktigt. Tycker ni fortfarande att det är helt okej att plankta in eftersom ni inte föreslår nolltaxa?

Bifall till det moderata förslaget!

Anförande nr 207

Landstingsrådet Wallhager (fp): Ordförande, ledamöter! Stockholm är landets snabbast växande region både befolkningsmässigt och ekonomiskt. Det är landets tillväxtmotor. Men en avgörande faktor är att Stockholm kan få den infrastruktur som vi behöver och att det rustas upp och byggs ut. Pendeltågskapaciteten måste öka för att möta stockholmarnas behov. Därför är det viktigt att den tunnel som planeras mellan norr och söder faktiskt kommer till stånd. Tunneln löser problemet med getingmidjan. Genom nya bytespunkter och högre turtäthet kan pendeltågsresenärerna få ökad standard. Med tunneln kan vi också få en ny station vid Odenplan.

Jag tycker att du och jag, Anna, ska uppvakta regeringen för att skynda på planeringen och finansieringen av pendeltåget och få ett datum för byggstart. Ställer du upp på det, Anna?

Vi behöver en förbättring av Centralen och ett bättre utnyttjande av befintliga spår. Vi behöver fler dubbelspår mellan till exempel Tomtebodavägen och Kallhäll, mellan Västerhaninge och Nynäshamn, ner mot Södertälje och Södertäljes hamn. Trafikanterna i Stockholms län har varit ganska tålmodiga. Det har varit ganska långa och digra problem med tillförlitligheten, tillgängligheten och tryggheten.

Vi är helt eniga, Anna, om att vi måste skriva en gemensam instruktionsbok för hur vi ska kunna föra tillbaka tryggheten, tillgängligheten och tillförlitligheten i kollektivtrafiken. Vi kan inte vänta längre.

År 1998 påbörjades en kraftig satsning för att komma i kapp med det eftersatta underhållet, och man tillförde ca 2,5 miljarder per år. Det är klart att det har gett resultat – det är bättre i dag. Men det kommer att ta väldigt många år innan SL har åtgärdat alla de brister som finns inom kollektivtrafiken.

Jag vill ändå passa på att ge en eloge till Ulf Uebel och Elwe Nilsson, som satte i gång förbättringarna – den här upprustningen och utbyggnaden av kollektivtrafiken som stockholmarna måste få och som de är värda.

Jag bor själv längs gröna linjen. Det var inget drömläge för tre eller fyra år sedan. Men i dag fungerar det till 99,9 procent.

Ska fler än vi som sitter här åka kollektivt, göra det ofta och göra det med glädje måste vi återställa förtroendet för SL. Kollektivtrafiken måste bli stabil och pålitlig. Den måste vara något som man kan lita på som en gammal vän, som Hans-Erik Malmros sade. Den måste bli ett alternativ till biltrafiken.

Vad är det som är mer irriterande – när man ska passa en tid för ett möte eller hämta på dagis eller fritis och trafiken inte fungerar – än att man inte får information? Jag har, säkert precis som alla ni andra, stått i tunnelbanan och väntat. Man läser: Akalla 1 min. Det går en minut, men det står fortfarande: Akalla 1 min. Så går det ytterligare en minut, och det står: Akalla 1 min. Då undrar man: Är det min klocka eller SL:s klocka som har hakat upp sig.

Vi måste få störningsinformation i realtid. Annars kan man inte välja rätt resväg. Det är viktigt att få veta om tunnelbanan är försenad. Då kan man välja något annat. Det finns teknik genom IT. Utnyttja den på ett bättre sätt! På bussarna finns den tekniken. Den måste ut också till tunnelbanan.

Det finns SMS och waptjänster. Vad vore bättre än att kl. 17, när man går hem, få ett mejl där det står att man kan välja den ena eller den andra bussen därför att de andra är inställda eller det har hänt någonting?

Störningsinformationen måste också anpassas till de små trafikanterna. Mina barn åker både buss och tunnelbana varje dag till skolan. För dem vore ett SMS på morgonen ett drömläge, för att få veta om trafiken på gröna linjen är inställd eller om den går. Vid de tillfällen som det har krånglat och de måste byta till ersättningsbuss längs linjen har det inte alltid varit så lätt att hitta bussen. De äldre trafikanterna ger järnet för att hinna först till bussen, kan jag säga, och mina barn blir nästintill omkullsprungna.

Där har du, Anna, också ett uppdrag, tillsammans med alla andra i SL:s styrelse. Det gäller att se till att det är ordentligt skyltat, att det finns Connexvärdar som kan hjälpa även de små trafikanterna.

En av de viktigaste utmaningar som vi har är att skapa trygghet för både trafikanter och personal. Med Folkpartiets förslag blir det minst 500 poliser fler i Stockholms län. Det

innebär att vi civilianställer personal så att de som är poliser faktiskt kan komma ut på gatorna och jobba.

Vi måste också ha en kollektivtrafik som fungerar för de funktionshindrade. Därför vill vi i Folkpartiet öka takten på handikappanpassningen. Vi föreslår en höjning av landstingsbidraget med 10 miljoner i år, 20 miljoner år 2004 och 30 miljoner år 2005. Trots det vill vi inte höja priset på månadskortet. Vi har dock en beredskap och en diskussion inom Folkpartiet, eftersom vi tycker att det är viktigt med fortsatt upprustning och utbyggnad. Därför kan vi tänka oss en höjning av priset på månadskortet, om det är absolut nödvändigt.

Vi tycker att pendeltågen måste prioriteras vid köbildning på spåren. Det efterlevs mycket dåligt i dag. Därför behövs bättre samordning mellan Banverket, SL och Citypendeln. Regeringens nedskärningar får inte försena pendeltågen här i Stockholm. Rutinerna i samband med upphandlingar måste förbättras så att bekymret med Citypendeln inte återupprepas. Vi måste ha en reservplan – en reservinstruktionsbok om du så vill, Anna – med en grundlig riskanalys för det som ska göras och klara avstämningspunkter under processens gång.

Sist men inte minst: Trafikpersonalen är vår största tillgång. De måste få utbildning, goda förutsättningar och en bra arbetsmiljö. Det ska inkludera trygghet och rimliga arbetstider. Detta måste bevakas i samband med upphandlingar. Vi måste också utbilda fler tågförare och fler som kör buss. Jag tror att bristen på trygghet i dag är det i särklass största bekymret när vi ska rekrytera ny personal. Det måste vi ta på allvar.

Jag ser fram emot ett intensivt, roligt arbete i SL:s styrelse med många utmaningar. Just nu är vi sams, men vi kanske inte alltid kommer att vara det.

Jag yrkar bifall till Folkpartiets budget, uppdrag och yrkanden i övrigt.

Anförande nr 208

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag vill börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget för trafikverksamheten, som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet står bakom. Jag vill också instämma i Anna Berger Kettners predikan tidigare. Vi ställer upp helt och fullt på innehållet i den.

Jag vill också ta upp en fråga som Hans-Erik Malmros ville utmana oss om. Det var frågan om nattrafiken. Det är ingen hemlighet att vi har velat utöka nattrafiken i tunnelbanan. Vi har också velat se över om man inte kunde införa nattrafik i pendeltågssystemet.

Att vi inte har med det i budgeten beror på att vi inom majoriteten har gjort en utredning om möjligheterna att för närvarande utöka nattrafiken. Reparationsläget inom systemen är inte sådant att man kan utöka nattrafiken för närvarande, för då riskerar man pålitligheten och säkerheten, framför allt i tunnelbanesystemet. Detta får vara något som vi kan återkomma till framöver, när underhålls- och reparationsläget är ett annat. Ett

tunnelbanesystem ska naturligtvis, precis som i en del andra städer, kunna gå dygnet runt. Men då måste man också ha de tekniska förutsättningarna för det, och de föreligger inte nu.

Till Maria Wallhager vill jag säga: Det mesta av det du framförde tycker jag stämmer väl överens också med det som ingår i majoritetens instruktionsbok. Det ser inte ut att behöva bli några större problem. Det enda som egentligen avviker är att du säger att ni redan nu vill lägga 10 miljoner ytterligare på handikappanpassning. Vi har sagt att vi ska göra en ordentlig genomgång. Vi vet inte vad det kommer att kosta. Om det behöver kosta mer än det vi har i vår budget får vi återkomma till detta efter vår genomgång.

Annars tror jag att vi allihop är överens om att det stora och svåra uppdraget när det gäller kollektivtrafiken i länet – till lands och till sjöss samt inklusive färdtjänsten – är att återupprätta förtroendet från trafikanterna, att återupprätta pålitligheten. Där måste vi vara ödmjuka, för det är ett oerhört svårt uppdrag. Det är väldigt lätt att riva ner ett förtroende, men det tar lång tid att bygga upp det igen, som flera har sagt.

Det svåra är att nedrivningen av pålitligheten kan knytas starkt till omstruktureringen inom SL-trafiken. Man har hackat upp allt i sina smådelar och dessutom lagt ut det via konkurrensupphandling eller sålt ut varje enskild del. Det innebär att varje aktör i det stora, sammansatta systemet lite för mycket ser bara till sin del och försöker vinstmaximera inom sin del. I skarven mellan ansvarsområdena är det svårt att få det att fungera, när man har hackat upp verksamheten på det sättet.

Det som har genomförts genom det så kallade SL 90 och det som har kommit efter SL 90 – att det som inte gick att konkurrensutsätta och få ut till andra aktörer såldes ut – var nog mycket effektivt för att pressa ner kostnaderna inledningsvis. Svårigheten i dag ligger i att lägga ut ansvaret på väldigt många och sedan få det hela att fungera som en helhet. Vi står med en verklighet som ser ut så att vi har ansvaret uppdelat på väldigt många händer.

Beträffande vårt ansvar i SL: Det går inte att gå tillbaka till det gamla, samlade SL. Däremot går det kanske att öka mångfalden något så småningom, och det går att försöka få de olika delarna att spela ihop tydligare och bättre, så att det blir mindre gnissel mellan dem.

Hur det ska gå till kan jag inte svara på i dag. Men det vi har tagit med i budgeten är att vi ska göra en mycket noggrann utvärdering av konsekvenserna av denna utläggning på entreprenader och utförsäljning, för att se var det har gått snett, vilka konsekvenser det har blivit för resenärerna, personalen och trafiksystemet. Efter det ska vi återkomma och säga: Vi måste göra de och de justeringarna i systemen, för att ta nya, små steg mot ökad pålitlighet, vilket är en nödvändighet om Stockholmsregionen ska fås att fungera utan ytterligare svårigheter, trängsel och gnissel i trafiksystemet.

Kollektivtrafiken är inte något litet alternativ till bilen. Kollektivtrafiken är huvudblodomloppet. Kollektivtrafiken bär ungefär 75 procent av den dimensionerande trafiken i hela systemet, och bilen är ett litet komplement till kollektivtrafiken.

Det är kollektivtrafiken som måste förbättras. Kan vi förbättra och öka kapaciteten i kollektivtrafiken bara lite grann, bara med några få procent, och få över bilisterna till kollektivtrafiken, då skulle det innebära en stor minskning av den förhållandevis lilla biltrafik som nu korkar igen våra infarter.

I vårt program har vi lagt in detta med en utvärdering. Vi ska gå igenom hela systemet bit för bit. Vi ska se till att det finns en möjlighet att ta över, om nya entreprenörer misslyckas. Vi ska förbättra informationen till resenärerna och förbättra resegarantin, så att den fungerar för hela resan, även vid kombinerade resor inom systemet.

När det gäller taxan är vi överens om att om vi nu ska se till att öka kollektivtrafikens andel måste vi också hålla nere taxenivån. Vi är överens om att åtminstone de närmaste åren inte höja taxan. Vi ska försöka att inte höja den på längre sikt heller, eftersom vi är överens om att det är fördelningsmässigt viktigare med låg taxa än höjd skatt för att öka resurserna till kollektivtrafiken.

Vi ska se över zonsystemet och börja med att ta bort den extra kupongen, vilket Anna Berger Kettner nämnde. Tyvärr har vi inte, anser vi nu, råd med den studentrabatt som vi i Vänsterpartiet haft med i vårt valprogram – ett förslag som Kristdemokraterna nu övertar från oss. Men även studentrabatten kan diskuteras på längre sikt. Nu har vi inte råd med den. Jag tror egentligen att inte heller Kristdemokraterna har råd med den. De har ju inte en budget för landstinget som går ihop. Men man skulle gemensamt kunna försöka förmå studentorganisationerna att förhandla med SL. SL-kortet skulle kunna vara en del av studentrabattsystemet oberoende av om vi inför studentrabatt eller inte.

På längre sikt behövs det naturligtvis också utbyggnader av kollektivtrafiken. När trängselavgifter införs – jag säger ”när”, eftersom jag tror att det kommer att bli så – måste vi se till att ha en kraftigt utökad kapacitet inom kollektivtrafiksystemet. Vi måste gå igenom systemet bit för bit för att se hur detta ska kunna åstadkommas. Vi vet att det finns svårigheter när det gäller spårkapaciteten genom Stockholm och så vidare. Men trots allt är vi ganska överens om att vi måste lösa dessa frågor.

Slutligen vill jag säga: Det finns en utbyggnad av kollektivtrafiksystemet som jag tror att man måste lyfta fram och försöka tidigarelägga i de planer som finns. Det är en förlängning av tunnelbanans blå linje mot östra Södermalm, Nacka och kanske så småningom Värmdö. Det skulle bli en oerhört viktig diagonal genom Stockholmsregionen, mellan den del av regionen där bosättningen växer starkast och den del där arbetstillfällena växer starkast. En förlängning av den blå linjen tror jag alltså är något som vi måste hjälpas åt att flytta fram i våra tankar och planer.

Anförande nr 209

J a n S t e f a n s s o n (kd): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Jag kom in i fullmäktige för fyra år sedan. Jag refererade då det avgående landstingsrådet Peter Larsson. Jag vill gärna göra det i dag igen. Han sade nämligen – och det stod i socialdemokraternas text – att man ville återupprätta förtroendet hos resenärerna. Man

pekade på ett stort problem, och det gällde gröna linjen, som andra också har nämnt i dag. Ingen av oss i salen trodde väl då att det kunde bli sämre, men det kunde det.

Under den här fyraårsperioden menar jag att vi har återupprättat förtroendet till mycket stor del. Det tar tid, som någon sade, men vi är på rätt väg. Jag hörde i morse på radion att man berättade om förseningarna i pendeltågstrafiken. Det handlade om ca 2 minuter. Annat var det för några år sedan.

En väl utbyggd infrastruktur för kollektivtrafiken är grundläggande för regionens utveckling. SL är inne i en tung investeringsperiod. Det handlar om upprustningar och reinvesteringar men också om en del nya projekt, exempelvis nya tunnelbanevagnar för röda linjen, nya pendeltågsvagnar och en förnygrad bussflotta för bättre miljö och säkerhet. Det är viktigt att söka efter alternativ till fossila drivmedel för bussarna, som biogas.

Detta är nödvändiga investeringar för att SL ska kunna nå sin målsättning att vinna fler resenärer. Av bland annat hälso-, miljö- och trafiksäkerhetsskäl är det viktigt att den andel som reser kollektivt ökar. Samordningen mellan biltrafik och kollektivtrafik måste också bli bättre, bland annat genom att fler infartsparkeringar etableras vid pendeltågens och tunnelbanans stationer respektive långlinjebussarnas hållplatser. Kommunerna ska upplåta mark som SL kan iordningställa. Tyvärr är detta i dag en vag praxis. Den borde formaliseras i en ömsesidig överenskommelse.

Ungefär hälften av investeringarna inom SL går till tunnelbanan. Det speglar på ett tydligt sätt tunnelbanans betydelse som den enskilt största pusselbiten inom kollektivtrafiken, med flest antal resenärer per dygn. Kvaliteten och pålitligheten ska förbättras genom ett kraftfullt program bestående av nya vagnar, hög närvaro av tågvårdar samt upprustade spår och växlar.

Den nya tvärbanan är ett bra exempel på att spårvagnen hör hemma i framtidens kollektivtrafik. Den har fått ett mycket positivt mottagande av resenärerna. I den norra änden bör linjen förlängas etappvis via Ulvsunda, grena av sig till Sundbyberg, Solna och universitetet, där den skulle kunna få kontakt med Roslagsbanan, och vidare till Ropsten, där den skulle kunna få förbindelse med Lidingöbanan, respektive en gren norrut mot Kista och det kommande Stockholm nord i Sollentuna.

Också Nynäsbanan behöver upprustas med dubbelspår och perronger för åtta vagnars pendeltåg dels för att klara den kollektiva pendeltågstrafiken till och från Stockholm, dels för att kunna lyckas i frakthänseende till och från Norvikshamn.

Den enskilt största kapacitetsbristen inom kollektivtrafiken är passagen förbi Riddarholmen. De två existerande spåren räcker inte till för framtida trafikeringsbehov. För oss i Stockholm är det speciellt allvarligt att pendeltågstrafiken inte kan fortsätta att utvecklas. Också regionaltågstrafiken hämmas. Därtill kommer de behov som finns på nationell nivå vad gäller både person- och godstransporter. Frågan om den så kallade getingmidjan har dragits i långbänk och skjutits på framtiden på ett oförsvarligt sätt. Därför hälsar vi med glädje de långt framskridna planerna på en pendeltågstunnel.

En av de största förändringarna inom landstinget de senaste åren är SL:s förnyelse. Från att ha haft en anslagsstyrd verksamhet lever man nu under konkurrens. Politikerna i landstinget sätter ramarna och bestämmer kvantitet och kvalitet. All trafik upphandlas sedan i konkurrens. Kristdemokraterna ser positivt på denna utveckling. Den renodlade beställarroll som SL har i dag gör det nödvändigt att utreda om aktiebolagsformen är den bästa formen för verksamheten. Det finns uppenbara konflikter mellan aktiebolagslagen och de offentlighetsprinciper som allmänhetens företrädare i styrelsen har att följa. En renodlad förvaltning underställd landstinget kan därför vara den bästa modellen.

Också frågan om att samla all kollektivtrafik under en förvaltning bör utredas, och det gäller färdtjänsten, Waxholmsbolaget och SL. Kollektivtrafikens företrädare har i dag formella kontakter med samtliga kommuner i Stockholms län via de tre regionstyrelserna. Vi ser det angeläget att denna kontaktyta vidareutvecklas, så att kommunernas önskemål tas till vara på ett tidigt stadium.

Politikernas roll är att leda verksamheten strategiskt och att noga kontrollera att SL ställer höga och producentneutrala krav inför upphandlingar. Kristdemokraterna vill verka för att i anbudsupphandlingarna ska finnas klart definierade miljömässiga och kvalitetsmässiga krav. Det ska inte bara vara priset som avgör vem som vinner en upphandling. Det är väsentligt att man uppmärksammar personalens arbetsmiljö. Säkerheten för personal eller resenärer får aldrig riskeras. Erfarenheterna från Citypendelns övertagande av pendeltågstrafiken visar med all önskvärd tydlighet att noggranna förberedelser och effektiv uppföljning av en upphandling i alla dess steg är av oerhört central betydelse, liksom påföljder vid avsteg från avtalet.

Stockholms län har i dag ett enhetligt länskort, som kostar 500 kronor för en vuxen, och det är prisvärt. I takt med att modern teknik öppnar nya möjligheter och att det länsövergripande resandet kommer att öka alltmer bör taxorna utvecklas så, att de stimulerar till ett ökat resande samtidigt som SL:s behov av intäkter säkerställs. Taxesystemet måste utformas så att det understödjer vår strävan att ha ett runt län med en gemensam arbetsmarknad. I botten ska den enhetliga taxan ligga kvar.

Rabatt ska även fortsättningsvis utgå till ungdomar och pensionärer, men även högskolestuderande ska få rabatt, på samma villkor som ungdomar och pensionärer. Det som vi hörde nyss från Vänstern var ytterligare ett sviket vallöfte.

Ahmed som bor i Kungsängen och studerar vid KTH har en väsentlig utgift varje månad som avser resorna. Han söker givetvis studentbostad i Stockholms innerstad liksom många andra studenter. Ska Stockholm vara en attraktiv studieplats måste vi hjälpa till att komma till rätta med de praktiska svårigheter som finns här. Att rabattera resekostnaderna innebär att vi också kan klara studenternas bostadsbrist genom att erbjuda bostäder i hela länet på ett annat sätt än i dag.

I dagsläget finns det ingen anledning att ändra i det system som SL har med kuponger och förköpshäften. Det är uppbyggt på ett genomtänkt och balanserat sätt. SL är också

ganska bra på kundomtanke. Dock finns det en balans mellan avgiftskontroller, säkerhet och försvårande av resa. Jag menar att det stora flertalet får lida för vad några få utnyttjar. Att se de långa köerna av arbetsresande ringla sig fram vid hållplatserna där de blå stombussarna angör och i sakta mak passera den enda öppna dörren längst fram känns minst sagt kundvänligt. Därför vill vi göra ett försök med att låta resenärer stiga på genom alla dörrar på stombussarna i rusningstrafik, något som kan ge värdefulla erfarenheter. Försöket bör kombineras med en aktiv insats av ambulerande kontrollanter.

Det finns däremot ingen anledning att överge systemet med slutna spärrar inom spårtrafikens område. Där ska SL fortsätta efter den linje som man redan slagit in på. För att säkerställa intäkterna krävs det spärrar. Det är även en trygghets- och säkerhetsfråga för både personal och resenärer att man upprätthåller en tydlig spärrlinje, så att det endast är betalande resenärer som rör sig i trafiksystemet.

Kollektivtrafiken måste också bli mer tillgänglig för alla de resenärer som av ett eller annat skäl har någon form av funktionshinder. Låggolvsfordon och lättillgängliga hållplatser är exempel på viktiga åtgärder. Arbetet med att sänka trösklarna inom kollektivtrafiken måste intensifieras. Svårigheterna för rullstolsburna att komma in på de nya tunnelbanetågen måste snarast rättas till och får inte upprepas när SL fortsätter att förnya sin fordonsflotta. Dialogen mellan trafikhuvudmännen och handikapporganisationerna spelar en mycket viktig roll, och de erfarenheter som kommer fram måste förvaltas på ett bättre sätt. Jag kan väl kort nämna att Ulf Uebel och jag gjorde en erfarenhet för några månader sedan när vi åkte rullstol på försök mellan Slussen och Gamla stan. Det var tur att ni inte var med!

Samarbetet mellan SL, färdtjänsten och kommunerna är på vissa punkter bra. Försökstrafiken med den så kallade flexen i Vällingby är ett gott exempel på detta. De av SL inrättade servicelinjerna möter ett viktigt behov men fördelas i dag på ett sådant sätt att flertalet kommuner, framför allt de mindre, inte kommer i åtnjutande av dessa linjer. Ett rättvisare system bör eftersträvas. Större kraft måste läggas på att förebygga och undanröja de hinder som finns inom kollektivtrafiken, så att fler invånare kan få ta del av den livskvalitet som ett fritt resande innebär.

Med detta, fru ordförande, yrkar jag bifall till Kristdemokraternas förslag.

Anförande nr 210

Gertrud Brorsson (mp): Ordförande, ledamöter! Det är ingen hemlighet att Miljöpartiet gärna vill se en nattrafik i tunnelbanan och med pendeltågen. Det är inte heller en hemlighet att vi har en vision om en nolntaxa. Tyvärr är underhållet i tunnelbanan, som Jan Strömdahl här har berättat, inte så väldigt bra, och det är i dag inte möjligt att genomföra en nattrafik i tunnelbanan. Vi kommer dock naturligtvis att följa frågan och ser väldigt gärna att en sådan trafik blir möjlig.

Vi har tagit över en kollektivtrafik som är kraftigt eftersatt. Den har varit eftersatt i många år. Detta har samband med frågan om nolntaxan. Vi tar över inte bara en eftersatt

kollektivtrafik utan även en eftersatt ekonomi. Det gäller en vision, och om ekonomin hade medgivit det skulle ett förverkligande av den varit närmare förestående. Däremot kommer vi inte att höja taxan, vilket Moderaterna föreslår. Vi tar också bort straffkupongen. Vi kommer vidare att utreda hela systemet av betalningar. Det är i alla fall *ett* steg på väg åt håll.

Båda de här åtgärderna kräver en ökad tillgänglighet, och vi kommer att se över hur vi kan öka tillgängligheten både i tid och i rum. Precis som nämnades från Kristdemokraterna här kommer vi också att införa öppna spärrar på stombussarna, men vi kommer också att pröva detta i tunnelbanan. Detta ska sedan utvärderas.

Ett annat alternativ är att komplettera kollektivtrafik på land med ökad kollektivtrafik på vattnet, vilket ger ökad kapacitet och en större möjlighet att resa. Vi måste kunna ta emot alla dem som vill åka, om kollektivtrafiken ska vara det attraktiva resealternativ som vi faktiskt vill att det ska vara.

Förhoppningsvis kommer det också i den här församlingen att finnas fler som säger att kollektivtrafiken är viktig och faktiskt också menar det. Så har det faktiskt inte varit. Vi har en lång väg att gå för att återställa det förtroendet. Det gäller också för satsningarna på funktionshindrade. Deras möjligheter att resa med kollektivtrafiken måste prioriteras. Handikappanpassningen av fordon, stationer och så vidare måste ha en hög prioritet.

Samtidigt vill vi också öka friheten för dem som åker med färdtjänsten. Det blir också ökade möjligheter till detta om vi satsar mer på kollektivtrafiken. Därför har vi tagit itu med att återinföra den generella rätten till ledsagare. Det ger inte bara en ökad frihet i färdtjänsten. Det ger också en ökad frihet att kunna välja mellan kollektivtrafik och färdtjänst. Vi anser det också vara viktigt att ha en tät dialog med färdtjänstresenärerna. Intresseorganisationerna är väldigt viktiga när det gäller att få fram synpunkter så att handikappanpassningen blir rätt från början. Det är många viktiga frågor att titta på när det gäller information och tillgänglighet både till och i kollektivtrafiken.

I övrigt vill jag instämma i det som Anna och Janne här tidigare har talat om. Det är viktigt att se över hur kollektivtrafiken kan samordnas bättre i hela länet, så att vi får en smidigare kollektivtrafik.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 211

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (fp): Anna Berger Kettner! Din budget är som en saga eller ett barnprogram. Det är åtminstone så du beskriver budgeten. Jag tycker att det låter härligt, för också jag tycker om sagor, men jag tror att du måste komma ut i verkligheten. Låt oss tillsammans skapa de marginaler som behövs för att återställa tilltron till kollektivtrafiken.

Varje år är det höst, och varje år är det vinter, även här i Stockholm. Men ibland får man en känsla av att detta inte är ett känt faktum för SL. Jag har full förståelse för att

extrema händelser inte går att förutse, men det är faktiskt så att löven faller varje höst och att snön kommer varje vinter. Ska vi kunna skapa större marginaler i kollektivtrafiken måste vi se till att det inte blir vecklånga störningar i tidtabellen till exempel när löven faller.

Vi behöver bygga fler depåer, så att tågen kan stå inomhus. Det blir då mindre klotter, bättre drift och en bättre miljö för trafikanterna och för personalen. Underhållet och kontrollerna av tågen måste förbättras liksom spår- och signalsystem. Det får inte vara så att trafiken faktiskt inte klarar Stockholms normala årstidsväxlingar.

Jag pratade häromdagen med min tonårsdotter om vad hon önskade av kollektivtrafiken. Hon sade: Ja, mamma, jag var i Paris och i London förra året, och där kan man åka kollektivtrafik på natten. – Nu visste jag inte att det var det hon gjorde i London och Paris, men det var en annan sak. Hon ville alltså ha en utökad nattrafik här i Stockholm. Hon har kanske inte samma insikt som jag har om att städning och reparationer måste genomföras, men jag tycker ändå att vi ska bifalla Moderaternas utredningsförslag om en förlängd nattrafik. Jag hör också att både Vänstern och Miljöpartiet går åt det hållet.

Strömdahl! Du säger att också du vill ha handikappanpassning, men biträd då mitt uppdrag, så att vi kommer till skott med handikappanpassningen och så att det blir någonting för de handikappade att åka med!

Du säger också att vi är eniga. Det är möjligt att vi är det, men jag hittar inte de punkter som vi är eniga om. Det beror kanske på att jag är lite mer otålig än vad du är. Jag vill ha fler poliser till Stockholms kollektivtrafik för att öka tryggheten, men det säger du ingenting om. Jag hör dig inte heller säga att du vill påskynda pendeltågstunneln. Du kan följa med Anna och mig till regeringen, om vi kan boka en tid, och prata om pendeltågstunneln. Jag tycker inte att vi ska utreda handikappanpassningen utan att vi ska komma till skott med den. Men vi är kanske bara eniga om målet och inte om vägen dit. Alla vägar bär mot Rom, brukar man säga, och alla vägar här i Stockholm bär mot city, även kollektivtrafikens vägar.

Ska vi blir trovärdiga i den diskussion som vi ändå ska ha här i dag, måste kollektivtrafiken bli ett alternativ för att bygga ut bland annat tvärförbindelser. Jag vill peka på ett exempel från min tidigare vardag på hur absurt det ibland kan bli. Det gäller den tid det tar för mig att åka, springa eller cykla mellan Hässelby strand och mitt tidigare arbete i Solna. Det tar 20 minuter med bilen, 40 minuter med tunnelbanan, 1 timme och 20 minuter med bussen, en timme och en kvart att springa trots att jag inte är jättesnabb och 45 minuter att cykla. Vad tror ni att jag valde? Ja, inte bussen, utan jag sprang när vädret så tillät och tog annars bilen.

Det här är ett exempel på att det måste funka bättre med tvärförbindelserna i Stockholm. Ska vi ha en ordentlig kollektivtrafik som är värd namnet och som också blir ett alternativ den dag det eventuellt blir trängselavgifter, måste tvärförbindelserna funka. Det måste finnas fler direktbussar. Jag vägrar att åka med den sightseeingbuss som går mellan Hässelby strand och Solna, för jag springer fortare vid sidan om.

Det har sagts att vi 2004 eventuellt ska ha trängselavgifter här i Stockholm. Om det är så att Annika Billström och Anna Berger Kettner tänker införa trängselavgifter här i Stockholm, hur är det då tänkt, Anna, att kollektivtrafiken ska kunna klara den ökade belastningen till 2004?

Vi är eniga om många punkter i den instruktionsbok som du i dag har lagt fram. Jag är lite mer otålig. Jag vill snabba upp takten. Om du ska införa trängselavgifter tillsammans med din kollega i Stadshuset, vad tänker du konkret göra både ekonomiskt och i handling för att stockholmarna ska kunna ha ett alternativ, så att det inte blir de som inte har råd att åka bil i ditt Stockholm som får tränga sig in i kollektivtrafiken och hoppas på att det finns plats där? Eller ska de springa bredvid mig i bussen?

Anförande nr 212

Hans-Erik Malmros (m): Fru ordförande! För att börja med nattrafiken, Strömdahl, vill jag säga att du redan före valet kände till det här. Det är väl ingen nyhet att tunnelbanan behöver underhållas. Jag förstår inte varför det hindrar en utbyggnad av nattrafiken på pendeltågen. Där har man tillräcklig spårkapacitet, speciellt på nätterna. Möjligen konkurrerar man med godstågen. Jag förstår därför inte varför ni inte vill göra en ordentlig utredning tillsammans med oss.

När det sedan gäller de investeringar som behöver göras och som bland andra Gertrud var inne på är det intressant att jämföra hur det såg ut när vi tog över makten och när vi sedan styrde. Det blev en fördubbling. En blick på de kommande åren för att se om ni kommer att öka investeringarna och satsa ordentligt på dem visar att investeringarna kommer att minska. Det är ert förslag trots att ni har lovat ökade investeringar. Det är mycket märkligt.

Så till Anna. Berätta lite mer om investeringarna och om tryggheten, som är av oerhörd vikt både för personalen och för oss resenärer! Vad ska vi göra? En av poliserna här i sällskapet har rättat mig: Det är inte 30 utan 23 poliser som i dag jobbar inom SL-trafiken. Vi behöver 200. Kan vi inte ta varandra i hand och gå upp till Rosenbad och prata med vår käre justitieminister och säga att vi har dessa behov här i regionen?

Vad sedan gäller trängselavgifter vill jag fråga: Är avsikten att ta ut en avgift för att se till att vi som åker pendeltåg och tunnelbana ska få det ännu trängre?

Jag kan vidare berätta för vår kära vän från Folkpartiet att jag väljer tunnelbanan. Jag springer sällan till jobbet.

Gertrud var inne på den dåliga ekonomin. Varför tar ni då bort taxan? Det enda du gör är att sänka en kupongtaxa. Har ni dålig ekonomi är det väl rimligt att höja något i SL-trafiken.

När det sedan gäller underhållet i tunnelbanan bytte man 0 meter räls ett antal år medan ni hade makten. Vi har hittills bytt 100 kilometer räls i tunnelbanesystemet, så arbetet har fortskridit.

Jag åter kommer till färdtjänsten, men jag tror inte att ni riktigt har läst på er egen budget. Det står där att ni ska verka för att återinföra den generella rätten till ledsagare. Du sade att ni återinför den. Det går inte eftersom det är våra vänner i riksdagen som har att bestämma detta. Ni kan gärna peka finger åt oss som följer lagstiftningen, men jag skrev brev till vår käre vän Björn Rosengren, som valde att gå i pension.

Anförande nr 213

Landstingsrådet **B e r g e r K e t t n e r** (s): Ibland får man ångra sina grepp. Jag tog till julkalendern eftersom många medborgare i den här regionen undrar hur det kommer sig att ni alltid pratar så tekniskt om trafiken. Det kommer så långt bort från vardagen. Om man ändå ska våga sig på sagans värld kan man konstatera, Hans-Erik, att om jag är en slarver – och jag tar på mig att jag personligen har sådana drag – kan man undra vem du är när du nu dyker upp lite nyfiket. Du är kanske Smultronagnes eller möjligtvis Don Calzone. I så fall finns det nämligen utrymme för omvändelse.

Jag finner dock en risk med hur du debatterar att det är du som står närmast slarverrollen, vilket jag tycker är lite oroande eftersom det är han som ligger närmast till för att så småningom bli hjälte. När du citerade ur den text som du använde fick du det att låta som att vi och jag inte tycker att SL är fantastiskt bra. Det står i ungefär varannan mening där. Däremot är vi väldigt tydliga med att SL inte har fått de förutsättningar som SL behöver. Jag tror att vi bör ta gemensamt ansvar för det över alla block. Jag tänker nämligen inte köra med den dubbla bokföring som du och i viss mån också Maria tillämpar. Det går då till så här:

Allt som vi har gjort i enighet och som har blivit bra är de borgerliga partiernas förtjänst. Allt som vi har gjort i enighet men som har blivit fel är sossepolitik. Allt det som Hans-Erik räknar upp inklusive investeringstakten, Hans-Erik, är gemensamma beslut, varken röda eller blå, får man väl erkänna. Däremot har vi i vår budget ett extra investeringsutrymme på mer än 10 miljoner, Maria. Vi har anvisat 350 miljoner under den här mandatperioden för förbättringar i pålitlighet och i och med det även för förbättrad tillgänglighet. Men man ska vara oerhört noggrann när man sätter sprätt på medborgarnas skatte- och taxemedel. Man ska veta exakt vad de ska gå till innan man lägger ut dem.

Jag har av folkpartister i den här salen beskyllts för att vara alltför kameral, alltså lite för noggrann. Det tycker jag kan vara intressant som omväxlande ledarstil i vårt landsting, måste jag säga. Vi tycker att vi ska pröva det ett tag. Det förra fungerade ju inte så bra.

Jag tycker absolut att vi är överens om att kollektivtrafiken ska fungera i alla väder, vilket Maria tar upp i budgetsammanhanget. Vad man dock kan fråga sig är vad ni i Folkpartiet gjorde när ni hade ansvar för den frågan. Av alla de intressanta och bra förslag som Maria räknade upp finns de flesta också i vår budget. Vi säger oss att det är fint att ni nu har kommit på att de är viktiga. Varför genomförde ni dem inte under den förra mandatperioden, när ni faktiskt kunde bestämma det här?

Jag tror vidare att det vore lite farligt om Maria och jag skulle tävla i otålighet. Vi känner varandra nämligen rätt väl. Jag tror att det gäller för oss båda att passa oss för att träda över gränsen mellan att vara otålig och att vara slarvig. Man måste ta ut riktningen ordentligt innan man sätter sprätt på stälarna – det tycker i alla fall jag.

Till sist några ord till Moderaterna. Är det några som rör sig i sagans värld när det gäller trafiken, är det väl ändå ni, och det är det som är så sorgligt. Ni räknar in en alldeles för stor intäkt av er taxehöjning. Det är SL, landstingskontoret och alla andra överens om. Ni låtsas som om de investeringar som vi är överens om skiljer sig åt eftersom ni väljer att redovisa investeringar inklusive statsbidrag i stället för det korrekta utan, som tillämpas av alla andra.

Vi är helt överens om investeringstakten, och SL är införstått med behoven, men ni låtsas som om det där finns en skillnad. Jag tror inte heller att det finns – det tror jag att man måste vara ärlig att säga – någon som helst möjlighet för SL i praktiken att kommunicera och därmed genomföra en taxehöjning om 20 dagar. Det skulle innebära en enorm förlust av SL:s resterande förtroendekapital. Dessutom är det nästan praktiskt omöjligt.

Avslutningsvis: Det regionförbund som ni ensamma vill föra över hela trafiken till finns inte i dag. Även om vi skulle sätta i gång med det omedelbart kommer det inte att kunna ta över trafiken när ni föreslår det. Dessutom är det inga andra som tycker som ni. Nej, att ni vill flytta trafiken dit är bara ett utslag av den strategi som ni har haft under hela den förra mandatperioden att fly från ansvaret. Ni vill föra över trafiken till ett indirekt valt parlament, där ingen kan komma åt att skälla på de ansvariga. Det är en moderat flykt från väljarnas vrede.

Ni förlorade bland annat på grund av att folk är arga på det här. Nu vill ni försöka komma undan från den ilskan. Nej, låt oss försöka ta itu med kollektivtrafiken just därför att medarbetarnas stolthet och den fungerande vardagstrafiken är så viktig. Vi är överens om massor av förslag i den här debatten, till och med du och jag Hans-Erik och Moderaterna. Vi är överens om att vi ska anskaffa de här tunnelbanevagnarna och pendeltågen, investera ungefär lika mycket och utreda pålitligheten.

Vi är också överens, folkpartister, om en utvecklad kompetenshöjning för förare och andra och om reservplaner vid upphandlingar. Det är fantastiskt bra att också ni vill ha det numera när ni inte längre har ansvaret för att genomföra det. Bra! Då kan vi köra full fart framåt, så otåliga som vi nu är.

Anförande nr 214

Landstingsrådet Wallhager (fp): Vi behöver inte bli slarviga, Anna, men vi kan påskynda takten. Vad är det som vi väntar på? Jag har tillfört 10 miljoner extra för handikappanpassning i min budget. Jag är helt övertygad om att det finns om inte hyllmeter så ändå ett antal byrålådor på SL med färdiga planer på vad vi kan snabba på när det gäller handikappanpassningen. Vi kan på måndag köra i gång med det.

Du frågar varför Folkpartiet inte gjorde allt det som vi säger att vi ska göra nu. Varför hade vi inga goda idéer under den förra mandatperioden? Den diskussionen har vi haft i vår gamla sjukvårdsstyrelse, Anna. Jag beskyllde dig inte för vad sossarna gjorde under den föregående mandatperioden, men jag kan ta upp det spåret om du vill.

Vi gjorde mycket under den förra mandatperioden inom SL tillsammans med er, men vi hann inte allt. Malmros redovisade en lång lista på vad som gjordes. Vad gjordes under den förrförra mandatperioden? Det byttes inte en spårmetre här i Stockholm.

Anförande nr 215

H a n s - E r i k M a l m r o s (m): Fru ordförande, fullmäktige! Jag tycker att det är lite trist att trafiklandstingsrådet inte svarar på en enda fråga, men det kanske kommer i något efterföljande replikskifte. Vad vet jag?

Hur ska då vi som åker pendeltåg bete oss nu när ni vill införa trängselavgifter? Ska vi stå som ännu mera packade sillar? Ni kan inte köra längre, och ni kan inte köra tätare trafik på pendeltågen. Hur tänker du lösa detta? Ska det bli sämre för oss som åker med SL bara därför att du av politiska och ideologiska skäl vill straffa bilisterna i den här regionen? Jag har inte fått svar på det.

Vad sedan gäller investeringarna är det riktigt att vi har precis samma investeringsbudget som landstingskontoret, som i sin sammanställning har räknat med investeringar *med* statsbidrag, men att ni har räknat med investeringar *utan* statsbidrag. Ni har dock i valrörelsen lovat att öka investeringstakten, men nu sjunker investeringstakten. Det är skillnaden. Det är ett löftesbrott.

Jag har fortfarande inte fått svar på frågan om nattrafiken. Om man inte kan införa den just nu i tunnelbanan kan man ändå införa den på pendeltågen. Varför vill ni inte införa den på pendeltågen?

Jag har vidare aldrig sett något mer tomt och innehållslöst när det gäller konkreta förslag än den vackra instruktionsboken. Det är massor av vackra ord som vi i de flesta fall är överens om, men alla konkreta förslag till hur man ska göra är redan påbörjade av den gamla majoriteten. Nya vagnar i tunnelbanan och till pendeltågen och en mängd annat är redan inlett. Jag tycker att det är konstigt att man försöker ta åt sig äran av detta.

Ja, de flesta av besluten i SL har varit eniga, och ni kan ta åt er äran av att man ökade investeringstakten också under den förra perioden eftersom ni har varit med på det. Men det som ni inte tog åt er äran av var att ni såg till att införa ett nytt signalsystem på Gröna linjen. Då pekade ni finger åt Elwe Nilsson. Det var ni som skrev under avtalet med Citypendeln, men då pekade ni finger åt Elwe Nilsson. Då var ni inte med om att dela ansvaret. Det är bara när det är trevligt som ni vill vara med om att dela ansvar, inte när det är kallt ock otäckt. Då pekar ni finger och talar strunt om SL.

Jag väntar fortfarande på besked från Miljöpartiet om när det är okej att planka på SL, som ni har gått ut med i valrörelsen.. När Moderaterna styr SL är det okej att planka.

Är det fortfarande okej att planka på SL? Ni vill ha en nolltaxa. Har ni tänkt er att om man inte beslutar det här får väl var och en införa den? Jag vill gärna ha ett svar på den frågan.

Anförande nr 216

Landstingsrådet **B e r g e r K e t t n e r** (s): Jag vill ha en sak väldigt tydligt sagd, Hans-Erik: Jag talar inte illa om SL och kommer inte att göra det. Däremot vågar jag benämna de problem som har funnits. Till stor del har de berott på genomförda politiska beslut, som vi dessutom har varit överens om. Ibland har det blivit fel, och det handlar om dåligt med resurser till underhåll, bland annat på grund av en ekonomisk kris som hela samhället gick igenom. Men kom inte och påstå, vilket du nu har försökt göra både underförstått och uttryckligt, att det här finns någon som talar illa om SL! SL är en av landstingets absolut viktigaste tillgångar.

Däremot skulle jag vilja fråga dig: Om du nu vill SL väl hur i all världen ska det kunna sluta bra att försöka höja kortet på 20 dagar? Det är ju bara ett luftslott.

Anförande nr 217

J a n S t r ö m d a h l (v): Vem av Hans-Erik Malmros och Maria Wallhager som springer respektive åker till jobbet kan man nästan se på er. Med det vill jag säga att resandet också har en folkhälsoaspekt. Det är faktiskt så att om man kan utnyttja nödvändigheten av att förflytta sig till att också förbättra sin hälsa och sin kondition, är det inte så dumt att göra det. Jag tycker att Maria ska fortsätta att springa till jobbet, och om du har bråttom kan du ju någon gång ta cykeln. Om flera gör det höjer vi hälsan här i länet, minskar belastningen både i kollektivtrafiksystemet och på vägarna. Det är alltså något som egentligen är oerhört angeläget för dem som kan det.

Vad sedan gäller otåligheten, Maria, tycker jag att det är jättebra om du är otålig och inte släpper den inställningen framöver i SL-styrelsen. Men att otåligheten skulle innebära att man i SL-budgeten kan plocka in flera poliser är inte riktigt sant. Jag tror att vi varit överens över partigränserna om att vi vill ha tillbaka flera poliser även i den del av det offentliga rummet som tunnelbanan utgör. Det är bättre att ha flera poliser än flera ordningsvakter, men vi rör inte över den frågan ännu.

När det gäller otåligheten och pendeltågstunneln tror jag att alla också där är helt överens om att den ska fram så fort det någonsin går, men förmodligen tar det i alla fall tio år. Förmodligen eller med största sannolikhet är detta alldeles för lång tid. Spårkapaciteten är redan nu vid bristningsgränsen. Det gäller därför att försöka hitta andra möjligheter att öka spårkapaciteten än att hänga upp alla förhoppningar på att den här pendeltågstunneln ska gå att få fram snabbare än vad som är möjligt.

Då tror jag att det är viktigt att vi diskuterar alla de kompletterande möjligheterna: att öka kapaciteten i vagnarna, att sätta in eller att öka kapaciteten på spåren in till och ut från Stockholm Central och, som vi har föreslagit, att fullfölja det tredje spåret, som i alla fall kommer att behövas på längre sikt. Jag tycker inte att man ska släppa tanken att

på ett mycket snabbare sätt bygga färdigt det tredje spåret samtidigt som man jobbar fram denna pendeltågstunnel, som tyvärr troligen kommer att ta sina tio år i anspråk.

När det gäller kd tycker jag att det är lite pinsamt för er att ni slår in öppna dörrar också på de blå bussarna.

Anförande nr 218

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (fp): Det där var ett nytt inlägg, Strömdahl. Dålig kollektivtrafik ger bättre folkhälsa, står det på Expressens löpsedel i morgon. Det blir kanske trängselavgifter också på löparbanan så småningom. Du talade om otålighet, och otålig är jag, men jag har aldrig sagt att vi ska lägga in poliserna i SL-budgeten. Däremot citerar jag: ”Med Folkpartiets förslag i riksdagen skulle det bli 500 fler poliser i Stockholms län, vilket skulle skapa större trygghet i kollektivtrafiken.” Poliserna ska redovisas under den budget där de hör hemma.

Du säger att det har tagit alldeles för lång tid med tunneln. Kan inte du och jag och Anna ta en promenad upp till riksdagshuset – vi kanske förresten kan springa – och ta upp en diskussion om att få ett datum för den här byggstarten? Det känns på något sätt som att alla är positiva, alla pratar om behovet och vi är eniga om det, men det flyttas hela tiden framåt. Vi är helt eniga om att det har tagit för lång tid.

Och så till Anna: Jag tycker att du och jag under den här promenaden ska sätta oss ned med våra sprängfyllda almanackor för att från era regeringskamrater i Rosenbad få ett datum för när man ska starta tunnelbygget och för när vi ska få fler poliser till Stockholm. Jag tycker att det är vår skyldighet i den här salen att ta en dialog med regeringen om de behov som stockholmarna har och det som de kräver för att få ökad trygghet och tillgänglighet.

Anförande nr 219

Landstingsrådet **B e r g e r K e t t n e r** (s): Det var inte meningen att glömma detta, Maria. Jag vet att du är ny i de här sammanhangen och inte kan känna till allt som händer. Det pågår ett väldigt intensivt arbete just med den processen med flera partier inblandade i Mälardalsrådet, och jag tror att det är mer effektivt att fortsätta dialogen där, för där får vi draghjälp av andra otåliga människor runt om i Mälardalsregionen. Jag tror inte att det är mina kamrater i regeringen som är minst otåliga, utan det finns en del praktiska omständigheter kring att få till stånd det där datumet, till exempel hur lång tid experternas miljöprovning kommer att ta och vilka medborgare som eventuellt kommer att överklaga.

Jag vill gärna skynda på det här, och det vill alla politiskt inblandade, men vi får mer kraft om vi hjälps åt, och därför tror jag att vi ska ta den här processen tillsammans med hela Mälardalen.

Anförande nr 220

Gertrud Brorsson (mp): Hans-Erik! Det är väl ingen hemlighet att vi har olika syn på det här med solidarisk finansiering, men jag vill bara göra ett litet enkelt klargörande om ekonomi. Om man höjer ett pris och samtidigt försämrar ett utbud, blir det inte så mycket av intäkter eftersom ingen vill köpa produkten i fråga. Man måste ha både ett bra utbud och ett bra pris, och därför ska man inte höja taxan när kollektivtrafiken försämras. Det var också en anledning till att Grön ungdom gjorde en plankningsaktion – inte en kontinuerlig plankning – för att klargöra det orättvisa i ett sådant resonemang. Jag är säker på att om vi skulle göra samma dumhet, skulle de också då göra en aktion, men jag hoppas och vet att vi inte kommer att göra någon sådan dumhet.

Anförande nr 221

Hans-Erik Malmros (m): Fru ordförande, fullmäktige! Det finns många vetenskapliga undersökningar som visar att taxefrågan har en ganska liten betydelse för folks val av färdmedel när det gäller en lokal kollektivtrafik. Vi har turtäthet, standard, bytesstandard, bekvämlighet och reshastighet som det viktigaste. Först därefter kommer taxan.

Detta var vad Miljöpartiet sade senaste i tinget när man höjde taxan. Då är det helt okej. Det är den politik som ni för i majoritet. Jag lovar att också ni under de fyra år som ni kommer att sitta vid makten kommer att höja taxan. Jag hoppas dock inte att ni kommer att närma er era kompisar ute i landet där ni är med om att styra. I Malmö är taxan 850, i Göteborg 1 200, i Västerbotten 1 280 och i Uppsala 810 kronor. Så långt som era kompisar ute i landet vill vi inte gå.

Jag har fortfarande inte fått svar på frågan om trängselavgifterna. Är det fråga om en avgift för att jag ska få trängas ännu mer? Jag har nu fått tipset att jag i stället ska springa till jobbet, men det finns ju de som inte kan springa till jobbet. Hur ska vi få till det när vi åker med tunnelbanan? Ska det bli ännu trängre på pendeln och i tunnelbanan? När får vi något svar på det? Vi kan ju inte utöka trafiken. Hur ska ni göra? Berätta för oss som är oerhört nyfikna!

När får jag svar på frågan om vi tillsammans ska se till att de 23 poliserna får lite fler kompisar, så att tryggheten ökar både för personal och för oss som är passagerare i tunnelbana, på pendeltåg och andra system i SL?

När det gäller nolltaxan är det lite märkligt att man tycker att det är helt okej att planka när andra är i majoritet men inte när man själv sitter vid makten.

Och Strömdahl! Varför inför ni inte nattrafik på pendeltågen? Där finns det inga underhållsproblem som gör att det är omöjligt att köra nattrafik. Man kan underhålla spåren ändå.

Anförande nr 222

J a n S t e f a n s s o n (kd): Också jag har uppfattat det så att Miljöpartiet genom Grön ungdom tidsbegränsat plankningen. Vänstern har inte gjort det, och det hade vi debatter om inför valet. Det märkliga är att jag träffat en fullvuxen vänsterpartist som tagit sig friheten att åka gratis en hel månad därför att han tycker att kollektivtrafiken fungerar så illa.

I Kristdemokraternas förslag, som Strömdahl kritiserade som pinsamt, försökte jag föra ett resonemang kring kundvänligheten beroende på att några få missbrukar systemet. Jag tycker faktiskt att det var väldigt seriöst. Jag ser dig, Strömdahl, mest på cykel, så jag vet inte om du har åkt med bussarna, men de har absolut inte några öppna dörrar. Det är det som är problemet, och därför har vi lagt fram våra förslag. Alla dörrar är stängda utom en, den främsta.

Anförande nr 223

S v e n - I n g e N y l u n d (s): I majoritetens budgetförslag skrivs att en starkare kommunal förankring för kollektivtrafiken måste eftersträvas. Metoden med årliga kommunsamråd kan utvecklas ytterligare.

Jag tycker att detta är en viktig punkt. Det är bra att frågorna om samarbetet med kommunerna tas upp i fler partiers budgetförslag. Vi är överens om att förutsättningarna för att bygga bostäder i den här kommunen är väldigt viktiga, men det är också viktigt att de bostäder som uppförs byggs på ett sådant sätt och på sådana platser att kollektivtrafikförsörjningen kan bli bra. Vi ska inte skapa ett mer bilberoende Stockholms län, och därför är det viktigt med en dialog med kommunerna.

Det andra gäller vardagsfrågorna. Vi vet alla att det hela tiden behövs förändringar i busslinjer och i tidtabeller. Vi hittar lätt gamla konstiga saker när man kör som man alltid har kört utan att ingen riktigt kan förklara varför. Det här måste vi hjälpas åt med, eftersom det är viktiga saker för enskilda medborgare. Jag tycker att SL:s resurser, organisation och arbetssätt för dialogen med kommunerna är alldeles för outvecklat. Det finns mycket att göra där, och jag ser fram emot att vi kan föra en dialog om hur vi kan förbättra denna samverkan med kommunerna.

Det som är viktigast med trafiken är vidare att vi har ett bra, fungerande och pålitligt trafikutbud, men också taxan är betydelsefull. Jag är övertygad om att en starkt bidragande orsak till att vi har en så hög andel kollektivresande i Stockholms län är den stora åtgärd som Hjalmar Mehr tog initiativ till, det enhetliga SL-kortet, och att det är så enkelt och så billigt att åka var man än bor i Stockholms län.

Därför är jag glad för att majoriteten i sitt budgetförslag liksom tydligt även Kristdemokraterna i sitt budgetförslag värnar om det enhetliga kortet. Detta kort betyder ju faktiskt att det är nolltaxa 29 dagar i månaden. När man väl har köpt kortet behöver man inte fundera på vad det kostar att åka kollektivt, och jag tror att det ligger ett väldigt stort värde i det. Sedan behöver vi de intäkter som taxan ger för att finansiera en bra kollektivtrafik.

Vi får nu en ny situation med det smarta kortet, men vi ska inte av det förledas att göra det krångligt för folk. Det enhetliga kortet är enkelt och bekvämt, och det ska vi bibehålla. Det är bra att det finns en stark uppslutning kring det, även om den inte är enig. Det finns en annorlunda skrivning från Moderaterna, men jag lägger märke till att även Moderaternas skrivning har blivit försiktigare i de här frågorna.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 224

Charlotte Broberg (m): Ordförande, landstingsledamöter! Julen närmar sig, och när man läser den nya vänstermajoritetens budget är det inte utan att man undrar. Det räcker nu att man väldigt noga följer julkalendern, men tror man på tomten också? För nog verkar det ungefär lika naivt att tro på tomtar som att tro på att när biltullar införs löses alla trafikproblem och stockholmarna kan utan problem ta sig till jobben. Stockholm saknar ju resvägar – både spår och vägar – för att stockholmarna ska kunna resa som de vill och behöver. Biltullar innebär ju bara att stockholmarna med små inkomster och små marginaler, vilka lär ha blivit betydligt fler efter den rekordskattehöjning som den nya majoriteten röstat fram, inte ska få färdas på vägarna. Det enda sättet att begränsa antalet bilar på vägarna är ju att tränga ut låginkomsttagarna från vägarna.

Den fråga som då återstår är: Vart ska alla dessa låginkomsttagare som trängs ut från vägarna ta vägen? I dag får jag göra tre till fyra resor mot innerstan i morgonrusningen med kollektivtrafiken. Redan i dag är ju bussar och tåg fulla, ibland till och med överfulla, i rusningstrafiken.

Den nya vänstermajoriteten säger att det på längre sikt behövs utökningar av kapaciteten i kollektivtrafiken, men de behövs ju nu. Alla kan faktiskt inte springa till jobbet, som Janne Strömdahl föreslår. Själv skulle jag i alla fall få problem med min mage, och jag tror att även de mest hurtfriska skulle få svårt att ge sig ut i ur och skur med löparskorna. SL gör självt den bedömningen att det tar mer än fem år att bygga ut kollektivtrafiken så att man kan ta emot alla de nya resenärer som biltullarna skulle medföra, vilket väl innebär ett stort och långvarigt kaos i kollektivtrafiken framöver eller så snart biltullarna införs.

Mer trafik kostar också mera pengar. Visserligen avser den nya landstingsmajoriteten att inleda en dialog med Stockholms kommun och regeringen om att biltullarna ska komma kollektivtrafiken till del, men det blir väl som vanligt när det gäller Stockholm och regeringen: att stockholmarna får betala och att resten av landet får ta emot stockholmarnas surt förvärvade slantar. Dessutom har ju Miljöpartiet redan börjat lova ut pengar från biltullarna till övriga delar av Sverige – kanske en tidig julklapp? Så vad tycker Miljöpartiet? Ska biltullarna gå till Stockholm, eller ska de gå till Norrland? Det skulle vara intressant att veta.

En annan myt och skröna som finns med i majoritetens budget eller instruktionsbok är att ”SL ska ha kapacitet att tillfälligt kunna ta över trafik när entreprenör inte fullföljt

ingångna avtal". Hur ska detta gå till i verkligheten utan att det kostar enorma summor, med personal som ska sitta hemma och vänta och hoppas på att entreprenören ska misslyckas, och var finns de pengarna anslagna? Det skulle jag också vilja ha svar på.

Jag yrkar bifall till det moderata budgetförslaget.

Anförande nr 225

B r i t R u n d b e r g (v): Ordförande, ledamöter! Jag är inte bara politiker utan också väldigt flitig kollektivtrafikant. Jag har ingen bil, och det finns ingen bil i familjen. Jag har inget körkort. Jag har åkt kollektivt med barn och barnbarn, kassar och fullmäktigehandlingar. Jag har genom decennierna här i Stockholm fraktat saker som trädgårdsmöbler, äppelträd och till och med höns i kollektivtrafiken. Jag är alltså en människa som verkligen har kunskap om kollektivtrafiken i Stockholm, och jag tycker att det finns många väldigt bra förslag i vår gemensamma budget.

Jag vill lyfta fram två saker. Den ena är att man numera ska få kliva på de blå bussarna genom alla dörrar. Detta motionerade jag om under den borgerliga mandatperioden, men det avslogs då. Nu kommer folk i rusningstrafik att kunna kliva på genom alla dörrarna, vilket är jättebra och kommer att glädja många kollektivtrafikanter.

Den andra saken är att samma regler när det gäller SL-kort och barn och föräldrar ska gälla också på Djurgårdsfärjan. När man hittills på helgerna kommit med barn för att åka med Djurgårdsfärjan har SL-kortet gällt för föräldrarna, men man har fått betala 20 kronor per unge och resa, vilket är ganska dyrt. Från och med sommaren kommer föräldrarna bara att behöva visa sitt SL-kort för att ta med sig ungarna på Djurgårdsfärjan, precis som man gör i kollektivtrafiken i övrigt. Också det är jättebra.

Jag yrkar bifall till den gemensamma s-, v- och mp-budgeten.

Anförande nr 226

M i c h a e l S t j e r n s t r ö m (kd): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag kan ganska lite om årets julkalender, så jag tänkte här i dag hålla mig till trafiken. Stockholms befolkning ökar mycket snabbt. Länet ökar med ca 20 000 invånare per år. Det blir allt svårare att hitta en bostad och att komma fram i trafiken. En vanlig uppfattning bland politiker på vänsterkanten är att stockholmarna får skylla sig själva eftersom de vill arbeta och bo i Stockholm.

De som ogillar bilismen tycker att det är ganska bra med köer i trafiken, så att inte fler lockas att åka bil, men det är en orimlig ståndpunkt. Under decennier har satsningarna på Stockholmstrafiken varit otillräckliga. Det har lett till framkomlighetsproblem för vägtrafiken och till att kollektivtrafikens attraktionskraft minskat genom bristande underhåll och punktlighet.

Köer och trängsel genererar också stort miljöslitage. Åtskilliga år med bristande underhåll och reinvesteringar under skiftande politiska majoriteter har bäddat för de

problem som har uppstått. Stora underhållsåtgärder har utförts under kort tid, vilket orsakat trafikstörningar. Men att dra ned på underhållsnivån till en för låg nivå för att kortsiktigt spara pengar är inte någon hållbar politik.

Under förra mandatperioden sattes ribban högt, och ett ambitiöst och nödvändigt investeringsprogram inleddes. Eftersom Maria Wallhager tackade Folkpartiet och Moderaterna får väl jag tacka det tredje partiet. Jag vill tacka kristdemokraten Janne Stefansson för ett gott arbete i SL-styrelsen. För stockholmarnas skull hoppas jag verkligen att Socialdemokraterna förmår att axla det arbete som Kristdemokraterna tillsammans med Moderaterna och Folkpartiet inledde. Man får inte riktigt det intrycket när man läser majoritetens investeringsbudget.

Det är enligt min mening nödvändigt med kraftfulla investeringar inom kollektivtrafiken för att just nå målet att andelen som reser kollektivt ska öka. Vi har dock tvärtom mött oro bland SL:s medarbetare för att den rödgröna majoriteten har en dold agenda som ska tas fram efter valet, att man planerar neddragningar i trafiken och att det skulle finnas besparingsplaner som tas i bruk nu efter årsskiftet. Det vore bra att i dag få ett tydligt besked från det nya trafiklandstingsrådet Anna Berger Kettner om det finns fog för den oron.

Jag yrkar bifall till den kristdemokratiska budgeten samt till uppdragen nr 1 och 5 angående SL-koncernen. Det är de som handlar om att utreda förlängd nattrafik i tunnelbanan och i pendeltrafiken under vardagar samt att planera för ökad handikappanpassning.

Anförande nr 227

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Nu blir det verkligen lite allvarligt. Vad gäller anonyma sagesmän och så vidare undrar jag om det finns någonting som tyder på att det som du påstår om en dold agenda är sant. Finns den i budgeten? Hur skulle den kunna tas fram? Varför skulle vi göra så? Vad finns det som på något sätt pekar åt det hållet? Snacka om att ägna sig åt sagor och legender eller möjligtvis mardrömmar!

Vi står för vad vi har sagt, och vi står för det som vi skriver i budgeten. Det finns ingen dold agenda, och jag vill påminna Kristdemokraterna om det som Moderaterna redan har erkänt, att den investeringsplan som finns i budgeten är exakt likadan för majoriteten och oppositionen. Däremot har det blivit felskrivet från er. Ni har glömt att redovisa nettoinvesteringarna, vilket man ska göra. Det är så att vi har exakt samma plan. Om du menar att samma investeringar på något sätt blir mindre bara därför att de är gjorda av en socialdemokratisk majoritet och inte en borgerlig, är det väl ändå lite underligt.

Kom inte och sprid en massa rykten som du inte på något sätt kan belägga! Det där är ju inte sant, och det vet du.

Anförande nr 228

Michael Stjernström (kd): Fru ordförande! Jag har hört att SL-medarbetare håller på utbudsplaner i avvaktan på hur det ska bli med den nya majoritetens ekonomiska politik på trafikområdet. Man avvaktar och genomför inte planerade åtgärder, för det kan komma besparingskrav, och man vet inte hur man ska hantera detta. Det vore väldigt bra att nu få höra från Anna Berger Kettner att det inte finns någon sådan dold agenda och att man inte behöver ha någon oro för neddragningar av trafikutbudet. Det vore skönt att få höra det i så fall.

Anförande nr 229

Landstingsrådet **B e r g e r K e t t n e r** (s): Det var ju just det som jag sade, och jag tror att Michael om han frågar sina partikamrater i alla de styrelser som tar utbudsplaner får veta att de har tagits före budgeten. De har tagits i varje fall i alla de sammanhang där jag har blivit tillfrågad eller fått veta någonting. Däremot har det funnits en diskussion där Elwe Nilsson och jag har varit helt överens om att det av formella skäl har varit felaktigt att ta SL:s koncernbudget innan landstingsfullmäktiges budgetmöte har hållits. Om detta finns det inte heller några olika uppfattningar mellan de borgerliga och den nuvarande majoriteten.

Jag sade alldeles nyss att det inte finns någon dold agenda, och ändå fortsätter du att sprida det här lösa ryktet. Det som du säger är inte sant, Michael. Det hålls inte på några utbudsplaner, och det görs inga fördröjningar. Enda skälet till att koncernbudgeten i enighet har skjutits upp till nästa vecka är att det är formellt oriktigt att ta en underkoncerns budget innan hela landstingskoncernens budget är formellt fastställd.

Tycker du att du har hört mig säga det nu, eller måste jag säga det en fjärde gång för att det ska bli på riktigt?

Anförande nr 230

H a n s - E r i k M a l m r o s (m): Fru ordförande! Nu höjs det röster här, må jag säga, nu piggnar man till lite grann! När någon höjer rösten utan att komma med argument, börjar man ju undra vad som döljs där bakom.

Och läser man SL:s internbudget ser man mycket riktigt att 2004 och 2005 ska man ompröva trafik och effektivisera med över 100 miljoner kronor. Omprövning av trafik innebär att man ska minska trafikutbudet. Så står det i internbudgeten.

Redan 2004 saknas en halv miljard i det landstingsbidrag ni har. 2005 saknas det 1 miljard i SL:s budget. Hur ska ni komma till rätta med det?

Höj inte rösten – kom med de goda argumenten i stället, fru trafiklandstingsråd!

Anförande nr 231

Landstingsrådet **B e r g e r K e t t n e r** (s): Det första svaret är att Moderaternas tillskott är betydligt lägre, ni tillför många hundra miljoner mindre till SL. Och ni har inte trafikintäkter som täcker det, ni bara låtsas att ni har trafikintäkter som täcker det.

Sanningen är också att det är mycket tydligt utskrivet i budgeten att det fortsatta landstingsbidraget är preliminärt, eftersom det har varit ett osäkert budgetunderlag i denna fråga.

Läs det som står i budgeten, Hans-Erik lille, så blir det nog bra!

Anförande nr 232

Hans-Erik Malmros (m): Fru ordförande! Jag gillar Anna Berger Kettners härskarteknik: ”du har inte varit med tillräckligt länge”, ”lille Malmros” och så vidare.

Har man inga argument så använder man härskarstilen för att trycka ned sin motståndare, inte i sak utan som person.

Problemet är inte att vår budget inte kommer att gå igenom, utan problemet är att din budget kommer att gå igenom – och där kommer det att saknas pengar, och ni kommer att behöva ompröva trafik, det vill säga minska trafiken, så länge ni inte 1. höjer skatten, 2. snor mer pengar ifrån sjukvården. Det är bara att bestämma sig!

Anförande nr 233

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Om det jag har gjort kan uppfattas som härskarteknik, ber jag verkligen om ursäkt – även om jag tror att det skulle vara mycket svårt att vinna om man försöker tävla om det med Hans-Erik.

Dock, käre Hans-Erik – det får jag väl säga, det har ju du brukat göra med alla möjliga, inklusive regeringen, som du nog inte är särskilt kärvänlig med om jag har förstått det hela rätt – är det så här. Vad jag oroar mig för är inte att er budget inte ska gå igenom – det tycker jag är väldigt bra. Men om den gjorde det, skulle ni inte få in de trafikintäkter som ni påstår. Det är helt bekräftat av både landstingskontoret och SL. Det går inte. Dels är det för kort förvarningstid, dels ger inte 50 kronor den intäkt ni påstår.

Det är lite problematiskt för er, faktiskt.

Anförande nr 234

Åke Askenssten (mp): Ordförande, ledamöter! Hans-Erik Malmros börjar bli intressant. Han är möjligen en arvtagare till Elwe Nilsson, och då kan det bli lite roligt. Hans-Erik Malmros tillämpar Ronald Reagan-förvåningen när det gäller trängselavgifter. Han förstår inte riktigt vad det är – det är ju redan så trångt på tunnelbanan, säger han. Men där är Malmros faktiskt nära pudelns kärna. Det är nämligen så att trängselavgiftspengarna, miljöavgiftspengarna eller bilavgiftspengarna, vad ni vill, ska användas dels till att minska trafiken för bilisterna så det inte blir så trångt på gator och vägar, dels för att minska trängseln i kollektivtrafiken, och det är det inte minst viktiga. Så ska det fungera, nu vet Hans-Erik Malmros kanske detta.

Malmros frågade också om spärrarna och plankandet. Nu är det så, att SL:s gamla spärrar är så illa konstruerade att det faktiskt är lättare att gå igenom dem utan kort än om man ska behöva dra kortet också. Malmros kritiserade SL:s upphandling, och jag kan hålla med om att det här är ett exempel på just detta.

Nu gör Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet så, att vi börjar avskaffa spärrar. Vi tillämpar nämligen öppen spärrlinje vid en del av Slussen, och det kommer att bli mycket intressant.

Sedan vill jag erinra om att det redan finns öppen spärrlinje på många ställen i kollektivtrafiken. Nu har vi ett underligt mischmaschsystem, och vi från Miljöpartiets sida menar att det systemet bör avskaffas; koalitionen håller inte till fullo med om detta, men vi börjar i alla fall. Miljöpartiet menar att man ska införa öppen spärrlinje överallt och således avskaffa spärrarna. Det innebär då inte att man inför någon sorts nolltaxa, utan den som inte har biljett eller kort får naturligtvis betala en avgift.

Frågan har uppstått, hur vi när trängselavgifterna införs ska klara av alla bilister som ställer bilen hemma och rusar i riktning mot tunnelbanestationer och busshållplatser. Jo, framför allt kommer vi då att sätta in bussar som går in mot staden och tillbaka. Det är ju det enklaste och kräver inte så stora investeringar som på spårsidan. Det blir därför framför allt busstrafik, men det blir naturligtvis också förstärkningar på spårtrafiken.

Om landstingsfullmäktige och andra instanser hade accepterat Miljöpartiets sedan många år framlagda förslag, hade vi faktiskt inte behövt genomföra några speciella förstärkningar för att klara av det här, för då hade vi redan haft en mycket högre standard på kollektivtrafiken.

Därmed kommer jag in på vad vi ska ha för standard på kollektivtrafiken i framtiden. Vi menar från Miljöpartiets sida att nu har vi chansen att införa det som kan bli världens bästa kollektivtrafik; den har vi inte i dag. Det gör vi till stor del med hjälp av de pengar som vi får in genom bilavgifterna, som förmodligen kommer 2004. Förberedelser pågår. De pengarna ska naturligtvis inte gå till kollektivtrafiken i Gällivare, om nu någon antydde att de skulle gå till Norrland, utan de ska naturligtvis användas i Stockholmsregionen för att förstärka kollektivtrafiken, för att bygga ut och öka turtäthet med mera – allt detta behövs. En av de stora poängerna med detta är att vi minskar miljöbelastningen i den här regionen, och det behöver vi göra. Som läget är nu med all biltrafik, klarar vi inte våra miljömål i den här regionen.

Plötsligt slår det mig nu att det var en diskussion förut om hur man skulle ta sig från Hässelby till Solna. Det var Maria Wallhager som hade det problemet, och hon kunde springa på en timma och 15 minuter, och så undrade hon om hon skulle fortsätta med det. Jag skulle bestämt avråda Maria från att springa mellan Hässelby och Solna, och det av miljöskäl. Hon skulle konsumera så oerhört mycket luft med allt sitt flåsande, och luften innehåller en massa cancerogena ämnen och andra otrevligheter. Hon skulle konsumera väldigt mycket bilavgaser under den resan. Det bästa är faktiskt att åka kollektivt. Det är den bästa miljöinsatsen både som enskild person och för oss som kollektiv på 1,8 miljoner människor i den här regionen.

Ja, det är mycket vi kan göra. Vi har redogjort för Miljöpartiets visioner i de här frågorna förut. Det handlar om att förlänga linjer, att bygga samman linjer, framför allt spårtrafik, och att förstärka fjärrförbindelserna mellan till exempel Solna och Hässelby. Då ska man nog komma fram betydligt snabbare än vad man kan göra i dag. Det är naturligtvis inte rimligt att det som i det här exemplet tar dubbelt så lång tid att åka den sträckan med buss som om man åker bil.

Satsningen på kollektivtrafiken är också ett hälsoprojekt, kan man säga. SL är ett enda stort hälsoprojekt, och ju fler som åker kollektivt desto större blir effekten på hälsan. Nu är cancerfrekvensen, alltså antalet fall per 100 000 invånare, tre fyra gånger högre i den här regionen jämfört med glesbygd när det gäller lungcancer. Det har alltså en enorm betydelse att vi har så oerhört mycket bilar. Visserligen röker vi lite mer i Stockholm, men det är inte det det handlar om utan ohälsosam biltrafik, och den måste vi alltså reducera.

Med detta yrkar jag bifall till koalitionen budgetförslag.

Anförande nr 235

Landstingsrådet Wallhager (fp): Du är makalös, Askensten! Du säger att jag ska avstå från att springa från Hässelby till Solna och i stället åka kollektivt för att minska min cancerrisk. Jag tror du behöver gå i skola någonstans.

När vi i Folkpartiet talar om folkhälsa, har vi ett ganska brett perspektiv, och då står inte SL högst upp på dagordningen, kan jag säga. Ska jag sitta på bussen en timme och 20 minuter, så lär jag bli så förbannad att jag antagligen inandas ett helt ton cancerogena ämnen, i stället för att springa ute i den förhållandevis friska luften.

En liten kommentar till Anna. Det är alldeles riktigt att jag inte har varit med så länge. Jag håller på och lär mig. Det är jättekul.

Men i er budget står det faktiskt, på sidan 14 – jag vet inte om det är den där hemliga planen: Förbättrad produktivitet. Produktivitetsförbättring om 1 procent inom såväl hälso- och sjukvården som kollektivtrafiken.

Hälso- och sjukvården kan jag, den lärde jag mig för länge sedan. Där betyder ”ökad produktivitet” att man ska springa snabbare. Jag vet inte vad det betyder inom SL – att man ska sitta i knät på varandra på bussen?

Anförande nr 236

Åke Askenssten (mp): Det var ju bra att Maria Wallhager påpekade att SL inte står högst på dagordningen för Folkpartiet när det gäller folkhälsan. Det borde ändå stå ganska högt, tycker jag, för det är en av de viktigaste åtgärderna. Naturligtvis kan vi komma med förebyggande sjukvård, och vi kommer naturligtvis att predika att man bör sluta röka. Man kan till exempel tala om att varje cigarett förkortar ditt liv med sju minuter. Det ska vi fortsätta att göra. Men SL är ändå en oerhört viktig del i detta.

Du ska inte underskatta faran med att springa i trafikerade områden. Chalmers har nämligen gjort undersökningar, och de kanske kan ta dig som försöksperson så får du nog bekräftat att det är mycket olämpligt att springa långa sträckor i områden med mycket biltrafik.

Anförande nr 237

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Det finns många områden där Maria Wallhager kan mer än jag. Jag är övertygad om att effekterna av att springa i avgasbemängd miljö kan hon och Åke mycket bättre än jag, så den diskussionen tänker jag inte lägga mig i.

Jag ska förklara vad vi menar med förbättrad produktivitet. Det kan till exempel stå för det som vi talar om i den trafikstrategiska planen: bättre samordning mellan olika trafikslag. Den kan också stå för det som Sven-Inge avsåg när han talade om mer utvecklat kommunsamråd. Det finns ibland bättre sätt att dra linjer, framföra trafik eller klara trafikbehov än dem vi kom på för tjugo år sedan. Ibland behövs det mer kontakt med vardagen för att bättre använda de gemensamma resurserna – i trafiken som överallt annars.

Anförande nr 238

C h a r l o t t e B r o b e r g (m): Åke Askensten, jag har inte din kristallkula så jag vet inte vart de här biltullarna ska gå. Det verkar du vara ganska ensam om att veta. Den 27 november hade Motormännen ett seminarium, och där fick Annika Billström frågan om biltullarna skulle gå till kollektivtrafiken. Det kunde hon inte svara på, för det var inte hon som bestämde. Men du vet tydligen vart de ska gå.

Här har regeringen ett finger med i spelet. Vi har ju haft problem med regeringen förut – jag tänker inte bara på skatteutjämningen, utan också på 800 miljoner i statsbidrag till färdtjänsten som går till länets kommuner helt felaktigt, de borde gå till landstinget. Det har vi inte fått rätsida på.

Vi får väl se vad pengarna ska gå till.

Dessutom har Miljöpartiets landstingsråd sagt så här: [Intäkterna från trängselavgifterna] ”skulle göra det både möjligt och helt rimligt att nollåttorna avstår från lite av dessa statliga medel och i stället låter dessa användas till välbehövliga satsningar ute i landet.” Det kan du få läsa själv, jag har det med mig här.

Ni får nog ta en diskussion inom Miljöpartiet. Nu är det dock inte ni som bestämmer vart intäkterna ska gå.

Anförande nr 239

Å k e A s k e n s t e n (mp): Jag utgår från att alla partier här i denna politiska församling, den näst största i Sverige, kommer att kämpa frenetiskt för att vi i Stockholmsregionen får använda de här trängselavgiftspengarna till att bygga ut och förbättra kollektivtrafiken här. Jag hoppas att även Folkpartiet, som nu vill att vi ska uppmana regeringen att avbryta förberedelserna för att införa bilavgifter, är med på detta. Till och med Moderaterna borde väl vara med om detta?

Nu kommer Bengt Cedrenius in med raska steg. Jag kan tänka mig att han har någonting att säga om det som han blev apostroferad för nyss.

Upp till kamp för att bilavgiftspengarna verkligen stannar i Stockholmsregionen!

Anförande nr 240

C h a r l o t t e B r o b e r g (m): Det är som sagt en viss skillnad mellan vad vi kan kämpa och veka för och hur det sedan kommer att bli i verkligheten. Det är något som återstår att se.

Men det är ju bra att Miljöpartiet ska kämpa för att alla pengarna kommer Stockholms stad och Stockholms län till del, för kollektivtrafiken här. Tack!

Anförande nr 241

M i c h a e l S t j e r n s t r ö m (kd): Fru ordförande, fullmäktige! Bara en kort kommentar till Åke Askensten och hans resonemang om öppen spärrlinje.

I er budget finns en rubrik som lyder ”Trygghet för personalen och resenärerna”. Jag delar uppfattningen att det är av yttersta vikt för såväl personalen som resenärerna att man kan känna sig trygg när man åker med kollektivtrafiken. Jag hoppas att ni även på den punkten orkar och lyckas fullfölja den trygghetssatsning som har gjorts av den förra majoriteten på tågvärdar, stationsvärdar med mera.

Men det finns en punkt i ert förslag som gör mig orolig för både personalens och resenärernas säkerhet, och det är just det här med öppen spärrlinje. Ni motiverar det med att det skulle vara smidigare för resenärerna att göra byten, men jag menar att det finns en mycket stor risk att fler människor som inte har giltiga färdbevis kommer att uppehålla sig inne på stationerna, och det vill jag hävda innebär en ökad risk för våld och hot, som riktar sig mot både personal och resenärer.

Jag vill därför hävda att det inte finns någon anledning att överge systemet med slutna spärrar inom spårtrafikens område.

Anförande nr 242

Å k e A s k e n s t e n (mp): Det är klart att man kan måla upp hinder av alla möjliga slag för reformer. Men det här kommer inte att innebära någon minskad säkerhet. Ni ser väl hur de våldsverkare och andra som Mikael oroar sig för tar sig in genom spärrarna? Som jag sade förut är det enklare att ta sig igenom dem utan kortet än om man använder det, så de har ingen som helst betydelse. För de personerna existerar inga spärrar.

Anförande nr 243

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Herr ordförande, fullmäktige! Jag tror att det har skett någonting stort när det gäller synen på funktionshinder och tillgänglighet, det vill säga handikappolitiken. Vi hag tydligt gått ifrån den gamla välgörenhets- och tycka-synd-om-synen till en modern syn på att det handlar om rättigheter och rättvisa. I dag kan nästan alla sluta upp på att – för att travestera den franska feministen Simone de Beauvoir –

handikappad är ingenting du föds till, det är någonting du blir i ett samhälle som är handikappande. Vi sluter upp på att ett funktionshinder blir ett handikapp först i den stund vi inte förmår organisera samhället på ett sådant sätt att alla har samma möjligheter och rättigheter. Vi sluter upp runt tanken på att om vi menar allvar med det lika människovärdet, så måste det också få praktiska konsekvenser i hur tillgängligt och öppet vårt samhälle är för alla dess medborgare.

Herr ordförande! Det här synsättet menar jag att vi måste ha med oss när vi diskuterar färdtjänsten och kollektivtrafiken i stort. Färdtjänsten är just ett sådant medel som vi har för att riva de murar som stänger inne människor.

Men färdtjänsten får inte bli det enda medlet eller ett mål i sig. Det handlar om en helhet. Färdtjänsten får aldrig bli ett alibi, en särlösning som vi tar till för att skyla över misslyckanden i tillgänglighet på andra områden.

Jag yrkar bifall till majoritetens budgetförslag när det gäller färdtjänstnämnden. Det är en bra budget. Jag skulle vilja sammanfatta vårt förslag i tre punkter.

Den första punkten är att vi skjuter till verkliga resurser, i storleksordningen 40 miljoner extra. Det är ganska stora pengar, men jag vill samtidigt höja ett varningens finger för det jättelika underskott som präglar verksamheten. Det kastar naturligtvis sin skugga också över färdtjänsten. Trots de här satsningarna finns det inget utrymme för lättsinne eller oansvarighet. Jag tror ändå att det här tillskottet gör att vi kan hålla näsan över vattnet.

Det andra som präglar majoritetens budget är samarbete och samverkan. Samarbete och samverkan ska vara tydliga ledstjärnor i färdtjänstens arbete framöver. Det handlar dels om samverkan och samarbete med SL och kommunerna. Färdtjänsten får aldrig ses som en separat verklighet. Vi måste ta ett gemensamt ansvar för tillgängligheten, vi får aldrig sopa problemen under mattan. Vi måste hitta nya transportlösningar, nya former och ständigt utveckla verksamheten tillsammans, i samverkan och samarbete.

Det handlar också om samverkan och samarbete med dem som bäst känner färdtjänsten, nämligen brukarna. Det finns en oerhörd kunskap och kompetens bland de tusentals människor som varje dag brukar färdtjänsten. Låt oss ta till vara den! Låt oss visa att vi är beredda att lyssna och säga klart och tydligt: Detta är en verksamhet som är till för brukarna, och då ska naturligtvis deras erfarenheter och kunskaper ligga till grund för de beslut vi fattar.

Så hoppas jag också att samarbete och samverkan kommer att präglja stämningen i den här salen och även i färdtjänstnämnden framdeles. När jag har studerat de borgerliga budgetförslagen finner jag faktiskt mycket som jag tycker är bra. Det finns många beröringspunkter. Sedan finns det också skiljelinjer, en del av dem ganska stora, och jag förmodar att vi får anledning att återkomma till dem, inte minst i dag. Men jag tror ändå att de gemensamma ambitionerna och målsättningarna överskuggar skillnaderna, så jag hoppas att en lång tradition av ett relativt stort samförstånd även politiskt kommer

att känneteckna även nästa mandatperiod. Jag kommer att göra mitt bästa för att bidra till det.

För det tredje, slutligen, präglas majoritetens budget av en vilja att gå från byråkratiska lösningar och problem till smarta lösningar med människorna i centrum. Vi måste förmå att vända perspektivet och inte ha ett uppifrånperspektiv utan i stället se saker från den enskilda resenärens perspektiv. Ett konkret exempel på det gäller ledsagarna. Den förra majoriteten införde som bekant en behovsprövning. Jag och många andra kritiserade detta och menade att de stora problem som exempelvis äldre par får, där en har behov av färdtjänst men inte den andra, när de inte längre kan utföra sina vardagsresor tillsammans. Den här kritiken kvarstår. Vi har hela tiden hävdat att detta är en fråga om politik, om vilja, och inte om juridik. Nu slår vi i vår budget fast att detta missförhållande ska rättas till, och det känns rätt och riktigt.

Herr ordförande! Att det finns stora problem i färdtjänsten i dag är ingenting som vi ska sticka under stol med. Det finns alltför många exempel på missade läkarbesök, uteblivna taxibilar och berättelser om dåligt bemötande. Det vittnar om att det finns problem. Naturligtvis fungerar mycket väldigt bra och en stor del av resenärerna är nöjda. Men vi får aldrig nöja oss med det utan måste ständigt fortsätta att envetet och målmedvetet höja ribban, värna om och utveckla det som är bra, förbättra det som funkar dåligt. Den här budgeten är naturligtvis ingen slutpunkt i det arbetet – den är en början, en ram. Men jag känner mig trygg i att det är en bra början och en bra ram.

Herr ordförande! Majoritetens budget för färdtjänsten kännetecknas av att vi tillskjuter nödvändiga resurser, vi satsar på samverkan och samarbete och vi sätter den enskilda människan, resenären, i centrum. Det är de övergripande dragen; till detaljerna får vi säkerligen anledning att återkomma. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 244

H a n s - E r i k M a l m r o s (m): Ordförande, fullmäktige! För fyra år sedan slumpade det sig inte bättre än att jag vart ordförande i färdtjänstnämnden. Det var inte en i alla delar helt trevlig verksamhet jag fick äran att tillsammans med Lars Krüger och några till ta över ansvaret för.

Som ni vet hade Taxi Stockholm slutat svara i telefon, det gick inte att beställa sin färdtjänst. Man kunde få vänta halvtimmesvis på att beställa. Och även om man hade lyckats komma fram och beställa sin färdtjänst, var det var tionde som aldrig kom. Så var läget då. Prioriteringen blev att se till att man svarade i telefon och att man kom i tid, och båda sakerna har vi blivit väldigt bra på.

I dag kommer de flesta fram oerhört fort, inom en minut, och vi har blivit tio gånger bättre på att passa tiden. Det är, som Johan säger, bra men inte tillräckligt bra. Varje gång vi misslyckas är det ett stort misslyckande.

Vi har infört en resegaranti, precis som inom SL. Vi har skapat jourbussar på nätterna för dem som inte har något alternativ, våra rullstolsburna vänner. Vi har utökat deras

möjlighet att välja fritt genom att öka trafiken med färdtjänstbussarna 15 procent. Vi har gjort det enklare för föräldrar att följa med sina barn på olika aktiviteter, och det är lättare att hämta och lämna på dagis. En mängd sådana saker har genomförts under mandatperioden.

Vi har fördubblat resettilldelningen, från 104 till 208. När jag åker med tunnelbanan är det ingen spärrvakt som frågar vart jag tänker åka – och det ska inte vi heller fråga våra kunder. Tidigare var det nämligen så, att om man åkte på ABF-möte fick man extra tilldelning, men åkte man till Systemet fick man det inte. Åkte man till kyrkan fick man extra tilldelning, men åkte man på konsert fick man det inte. Så styrdes kundernas vardag tidigare. Det gör vi inte längre, i dag får man välja själv.

Vi har också samarbetat rätt intensivt med SL för att öka tillgängligheten. Vi har anlitat personer som vi tillsammans med SL använder för att just ge ett tillgänglighetsperspektiv på SL-trafiken.

Det här har lett till att nio av tio av våra kunder är nöjda och endast ett par tre procent är missnöjda med resan. Sju av tio är nöjda med de regler vi har. Då kunde någon undra varför vi inte ändrar på reglerna. Problemet är bara att det är Sveriges riksdag som fastställer vilka regler som ska gälla.

Därför är det intressant att notera den kritik som den dåvarande oppositionen riktade mot oss när vi följde den lagstiftning som deras partier hade varit med om att skapa i riksdagen om att det inte finns någon generell rätt till ledsagare. Nu ska de ”verka för” att återinföra den generella rätten. Om det hade varit så enkelt som ni sade för bara några år sedan, så hade ni här i dag fattat beslut om att återinföra den – men ett sådant beslut är olagligt. Vi har skrivit brev till Björn Rosengren, han har tillsatt en utredning och vi hoppas alla att det ska gå så fort som möjligt att få till stånd en bättre ordning på detta. De enkla lösningar som ni hävdade i opposition visar sig nu när ni är i majoritet inte finnas.

Jag förstår inte heller riktigt varför våra kunder som har det största behovet av färdtjänst, de som framför allt åker med färdtjänstbussarna, inte kan ha ett helt fritt kundval och säga: Jag vill välja den operatören och det bolaget att åka med. Det tror jag skulle göra att våra entreprenörer skulle bli betydligt duktigare på att ge service och kvalitet. Men i dag är det vi politiker som väljer åt dem, och det tycker vi är fel. Tyvärr har vi inte lyckats få igenom detta, trots att De handikappades riksorganisation tillsammans med oss moderater har velat det, därför att bland andra Socialdemokraterna och Vänstern har motsatt sig det hela. Det tycker jag är tråkigt, och vi föreslår att man ska gå vidare i den riktningen.

De andra saker som ni har kritiserat oss för i opposition, till exempel att vi tar ut 50 procent i bilen om man tar en bil på gatan, ändrar ni inte. Sjukresorna ändrar ni inte heller på. Det är lite märkligt – ingenting av allt som var fel så länge ni satt i opposition ändrar ni i dag. Jo, en sak tänker ni ”verka för” att åtgärda, men det hänger på lagstiftaren.

Bifall till det moderata förslaget till budget!

Anförande nr 245

Birgitta Bexelius (fp): Ordförande, ledamöter! Det har hänt stora förbättringar under den senaste mandatperioden inom färdtjänstens område, och det är bra. Vi liberaler anser att personer som har något handikapp, sjukdom eller har råkat ut för en olycka som gör att de är hänvisade till färdtjänstresande eller till färdtjänstbussarna måste ha samma möjligheter som vi andra. Friheten är det viktigaste – friheten att kunna fungera och vara som vi måste man slå vakt om.

Därför tycker vi att man måste handikappanpassa kollektivtrafiken, som vi föreslår i vår SL-budget. Det skulle ju möjliggöra att färdtjänstresenärerna får välja medel att resa. Det är underbart att även om man har ett handikapp kunna resa med tunnelbana och buss och slippa vara hänvisad till färdtjänsttaxibilar eller -bussar.

Min mor är fånge i sitt eget hem. Hon är 90 år och sitter sedan många år i rullstol. Hon är fortfarande begåvad med ett klart huvud, vilket gör att hon är väldigt beroende av stimulans. Hon kan inte ta in sin post själv. Även om hon ser brevbäraren gå förbi och blir nyfiken som vi andra, kan hon inte gå ut. Hon kan inte gå nedför de två stegen till sin lilla trädgård för att njuta en stund. Hon orkar inte flytta, det är för sent, hon har blivit för gammal. Hon kan inte gå till affären och köpa en liter mjölk när den har tagit slut. Hon sitter där, inomhus, och är helt beroende av sin familj, vården och hemtjänsten. Det finns inget som helst utrymme för spontana aktiviteter, utan allt måste planeras. Till och med planeringen har blivit jobbig. Hon ringer och ska trycka på knapptelefoner och allt sådant där – det är faktiskt ganska besvärligt när man är 90!

Det finns många som hon, både gamla och unga, unga som har råkat ut för trafikolyckor eller har ett handikapp av annan art. Färdtjänsten erbjuder oftast den enda resmöjligheten för dem.

Vi liberaler vill att färdtjänstens resurser främst ska riktas till den här gruppen.

”Frihet är det bästa ting som tänkas kan all världen kring”, sade biskop Thomas – det lärde vi oss i skolan. Vi är inte nöjda som det är, även om mycket har förbättrats. I vårt land uppfostras vi till självständiga, oberoende individer – det är ledstjärnan för vår barnuppfostran – men vi har svårt att skapa system för fullständig autonomi för de mest behövande. Det är något som jag har tänkt mycket på. Inflytande och insatser för ökat oberoende måste ständigt utvecklas.

Även bemötandet måste vara av god kvalitet, så att de resande inte drar sig för att anlita färdtjänsten. Det finns många historier jag skulle kunna berätta om vad min mor har blivit utsatt för. En gång blev hon till och med ”levererad” nedanför sin yttertrappa och skulle ta sig upp själv, med rullstol och allt, de få trappstegen. Hur skulle hon kunna göra det? En gång blev hon utelåst, på grund av chaufförens klantighet faktiskt. Jag var i London och min bror jobbade till tio. Inget barnbarn hade nyckel. På grund av att det fanns en snäll granne fick hon i alla fall vara någonstans – utan andningshjälp, som hon behövde,

men hon fick i alla fall mat. Tråkiga saker händer ju på grund av den mänskliga faktorn, men sådant ska inte heller behöva hända, det är saker som man måste jobba vidare med.

Vi liberaler vill alltså, som Maria Wallhager tidigare sade, att man ska förbättra handikappanpassningen av kollektivtrafiken och att nya former för färdtjänstresande utvecklas så att det blir fler resor för resurserna. Målet för oss är ett fritt resande efter varje persons behov och förutsättningar.

Jag yrkar bifall till Folkpartiets budgetförslag.

Anförande nr 246

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Jag valde att vänta med min replik tills vi hade hört Folkpartiets inlägg. Jag är glad över det, för jag tror att alla nu kunde se de skillnader som finns inom det borgerliga blocket. Den folkpartistiska linjen i de här frågorna är sådan att jag kan skriva under på vartenda ord ifrån talarstolen. Däremot skiljer vi oss åt från Moderaterna.

Jag vill bara kort kommentera detta med ledsagare. Vi har sagt, i opposition, att detta handlar om politik och vilja, inte främst om juridik. Vi säger det även i majoritet och vi tänker visa det.

Hans-Erik Malmros nämnde tidigare ett brev som han skrev till dåvarande näringsministern Björn Rosengren. Men han glömde bort att berätta för församlingen att det också har kommit ett svar på det brevet. Det svaret har jag här. Där står det klart och tydligt: Intentionerna med lagen var inte att göra det besvärligare och sämre, utan självklart ska människor som på grund av funktionshinder eller har uppenbara svårigheter att röra sig och använda allmänna kommunikationer kunna erhålla en bra färdtjänst.

Naturligtvis, Hans-Erik Malmros, sitter det inget ondskefullt genus i källaren på Rosenbad och kokar ihop elakheter för att försämra för Stockholms färdtjänstresenärer! När nu viljan finns, till viss del även hos Moderaterna, som har insett problemet och diskuterar möjligheterna till en medföljande av något slag, är jag övertygad om att vi kommer att kunna lösa problemen.

Det har funnits en utredning om kundval, som branschorganisationerna har hållit i. Både bland brukare och i branschen har det funnits mycket olika uppfattningar och stora kontroverser om detta. I branschen har de stora bolagen tenderat att vara för, de små ganska hårt emot; man är naturligtvis rädd för att utplånas från marknaden. Brukarna har väldigt olika syn.

Vad som hedrar er, Hans-Erik Malmros, med den styrning ni har stått för de senaste fyra åren är att ni inte har kastat ut färdtjänsten i några experiment, mer marknadsideologiskt än praktiskt betingade. Mycket av de förbättringar som har skett, som jag vill ge er fullt erkännande för och som vi tillsammans har skapat, har kommit tack vare att ni har låtit bli det där marknadsmodellerandet och experimenterandet.

Nu märker jag att ni i opposition intar en annan hållning. Det kanske är förståeligt och förlåtligt, men det vore ytterst olyckligt om den mer ideologiskt betingade principiella

hållning som ni kan ha i opposition också skulle prägla en majoritet. Jag tror inte det vore bra för färdtjänstresenärerna.

Anförande nr 247

Hans-Erik Malmros (m): Herr ordförande! Kundval, var det. Nu är det ju så att alla brukarorganisationer som organiserar de personer som reser med färdtjänstbussar är för kundval. Sedan finns det handikapporganisationer, vars medlemmar inte alls åker färdtjänstbuss, som är emot. NHR och DHR tycker det är upprörande att vi tar hänsyn till dessa. Tyvärr valde en majoritet att ta hänsyn till dem. Jag tycker man ska ta mer hänsyn till dem som verkligen är kunder än till intresseorganisationer som egentligen inte har med saken att göra. Det är att lyssna på kunderna, att lyssna på brukarna.

En sak förstår jag inte riktigt. Ena sekunden säger du att det har varit stort samförstånd i nämnden, andra sekunden säger du att det är så oerhört stor skillnad mellan moderater och socialdemokrater, däremot folkpartister gillar du. Jag hängde nog inte riktigt med på var skiljelinjen går egentligen.

Som sagt, den lagstiftning som en enig riksdag har antagit, som jag har sagt förut i denna församling, har inneburit de här försämringarna för våra kunder. Vi har hela tiden sett till att följa den lagstiftning som gäller. Ni har velat att man inte skulle ha gjort det. Nu får ni, i majoritet, se att det inte är så enkelt som det verkade i opposition.

Anförande nr 248

John Sjölander (s): Men, Hans-Erik, anledningen till samförståndet som präglade den perioden var ju att ni inte lade fram den typen av förslag då som ni lägger fram nu. Så enkelt är det. Nu för ni en annan, mer principiell, ideologisk och retorisk linje. Under er majoritet har möjligtvis mittpartierna kunnat fungera som en sorts balanserande faktor, för den här politiken har vi inte sett under de senaste fyra åren. Det tror jag är den enkla förklaringen, Hans-Erik.

Anförande nr 249

Åke Askesten (mp): Ordförande, ledamöter! Tyvärr finns det anledning att befara, som vi har varit inne på förut, att den förra majoriteten införde de här restriktionerna mot ledsagare på något dubiösa grunder. Vi i den nya majoriteten gör en annan lagtolkning, om man så vill liberalare, vilket är till resenärernas bästa. Jag förutsätter faktiskt att statsmakterna inte kommer att sätta några käppar i hjulen.

Anförande nr 250

Jan Olov Sundström (m): Herr ordförande, landstingsledamöter! Vi har nu kommit till Waxholmsbolaget, och jag tänkte faktiskt ta mig friheten att göra en liten tillbakablick.

När vi tog över efter den förrförra majoriteten, stod bolaget inför något av ett vägskäl. Vad skulle hända framöver? Hur skulle man hantera Waxholmsbolaget och utvecklingen

i skärgården? Nu kan jag med facit i handen – även om någon möjligtvis säger emot mig – påstå att de fyra år som har gått har varit en rätt vital period i Waxholmsbolagets historia. Väldigt mycket har hänt, väldigt mycket har förändrats.

Exempelvis har vi i år haft *all time high* i Waxholmsbolagets historia när det gäller antalet passagerare. Det kanske i sig inte är så märkligt, men det är en trend som är lika obönhörlig som långsiktig, att trycket på att få komma ut i skärgården hela tiden ökar. Självklart ställer det också krav på Waxholmsbolaget och andra aktörer att försöka tillgodose den efterfrågan som de facto finns. Det har vi försökt göra på olika sätt.

Ett av sätten, ett helt annat sätt att arbeta än vad som har varit fallet tidigare, har varit att samarbeta med andra aktörer, i stället för att motarbeta varandra. Det har faktiskt inneburit att vi har lyckats åstadkomma väsentligt mer kapacitet i hela skärgårdsområdet. Detta fruktbara samarbete består ibland av samarbetsavtal, där andra rederier får finnas med i våra tidtabeller, ibland består det i att rederier helt och hållet tar över trafik genom avtal med oss, som bland annat har skett i fallet Årsta–Utö, där man från noll båtar nu är uppe i fyra egna fartyg som drivs enligt ett samarbetsavtal med Waxholmsbolaget.

Under perioden har också någonting annat skett, som har varit av utomordentligt stort värde för skärgården, nämligen satsningen på renodlad godstrafik. Numera sker den med fyra gods färjor, innebärandes att vi inte längre behöver frakta gods sommartid på de traditionella passagerarfartygen, i varje fall inte i samma omfattning som tidigare.

Vi har också infört ett renodlat managementsystem, som innebär att numera är det inte längre Waxholmsbolaget som bemannar fartygen utan det sker genom ett avtal, som har varit uppe här i fullmaktige, med ett företag som heter B&N Hornet. Det har fungerat alldeles utmärkt och dessutom gett oss ekonomiska fördelar.

Under perioden har vi vidare utökat trafiksäsongen, inte minst har hösttidtabellen utökats och man kan numera långt in på sköna höstar ge sig ut i skärgården, vilket också många gör.

En kraftfull upprustning har skett av flottan, inte bara av de två ångfartygen – som vi har satsat väldigt mycket pengar på – utan också en rad andra båtar. Det tänkte jag visa några exempel på när jag strax är klar.

Vi har under året fattat beslut i Waxholmsbolaget om att beställa det första i en eventuell serie av åretruntfartyg. Det är den första beställningen som sker på i storleksordningen 30 år av den typen av fartyg. Det ser jag fram emot, och jag tror att alla passagerare som reser året runt i skärgården kommer att få glädje av detta.

Framtiden ser som sagt rätt ljus ut. Den budget som vi har lagt från moderat sida ska naturligtvis vara en fortsättning på det som har utträttats och det sätt att arbeta och det sätt att tänka som har präglat bolaget under de här åren.

Men det är klart att det också finns en del oroande signaler, och de finns i den socialdemokratiska budgeten, där man avviserar – vilket också har varit uppe i tidigare budgetdebatter – att införa SL-kortet, till att börja med under lågsäsongen, i Waxholmsbolagets trafiksystem. Jag tror det vore utomordentligt olyckligt om så blev fallet, därför att det bland annat rycker undan benen för många av de andra aktörer som finns i skärgården och för de privata och andra intressenter som har satsat och investerat i taxibåtar och annan trafik i skärgården.

I övrigt tror jag dock att det finns goda förutsättningar att utveckla verksamheten ytterligare. Jag är som sagt inte alldeles säker på att det ska ske i Waxholmsbolagets regi, utan det kan med stor fördel ske på det sätt som vi har arbetat hittills.

Slutligen tänkte jag lägga på något som kan betecknas som det första bildbeviset på politiska skillnader i Waxholmsbolaget. Här är ett exempel på hur en av våra Djurgårdsfärjor såg ut under socialistisk regim, före ombyggnaden, och hur de ser ut numera. Ytterligare ett exempel är från ett av våra åretruntfartyg under socialistisk regim, och på sista bilden ser vi hur det ser ut nu.

Med det yrkar jag bifall till det moderata budgetförslaget.

Anförande nr 251

M i c h a e l S t j e r n s t r ö m (kd): Herr ordförande, fullmäktige! Där sparade vi in många ord, för en bild säger ju mer än tusen ord och det där var många bilder.

Jag har under den gångna mandatperioden varit vice ordförande i Waxholmsbolaget och sett att en väl fungerande kollektivtrafik i skärgården är till stor nytta och glädje för både bofasta och turister. Att skärgårdens utveckling är intimt sammanlänkad med Waxholmsbolagets trafik är uppenbart för alla sedan länge.

Waxholmsbolaget ska utforma sjötrafiken för en levande skärgård året runt, och för att tillfredsställa behoven av sjötrafik behövs både upphandling och, vilket är nytt, som Jan Olov sade, samarbete med andra rederier, SL och andra trafikutövare. Landstingsfullmäktige har ju uttalat att konkurrens är ett medel att effektivisera den offentliga verksamheten, och under de senaste fyra åren har Waxholmsbolagets trafik öppnats för konkurrens. De upphandlingar som har gjorts har oftast inneburit att ett större trafikutbud har kunnat erbjudas, till i princip oförändrad kostnad. Man kan säga att effektiviteten har tagits ut i form av mer trafik.

Stockholm är staden på vattnet, och det måste landstinget som trafikhuvudman bli bättre på att dra nytta av. Det är dags att låta båtarna bli ett komplement till innerstadstrafiken.

Landstinget och berörda kommuner bör skyndsamt gå vidare med konceptet kollektivtrafik på vatten och närmare studera möjligheterna att bedriva kollektiva båtlinjer. Det finns ett koncept med biogasdrivna sjöbussar, för att avlasta trängseln på vägar och spår. Detta bör provas närmare och ske i samarbete mellan WÅAB, SL och

berörda kommuner. Till exempel har Kristdemokraterna i Stockholms stad redan agerat för att man där ska förbereda kommande trafik genom att bygga nödvändiga bryggor.

I går biföll landstingsfullmäktige ett yrkande från Kristdemokraterna och Folkpartiet att "landstinget ska utreda pendelbåtstrafik från Nacka, Hammarbyhamnen, Lidingö och även på Mälarsidan". Det tycker jag var väldigt glädjande, att vi kunde vara överens om den skrivningen. Jag är övertygad om att båttrafik har en funktion att fylla även i tätbefolkade områden. Snabba, moderna och miljövänliga biogasbåtar skulle bli ett värdefullt komplement till överfulla bussar och tåg. Det vore intressant att få reda på vad Anna Berger Kettner, som jag ser längst bak i salen, anser om konceptet med biogasdrivna sjöbussar. Kan det vara någonting för den där utredningen att titta på?

Förslaget att på helger låta barn resa gratis på Djurgårdsfärjorna tillsammans med en vuxen som har SL-kort bör prövas. Det är ju så att busstrafiken ut till Djurgården är hårt belastad, på sommaren totalt överbelastad. Här kan vattenvägarna utgöra en mycket påtaglig avlastning för den landbaserade trafiken.

Anförande nr 252

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Michael, jag hoppas att det här anförandet inte var en fortsättning på spridandet av direkta lögner utan att det mer handlade om att du inte har hunnit läsa ordentligt i vår budget. Hela förslaget om att utreda den här trafiken, som ni också lade som ett tilläggsförslag, fanns redan i majoritetsbudgeten. Där står det nämnt att man bland annat ska utreda biogasdriften. Du måste ha missat det när du läste igenom det.

Det är ju viktigt att man inte säger saker härifrån talarstolen som kan tolkas som att någon tycker det den inte tycker!

Anförande nr 253

M i c h a e l S t j e r n s t r ö m (kd): Herr ordförande! Nej, vi ska inte bråka om sådant som vi tycks vara överens om. Om det inte skulle ligga något mervärde utöver vad som står i er egen budget i att i går bifalla yrkandet från Folkpartiet och Kristdemokraterna, förstår inte jag varför ni biträdde det.

Jag är mycket glad om vi är överens.

Anförande nr 254

Landstingsrådet B e r g e r K e t t n e r (s): Det var just vad vi anförde i den röstförklaring vi avgav. Där berättade vi samtidigt att vi är helt överens, vi har redan skrivit detta i vår budget, men vi ville inte vara ogina och avslå något som redan står i budgeten.

Anförande nr 255

C a m i l l a S t r a n d m a n (mp): Vilken tur! Jag fick just en broschyr i min hand så att jag som nyvald i Waxholmsbolagets styrelse ska få reda på vad det handlar om. Jag har inte hunnit läsa den ännu, så jag hoppas att jag inte är ute i ogjort väder.

Att det är kollektivtrafik på vattnet det handlar om är vi alla överens om. Vad som kan bli lite intressant är var man ska dra gränserna mellan SL:s verksamhetsområde och WÅAB:s i den kommande båttrafiken på Stockholms inre vatten som vi alla är överens om. Det får vi återkomma till. Eventuellt kanske det är SL som ska vara huvudman och WÅAB återgår till att bli trafikutövare i huvudsak.

Som skärgårdsbo under 20-talet år har man ju sett hur WÅAB varit utsatt för en massa experiment. Det har varit trafikutövare, vanliga gamla båtkörare, kaptener med Waxholmsbåtsmössa, och det har varit upphandling med Stockholms Sjötrafik och allehanda konstigheter som har passerat genom åren. Vi får se var vi hamnar när den här mandatperioden är avslutad.

En sak som man inte har gått till botten med – det bör man kanske inte säga i båtsammanhang – är de nya tankarna med sjökrav på båtar och nytänkande. Det har liksom hamnat i bakvatten. Visserligen berättade Jan Olov Sundström om nyheter som samarbete i stället för förödande konkurrens – det var intressant att få höra från Moderaterna att konkurrens inte alltid är det bästa – och om godstrafiken, men det finns fortfarande ganska mycket problem bland annat i den långsgående trafiken, från norr till söder. Det där är alltid ett diskussionsämne vad man menar med tvärtrafik. Många hävdar att det betyder från skärgården och in mot fastlandet eller åt andra hållet, men generellt anses det vara att knyta ihop Utö med Möja, till exempel. Där finns det fortfarande en hel del att göra!

Waxholmsbolaget har ju dubbla uppdrag, och det är alltid det som blir problemet. Det är turisttrafiken och den klassiska Stockholmsprofilen med de vita båtarna vid Strömkajen. Sedan ska den kombineras med kollektivtrafik som fungerar året runt för de öboende och dem som besöker skärgården året runt. Dessutom ska man vara speditiofsfirma, så i WÅAB:s hägn har det alltid funnits en anknytning med lastbilstrafik och liknande. Slutligen ska det hänga ihop med SL.

En intressant liten detalj i sammanhanget är att vi nu har valt kvinnliga ordförande och vice ordförande i både WÅAB och SL. Det kan ju vara bra för att hålla koll på många saker samtidigt. Sedan får vi se om en gemensam ordförande i WÅAB och SL kan knyta ihop säcken, så att man slipper stå och vänta på bussen i 40 minuter när man kommer i land en mörk kväll i Stavsnäs.

I det budgetförslag som vi lägger fram refererar vi till regionplanen, där det finns idéer och tankar om ett bastrafiksystem. En bastrafik året runt ska garantera att man som öboende kan ta sig till och från fastlandet över en dag, på ett mera generöst sätt så att man faktiskt kan vara en hel dag på fastlandet. Det ska gå åt andra hållet också, så att folk ska kunna besöka öarna fram och tillbaka samma dag, och man ska ha en hel arbetsdag eller en hel turistdag, vilket håll man än åker. Jag kan berätta för dem som var

så tappra i går kväll, att för mig tar det fyra dagar att vara här i två dagar, med den fina kollektivtrafik som erbjuds i skärgården just nu.

De här tankarna i Rufsen om bastrafik kräver också ett stort nytänkande när det gäller båttyperna. Jag är inte lika övertygad som Jan Olov Sundström att inredning, färgsättning och flytande konferenshotell för 350 passagerare med hissar är det som det är absolut viktigast att satsa på.

Jag tror mycket på de samarbetstankar som framfördes, men jag är ändå inte rädd för att vi med förslaget till SL-kort på Vaxholmsbåtarna under vinterhalvåret ska slå undan benen för taxibåtsföretagen. Tanken är ju att vi ska fortsätta att samarbeta, och många av taxibåtsföretagen kör redan i dag upphandlad trafik.

Jag hoppas alltså att samarbetet ska fortsätta. Jag hoppas också på lite mer nytänkande och på miljöanpassning, inte minst när vi beställer båtar.

Anförande nr 256

Landstingsrådet Wallhager (fp): Ordförande, ledamöter! Skärgården är en omistlig del av Stockholm, och människorna i skärgården måste få levnadsvillkor som gör det möjligt att leva och verka i skärgården och få en kollektivtrafik som alla andra stockholmare. Deras kollektivtrafik heter naturligtvis inte tunnelbanan utan skärgårdsbåtarna.

Flera talare före mig har betonat vikten av att se helheten, och det är vi liberaler också inställda på att göra. Vi är inställda på att se helheten i skärgårdssatsningarna när det gäller vintertrafiken, sommartrafiken, turismen och godstransporterna, men också se befintliga och nya aktörer. Det är oerhört viktigt med en väl fungerande sjötrafik för att vi ska kunna behålla en levande skärgård.

Djurgårdstrafiken, som trafikerar Stockholms, inre hamn ingår också i stadens kollektiva trafiknät. Cirka 2,4 miljoner passagerare åker med den årligen. Dessa färjor har stort kulturhistoriskt värde, och jag tycker att det är dags att Stockholms läns landsting lite mer aktivt utvecklar och marknadsför den trafiken.

Med detta yrkar jag bifall till Folkpartiets förslag när det gäller budgeten för WÅAB, SL och färdtjänsten. Jag yrkar också bifall till de uppdrag och andra yrkanden som ligger under dessa tre områden med undantag för uppdrag 3 från Moderaterna under SL-budgeten.

Jag vill passa på att tacka för en bra debatt. Det har varit intressanta åsikter och olika värderingar, det är så det ska vara i den här salen. Det finns dock en plump, och det är Askensten. Sluta springa och börja åk kollektivt, säger han. Folkpartiet har folkhälsofrågorna högst på dagordningen, men för oss är det faktiskt så att folkhälsa består av flera delar. Det handlar om kost, det där med fibrer och mindre fett, du vet. Det är motion, alltså det som handlar om att springa, och det handlar om mindre

rökning. Det är alltså livsstilsfaktorer det handlar om. Det handlar inte om att sitta på en buss och bli upprörd.

Anförande nr 257

Göran Norberg (s): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag lyssnade på Jan Olof Sundström och blev lite beklämd. Han nämnde att Utörederiet har fyra egna båtar. Mig veterligt har de två egna båtar och får ytterligare en till våren. Däremot får man bemanna en vaxholmsbåt med folk från Skarpö från december månad, men det kan inte vara en egen båt.

Du talade om att utöka hösttrafiktidtabellen. Det gjordes för flera mandatperioder sedan. Däremot har Norrskär gått lite längre nu i sommar. Du nämnde också att man har beställt nya vinterbåtar, de första på trettio år. Det är fyra båtar som är byggda i slutet på 1970-talet, och Waxholm I och II byggdes 1983 respektive 1984. Hur är det med matematiken, herr Sundström?

Jag minns när jag kom in i Waxholmsbolagets styrelse 1989. Då genomförde ni reformen att SL-kortet skulle gälla på Djurgårdsfärjorna, och då gick dåvarande oppositionen emot det förslaget. Avvecklingen skulle vara det första som hände när ni skulle återfå majoriteten. Ni återfick majoriteten, men SL-kortet gäller fortfarande på Djurgårdsfärjorna.

Du talade också om att vissa ombyggnadsarbeten har genomförts av förra majoriteten. Jag kan nämna att full enighet har rått när det gäller ombyggnaden av Djurgården VIII och av Vindöga och Solöga. Detta var några rättelser. Räkna rätt nästa gång, herr Sundström!

Jag yrkar bifall till majoritetens budgetförslag!

Anförande 258

John Glas (fp): Som konsument av Waxholmsbolagets tjänster måste jag numera ge högsta betyg åt bolaget.

Jag är kommunalråd i Haninge kommun, en skärgårdskommun. Vi har haft många diskussioner på olika nivåer med företrädare för Waxholmsbolaget, och funnit att vi har fått mycket fint gehör för våra synpunkter. Vi har haft möjligheter att trafikera Ornö på ett nytt sätt, och Utösjöfarten har redan nämnts. Den fungerar alldeles utmärkt.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att man ser över inredningarna på båtarna. För den som en mörk och kulen vinterdag reser ut till öarna så gäller det att snabbt, effektivt och på ett trevligt sätt komma ut till ön. Jag hoppas att det fortsätter på det viset. Jag som skärgårdsbo kommer att använda blåslampan på den nya majoriteten om verksamheten inte fungerar.

Anförande nr 259

Jan Olof Sundström (m): Ordförande! Bara några kommentarer kring det som har sagts sedan jag talade förra gången.

Samarbete i stället för konkurrens talas det om, och jag förespråkar båda delarna, ärligt talat. Men konkurrens förutsätter ju en sak som inte förelåg tidigare, nämligen konkurrens på lika villkor. Det var det som inte gällde tidigare när Waxholmsbolaget konkurrerade med rederier som inte hade landstingsstöd, vilket ju Waxholmsbolaget som bekant har.

Om man ska konkurrera så ska man göra det på lika villkor, och det kan man göra i dag på ett bättre sätt än tidigare tack vare att vi höjt taxenivåerna i hela kollektivtrafiksystemet i skärgården. Det finns naturligtvis delade meningar om detta, men utifrån den här utgångspunkten fyller det faktiskt en uppgift. Det skapar mer trafik och ger fler möjligheter för fler människor.

Bastrafik och annat är naturligtvis dels en fråga om resurser, dels en fråga om hur man ser på det trafikuppdrag som Waxholmsbolaget har. Det är en fråga som vi säkerligen får anledning att diskutera rätt rejält det närmaste året på olika sätt. Det sista ordet är naturligtvis inte sagt i den diskussionen och jag tror att det finns öppningar att hitta i den frågan också, så att man kan tillgodose en del av de krav som finns.

Men samtidigt tycker jag att det är ganska viktigt att slå fast att Waxholmsbolaget är stockholmarnas rederi. Det är ett bolag som ska tillgodose olika önskemål, precis som Camilla Strandman berörde. Det handlar om skärgårdsbor, fritidsboende och om turister. Att försöka förena det i ett enda trafikuppdrag är inte alldeles lätt.

Det är det som vi försöker göra och vi ska fortsätta att försöka göra det, tycker jag.

Jag var lite raljant tidigare när jag visade mina bilder. Det var kanske mest för att visa hur fint det faktiskt har blivit ombord. Vi har faktiskt varit överens om investeringarna, så är det. Jag kostade på mig att visa skillnaden mellan hur det såg ut förr och hur det ser ut nu.

Något som har präglat den gångna perioden, med några undantag, är att det liksom tidigare i Waxholmsbolagets styrelse har rått en relativt stor politisk enighet i de allra flesta frågorna. Jag hoppas att vi kan fortsätta att ha det.

Anförande nr 260

Christina Lyngå (s): Ordförande, ledamöter! Jag vill lite kortfattat betona behovet av förbättrade inomkommunala resor. SL har ju tidigare planerat det mesta av busstrafiken för att passa pendeltåg och tunnelbanor. Det har skett med tanke på dem som reser till Stockholm. Men långtifrån alla ska ju resa till Stockholm utan till kommunens centralort eller någon annanstans i kommunen. På grund av tidigare planering blir väldigt många medborgare provocerade av att det kommer tre fyra bussar samtidigt till busshållplatsen. Sedan kan det dröja en halvtimmer eller mer innan nästa buss kommer.

Detta är ju väldigt trist, för det förstår sig människor inte på – det gör man inte när man inte känner till det där med passningarna.

Jag vill alltså att det ska bli bättre möjligheter att resa inom kommunerna och ska verka för det den kommande mandatperioden.

Jag yrkar bifall till majoritetens förslag till budget!

Anförande nr 261

A d n a n C a n (s): Ordförande, ledamöter! Jag har bott i några olika stora städer hittills, nämligen i Istanbul i Turkiet, i New York och Minneapolis i USA och i Stockholm i Sverige. Jag har jämfört dessa stora städers kollektivtrafik, och då kan jag säga att vi har en enormt bra kollektivtrafik i Stockholm. Vi ska vara glada för det. Men det går att förbättra den.

För oss är det mycket viktigt att ha en väl fungerande kollektivtrafik som stimulerar utvecklingen. Att ha bra kommunikationer i en region gagnar alla som bor i regionen. Stockholms läns invånare reser långa sträckor till och från sina arbeten, till sina skolor, för att handla eller uträtta ärenden. Mer än hälften av invånarna i Stockholms län använder dagligen kollektivtrafiken. Det är därför som vi behöver en kollektivtrafik som är tillgänglig för alla och inte bara för vissa.

Det är därför som vi behöver en bra kollektivtrafik som täcker hela länet men en helgtaxa. Det är därför som vi behöver en bra kollektivtrafik som ger resenärerna trygghet.

Därför behöver vi en väl fungerande och utbyggd kollektivtrafik som kan ge resenärerna möjligheter att planera sitt vardagsliv.

Om vi går till några detaljer i länet så kan vi säga att vi i södra delen av länet har en av länets drivmotorer som är Södertörns högskola. Vid Södertörns högskola finns cirka 8 000 elever och 650 anställda och mer än hälften av dem använder kollektivtrafiken dagligen.

Det är mycket viktigt för oss att undersöka förutsättningarna för en bra kollektivtrafik med en bra tvärsparväg mellan pendeltåget och tunnelbanan i södra delen av länet, nämligen mellan Stockholm syd och Alby eller Fittja, för att kunna utveckla södra delen av länet.

Så till en annan aspekt. I vårt budgetförslag finns en paragraf nr 40 som börjar med att morgondagens bussar och tåg ska bemannas med professionella medarbetare med stark yrkesidentitet. SL ska ta initiativ till ett samarbete med entreprenadföretagen om att inrätta en SL-akademi för gemensam ny- och vidareutbildning av trafikpersonal. Vi vill utveckla kompetensen hos de anställda som jobbar hos SL eller dess entreprenadföretag. Det är viktigt för oss att ta hänsyn till resenärernas och personalens kulturella bakgrund.

Med detta bifaller jag landstingsstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 262

Kerstin Pettersson (v): Ordförande, ledamöter! Det har pratats väldigt mycket i SL om hur många spår som har lagts, om tunnlar, kapacitet, utbyggnad och investeringar. Det som jag tycker att det har talats väldigt lite om är tryggheten.

Någon har sagt att man kan öka tryggheten genom att sätta in fler poliser i tunnelbanan. Man hur löser man då trygghetsfrågorna på bussar och pendeltåg? Ska det vara en polis på varje pendeltåg? Ska det vara en polis på varje buss?

Som kvinna och kollektivtrafikutnyttjare har jag svårt och är rädd att åka med kollektivtrafiken kvällar och nätter när jag har varit ute. Jag får alltså ta taxi, eftersom färden med SL är otrygg. Jag vet inte vad som kommer att hända och jag vet inte hur lång tid det tar att åka hem med SL. Detta är något som jag tycker att vi har förbisett.

Det talas väldigt mycket om kollektivtrafiken och nämner då tunnelbanan. Men kollektivtrafiken består av mer än tunnelbanan. Den består även av pendeltåg, särskilt till de norra och södra länsdelarna dit det inte går någon tunnelbana och där nattbussen går sällan.

En talare nämnde tidigare att kollektivtrafiken har börjat fungera tillfredsställande de senaste åren, men jag tror att flera här i salen minns pendeltågseländet för cirka ett och ett halvt år sedan. Då tog det mer än två timmar att åka hit från Södertälje. I normala fall tar det 44 minuter.

Jag tycker inte att man kan säga att man har lyckats särskilt bra med kollektivtrafiken under de fyra år som gått. Den har inte blivit tryggare för mig som kvinna, den har inte blivit tillförlitlig.

När det gäller tillförlitligheten kan jag ju nämna det senaste som berör pendeltågsresenärerna till Södertälje. Det är anpassningen till Gnestapendeln. Om pendeltåget mot Södertälje är försenat så får man vänta drygt en timme på att en buss eller ett nytt pendeltåg ska gå till Gnesta. I bästa fall kan det gå en buss om en halvtimme. Som förälder i kvinna, och det är ju vi som mest utnyttjar pendeltåget, sitter man och tänker att man kommer att hämta sitt barn sent från dagis igen, nu blir de försenade på fritids, nu blir de irriterade, nu får jag extra utgifter.

Det är sådana frågor som vi kvinnor som åker med kollektivtrafiken brottas med dagligen. Detta är ingen bra och tillförlitlig kollektivtrafik. Precis som Maria Wallhager säger är det viktigt att det kommer information på tavlor när ett pendeltåg är försenat. Då kan man ringa och säga till att man blir försenad. Då blir det genast mycket lugnare både för en själv och för fritids, dagis och skola och även för barnen.

Jag tycker också att det är ett bra arbete som den nuvarande majoriteten har påbörjat, alltså det här med att utöka tillgängligheten och tryggheten bland annat genom att man tycker att det ska vara fler stations- och tågvärdar på pendeltågsstationerna. Jag ser fram emot att under den här mandatperioden få arbeta i SL:s styrelse. Jag tycker att det

ska bli roligt. Det är också positivt att det är flera kvinnor som jobbar med de här frågorna.

Jag avslutar med att yrka bifall till majoritetens budgetförslag!

Anförande nr 263

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Jag brukar använda den här talarstolen till höger i salen när jag trots allt ska försöka övertyga någon. Då kommer jag närmare dem som inte tycker riktigt likadant som jag själv. Det kan kännas lite konstigt att stå intill dem som redan håller med.

Jag vill bara avsluta budgetdebatten för Socialdemokraternas del med att säga att vi har gjort några tydliga val i den här budgeten. Vi har valt att prioritera pålitlighet, information och tillgänglighet. Då har vi utgått från de prioriteringar som resenärerna och medborgarna själva gör.

Vi har också valt att värna det enhetliga och billiga kort inom kollektivtrafiken som, vilket några talare redan har sagt, förmodligen utgör själva grunden till den oerhört väl använda kollektivtrafik som vi har i Stockholm. En del att kollektivtrafikens problem är ju att den är en så väldigt stor succé här, det har vi också talat om tidigare i dag.

Vi kan jämföra med Göteborg, där 20 procent av trafiken sker med kollektivtrafik medan det här är 50 procent.

Jag vill avsluta med att påpeka ett faktum som har att göra med den bild som Hans-Erik Malmros visade. Nu blir det möjligen tydligt vem som rör sig i sagans kolorerade värld och vem som lever i en mer trist kameral verklighet. Min bild visar investeringsbudgeten. Man kan se att investeringarna ökar med 1 miljard mellan detta år och nästa. Sedan håller sig investeringsnivån stadigt högre än årets.

Man ska då vara lite mer öppen och sanningsenlig och berätta hela sanningen.

Precis som jag har sagt massor med gånger är vi helt överens om detta. Det finns en skillnad i tabellverket i yrkandena, men den beror på en felskrivning, vilket alla redan har vidgått. Det som däremot skiljer vår ståndpunkt från de borgerligas än så länge återfinns inte i budgeten, eftersom vi bedömer att det måste finnas ett bättre underlag för den satsningen, men vi säger att vi är beredda att satsa upp till 350 miljoner kronor på pålitlighet under perioden.

Jag vill tacka alla som har bidragit på ett sakligt sätt i den här debatten. Jag tycker att det har funnits några undantag. Ett särskilt tack vill jag framföra till Jan Olof Sundström som jag tycker har varit tydligast av alla oppositionsföreträdare när du rättade en liten rolighet som du hade ägnat dig åt genom att säga att vi faktiskt är helt överens om de här sakerna som gäller investeringarna i Waxholmstrafiken.

Därmed önskar jag alla en god och så välsignad som man själv vill jul!

Anförande nr 264

Hans - Erik Malmros (m): Herr ordförande, fullmäktige! Om man läser den budget som ligger på det bord där du blev ordförande, nämligen på SL:s bord, så ser man att det står att man investerar för 4,2 miljarder. Nästa år är budgeten på 3,1 miljard. Det är en minskning, kan jag berätta.

Budgeten var på lägre belopp men styrelsen och vårt kära fullmäktige har investerat betydligt mer. Rätt ska vara rätt. Ni ökar inte investeringstakten – ni minskar investeringstakten!

Anförande nr 265

Landstingsrådet Berger Kettner (s): Tänk, jag kunde nästan förutsäga att Hans-Erik skulle säga så där. Jag gjorde mitt inlägg mest för att illustrera hans egen teknik.

Skillnaden mellan budget och bokslut handlar nämligen om att vi av olika tekniska skäl i enighet har valt att tidigarelägga en del av betalningen för pendeltågsvagnarna från nästa år till detta år. Det har gett denna effekt som inte har någon som helst betydelse för investeringstakten. Det är bara en teknisk fråga om hur man fördelar betalningarna av en gemensamt beslutad investering mellan åren.

Detta var det bästa sättet att illustrera vilka små taktiska knep som du ägnar dig åt, Malmros. Därför tänkte jag att jag skulle agera på detta sätt.

Det är väl ändå bra att vi inte betalar pendeltågsvagnarna för skatte- och resandemedel två gånger? Det var väl bra att vi valde att betala dem när det skulle bli billigast? Eller tycker du något annat?

Landstingsstyrelsen/finansiering

Anförande nr 266

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag när det gäller den del som handlar om landstingsstyrelsens ansvarsområde!

I snart två dagar har vi debatterat den verksamhet som ska bedrivas i landstinget, och vi socialdemokrater tänker nu använda inledningen av det här blocket till att tala om verksamhetens avgörande förutsättningar, vår personal.

Landstingets ansträngda ekonomiska situation kombinerad med stora upphandlingar och omorganisationer har under lång tid satt hård press på vår personal. Vi har stora problem med långtidssjukskrivningar och med att människor i våra verksamheter blir utslitna. Samtidigt vet vi att vår verksamhet hålls samman av oerhört lojala medarbetare.

Landstingets personalpolitik måste utformas så att den belönar denna lojalitet och skapar goda arbetsvillkor som gör Stockholms läns landsting till en mer attraktiv arbetsgivare.

På femton år har antalet anställda i landstingsfinansierad verksamhet nästan halverats. Det är självklart att detta har slitit hårt på personalen. Det har också skapat oro och otrygghet.

Vi står nu inför en period med omfattande nyrekryteringsbehov. Många anställda går inom kort i pension och vi måste klara av att hantera personalförsörjningen under den här perioden. Just därför bli personalpolitik en av de strategiskt viktigaste områdena för landsting under den här mandatperioden.

För att stärka förtroendet för landstinget som arbetsgivare ska vi genom aktivt arbete på alla nivåer i koncernen minska sjukskrivningarna, förbättra arbetsmiljön för våra anställda och ge de anställda, som så önskar, möjlighet till heltidstjänster. Det ska ske samtidigt som vi klarar den ekonomiska stabiliteten. Detta kräver att vi arbetar nära de fackliga organisationerna, är lyhörda för personalens situation och är tydliga med våra mål för verksamheten och ekonomin. Det kräver också att vi visar öppenhet och vilja till nya lösningar, nya möjligheter.

Den nya majoritetens mål för personalpolitiken är tydlig: vi ska utveckla landstinget till en arbetsgivare som garanterar de anställda en god arbetsmiljö, inflytande och kompetensutveckling. För att nå detta övergripande mål krävs en kultur av samverkan.

Landstingets samverkansavtal om arbetsmiljö och medbestämmande ska snabbt förnyas. Därigenom kan vi snabbt stärka personalens inflytande över verksamhetens utformning. Det är ett första steg som ska följas av fler utifrån en dialog som vi nu inleder med personalen och med chefer i verksamheterna om konkreta åtgärder för att förbättra personalläget.

Vi ska inleda en kartläggning av arbetsmiljön inom landstinget redan 2003, därefter ska vi utifrån den kartläggningen ställa krav för att förbättra arbetsmiljön. Vi måste ställa krav på goda arbetsvillkor för vår egen personal, men inte bara i våra egna verksamheter utan också hos våra entreprenörer. Det är också en viktig del av det ledarskap som måste finnas i dessa frågor. Med utgångspunkt i arbetsmiljöundersökningen kan till exempel modeller för flexibel eller förkortad arbetstid användas för att åstadkomma förbättringar.

Men en god arbetsmiljö handlar också om att känna att den egna kompetensen tas till vara och att man blir sedd och hörd på sin arbetsplats.

Vi kommer att inleda ett arbete för öka öppenheten och transparensen i alla landstingsfinansierade verksamheter. Som ett led i detta kommer vi också att jobba hårt med en sammanhållen ledarskapsutveckling och kompetensutveckling.

Innan jag utvecklar detta vill jag uppehålla mig något vid ohälsofrågorna. Antalet sjukfrånvarodagar bland landstingets personal fortsätter att öka. Vi måste bryta den utvecklingen. För att lyckas med detta måste vi på ett bättre sätt än i dag anpassa organisationen efter människorna som jobbar i den. Det är i detta sammanhang som öppenheten måste finnas. Vi måste helt enkelt vara lyhörda för vilka olika typer av förändringar som måste göras för att bättre ta till vara vår personal.

Vi ska aktivt jobba med att förbättra rehabiliteringen i vår egen organisation. Vi har unika möjligheter som sjukvårdshuvudman att kombinera arbetet på sjukvårdssidan med en bättre rehabilitering. Landstingets huvudsakliga uppgift, att skapa hälsa bland befolkningen, ska inte tillåtas skapa ohälsa bland våra anställda. Alla ska ges möjlighet att snabbt komma tillbaka i arbete efter sjukfrånvaro. Vi ska kontinuerligt följa, analysera och uppmärksamma sjukfrånvarons utveckling. En modell för hälsobokslut ska utarbetas. Ledarskapsutveckling och arbetsmiljöförbättringar och modeller för till exempel flexiblare arbetstid är också metoder som kan bidra till att förbättra hälsoläget bland våra anställda.

För att klara av att tillfredsställa landstingets behov av personalförsörjning är det naturligtvis nödvändigt att klara av att hantera sjukskrivningarna. Men därtill krävs också efter aktivt rekryteringsarbete. Det pågår i dag ett mycket bra rekryteringsarbete både inom och utom landet. Jag kan direkt säga att den gamla majoriteten har startat många intressanta möjligheter som vi ska arbeta vidare med. De goda initiativ som tagits för att stärka landstingets rekrytering ska fortsätta.

En annan viktig metod för att klara landstingets behov av ny personal är att erbjuda heltidstjänstgöring. Vår uppfattning är att det på detta område finns möjligheter som inte är utnyttjade fullt ut. Det är oftast kvinnor som i dag arbetar ofrivillig deltid, och om de kan erbjudas möjligheter till heltid så tror jag att det kan skapa bättre personalresurser.

Att den offentliga sektorn genom deltidsarbete skapat omöjliga livssituationer för enskilda är ett dåligt betyg för vår arbetsgivarpolitik. Vi vill byta den politik mot en politik som tar större hänsyn till individens önskan att jobba heltid.

En allt större del av landstingets personalkostnad avser inhyrd personal. Det är ett tecken på att arbetsvillkoren inom landstinget inte är tillräckligt goda. Det är också oroande att kostnaderna för inhyrd personal ökar under lågkonjunktur. Vår målsättning är att minska kostnaderna för personalinhyring. Vi vill också se över alternativa metoder för att i landstingets regi klara behovet av extrapersonal vid korttidsfrånvaro.

Ordförande, fullmäktige! Den nya majoriteten betraktar personalen som landstingets viktigaste, helt oundgängliga, resurs. Därför är ett utvecklat samarbete med personalen, med ansvariga chefer och med personalorganisationerna en av mandatperiodens viktigaste strategiska förutsättningar. Jag vill att år 2003 ska bli ett samverkansår, ett år som präglas av goda relationer och långsiktighet. Det gäller inte bara mellan oss politiker som arbetsgivarrepresentanter och personalen. Det är också nödvändigt att vi i denna sal tar oss samman och gemensamt erbjuder långsiktigt hållbara villkor för alla våra anställda. Ni är alla välkomna att delta i det arbetet!

Anförande nr 267

Landstingsrådet Heister (m): Herr ordförande, landstingsledamöter! Margareta Cederfelt kommer senare i debatten att specifikt beröra personalfrågorna.

Jag vill i slutskedet av min första budgetdebatt här i landsting passa på att tacka presidiet för dess insatser under dessa två dagar. Jag vill också tacka den politiska majoriteten för en god och konstruktiv debatt. Demokratin kräver både tydlighet och klara alternativ, och jag tycker att ni utifrån era utgångspunkter har talat väl för er syn och era åsikter.

Jag vill också rikta ett tack till Folkpartiets och Kristdemokraternas ledamöter för det engagemang för de idéer som präglade förra mandatperioden. Viljan att utveckla vårdgarantin, viljan att ta till vara personalens engagemang och initiativ bådär gott för framtida samarbete.

Jag vill även rikta ett tack till samtliga borgerliga ledamöter som så framgångsrikt arbetade under den förra mandatperioden. Det är ert arbete och era resultat som stått i fokus också under dessa dagar såväl när oppositionen som när majoritetens företrädare har talat. Ett bättre betyg går knappast att få!

Debatter som dessa följer oftast ett givet mönster. Samtliga partiers förslag är klara på förhand och möjligheterna att nå varandra är små – hur väl vi än uttrycker oss och hur väl vi än argumenterar. Jag skulle ändå avslutningsvis vilja förklara varför jag och vi moderater kämpar så hårt för att förändra skatteutjämningsystemet, det som har varit föremål för en stor del av de här två dagarnas debatt. Jag gör det inte för att starta en ny debatt, inte heller för att jag inbillar mig att jag kan övertyga vare sig Ingela Nylund Watz, Lars Dahlberg eller Dag Larsson eller någon annan av företrädarna för majoriteten här, men jag tror ändå och hoppas att förståelsen kan öka en aning.

Jag inledde mitt anförande i går med att tala om Marie som bor i Huddinge. Hon kommer nästa år att betala 1 krona och 46 öre på varje hundralapp till skatteutjämningsystemet. Hon har en månadslön på 22 000 kronor. Det innebär att Marie nästa år ska betala 3 850 kronor till utjämningsystemet av den skatt som hon betalar till landstinget. Om Marie i stället hade bott i Göteborg så hade hon fått 690 kronor om året i lägre skatt på grund av skatteutjämningsystemet. Här får hon till utjämningsystemet betala 3 850 kronor av den landstingsskatt som hon betalar – om hon hade bott i Göteborg så hade hon fått 690 kronor.

Det socialdemokratiska kommunalrådet i Göteborg, Göran Johansson, har ni säkert alla hört talas om. Han har en årslön på en miljon. Han får 2 600 kronor nästa år i direkt subvention av Marie och alla andra skattebetalare! Hon betalar 3 850 kronor på en månadslön på 22 000 – han får 2 600 kronor och han har en årslön på en miljon! Jag kommer aldrig att kunna förstå rättvisan i ett system som innebär att normal- och låginkomsttagare i en region ska betala till höginkomsttagare i en annan region! Men systemet är konstruerat på det viset.

Det är därför som vi moderater vill att det här systemet ska ligga på statlig nivå. Då skulle man betala efter bärkraft och erhålla stöd efter behov. Det, mina socialdemokratiska kollegor i den här salen, är rättvisa och solidaritet för mig. Det är därför som vi moderater under landstingsstyrelsens del av den här debatten och i handlingarna yrkar på att utjämningsystemet ska överföras till statlig nivå.

Nu ska Marie betala 1 krona och 46 öre till utjämningsystemet av varje hundralapp hon betalar. Jag tycker att det är rimligt att hon får reda på det. Det ska klart framgå vilken del av skatten som man betalar till skatteutjämningsystemet och vilken del som man betalar till verksamheten här i landstinget. Det är också därför som vi har ett yrkande i budgeten om att dela upp skattesatsen i två delar – för att vi i den här salen på det sättet också skulle ägna oss åt konsumentupplysning om vad det rådande skatteutjämningsystemet innebär. Därför yrkar jag för den moderata gruppens räkning bifall till det moderata förslaget när det gäller landstingsstyrelsens del av budgeten!

Anförande 268

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Den socialistiska budgeten skapar växande underskott. Alla tre åren i förslaget har minus framför siffran för resultatet!

2003 är underskottet 1,6 miljarder, år 2004 har underskottet vuxit till 2,3 miljarder, och år 2005 beräknas underskottet till 2,4 miljarder. Möjligheten till balans i budgeten syns inte ens vid horisonten. Låneskulden fördubblas från 8,9 miljarder till 18,6 miljarder.

Det här blir dyrt för Stockholms invånare. Räntan på de här lånen kommer att fyrubblas de kommande åren under socialistiskt styre.

Boven i dramat är skatteutjämningsen. Den kostar regionens invånare ytterligare motsvarande 30 öre i skattehöjning, varje år, år efter år, utan att vi får någonting för det.

Inte ens ni socialdemokrater kan i längden fortsätta att låna för att vi ska klara verksamheten för gamla sjuka och handikappade. I er budget finns det tyvärr ingenting som pekar på att vi i vårt län ska reda oss själva med våra egna skattepengar så länge vi har den här skatteutjämningen. Medge åtminstone att det här är en absurd situation. Varför ska Stockholmsregionens invånare betala nästan 2 kronor i skatteexport till andra landsting?

Ni socialdemokrater borde ge Stockholmsregionen ett heligt löfte om att ni tänker kämpa för dem. Ni är valda för att företräda dem inte för att företräda skåningar och göteborgare. När, Ingela Nylund Watz, kommer ni att börja kämpa för invånarna som bor här? Och tänker ni någonsin under den här perioden att lägga en budget i balans?

Jag ställde i går ett par frågor till Ingela Nylund Watz som handlade om tak för lönehöjningar för vårdpersonal. Jag fick aldrig något svar. Därför upprepar jag frågan: Vad är det som får er att tro att vårdpersonal och deras fackliga organisationer skulle acceptera att få lägre löneökningar än alla andra? Tycker ni verkligen att de vårdanställda har fått för mycket betalt? Ert lönetak motsvarar en besparing på en miljard kronor år 2005.

Folkpartiet kommer att med kraft bekämpa alla straffskatter på Stockholmsregionen och på stockholmarna. Vi måste kämpa för vårt län, inte emot det. Vi måste höja rösten mot regeringens Stockholmsfientlighet. Ingela, törs ni också göra det?

Vi har i Folkpartiet en positiv syn på att använda konkurrens och upphandlingar för att skapa förändringar och öka effektiviteten. Det är viktigt att nya vårdidéer får en chans att prövas om vi ska göra framsteg. Den nya majoriteten däremot väljer att ro den tröga landstingskolossen vidare som om inga förändringar borde ske.

Så här i Nobelpristider borde vi grunna över de visdomsord som Nobelpristagaren i litteratur för exakt fyrtio år sedan, John Steinbeck, uttryckte. Han var, som ni kanske minns, en person som hade djup känsla för dem i samhället som var obesuttna, för lantarbetarna i södra Kalifornien. Han sade: förmågan att i dag tänka annorlunda än i går skiljer den vise från den envise.

Med dess ord yrkar jag bifall till Folkpartiets förslag till budget!

Anförande nr 269

H å k a n J ö r n e h e d (v): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag ska också börja prata om det som Socialdemokraterna talade om, personal. Vi kan ju tycka mycket om skattesatser och så vidare, men utan personal har vi ingen landstingsverksamhet alls.

Innan jag berättar allt spännande som vi ska göra inom området personal och personal politik så vill jag börja med att säga följande.

Kvinnor har låga löner och diskrimineras i vården på grund av att de är just kvinnor och för att de arbetar i kvinnodominerade yrken. Denna diskriminering avhjälps inte av

privatiseringar eller driftsformsförändringar. Påståendet att sjuksköterskorna har fått högre löner bara för att de har fått fler arbetsgivare är en myt. Lönehöjningarna beror på att det är en brist på sjuksköterskor, och det har de har kunnat utnyttja i sina lönekrav. Även de privata aktörerna tvingas hyra in sjuksköterskor för höga kostnader från bemanningsföretag.

Sjukskrivningarna är lägre i de privata verksamheterna än hos de offentliga, sägs det. Titta då på medelåldern! Medelåldern är betydligt lägre hos de privata arbetsgivarna. Medelåldern på personalen är högre hos de offentliga arbetsgivarna. De till åren komma, som det ofta är bland den kvinnliga personalen, med en arbetskada var inte välkomna över när verksamheten blev privat. De har inga rehabiliteringsmöjligheter fastän arbetsgivaren har ett rehabiliteringsansvar enligt lagen. "Arbetskamraterna gick över till privata företag, men jag som var till åren kommen eller hade ont i ryggen var inte välkommen."

Självfallet måste man även vara självkritisk när det gäller landstinget som arbetsgivare. Om vi ser tillbaka har vi väl inte alltid varit den allra bästa arbetsgivaren, men det ska vi nu försöka bli. Vad vill vi då göra?

Konkret ska vi visa att landstingets största resurs är personalen. Personalfrågor är annat än driftsformer, som fallet var under förra mandatperioden. Och till en början får dessa frågor ökad ställning genom tillsättande av ett personallandstingsråd, och ett personalutskott inrättas. Det är många och svåra framtidsfrågor att ta itu med på detta område.

Kanske den allra viktigaste frågan är den galopperande ökningen av långtidssjukskrivningarna. Vi får inte värja oss mot att se klass och kön i detta perspektiv. Det är de lågutbildade kvinnorna som inom vården står för den högsta andelen av långtidssjukskrivningarna. Kvinnor som betalat 1990-talets neddragningar med färre händer i vården och som betalat den ökade stressen i vården med att i dag vara sjukskrivna. Det är för dessa grupper som vi ska införa arbetstidsförkortning.

Till en början ska vi kartlägga vilka arbetsplatser det handlar om, införa förkortad arbetstid med bibehållen lön för de grupper där man har särskilt hög sjukfrånvaro eller särskilt tung arbetsmiljö.

Faktum är att vi i landstinget redan i dag har ett slags arbetstidsförkortning. Alla de som är halvtidssjukskrivna och därmed ofrivilligt inte arbetar heltid och alla de som har gått i förtidspension omfattas av något slags arbetstidsförkortning, även om det inte är den som jag hade tänkt mig.

Vi ska få landstinget att vara en föregångare som arbetsgivare, vilket i sin tur medför att behovet av att hyra in personal minskar, eftersom dessa åtgärder skapar en fast och stabil personal och bättre arbetsmiljö.

Personalfrämjande åtgärder, bland annat friskvård, ska vara en självklarhet. Vill man göra karriär ska man inte behöva byta arbetsgivare. Det ska vara en självklarhet att

kunna förena arbetsliv med aktivt föräldraskap. Landstinget ska vara en föregångare då det gäller flexibla schemalösningar, såsom flex, 3-3-schema och tvättstugemodellen. Heltid ska vara en självklarhet, deltid en möjlighet.

Då jämställdheten nu lyfts upp på landstingsrådsnivå och kommer att genomsyra hela landstinget kommer det att påverka personalfrågorna på ett oerhört positivt sätt. Lön efter kön ska bekämpas. Könsuppdelad statistik är en självklarhet då det gäller personalfrågor, sjukskrivningar och personalredovisningar. Andelen kvinnliga chefer ska öka. Kvinnliga chefer ska erbjudas fortbildning och stöd i sitt ledarskap. Varför är det ofta kvinnor som är chefer på första linjens nivå, medan det nästan alltid är män som är chefer när man kommer högre upp i organisationen? Varför är det så?

Vi ska lyfta fram de positiva exemplen i vår organisation, såsom ledningsstrukturen på akuten på Södersjukhuset. Vi ska på många olika sätt ta vara på den fantastiska möjlighet som erbjuds i och med att vi har en sådan enorm etnisk och kulturell mångfald bland personalen. Vi ska ha ett aktivt samarbete med professionen och ett aktivt samarbete med de fackliga organisationerna. Vi ska lyssna på dem.

Hierarkier ska bearbetas och brytas. Det ska framför allt vara en självklarhet att alla personalkategoriernas kunskap ska tas till vara. Alla personalkategorier är pusselbitar som behövs för att lägga pusslet. Alla personalkategorier behövs för att åstadkomma god vård eller god kollektivtrafik.

Till sist till lönen, som inte är oviktig. Lönen är viktig, men den är inte allt. Det kan inte längre vara möjligt att det är just kommunalarna och kvinnorna som alltid ska ta samhällsansvar eller ta ansvar för landstingets ekonomi då det gäller deras lönekrav. Det har de gjort alltför många år redan.

Detta är några exempel på det vi i den nya majoriteten kommer att arbeta för, för att bevisa att landstingets viktigaste resurs är personalen.

Därmed yrkar jag bifall till majoritetens budgetförslag.

Anförande nr 270

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Så här långt har det mest handlat om personalfrågor. Det är inte alldeles enkelt att rymma både personalfrågor, ägarfrågor, finansfrågor och annat i ett sammanhang, men nu väljer jag att inleda lite övergripande vad gäller finansieringen och synpunkter på hur landstinget kommer att vara organiserat om några dagar. Sedan ber jag att få återkomma när personalfrågorna blir aktuella.

Jag kan också inleda med att uttrycka ett varmt tack till presidiet, som har debuterat på ett fantastiskt sätt under budgetfullmäktige.

Jag erinrade mig i går, när vi lämnade lokalen och åkte upp i hissen, att när jag inledde min karriär i landstinget hösten 1991 höll vi på med budgetdebatten i tre dygn. Jag hann hem till Vallentuna för att byta skjorta och äta frukost, men det var precis så mycket jag

hann. Hur var debatten då? kan man fråga sig. Jo, den var lika frisk halv två på natten som halv två på dagen, snarare friskare. I varje fall var talarlistan inte kortare.

Ett stort tack till er i presidiet, även om vi är mer hanterbara nu än för tio år sedan!

Ett tack också till de politiska kolleger som har deltagit friskt i debatten. Jag tycker nog att man kan konstatera att gårdagens debattklimat var något mildare än i juni 2001. Jag vet inte om det beror på könsskiftet vad gäller ledarskap, att vi har större förståelse för varandras argument eller om det just nu är en utomordentligt förnuftig och balanserad opposition – jag vet inte.

I vårt budgetalternativ har vi, vilket har uppmärksammats, räknat in en del skatteutjämnings effekter, om det vore så att det gick att reformera. Vi började med de 800 miljonerna, som är ett administrativt bekymmer för regeringen. Regeringen har haft åren 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001 och 2002 på sig för att försöka ändra på detta. Men svaret är detsamma: Systemet klarar inte av sin egen ambition. Där tycker jag att vi omedelbart ska ordna ett systemskifte, och då ska vi kunna räkna in de pengarna.

Sedan vet jag att det tar lite tid att reformera hela systemet. Men vi har ändå på ett tydligt sätt velat visa på effekterna av att ta ett första steg mot ett mer rättvist system. Annars tycker jag att det låg väldigt mycket i det Chris Heister beskrev nyss, att vi skulle förstatliga systemet. Det skulle nämligen undanta de flesta av våra anställda i landstinget från att behöva bidra till kommunalrådslöner i Västsverige eller någon annanstans. Så är det faktiskt.

Detta får vi väl återkomma till. Vi ska naturligtvis också hålla våra riksdagsledamöter från respektive parti varma i den här frågan. Jag önskar att den nya majoriteten har samma ambition därvidlag.

Det är naturligtvis ett jättebekymmer att behöva höja skatten mycket. Trots att vi nu föreslår en skattehöjning på 98 öre är det en stor skattehöjning, om man lägger ihop den med vad som nu sker i många andra av länets kommuner. Man kan naturligtvis alltid diskutera orsakerna till detta.

Vi hade haft den skattenivå som det blir om vi hade valt att använda skattehöjning för att finansiera skatteutjämnings under de fyra senaste åren. Men vi valde en annan väg, för att få det riktigt tydligt. Nu höjs skatten i ett enda steg, och det kan kännas plågsamt. Men skulle vi ha haft samma resurser till vården som vi med facit i hand kan säga att vi hade behövt, då hade vi varit tvungna att höja skatten, och vi hade hamnat ungefär på den nivå där vi kommer att vara nästa år. Det är matematik och inte politik.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas förslag till budget under landstingsstyrelsen i alla avseenden.

I den gamla borgerliga majoriteten har vi kritiserats tämligen hårt och tydligt av de nuvarande majoritetspartierna, när de var i opposition, för det borgerliga systemskiftet.

Vad man lägger in i det begreppet kan naturligtvis förklaras på olika sätt. Men när vi nu har facit i hand och ser på effekterna i hälso- och sjukvården, kollektivtrafiken, färdtjänsten och för den delen också tandvården och WÅAB kan man väl i allt väsentligt räkna in tämligen stora framgångar av den politik som har förts. Jag visade i går en bild beträffande ett speciellt område, som gäller den kanske mest angelägna patientgrupp som vi har, de äldre patienterna i vårt län.

Men i jämförelse med det som nu förestår är det borgerliga systemskiftet knappast förnamnet, för nu blir det verkligen ett systemskifte! Det handlar om en omorganisation av landstinget som jag vill påstå saknar motstycke. Vi har hittills haft en del teorier att bygga på, rutmönster och några beskrivningar. I dag har jag fått ett ärende som landstingsstyrelsen ska behandla på tisdag. Det handlar om den administrativa organisationen. Nästan alla mina farhågor besannas där! Det jag hade hoppats skulle kunna finnas kvar i någon mening – att vi har ett beställar-utförarsystem – tycker jag verkar skrotas, när jag läser förslaget till administrativ ordning, för allt buntas ihop på ett och samma ställe till samma ledningsgrupp.

I detta ligger också – även om det är möjligt att jag har läst fel, så jag ska läsa förslaget noggrannare före beslutet på tisdag – ett annat slags systemskifte: man lyfter väldigt mycket ansvar från de politiska beslutsrummen till tjänstemännens beslutsfattare. Jag kan inte dra någon annan slutsats. Det beskrev jag för två veckor sedan så att den nya majoriteten håller på att avdemokratisera landstinget vad gäller hälso- och sjukvård. Det tycker jag är ett allvarligt ingrepp. Vi borde gå den motsatta vägen. Vi behöver inte fler politiker som fattar beslut, men vi borde göra det politiska ansvaret tydligare. Nu påstår jag att det blir otydligare.

Jag har också förstått att omorganisationen bygger på väldigt lite kontakter med verkligheten – de ledande tjänstemän och för all del politiker som har arbetat i beställarorganisationen under de senaste fyra åren. Det gör mig riktigt orolig, eftersom det har lagts ned så mycket kraft på att utveckla just beställarkompetensen. Jag vill påstå att det i allt väsentligt har gått bra och att vi har haft tydliga roller.

För två veckor sedan ställde jag en fråga. Möjligen uppfattades den som retorisk, för jag fick inget svar på den. Jag frågade: Var har ni hämtat förebilden till den här omorganisationen? Är det i något av de 17 landsting och regioner där Socialdemokraterna har ansvaret tillsammans med något stödparti, främst Vänsterpartiet och Miljöpartiet? Är det något av de landstingen och regionerna som har tjänat som förebild? I så fall blir jag lite mer skrämmd. Inget av dem kan visa upp en utveckling beträffande väntetider, sjukvårdsekonomi eller något annat som för mig framstår som en positiv förebild.

Christer Wennerholm nämnde i går Tony Blairs England och sjukvårdspolitikerna där. Är det möjligen där som ni har hämtat förebilden? Där finns ju världens största landsting. Det förkortas NHS. Men det intressanta i jämförelsen med NHS är att de främsta företrädarna där har varit här åtskilliga gånger under de senaste fyra åren för att lära sig mer om Stockholmsmodellen, eftersom vi verkar vara på rätt väg. Det har alltså varit återkommande besök.

Jag vet inte om ni fortfarande uppfattar frågan som retorisk. Men det skulle vara ganska spännande att få veta: Var har ni hämtat förebilden? Finns den inte någonstans, vare sig i Sverige eller i närområdet i Europa, då finns det definitivt anledning att vara riktigt orolig.

Jag tror att det är ert sätt att se på problemen som är problemet. Jag sade i en tidigare debatt i går att jag är orolig för att ni bygger behandlingen av landstingets problem på symptom och inte på diagnos. Det kan vara rent av livsfarligt.

Jag påstår också – för att använda ett annat begrepp från hälso- och sjukvårdsvärlden – att er omorganisation i allt väsentligt strider mot vetenskap och beprövad erfarenhet. Jag vill också påstå att omorganisationen har resulterat i fler frågor än svar.

Under de närmaste åren framöver hade vi behövt sätta fokus på och koncentrera oss på beställandets och vårdgivandets villkor, förutsättningarna för detta, hälso- och sjukvårdens väsen vad gäller finansieringsformer och så vidare. Nu berövar ni den här församlingen den möjligheten, eftersom förslaget till ny strukturorganisation med all säkerhet kommer att bidra till att inte bara bromsa upp utvecklingen utan också minimera, för att inte säga eliminera, möjligheten att få koncentration på rätt frågor. Jag påstår att den här omorganisationen kommer att kräva utomordentligt stora personella resurser, större resurser än förändringen skulle kunna innebära i besparingar eller positiv utveckling.

Omorganisationen kommer med nödvändighet att betyda en hel mängd omflyttningar. Jag lyssnade på den information som personalen vid HSN-staben och landstingskontoret fick strax efter det att förslaget blev offentligt. Där sade det att det blir personalomflyttningar, och man pratade om kompetensbyten.

Vi kan för en kort stund påminna oss den smärre omorganisation av hälso- och sjukvården som gjordes för fyra år sedan. Då flyttade vi hela sjukvårdsorganisationen Södertälje, Norrtälje och västra Stockholm in i redan befintlig organisation – det vill säga egentligen in i en ”större lägenhet”, för det var ju samma frågor som man hanterade. Från ledande håll i de sex kvarvarande sjukvårdsområdena och deras ledningar sades det att organisationen hade satt sig i våras. Det tog alltså tre och ett halvt år.

Man måste ha respekt för detta. Men jag är rädd för att de konsekvenserna inte har resonnerats igenom. I går beslutade vi att alla större förändringar skulle konsekvensbeskrivas. Det kommer naturligtvis en promemoria om detta i början av nästa år. Beslutet togs ju i går, sedan ska protokollet justeras, och därefter ska vi leva upp till detta. Men i mitten av januari, kanske till fullmäktige den 14 januari, finns det en konsekvensanalys.

Jag vill slutligen påminna om Aaron Antonovsky och *Hälsans mysterium*. Det handlar om känslan av sammanhang, för att vi ska må bra och känna engagemang och styrka. För att en känsla av sammanhang ska kunna etableras behöver tre komponenter bli

tillgodosedda, nämligen begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet. I dessa avseenden brister den här organisationsplanen i allt väsentligt när det gäller känsla av sammanhang.

Än en gång, herr ordförande: Bifall till Kristdemokraternas förslag!

Anförande nr 271

Åke Askén (mp): Ordförande, ledamöter! Även jag tycker att debattklimatet har förbättrats, och det tackar vi för. Det förefaller som om fem av sex partier ganska tydligt vill utveckla landstinget. Moderaterna vill det uppenbarligen inte. De vill i stället inrätta ytterligare ett landsting, med dubbel uppsättning politiker och så vidare, vilket vore ett väldigt slöseri. Det här landstinget har säkert kapacitet att klara sina nuvarande uppgifter och kanske också en del andra.

Stig Nyman frågade varifrån organisationsmodellen kommer. Jag trodde att han kanske kunde vara en av dem som bäst kunde berätta det. Det var nämligen under den förra majoriteten som man gav landstingsdirektören i uppdrag att komma med ett organisationsförslag. Jag trodde möjligen att Stig Nyman kunde ha någon uppfattning om det. Om han inte har det får han väl fråga landstingsdirektören, om förslaget är en importvara eller inte. Jag gissar att det är en blandning av lite av varje.

Nu gäller det att se om det är en bra blandning. Jag förstår att man kan ha sina dubier. Många av oss från Miljöpartiet var till en början ganska skeptiska till modellen. Men vi tycker att vi har fått in förbättringar i den under resans gång, även om det var en snabb resa, så vi är rätt hoppfulla.

Från Miljöpartiets sida har vi en försiktig optimism om att det går att klara uppdraget, och då gäller det inte bara organisationen utan inte minst ekonomin. Vi tror att det går, men man kan ju inte svära på vare sig det ena eller det andra och säga att det verkligen går. Det är väl en av de svåraste uppgifterna i svensk politik på flera år att rätta upp detta landstings ekonomiska situation och i någon mån även dess skadade anseende. Det har ju varit ganska mycket negativ publicitet om både trafik och ekonomi under de senaste åren. Vi hoppas kunna förbättra den situationen.

Men det går inte att förbättra detta enbart med traditionella åtgärder, som rationaliseringar och effektiviseringar, utan det behövs mer än så. Det behövs ett tänkande i andra banor. Sjukvård och kollektivtrafik är ju inte fabriksverksamhet. Vi kan inte klara detta enligt löpandebandprincipen.

Då gäller det bland annat att ha goda förbindelser i olika avseenden. Jag tror att den här koalitionen med Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har betydligt bättre förutsättningar än någon annan kombination. Jag tror att man måste ha med Socialdemokraterna i en sådan här koalition för att klara de diskussioner med regeringen som behövs. Vi behöver inte sticka under stol med att det är oerhört viktigt.

Om det hade varit en koalition med Moderaterna hade det naturligtvis aldrig gått, med den inställning som Moderaterna har. De vill ju skrota landstinget och ta bort skatteutjämningen. De har en motion om en minskning på nästan 4 miljarder. Även vi tycker att skatteutjämningen har rusat i väg väldigt snabbt, så att man måste göra något

åt det – det är självklart. Men det är inte realistiskt att tro att det kan bli 4 miljarder. Vad vi måste göra är att sätta in en kombination av åtgärder. Andra miljöpartister kommer att prata om ägarstyrning och personalåtgärder.

Det grundläggande ser jag är att vi inför ett antal hälsofrämjande åtgärder. En sådan åtgärd är att minska biltrafiken och öka kollektivtrafikens andel av det totala resandet. Så står det faktiskt också i budgeten. Även i Kristdemokraternas budget står det – vilket gläder mig mycket – att kollektivtrafikens andel av det totala resandet ska öka. Det är inte några småsaker, kan jag tala om. Ni kan tänka efter och se på andelarna över dygnet. Då inser ni att detta inte är någon liten sak. Biltrafiken måste backa rejält de kommande åren. Det är roligt att fyra partier är överens om det.

Att vi så småningom förhoppningsvis får så kallade trängselavgifter innebär att vi inte behöver bygga motorvägar för 50 miljarder. Kan ni tänka er: 50 miljarder för att man ska sitta och köra runt staden och ha sig – så roligt! Från Miljöpartiets sida kan vi inte tänka oss det. Vi accepterar det inte. Men det behövs bara så lite som dessa trängselavgifter för att motorvägarna ska bli totalt obehövliga. Det är en billig och rationell lösning, och dessutom är den oerhört miljöanpassad. Den är också hälsobefrämjande.

Det innebär minskade kostnader för landstinget i form av minskad sjukvård, och samtidigt frigörs miljardbelopp, i huvudsak från staten. Men det handlar också om kommunala pengar i fråga om trafiken och biltrafiken.

Jag anser att landstinget har varit med och finansierat vägar, till exempel Södra länken, fast man sade att man gav pengar till Årstabron. Det var en ”brovink” som man gjorde där. Det var egentligen inte Årstabron det handlade om, utan pengarna gick till Södra länken, men det är en annan femma. Här frigörs statliga miljardbelopp, och de kan i stället användas i kollektivtrafiken. Det lilla ordet ”trängselavgifter” är inte så dumt!

Bifall till koalitionen förslag till budget!

Anförande nr 272

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, landstingsledamöter! Till Birgitta Rydberg beträffande lönetaket på 5 procent: Det är inget lönetak på 5 procent, utan det vi har satt upp som en ambition är att hålla tillbaka personalkostnaderna. I de ökade personalkostnaderna ryms inte bara löneutvecklingen utan en hel del annat.

Det stora hotet mot löneutvecklingen för medlemmarna i Vårdförbundet och andra fackliga organisationer är att vi inte får bukt med sjukskrivningarna, att den inhyrda personalen fortsätter att öka och att den höga personalomsättningen fortsätter att sluka onödiga pengar. Inte minst är det stora hotet att det ekonomiska moraset fortsätter. Om vi kan få kontroll över det kommer vi också att kunna garantera en bra löneutveckling. Så ser vår ekvation ut.

Till Stig Nyman: Systemskiftet är möjligen att vi nu ska prioritera ordning och reda i ekonomin.

Anförande nr 273

Landstingsrådet Heister (m): Jag skulle egentligen kunna svara både Lars Dahlberg och Håkan Jörnehed på samma gång.

När man lyssnar på Håkan Jörnehed undrar man vilken värld man har kommit till. Av allt det han sade var det bara en enda sak jag kunde hålla med om, och det var att personalen är landstingets allra viktigaste resurs. Om vi inte har personal kan vi inte bedriva den viktiga verksamhet som vi bedriver i landstinget. Men sedan var det slut med samförståndet.

Vi kan se på vad som har hänt under de senaste fyra åren. I och med att man har fått mer att säga till om som arbetstagare framför allt i sjukvården – genom att man har fått en mångfald, så att man kan välja arbetsgivare och göra karriär, och genom att man har fått fristående enheter genom bolagisering, vilket innebär att man har fått ett tydligt ledarskap – har personalen fått ett helt annat utrymme än tidigare. Det innebär att vi i dag har landets högsta löner inom sjukvården. Det borde ni tycka är bra, både socialdemokrater och vänsterpartister.

Till skillnad från landstingen i övriga landet har långtidssjukskrivningarna minskat i vårt län – inte ökat. Det är ett tecken på att det arbete som har gjorts under fyra år har lett till både att personalen mår bättre och att de har fått bättre betalt. Det tycker jag är bra.

Åke Askensten säger att vi vill bilda ett nytt landsting. Jag kan säga: Vi är inte för ett nytt landsting. Vi vill inte ha något landsting över huvud taget. Det är därför vi säger: Den uppgift som landstinget ska ha så länge det finns kvar ska vara koncentrerad på sjukvård. Det är därför vi i vårt budgetalternativ föreslår att trafiken ska föras över till det kommunalförbund som nu är under bildande, eftersom vi tror att det blir bättre när det ligger närmare kommunerna och den verksamhet som bedrivs där.

Då skulle vi få en lösning på det som Stig Nyman tar upp, den konstruktion som gör att kommuner får statsbidrag för kollektivtrafik och färdtjänst som egentligen borde tillfalla landstinget. Då har vi löst även den delen.

Åke Askensten säger att man måste göra något åt skatteutjämningen men att det inte kan bli några 4 miljarder. Det kan det väl visst! Om vi i Sveriges riksdag tycker att det är viktigt att göra en förändring och ni ansluter er till vårt förslag, då är det fullt möjligt. Men när han säger att detta inte går säger han samtidigt att han tycker att det system som innebär att Marie ska betala 3 850 kronor mer i skatt i det här landstinget mot att Göran Johansson, som tjänar 1 miljon kronor i Göteborg, ska få 2 600 kronor i subvention, är ett bra system.

Jag kan för mitt liv inte begripa hur man kan få det till att det är ett bra system. Det är därför som vi moderater i grunden har åsikten att skatteutjämningen är en statlig uppgift.

Det är varken rättvist eller solidariskt att tvinga Marie att betala tusentals kronor till Göran Johansson i Göteborg, som tjänar 1 miljon om året.

Anförande nr 274

Landstingsrådet Rydberg (fp): Lars Dahlbergs förklaring om vårdlöner och lönetaket gör inte saken bättre. Befolkningens sammansättning, med den ökande andelen äldre, motsvarar 1 procent av kostnaderna och de medicinska framstegen ytterligare 1 procent. Sätter man då ett tak på 5 procent har man varit mycket tydlig med att vårdpersonalen inte ska ha samma löneutveckling som alla andra i vårt län. Taket är 3 procent där.

Det var ett tydligt besked. Vi tackar för det.

Anförande nr 275

Landstingsrådet Nyman (kd): Jag vill återkomma senare till personalfrågorna och kommenterar dem inte nu.

Jag vänder mig först och främst till Åke Askensten beträffande ursprunget och förebilden. Jag undrar var *ni* har hämtat förebilden. Någonstans måste det ha hänt något när det dök upp ett papper någonstans ifrån och det blev en aha-upplevelse i hela den nya majoriteten. Om jag har förstått saken rätt är ni alldeles överens om alla delar.

Det är riktigt att vi beställde en utredning. Men vi hade ju inte beställt en utredning om vi hade haft ett färdigt svar. Vi ville ha ett förslag, en skiss på hur det skulle kunna se ut. Och jag kan lova Åke Askensten och samtliga i den nya majoriteten: Hade det här förslaget hamnat på vårt bord hade vi antingen tagit av den som hade uppdraget det uppdraget och kommit med ett eget förslag eller också hade förslaget sågats fullständigt och han hade fått ett nytt uppdrag. Det finns ingenting i den här planen som stämmer med den bild vi har av hur ett landsting kan och bör ledas.

Vi har fyra års erfarenhet av en utomordentligt god organisation som många i vår organisation har uppfattat som mycket positiv. Beskriv för mig när landstinget senast hade en så god balans och en så god utveckling i relationen politik-förvaltningsledning! Vi har levt i fred med beställarorganisationen och utförarorganisationen, och utvecklingen för patienterna har varit suverän!

Till Lars Dahlberg: Även om det är ett systemskifte att få ordning och reda i ekonomin måste vi väl få diskutera systemets innehåll och effekter. Målet att få ordning i ekonomin har väl alla. Men ni väljer en helt annan väg och fokuserar på det som är fullständigt onödigt, nämligen att trasa sönder en fungerande organisation, och det är det jag kritiserar.

Anförande nr 276

Landstingsrådet Dahlberg (s): Stig Nyman! Vi hade en rätt rejäl debatt om den nya organisationen vid förra fullmäktige, så vi har valt att prioritera andra områden i dag. Vi återkommer säkert till den här frågan. Vad vi sade förra gången gäller fortfarande.

Allt är inte klart. Det finns en massa saker att fråga om och kritisera. Att vi kommer att arbeta vidare med den process som ska leda till att vi får en bättre styrning av den ekonomiska utvecklingen kan du vara säker på.

Anförande nr 277

Håkan Jörnehed (v): Ordförande, ledamöter! Det var trevligt att Chris Heister höll med mig om att personalen är den viktigaste resursen. Men varför vill du då låta personalen gå över till en massa andra?

Du säger att man plötsligt blir sedd när det blir privat. Men det handlar om att vi måste kunna skapa detta även i offentlig regi. Vi måste kunna få mindre enheter.

Vi kan se på varandra och hur vi benämner varandra. Vi ska bryta strukturer och hierarkier. Tänk bara på hur vi pratar med varandra i landstinget i dag. Varför kallar man alltid läkarna vid efternamn, som doktor Jonsson och doktor Andersson, och varför kallar man sjuksystrar vid förnamn, som syster Karin och syster Anna? Bara en sådan sak! Det skulle vi kunna arbeta med.

Du tog också upp valfriheten. Du menar att jag ska komma ut med på den vårdmarknad som ni har skapat och säga: Här är jag – ge mig nu bra arbetsvillkor och konkurrera om arbetsmiljön! Och sedan ska vi säga grattis till dem som har valt en bra arbetsgivare, men till den som tyvärr råkade välja någon av de arbetsgivare som erbjöd lite sämre arbetsvillkor och sämre arbetsmiljö ska vi säga: Skyll dig själv, för du var en oerhört dålig förhandlare!

Vilken värld lever du i? frågar du mig. Har du missat hela detta med äldreomsorgens privatisering, som ligger ungefär tio år bakåt i tiden? Personalen har flytt från stadsdel till stadsdel för att slippa dessa privatiseringar. Vårdyrket har tappat i status. Det är väl ingen som i dag, när man går på gymnasiet, tycker: Åh, så spännande det verkar vara att komma till ett arbete med lågutbildade och med dålig arbetsmiljö.

Har ni missat det? Har ni missat att många privata äldreboenden i dag går i konkurs därför att man måste hyra in personal – undersköterskor och sjuksköterskor?

Jag tror att jag lever i verkligheten. Det har talats mycket om sagor. Ni kanske lever i någon privatiseringssaga eller i någon privatiseringssekt!

Anförande nr 278

Landstingsrådet Heister (m): Håkan Jörnehed! Hade du varit sjuksköterska hade jag kallat dig syster Håkan, men det kan jag inte göra nu. Så är det med jämställdheten i sjukvården. Där kan man vara både syster och, som läkare, fru Heister. Så har det varit – det är en tradition.

Jag tror att det är bra om man kan bryta traditioner och bryta det sätt som man har arbetat på tidigare. Det är det vi i den tidigare majoriteten vill.

Det du inte förstår, Håkan, är: När man har en enda arbetsgivare att välja på kan den arbetsgivaren bete sig hur som helst, och man har inget annat alternativ. När vi öppnar upp för mångfald innebär det att sjuksköterskor, sjukgymnaster, läkare, undersköterskor och andra har fått en chans att välja arbetsgivare – den lilla arbetsgivaren eller den stora arbetsgivaren. Då tvingas den tidigare monopolarbetsgivaren ha en bättre arbetsmiljö, för annars får inte den arbetsgivaren någon personal.

Det är det vi har sett. När vi öppnar upp för mångfald kommer väldigt många som tidigare arbetade i landstinget – men som lämnade landstinget därför att de inte tyckte att landstinget var tillräckligt bra som arbetsgivare – tillbaka till yrket. Det är alldeles utmärkt. Vi behöver också en utveckling av arbetsmetoder. Jag tror och vet av erfarenheten av att ha rest runt mycket och besökt många vårdinrättningar att om man har väldigt många olika alternativ växer och utvecklas arbetsmetoderna i de olika verksamheterna. Det är till gagn för landstinget.

Det ser vi också i de resultat som jag pekade på. Långtidssjukskrivningarna i vårt landsting är på en lägre nivå än i övriga landet. När långtidssjukskrivningarna ökar i övriga landet sjunker de i vårt landsting. Vi ser att löneutvecklingen är ”sådär” i övriga landet, medan lönerna har blivit ännu bättre i Stockholms läns landsting.

Håkan! Du borde gå upp i talarstolen och säga: Jättebra, ni borgerliga partier, för ni har ökat jämställdheten i landstinget. Man har bättre arbetsmiljö, man kan välja arbetsgivare, och man har fått bättre betalt. Tack ska ni ha, ni borgerliga partier, som har sett till att det har blivit så! Det är det du borde säga, om du slåss för att alla de som arbetar i sjukvården ska ha den allra bästa arbetsplatsen. Då ska du säga: Ni var på rätt väg – nu tänker vi fortsätta ert arbete. Men i stället slänger ni in ett helt grustag i maskineriet och tror att det ska vara lösningen!

Anförande nr 279

Åke Askén (mp): Man kan lite grann hålla med Håkan Jörnehed om att det är lite konstigt att män kallas syrror eller sköterskor i vården – det är lite konstiga titlar vi har, så vi ska naturligtvis ha mer jämställdhet, fler män inom vården, fler kvinnor som kör bussar och så vidare.

Moderaterna och Chris Heister lever väl i något slags blå drömvärld. Det är kanske trevligt där, för då behöver de inte ta ekonomiskt ansvar under den här mandatperioden heller – eller hur? Förra perioden inget ansvar och inget ansvar nu heller! Nu viskas det i mitt öra att de 4 miljarder som man vill att riksdagen ska ta ställning till inte är finansierade i den moderata riksdagsbudgeten – Chris Heister får gärna dementera om det inte är så.

Det här kommunalförbundet tror jag också hör till drömvärlden. Det är svårt att tro att det kommer att bildas något sådant inom överskådlig tid. Om så skulle ske skulle nog medborgarna bli rysligt förargade, för då får vi ju ytterligare en stor politisk organisation

att betala – det är ju inte gratis. Jag tror att det finns utrymme för både kollektivtrafik och sjukvård samt också en del ytterligare i landstinget. Vi ska absolut inte köra med dubbla organisationer.

Anförande nr 280

Håkan Jörnehed (v): Jag tror säkert, Chris Heister, att du kommer att se på vårt arbete under de här fyra åren. De åren får visa vem av oss två som hade rätt. Jag tror att du kommer att granska detta noga. Jag skulle vilja önska dig en riktigt röd jul från Vänsterpartiet.

Personal

Anförande nr 281

Håkan Andersson (s): Ordförande, fullmäktige! Till min förvåning förstår jag att mångfald i den här salen betyder olika entreprenörer som driver landstingsfinansierad verksamhet. Men jag är van vid att mångfald betyder blandade personalgrupper, det vill säga arbetsplatser där män och kvinnor, yngre och äldre, svenskar och invandrare, kristna och muslimer och så vidare jobbar tillsammans.

Stockholms läns landsting är en av landets största arbetsgivare. Mångfald bland personalen och rätten att inte bli diskriminerad ska vara vägledande i vår personalpolitik. Stockholm är ett län präglad av mångfald i befolkningen i alla bemärkelser. Här finns möjligheter att odla sin särart, möjligheter att hitta några som är likadana, oavsett vilken grupp man tillhör.

Landstinget måste som arbetsgivare ta till vara den mångfalden. Jag tycker att vi ska ha som mål att sammansättningen bland personalen ska spegla sammansättningen i befolkningen.

Det finns många orsaker till att just landstinget ska satsa på mångfald. Först och främst är det viktigt att i ett läge med personalbrist kunna rekrytera inom hela befolkningen. Mångfald är också ett sätt att höja kvaliteten i servicen. Vi behöver alla gruppers kunskaper för att kunna serva hela befolkningen.

Mångfald är dessutom en fråga om förtroende. Alla betalar skatt. Landstingets verksamhet är en gemensam angelägenhet för hela befolkningen. Ingen ska känna sig utestängd därför att man tillhör en speciell grupp.

Landstinget måste också ta ett samhällsansvar för att motverka den strukturella diskriminering som drabbar kvinnor, invandrare, homosexuella och många andra.

En förutsättning för att man ska kunna ta till vara mångfalden är att vi arbetar aktivt mot diskriminering. Det räcker inte med ett tydligt ställningstagande, utan det krävs resurser och en strategi samt att man jobbar mycket medvetet för en förändring. Alla har rätt att inte bli diskriminerade. Ingen har rätt att diskriminera någon annan.

Det är särskilt viktigt att vara uppmärksam på diskriminering på grund av etnisk bakgrund, religiös uppfattning, kön, sexuell läggning, olika typer av funktionshinder och så vidare – man kan inte räkna upp alla former av mänsklig mångfald. I grunden handlar det om ett förhållningssätt: man ska ha rätt att vara den man är. I grunden handlar det om att Stockholms läns landsting på ett trovärdigt sätt ska kunna stå upp för uppfattningen om alla människors lika värde.

Ordförande! Mångfald bland personalen och rätten att inte bli diskriminerad är en av de punkter som ska vara vägledande för vår personalpolitik under de närmaste åren.

Anförande nr 282

Margareta Cederfelt (m): Fru ordförande, landstingsledamöter! Jag har suttit och lyssnat på debatten om personalen och blir mer och mer frågande. Från majoritetens sida säger ni: Lyssna på personalen! Ni vill ha mer personal. Ni vill styra och ställa. Ni vill utveckla. Men varför inte se det enkla i det hela: Låt tusen blommor blomma! Gör det möjligt att fortsätta den utveckling som den borgerliga majoriteten så framgångsrikt har bedrivit! Det innebär fler arbetsgivare, fler möjligheter att såväl välja arbetsgivare som själv starta företag.

Det har gjorts åtskilliga undersökningar av vad det är som har drivit sjuksköterskor, barnmorskor, logopedier och läkare – jag kan göra listan mycket lång – att starta eget företag eller börja arbeta privat, att lämna landstinget. Det har varit möjligheten att påverka, att ge bättre vård, att bestämma, att utvecklas och att styra samt lönen. Det är frågor som är viktiga för att kunna erbjuda bra vård och hög kvalitet på vården. Men det är precis samma faktorer som ni från majoriteten pratar om. Gör det då möjligt för personalen att utvecklas på sina villkor! Stoppa inte det arbete som pågår!

Den personal som vill bli egen företagare har upplevt en del hinder på vägen. Man säger att det är brist på kunskap om hur man gör för att bli egen företagare. Man kan också ha upplevt en brist från landstinget eller kommunen. Från majoritetens sida i Stockholms läns landsting har vi försökt råda bot på det och gjort det framgångsrikt – det kan vi se genom att det har startats väldigt många privata alternativ under den gångna mandatperioden. Vi har gjort det genom att inrätta ett kansli som har hjälpt till med de här frågorna. Därför vill jag fråga er från majoriteten: Kommer ni att fortsätta ge stöd och möjlighet för den personal som vill kunna påverka för att ge bättre vård till patienterna?

Sjukskrivningarna har vi pratat lite om i går och pratat mer om i dag. Precis som det har sagts tidigare av Chris Heister har sjukskrivningarna i Stockholms läns landsting minskat mycket, och Stockholms läns landsting är i dag ett av de landsting som har lägst sjukskrivningstal, trots att det finns konkurrens eller – som jag skulle vilja uttrycka det – på grund av att det finns konkurrens. Det skärper nämligen kraven på landstinget och på de privata arbetsgivarna.

Detta visar att sättet att få god vård, god löneutveckling och bra arbetsmiljö är just att låta tusen blommor blomma.

Anförande nr 283

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Vi ägnade oss i går åt att tala om pengar och visioner för vården. Av allt detta blir det ingenting om vi inte är framgångsrika i att göra vårdjobben attraktiva. Folkpartiet vill ge vårdpersonalen mer vardagsmakt. Det är nödvändigt att landstingskolossen med kraft satsar på att skapa mindre, ekonomiskt självständiga enheter med tydligt uppdrag och egna befogenheter.

Om jag ska vara självkritisk är jag besviken över att vi under de gångna åren inte lyckades förändra landstinget inifrån tillräckligt mycket. Storskaligheten finns fortfarande kvar, och det är fortfarande hierarkiskt uppbyggda beslutsnivåer. Många ute på vårdgolvet känner sitt stora ansvar, men det följs inte av att de har de befogenheter som behövs för att fatta viktiga vardagsbeslut.

Arbetet att utveckla befogenheterna, att ge vardagsmakt, måste ges stort stöd de kommande åren. Samtidigt måste mångfaldsarbetet få fortsätta. Personalen behöver fler arbetsgivare att välja mellan. Vi vill gärna se att fler anställda och fler personalgrupper får ta över sin verksamhet och driva den i privat regi, om de önskar det. Vi vill att landstinget ska fortsätta ge dem stöd och kunskap på samma sätt som mångfaldskansliet bistod dem som ville pröva sina egna vingar.

Vi säger nej till att landstinget ska försöka konkurrera bort och återta driften från avknoppade verksamheter. Vi säger nej till att det alltid ska lämnas egenregianbud. Vi litar nämligen inte på att det blir äkta konkurrens där landstinget inte gynnar sin egen verksamhet.

Vi tror på konkurrens mellan idéer och organisationsformer. Vem som äger en vårdenhet är inte så viktigt som att vi kan garantera att det är vård med hög kvalitet till rimlig kostnad.

Konkurrens medverkar till att vi får effektivitet, om konkurrensen används på rätt sätt. För Folkpartiet är inte konkurrens ett skällsord utan ett medel för att få ut mer kvalitet för samma pengar.

Sjuktalen bland de landstingsanställda har ökat – inte långtidssjukskrivningarna men korttidssjukskrivningarna. Den personalbrist som det har medfört har skapat en ny guldålder för bemanningsföretagen. Bara i år pekar prognoserna på en ökning med 48 procent och att vi kommer att få betala över 300 miljoner kronor för detta.

Vi i Folkpartiet menar att det behövs ett batteri med förändringar. Jag har nämnt friheten att knoppa av och jobba i egen regi. Det behövs också förändringar i landstingets egen verksamhet. Vi vet att sjuktalen är betydligt lägre hos privata vårdgivare, där de anställda har en känsla av sammanhang och vardagsmakt. Det finns något där som vi borde dra lärdom av.

Vi vet också att det tar fyra år innan organisationsförändringar har satt sig. Det innebär att vi står inför stora förluster i effektivitet i vår egen organisation när man slår sönder sex fungerande sjukvårdsområden och HSN-staben. Det är så dumt att med vett och vilja hoppa i det djupa vattnet utan att veta om man kan simma, men det är precis vad man gör. I stället för att börja med att skaffa sig kunskap om simning och testa på grunt vatten, där man har reträttmöjlighet om det inte går, riskerar ni att stora kunskaper försvinner i djupet, om den nya organisationen bara kan torrsim.

Vi i Folkpartiet vill se en satsning på friskvård för att hålla personalen i välbefinnande. Håkan Jörnehed! Du får gärna stödja oss i dessa förslag! Vi lade i somras ett förslag om

att påbörja en satsning som fullt utbyggd innebär att man avsätter 5 000 kronor per anställd för att hålla personalen frisk. Det kan handla om träning på arbetstid, som för brandmännen, eller om att man kan gå ifrån med vikarietäckning. Det kan handla om handledning eller något annat som man behöver. I vårt budgetförslag förverkligar vi denna tanke genom att börja satsa pengar.

Jag vill också framföra Folkpartiets förslag att arbetsgivaren ska sätta av en arbetsgivarpott för att belöna dem som stannar på en arbetsplats och där lägger kraft på att utveckla vården. En sådan pott fanns i avtalet för ett par år sedan, och det var bra. Det ska löna sig att göra vårdkarriär på golvet, inte bara byta arbetsplats och sicksacka sig upp i lön.

Vardagsmakt handlar också om flexibla arbetstider. Det går att med datorns hjälp underlätta önskescheman. Vi ser gärna att man prövar 3-3-modellen bredare, som innebär att man arbetar tre dagar och är ledig tre dagar därefter. Med datorstöd skulle man kunna skaffa sig en bank med personal som är beredd att jobba extra och ha deras kompetens redovisad. Det skulle kunna ersätta en hel del av de kostnader som vi har i dag, när bemanningsföretag måste anlitas.

Ordförande, ledamöter! Jag yrkar bifall till Folkpartiets förslag om nej till stora organisationsförändringar, satsningar på friskvård och lönepott för trogna anställda samt mångfald och valfrihet också för vårdpersonal.

Anförande nr 284

Landstingsrådet Nyman (kd): Fru ordförande! Jag ska försöka samla ihop mig till några korta synpunkter på de frågor som vi diskuterar i det här avsnittet. Men jag ska lägga huvudvikten vid personalfrågorna.

Beträffande ägarfrågorna har jag i inledningen av budgetdebatten sagt – jag tror också att jag antydde det för ett par veckor sedan – att det är rätt anslag i förslaget och att jag tror att den organisation som håller på att bildas för att hantera ägarfrågorna kan komma att fylla ett behov som vi inte har tillgodosett tillräckligt hittills. Men det återstår att se vad de här organisationsrutorna fylls med när trettonhelgen är över. Det är det avgörande – inte vad som står i papperen.

Jag vill också, precis som Birgitta Rydberg, understryka vikten av att vi också i det hänseendet ger aktivt stöd till avknoppning när personalen önskar det. Vi lärde ju oss i går att allt som kommer underifrån är bättre än det som kommer uppifrån. Det kommer jag ihåg utantill nu, utan komihåglapp.

Det är möjligen förnumstigt att säga det, men jag irriteras faktiskt varje gång man säger att personalen är vår viktigaste resurs bland andra resurser. Jag vill påstå att vården är dess personal – det går inte att lyfta det högre. I det hänseendet vill jag påminna om värdegrunden för landstinget. Den finns nu tillgänglig i tryck utanför salen. Använd gärna några dagar när vi inte har fullmäktige eller direkt behöver ägna oss åt att läsa handlingar åt att studera den bok som vi alla är överens om betydelsen av.

Så till personalfrågorna. Jag yrkar naturligtvis bifall till Kristdemokraternas förslag på den punkten.

Jag vill sedan rikta mig direkt till det nya personallandstingsrådet. Jag vet att det har funnits och sannolikt också finns ett ganska brett fackligt intresse av att det skulle bli ett personallandstingsråd. Nu är det gjort. Men sedan ska den rutan fyllas med något. Jag vet att förväntningarna är stora.

Lars Dahlberg! Jag har vårdpersonal mycket nära mig. Min fru är undersköterska på avdelning 36 på Danderyds geriatriska klinik. Hon står mitt uppe i en verklighet där hon har valt deltid i stället för heltid eftersom det är så rasande jobbigt. Jag tror att det kunde vara intressant att ta utgångspunkt i en verklighet. Din uppgift blir naturligtvis att för dem som finns på avdelning 36 och för andra berätta vad ni menar med vad ni skriver på sidan 20 i ert budgetförslag:

”Vi vill utveckla och ta tillvara alla medarbetares engagemang, kreativitet och vilja att ta ansvar. För att öka kvaliteten samtidigt som ekonomin bringas i ordning och resurserna används effektivt måste all personal känna sig delaktig i uppgiften.”

Det tycker jag är jättebra. Sedan står det:

”Landstinget ska arbeta för att skapa så hälsofrämjande arbetsplatser som möjligt. Idag finns det stora problem på alltför många arbetsplatser med för högt arbetstempo, för hög personalomsättning och en arbetssituation som skapar ohälsa och otrygghet i arbetet. Detta påverkar verksamhetens kvalitet.”

Jag tror att man är nyfiken på vad ni egentligen menar, när detta ska praktiseras. Det är faktiskt därför som vi har dagens debatt, för att lyfta det som är skrivet till ett samtal som kan vägleda oss och göra skrivningarna ännu tydligare.

Varför dessa frågor till dig, Lars Dahlberg, just i dag och på det här sättet? Jo, lite tidigare skriver ni: ”En rimlig ambition för varje resultatenheter är ständiga produktivitetsförbättringar.” Det är ett härligt budskap för heltidarna och deltidarna på den här avdelningen. De är naturligtvis nyfikna på hur i all världen detta ska gå till. De vet att de för i stort sett varje pass natt och dag behöver mer personal, det vill säga behöver minska produktiviteten. Men enligt er är alltså en rimlig ambition att varje resultatenheter ska leverera produktivitetsförbättringar.

Vi lärde oss i morse av Anna Berger Kettner att ert budgetförslag är om inte världens bästa instruktionsbok så i alla fall en instruktionsbok. Nu har jag en spänd förväntan på vad instruktören har att berätta när den ska tillämpas till vardags.

Anförande nr 285

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tänkte försöka bemöta också lite av det Birgitta Rydberg och Margareta Cederfelt tog upp.

Men först till Stig Nyman: Budgetskrivningen är tänkt att lägga grunden för en dialog som vi nu ska inleda med personalorganisationerna, med personalchefer och ansvariga chefer ute i verksamheten och även med myndighetssidan, med försäkringskassan, länsarbetsnämnden och andra, för att på ett bra sätt förbättra situationen för personalen.

Alla detaljer är självfallet inte klara. Om de vore det skulle det inte vara någon poäng med dialogen. Det vi för in är till exempel sådant som Birgitta Rydberg lyfte fram på ett bra sätt och som självfallet ska finnas med, som friskvårdsinslaget, hur vi kan belöna personalgrupperna på ett bättre sätt och om man kan bygga upp kompetensbanker. Det är sådant som vi ska ta med oss till dialogen, som vi välkomnar att även ni deltar i. Då ska vi försöka hitta ett bra, gemensamt anslag, för detta är frågor som vi ska kunna arbeta med gemensamt. Vi ska inte behöva ha några uppslitande konflikter kring sådant som är ganska självklart.

Då vill jag anknyta till det Margareta Cederfelt säger. Hon är lite förvånad över att vi egentligen tycker så lika. Men den stora skillnaden mellan den politik som vi tänker föra och den politik som ni har fört är nog inte att vi tänker slå sönder mångfald och självständighet, utan det är att vi kommer att ha en del centrala inslag i vår personalpolitik.

Vi kommer att arbeta aktivt med att stödja det lokala arbetet kring till exempel kompetensutveckling, ledarskapsutveckling och rekryteringsfrågor på ett annat sätt än ni kanske gjorde. Vi kommer också att försöka ta ett helhetsgrepp på ett annat sätt. Vi kommer inte att nöja oss med att bara stödja initiativkraft och engagemang, utan vi kommer också att försöka gå in i verksamheter som inte fungerar och där det till exempel finns dåliga chefer eller en dålig organisation.

Det är möjligen det som är skillnaden mellan den gamla och den nya majoriteten. Men vi får väl också se i praktisk handling, som Stig Nyman sade, hur skillnaderna kommer att te sig.

Anförande nr 286

Esabelle Reshdouni (mp): Ordförande, ledamöter! Stockholms läns landsting ska vara en attraktiv arbetsgivare. Därför är den personalpolitik som vi för av stor betydelse. Den kvalificerade och tryggade vård som vi ska ge våra länsinnevånare fordrar att vi också har kompetent personal som både trivs och vill stanna hos oss. Vi ska därför skapa och upprätthålla en god och trygg arbetsmiljö, såväl fysisk som psykisk. Med detta handlande kan vi också förebygga skador som innebär både lidande för de enskilda och förluster för samhället.

I det personalpolitiska arbetet i syfte att uppnå en god och hållbar arbetsmiljö ingår en ökad satsning på individuella utvecklingsplaner. Att ge personalen goda möjligheter till kompetensutveckling är en av förutsättningarna för att möta behovet av arbetskraft och det alltmer kvalificerade vårdbehov som vi står inför.

Dagens komplexa samhälle kräver mer av flexibilitet av var och en av oss, och för många småbarnsföräldrar innebär det ett evigt pusslande med tider. Genom att ge personalen möjlighet att påverka sin arbetstid kan vi underlätta för många att leva ett mindre hektiskt liv. Att få ökat inflytande över sin arbetssituation skapar motivation och ger större trygghet för den enskilde, vilket är ett led i arbetet att motverka ohälsa bland vår personal.

En av våra huvuduppgifter, och det har redan påpekats av andra talare, är att minska sjukskrivningarna bland vår personal. För detta krävs att vi tar krafttag i det förebyggande arbetet. Därför måste vi byta fokus till friskvård. Personalen ska bland annat erbjudas utökad möjlighet till fysiska aktiviteter under arbetstid. Därutöver krävs insatser på det individuella planet.

Avslutningsvis vill jag tillägga att vi framöver, på alla nivåer i organisationen, ska se till att utöka den kulturella mångfalden bland vår personal för att bättre spegla den mångfald av invånare som berikar regionen.

Anförande nr 287

Lars Joakim Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Jag kan inte låta bli att ge några små kommentarer eftersom jag ju i många år har ägnat mitt politiska intresse åt sjukvårdsfrågor och besökt många både privata och landstingsdrivna verksamheter.

Lars Dahlberg talar om flexibel arbetstid. Det är inget nytt. Det är det som är så fint att se när man kommer ut på besök i de olika verksamheterna. Jag minns ett besök på KS som Bo Krogvig och jag gjorde i mitten på 1990-talet då jag var ledamot av det dåvarande personalutskottet. Vi besökte tre tunga kliniker på KS där man hade infört flexibel arbetstid. Personalen hade fullt ansvar själv för att lägga sina scheman. Där var ingen personalomsättning, låg sjukfrånvaro – och folk trivdes.

Gå ut och se efter vad som finns innan ni går in här med program och säger att ni ska genomföra saker och ting. Det du talar om finns redan och har funnits i många år! På de ställen där det finns flexibel arbetstid trivs personalen.

Håkan Jörnehed, jag delar Chris uppfattning. När jag hör Håkan Jörnehed tala känns det som om jag kommit till ett möte på 1960-talet. Det har inte skett mycket utveckling i det partiet!

Nu säger du att privata vårdgivare är mer attraktiva. I går sade du tvärtom. Då sade du att det var mycket bättre att vara anställd och bedriva vårdverksamhet i landstingets regi. Du hade tio punkter i den debatt som vi förde då. Vilket är bäst? Är det bäst och attraktivast att bedriva vård i privat regi eller i landstingsregi? Nu får du bestämma dig! Du kan inte tycka så ena dagen och så den andra.

Gamla är inte välkomna som anställda i privata bolag, sade du. Du har fel! Det finns en EU-lagstiftning som styr dessa förhållanden. Den som tar över en verksamhet tar också

över den personal som finns i verksamheten när man tar över den. Man kan inte välja bort någon anställd – det är för övrigt en fördel med EU.

Så till frågan om chefsutvecklingsprogram. När jag var ordförande för Centrala Stockholms sjukvårdsstyrelse genomförde jag ett chefsutvecklingsprogram för kvinnor. Det programmet avskaffade Håkan Jörneheds partikamrat Brit Rundberg i Vänsterpartiet när hon blev ordförande i CSSO. Varför är ett chefsutvecklingsprogram för kvinnor fel ett år när jag inför det och helt plötsligt högsta önskan fem sex år senare? Bestäm er på den punkten också för vad ni tycker!

Släpp personalen loss, det är vår! Det är mycket bättre än den politik som du talade för för en liten stund sedan.

Anförande nr 288

Håkan Jörnehed (v): Lars Joakim, du vet att jag tycker att vård ska bedrivas i landstingets egen regi med alla de fördelar som det innebär.

Jag minns inte hur du formulerade dig om att Brit och jag skulle tycka olika, men jag undrar vad ni tycker som tycker att det ska vara privat verksamhet. Varför är det nästan bara män som har knoppat av? Varför är det nästan alltid läkare som gör det? Vad hände med sjuksköterskorna? Vad hände med kommunalarna? Detta är frågor som vi har diskuterat många gånger i vår sjukvårdsstyrelse, Lars Joakim.

En liten fågel har viskat i mitt öra, så jag vet ju att det har varit lite problem när Praktikertjänst skulle ta över på Ekerö. Det får du gärna svara på.

Anförande nr 289

Lars Joakim Lundquist (m): Håkan Jörnehed, dra dig till minnes vårt besök på Brommageriatriken. Vi träffade dem för fjorton dagar sedan, du och jag. Där är de tre kvinnor och en man som bedriver verksamheten!

Anförande nr 290

Margaretha Herthelius (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Jag gläder mig mycket åt det engagemang som Lars Dahlberg just har uttalat när det gäller personalfrågorna. Jag hoppas också att du framöver ska leva upp till dina uttalanden.

Under den gångna mandatperioden har produktionsstyrelsen haft ansvar för produktionen och för personalfrågorna. Tillsammans med facken har vi drivit just ledarskapsfrågor. Vi har drivit kompetensutvecklingsfrågor, talat om flexibel arbetstid, om rekrytering och jobbat med reaktivering. Vi har arbetat med arbetsmiljö- och hälsofrågor. Detta är frågor som vi har drivit hårt. Många gånger har personalen också sagt: fantastiskt, äntligen är det någon om gör något!

Nu när det blivit majoritetsskifte har det uttalats stor oro för vad som komma skall. Skall nu allt detta viktiga arbete läggas ned? Senast häromdagen, då vi hade ett ledarforum, var deltagare oroliga för att detta skulle bli sista gången man samlades till ledarforum. Jag förstår nu att det var det senaste tillfället och att du kommer att ta vara på detta ledarforum och fortsätta att driva frågorna.

För att vi inte ska börja från början utan fortsätta utan arbetet utifrån det som utfördes under förra mandatperioden, så ska du få den lilla bok som har utarbetats av kompetensutskottet i produktionsstyrelsen. Alla landstingsledamöter kommer att få den, men du får den först av alla. Vi andra får kanske ägna oss åt värdegrundsfrågorna först. Den boken finns ju utlagd till alla här i dag

Jag yrkar bifall till Folkpartiets förslag!

Anförande nr 291

Mats Pertoft (mp): Fru ordförande, fullmäktige! När det blir sådana debatter som denna så känner jag mig alltid som en liten udda fågel och begriper inte riktigt var jag har hamnat. Ungefär så har jag sagt ett antal gånger under de fyra år som jag ha varit ledamot av landstingsfullmäktige. Jag är nämligen något så udda som en kombination av miljöpartist och egenföretagare inom vårdbranschen. Dessutom driver jag inte ens verksamheten i aktiebolagsform utan som stiftelse, men det är ju en sjukdom som vi har i Järnaområdet eftersom vi inte vill ha något vinstintresse i verksamheterna. Jag kan inte ta ut någon vinst, och mina barn kan inte ärva verksamheten. Det är idén det handlar om, inte vinsten.

Därför känner jag mig som en udda fågel när jag lyssnar på moderaternas och vänsterns företrädare som debatterar på ett sätt som får mig att undra vart verkligheten tar vägen.

När jag nu ska säga några, förhoppningsvis väl valda ord, om ämnet personalpolitik under de närmaste fyra åren så är det att det som jag har upplevt också är lite märkligt, vill jag tillfoga. Jag var inte med vid förra fullmäktigemötet, men nu märker jag plötsligt hur perspektivet har förändrats i salen. Den som sade det ena då säger det andra nu och vice versa.

Det som jag har upplevt är ju att det som diskuterades under de senaste fyra åren – och det var någon företrädare för oppositionen som sade någonting liknande också – är att det under de senaste fyra åren har pågått ett arbete med förändring av landstingets vår organisation utifrån. För att förändra organisationen har man satsat envist på att privatisering är det som gäller – som om det vore lösningen! Det verkar som om lösningen vore att man kan tycka att landsting är dåligt och om man genomför verksamheten på ett annat sätt så kan man avskaffa landstinget genom att sälja ut eller övertala alla möjliga människor att bilda egna bolag och så ge dem uppdrag som de sedan kan bli av med vid nästa upphandling.

Men det som vi nu vill göra är ju, som jag uppfattar saken, att arbeta inifrån. Vi ska förändra landstinget inifrån. Jag som privat vårdentreprenör, och innan dess entreprenör

inom friskolebranschen, har aldrig förstått varför en offentligt driven verksamhet ska vara sämre än en enskilt driven verksamhet. Jag kan inte förstå det. Däremot kan jag förstå att landstinget har samma problem som Ericsson, nämligen en stor organisation som det tar tid att förändra. Det är ju det som vi i den nya majoriteten nu på allvar tar itu med. Titta hur lång tid det har tagit för Ericsson och vilka miljardunderskott som de har lyckats åstadkomma på vägen. Det är ett privat företag, och inte har de gjort det så vidare bra, tycker jag. Dessutom har de varit lomhörda inför alla förändringens vindar under ganska lång tid.

Det som vi vill göra är ju att ta denna förändringsvind på allvar, att förändra inifrån, att se det som många anställda inom alla verksamheter upplever som det viktiga: att bli lyssnad på och att bli tagen på allvar. Det är saker som är viktiga. Då är det viktigt det där med att man måste lägga egenregianbud, men någon sade också i debatten att det är jättekonstigt. Varför är det så konstigt? Vi måste ju veta vad saker och ting kostar när vi ska jämföra de kostnaderna med andra kostnader. Det är en självklarhet. Om man inte sade det officiellt så skulle man räkna ut det ändå, annars vet man ju inte hur man ska bedöma en kostnad.

Detta handlar om att förändra landstingets verksamhet inifrån – med personalen, tillsammans med den personal som vi har i dag. På så sätt ska vi gå vidare och komma åt det som i slutändan kommer att avgöra om vår ekonomi går ihop eller ej, nämligen om vi kan behålla vår personal och kan dra till oss den personal som vi behöver. Annars tvingas vi att hyra in personal från personalbemanningsbolag och så vidare.

Det är genom förändring inifrån som vi kommer att klara av att hålla budgeten. Därför är det här en av de allra viktigaste punkterna. Vi måste skapa en modern organisation som tar hänsyn till individen. Jag menar att det inte ska vara beroende av huvudmannskapet, inte beroende av om det är en privat eller offentlig huvudman.

Vi har en offentlig huvudman, vi har vårt landsting och det ska vi vara stolta över och förändra så att det kan tillgodose varje individ som vi har anställd. Det är ju det som vår politik syftar till, inte till att reformera eller förändra den utifrån något som den föregående majoriteten har försökt införa genom tvång, genom att bygga upp hotbilder med olika internationella vårdbolag som tar över driften.

Det är här som vi ser den långsiktiga politiken, den långsiktighet på såväl personalområdet och miljöområdet som det ekonomiska området som den nya majoriteten bygger sin politik på. Det är den som vi ska genomföra nu. Då är det här budgetförslaget en utomordentligt bra början – bättre än det som jag jag sett de sista fyra åren. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Ägarstyrning

Anförande nr 292

Anders Lönnberg (s): Fru ordförande, landstingsledamöter! Budgetdebatter kan få var och en av oss att längta efter en öppen brasa, ett glas glögg och *White Christmas* med Bing Crosby.

Bing Crosby är inte bara känd som sångare utan faktiskt också som budgetideolog. Han har sagt att det är ganska lätt att beräkna sina utgifter. Det är bara att ta sina inkomster och lägga på 10 procent. Alla likheter med landsting budget är en ren tillfällighet!

När det gäller ägarfrågorna så tänker vi sätta fart med fem beslut direkt efter nyåret. Det första är att varje styrelseledamot ska få en tydlig bild av ägarens förväntningar på det bolag eller verksamhet som ledamoten ingår i. Därför ska alla nya ledamöter och verkställande direktörer regelmässigt få en introduktionsutbildning av koncernledningen.

För det andra ska en utvärderingsmodell införas där varje styrelseordförande årligen ska utvärdera övriga styrelseledamöter, och ägarutskottet ska utvärdera styrelseordförandena.

För det tredje ska ett kontaktorgan bildas mellan koncernledningen och bolagens revisorer i de olika bolagen.

För det fjärde gäller i dag två direktiv, dels det allmänna direktivet att man ska lyda landstingets policy i bolagen och för det andra finns det ett avkastningskrav. Ett avkastningskrav är inte tillräckligt som policy för att driva ett offentligt ägt bolag. Därför ska vi se över vad som behövs i övrigt.

För det femte ska det sättas i gång ett arbete med det som kallas för specifika direktiv. Det första området där vi ska se över vilka specifika direktiv som behövs blir inom akutsjukvården.

Den stora uppgiften för ägarutskottet blir emellertid under den här perioden att få fart på produktivitet och effektivitet. Vi har hört många i den här salen som på ett tydligt sätt har visat att man har missuppfattat vad begreppet produktivitet står för. Ingenting kan vara viktigare de fyra kommande åren än att göra just det, och det finns sju mycket goda skäl till att det är viktigt.

1. Det är nödvändigt att få fart på produktivitet och effektivitet därför att de resurser som vi faktiskt har eller tillför verksamheten ska komma till någon nytta. Så har inte alltid varit fallet. I Sverige har vi tillfört 15 procent fler läkare de senaste åren, samtidigt har antalet läkarbesök minskat från 26 till 25 miljoner. Särskild uppmärksamhet måste man ge primärvården som har fått 30 procent fler läkare medan antalet besök är fullständigt oförändrat. Nya resurser ger inget som helst tillskott i sak om vi inte får till stånd en produktivitetsutveckling.

2. Personalen kommer att vara den begränsande resursen i framtiden. Demografin leder till detta. Utan mer personal eller personal som är tillgänglig kan vi inte använda pengarna till någonting.

3. Äldreomsorg och psykiatri, rehabilitering och andra typer av verksamheter bygger i huvudsak på omvårdnad där man inte kan rationalisera verksamheten men verksamhet som kan rationaliseras ska också rationaliseras.

4. För att kunna höja personalens löner behövs det produktivitet, det är det som skapar grund för löneökningar, inget annat.

5. Det handlar om att frigöra resurser för de nya vårdmetoder med *targeted drugs* och annat som står på dagordningen.

6. Produktivitet och effektivitet behövs för att åtgärda köerna och för att skapa större rättvisa bland patienter som i dag inte får vård.

7. Det behövs för att ge skattebetalarna valuta för sina pengar och medborgarna möjlighet att efterfråga andra välfärdsnyttigheter än sjukvård.

Därför är det prioritet nummer 1 att syssla med produktivitets- och effektivitetsfrågor. Vi ska göra det tillsammans med Personal och Administration, med samarbetspartners, med vetenskapsvärlden, och vi ska förnya förvaltnings-, drifts- och vårdformer.

Den amerikanske ekonomen John Kenneth Galbraith har sagt: politik är inte det möjligas konst, det är en uppgift att välja mellan det omöjliga och det obehagliga.

Det här är en uppgift som är gemensam för oss alla. Det finns ingen majoritet eller opposition, det finns bara ägare. Därför ska vi försöka uppträda som ägare. Inget får då vara heligt. Vi ska vara villiga att pröva allt. Vi ska komma bort från våra bestraffande styrsystemen med snedvridande budgetsystem. Vi måste kunna pröva nya löneformer, om så behövs, och göra personalen delaktig i produktivetsarbetet. Jag tycker att prestationslön ska prövas där prestationslön är lämpligt.

Nya förvaltnings- och driftsformer ska utvecklas, och vi ska arbeta på nya sätt där skiftgång kan införas på sjukhus vid köer och operationer och mycket annat som alla möjliga människor kan tänka sig uppfinna.

Det är inte tid för skygglappar, det är tid för öppenhet. Om vi vågar räcka varandra handen och vara ägare över blockgränserna, då kanske vi om fyra år får en liten statyett som inte är en groda utan består av en liten landstingsledamot i gjutet tenn med devisen under: landstingsledamoten är en lyckosymbol och står för anpassningsförmåga till vårdens och trafikens skiftande förhållanden.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag och till en god jul!

Anförande nr 293

Annikas Sandström (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! För exakt fyra år sedan kom jag till det här huset för första gången. Jag hade då oförsiktigt nog accepterat att bli vice ordförande i något som kallades produktionsnämnden. Jag kom hit för att få

en genomgång av den organisation som jag skulle vara med att leda. Det var en organisation som vid den tidpunkten hade 40 000 anställda och en omslutning på nära 20 miljarder kronor.

Jag frågade mig då hur det här skulle styras och vilka ägardirektiv som fanns för det. Jag vet att jag använde ordet ägare eftersom jag kommer från en verksamhet där aktiva ägare även fysiskt var närvarande, och jag visste vad det betydde och innebar för en verksamhets effektivitet.

Man tittade mycket konstigt på mig från alla håll. Jag tittade också i alla de papper som fullmäktige hade lämnat efter sig om det fanns någon diskussion om detta, men jag kunde inte finna det. Därför är det med glädje som jag kan konstatera att jag i dag kan hitta ordet ägare på väldigt många ställen. Jag tror att det är absolut nödvändigt i en så här stor, omfattande och komplex verksamhet.

Men det är här som det hårda arbetet börjar. Det krävs nämligen en otroligt lyhörd balansgång mellan ett professionellt ägande, en professionell ägarstyrning och en politiskt styrd organisation, en demokratisk organisation. Det finns motsättningar, svårigheter som vi inte kan blunda för.

När produktionsstyrelse kom till försökte vi på olika sätt att agera som professionella ägare, några av oss hade arbetat i stora komplexa koncerner och visste ändå i någon mån hur det är att vara ägare. Vi försökte att kommunicera via de chefer som rapporterade till oss på ett sätt som gjorde att vi kunde följa verksamheten och även ta itu med de problemhårdar som funnits och som finns ute i organisationerna utan att för den skull förstöra hela styrsystemet.

Jag hoppas att vi så småningom kan återkomma till en diskussion om frågan om vem som egentligen utövar makten. I en så här stor organisation är det naturligtvis många tjänstemän som måste göra en del av detta på ett brett plan. Men jag är av den bestämda uppfattningen att vi måste ha ägare av kött och blod som står upp och agerar och kommunicerar. Det kan bli svårt i en sådan här organisation, men jag hoppas att det ska vara möjligt.

En vision och en idé om hur ägarskapet ska utföras är bra, men det räcker inte. Det handlar om att genomföra, och då menar jag att det är några saker som är utomordentligt nödvändigt att ha med i beräkningen. Vi måste vara tydliga, och det kräver väldigt mycket av kommunikation och närvaro och att formulera vad ägarskapet förväntar sig och vad det går ut på. Det är ett arbetssätt som jag inte har sett i någon politisk organisation – ännu. Det är möjligt att vi kan, om vi tillsammans med de erfarenheter som i alla fall några av oss har från andra sammanhang kan använda detta. Det kanske är den verkliga utmaningen – större än att få ekonomin i balans – och en förutsättning för att få ekonomin i balans.

Det kräver enorm uthållighet, och det kräver av oss som ägare också goda nerver. Den organisation som vi styr när det gäller hälso- och sjukvård är en modern kunskapsorganisation, brukar man säga. Men i realiteten och praktiken är den inte det. Det är fortfarande en ganska hierarkisk organisation i sin utformning där ansvaret trycks uppåt.

För mig liknar det mer en industriell processorganisation i vissa avseenden, en process-industri. Det finns många mentala hinder och ägarna har ingen legitimitet som ägare.

Det finns naturligtvis en massa motsättningar i ledarskap i de här organisationerna, eftersom man har den medicinska kompetensen och det medicinska ansvaret. Samtidigt har man ett ansvar som ledare för både människor och ekonomi. Det här ledarskapet är ganska outvecklat. Man måste vara med och stötta och agera och föröka få en förändring till stånd. Det finns en enorm nyfikenhet och villighet ute i organisationen att lära om, och det är i den processen som vi som ägare måste delta. Men det kräver också att vi lär om och hittar nya arbetsätt och nya förhållningssätt.

Låt mig i detta sammanhang få säga en sak som det är viktigt för mig personligen att få säga: då handlar det inte om att imitera det som görs i näringslivet. Jag har hela min bakgrund i näringslivet där och jag vet hur det fungerar där. Jag vill också säga att det finns mycket att lära av det, men det här är ett annat uppdrag, vi har en annan typ av struktur och organisation, så vi måste också lära nytt.

När man ska vara ägare är det lika viktigt att veta vad man inte ska göra som att veta vad man ska göra. I en organisation av det här slaget där den egentligen enda tillgången i balansräkningen är just personal och kompetens så är det väldigt viktigt för att få både kostnadskontroll och uppdraget fullföljt att vi kan använda oss av den kompetens som människorna i den här organisationen har, och den är enorm. Det är inte bara så att detta ska vidmakthållas och utvecklas – människor måste också vara beredda att bidra med den fullt ut. På den punkten har vi mycket att göra.

Åter handlar det om att försöka göra och inte prata så mycket, menar jag. Vi ska naturligtvis reflektera över vad vi vill ha, vad som är fokus i ägardirektiven, vad som är det väsentligaste. Det är enkelt att dränka sig i att säga att detta är ägarstyrning och blanda ihop det med sådant som är tekniska system. De måste naturligtvis också fungera.

Och så vill jag varna för alla organisationskonsulter! Jag har ännu inte träffat en konsult som i grunden kan något om ägande. Här måste riktiga ägare, aktiva ägare, lita till sin intuition, till sina kunskaper och till sitt insamlade av bedömningar från andra människor. Det är ett mödosamt arbete, det är ett spännande arbete, och det är det som krävs av en ansvarsfull och aktiv ägare i en modern kunskapsorganisation.

Anförande nr 294

Anders Kärrik (fp): Ordförande! När det gäller ägarstyrning har den tidigare borgerliga majoriteten låtit fullmäktige fatta ett mycket stort antal beslut under det gångna året som klargör vad vi menar med detta begrepp. Det är inte alls bara det som Anders Lönnberg räknade upp med några enkla direktiv. Det fanns väldigt mycket mer i det.

Hittills vet vi ju inte vad den nya majoriteten tänker göra utom det vi hörde alldeles nyss. Det hade något att göra med Bing Crosby, förstod jag, och något ytterligare att göra med produktivitet. Åtminstone det senare verkar ju bra för framtiden.

Dock finns det problem i detta som inte alls berördes i detta mera skämtsamma inlägg. Det har egentligen samband med frågan om var och vem det är som ska ta hand om produktivitetsfrågorna. Såvitt jag kan begripa måste ägaruppgiften i landstinget vara att följa upp och ställa krav. Men jobbet kan icke göras av någon central myndighet, allra minst av ett utskott i landstingsstyrelsen bestående av politiker som är otroligt intresserade av detta men som också har ett och annat i övrigt att syssla med, i alla fall ibland.

Detta arbete ska göras av dem som jobbar på fältet, av dem som är chefer och av dem som är lokala chefer. Hela den strategi som den borgerliga majoriteten hade gick ut på att ge makten till dem som faktiskt jobbar i vården, med vården och inte till några andra. Detta har i ett slag spolats och raserats och kastats bort av den nya majoriteten. Man säger att all makt utgår från det vita huset, från landstingshuset. Alla beslut ska fattas där. Felet med den gamla organisationen är att de lokala organisationerna, de lokala sjukvårdsstyrelserna, ägnade sig åt att beställa sjukvård, alltså tala om hur sjukvården skulle se ut. Det arbetet måste nu centraliseras till varje pris, och då behöver man naturligtvis också inrätta en hierarki för ägarbesluten ända upp i landstingshuset. Bing Crosby spelade väl in sin låt på skivmärket Capitol, med symbolen för den högsta makten Capitoleum. Nu är det förmodligen landstingshuset som ska symbolisera detta och spelas upp i varje koja, inte bara på julafton, framöver.

De är inte bra för produktiviteten att ha inställningen att man ska centralisera, att alla vägar ska bära till landstingsstyrelsen, att alla beslut ska fattas av landstingsråden. Det kommer inte att fungera. Vi är otroligt bekymrade för det här ägarutskottets uppgifter, för det kommer även där förmodligen att ingå ett otroligt detaljstyrande uppifrån. Den som lyssnade på de seriösa inslagen i Anders Lönnbergs anförande kunde höra att det är det som kommer att präglade den övriga delen av landstingsstyrelsens verksamhet. Det är naturligtvis en mycket genomtänkt och enkel styrmodell, men den har ingen som helst effekt när det gäller att åstadkomma produktivitet eller effektivitet.

Frågan till Anders Lönnberg kvarstår, den som Stig Nyman ställde till ett antal av er tidigare. Nu kan väl du, Anders Lönnberg, försöka svara utan att spela upp någon annans svar: Varifrån kommer förebilden när det gäller att centralisera allt till Capitoleum?

Anförande nr 295

M å n s A l m q v i s t (v): Ordförande, ledamöter! Jag tycker att vårt förslag till ägarstyrning kan ses som en klar förändring jämfört med sakernas tidigare tillstånd i landstinget, i synnerhet under den senaste mandatperioden. Här slår vi fast att övergripande mål och spelregler för verksamheterna bör hanteras på en central koncernnivå med den gemensamma nyttan för landstinget som tyngst vägande aspekt.

Jag har goda förhoppningar om att åtminstone tre förändringar kan komma till stånd med den här tydligare ägarstyrningen. Den första är det som jag just sagt, att en större samordning gör tydligt att den gemensamma nyttan är det viktiga, inte nyttan för en speciell enhet eller avdelning, ett speciellt sjukhus eller så utan det som kallas koncernnyttan.

Den andra förändringen är att styrningen av investeringarna och så att säga prioriteringarna mellan olika investeringar i större utsträckning blir en fråga för den centrala politiska ledningen och ägarstyrningen.

Den tredje förändringen är att vi blir bättre på att följa upp och framför allt utvärdera de egna verksamheterna och speciellt med större engagemang kan följa styrelserna för akutsjukhusen. Jag tror att det är nödvändigt.

Jag började med att säga att jag tror att det kan vara en klar förändring i förhållande till ordningen under den tidigare mandatperioden, och då syftar jag lite grann på den stora upphandlingen, den massiva förändring som den förra majoriteten planerade för. Det var egentligen ett kliv mot ett nytt sjukvårdssystem, med konkurrens i stället för samarbete som ledord. Det hade blivit huvudprincipen om borgarna hade fått fortsätta.

Konkurrens kan ju vara bra i vissa delar av samhället, men inom sjukvården hade den uppmuntrat sjukhusen till att prioritera just sin egen enhets nytta framför landstingets gemensamma nytta. Det hade inneburit dubbelarbete, dubbelinvesteringar och höga kostnader för landstinget och för skattebetalarna. På det sättet är det här en rejäl förändring, även om det som har sagts hittills om ägarstyrning är en början som ska konkretiseras och fyllas i. Det har flera talare varit inne på.

En annan viktig uppgift, som har att göra såväl med landstinget som helhet som med landstingsstyrelsen, är att genom olika åtgärder på alla plan försöka skapa en bättre regional balans. När vi tidigare diskuterade RPN kom till exempel segregationen och den regionala obalansen i Stockholmsregionen upp. Ofta räcker det, som någon då sade, med en resa med tunnelbanan eller kanske pendeltåget mellan två delar av regionen för att man tydligt ska se de stora sociala skillnader och de skillnader i livsmöjligheter som är beroende av folks sociala bakgrund i den här regionen.

På punkt efter punkt finns det ett mönster av obalans mellan den rikare nordöstra och östra delen och den fattigare södra och nordvästra delen av vår region. Vi har då pratat om bostadsfrågor och sådant, men även när det gäller investeringarna är segregationen en viktig fråga att ta hänsyn till. Förutom bostadsförhållanden har fördelningen av arbetsplatser och investeringar spelat en avgörande roll för den här regionala obalansen. Den offentliga sektorn inklusive landstinget har haft en skuld till det här genom de investeringar som har skett och som har missgynnat framför allt den södra regionhalvan med allt från Arlanda till universitetet som finns på den norra sidan.

På senare tid har landstinget spelat en annan och mer positiv roll för att försöka bryta den här utvecklingen och skapa en bättre regional balans. Engagemanget i Södertörns

högskola, Huddinge sjukhus och forskningsstiftelserna där har varit en väldigt viktig del. Det finns många positiva exempel på detta. Den nya majoriteten kommer nu att fortsätta arbetet på att utjämna den regionala obalansen. I den nu framlagda budgeten höjer vi till exempel anslagen till forskningsparken Novum på Södertörn. Vid alla offentliga investeringar bör man utvärdera hur de påverkar den inomregionala balansen. Det ska inte vara det enda avgörande, men det är en aspekt som det alltid är viktigt att ha med vid stora investeringar.

Som flera har varit inne på här behöver mycket konkretiseras, men det här är ett steg som landstinget behöver ta. Jag yrkar bifall till förslaget.

Anförande nr 296

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill för den socialdemokratiska landstingsgruppens räkning i likhet med flera andra som varit uppe i talarstolen tacka ledamöter, debattörer, åhörare, presidium och andra för en väl genomförd debatt. Eftersom jag vet att flera partier har mycket liten talartid kvar tänker jag inte framföra några angrepp i detta anförande utan, liksom Chris Heister i inledningen av debatten försökte göra sin sammanfattning av essenserna i den debatt som förts under två dagar, försöka göra min sammanfattning och analys av den debatt som nu har pågått i ett antal timmar.

Jag tycker att det är viktigt att lite grann understryka det som jag tycker att vi nu är på väg till. Vi har under den gångna mandatperioden upplevt att det ibland har blivit lite upprepningar i debatterna vid budgetfullmäktigesammanträdena. Jag tycker att vi ska ta till oss det arbetssätt som vi under några år har varit på väg att mejsla ut, nämligen att undvika upprepande debatter i budgetfullmäktigesammanhanget. Jag tror att de både är tröttande för oss själva och inte för det politiska samtalet särskilt långt vidare. Låt oss återkomma till detta.

Så till frågan om landstingsstyrelsens finansiering. Min bild efter den här debatten är att det upplagrade underskottet från den förra perioden mycket fort har glömts av den nya oppositionen. Det finns såvitt jag bedömer det när jag har läst de tre oppositionspartiernas budgetalternativ inget gemensamt ansvarstagande för hur man samlat ska göra landstinget mer trovärdigt när det handlar om att ställa krav på statsmakterna kring förändringar som ytterst påverkar Stockholms läns landsting. Det finns inte heller något samlat politiskt oppositionsalternativ över huvud taget när det gäller politikens innehåll – inte om skattesatsen, inte om storleken på tillskottet till vården och inte om synen på kollektivtrafiken, vilket har framgått med all önskvärd tydlighet i dag. Det finns inget samlat borgerligt alternativ.

Jag tycker också att det är viktigt att notera att vi nu under de här dagarna har mejslat ut en extrem i Stockholms läns landstingspolitik. Jag tänker inte ta upp någon ytterligare debatt, men jag noterar att ett parti på den borgerliga kanten särskiljer sig väsentligt från övriga partier i den här salen både i fråga om finansiering och när det handlar om det politiska innehållet. Kd och Folkpartiet är visserligen också ute på det sluttande planet, men såvitt jag kan bedöma ser jag ändå, inte minst om man har följt voteringarna mycket noggrant under de här dagarna, att det finns mer konstruktiva inslag kring de förslag och de förhållningssätt som Kristdemokraterna och Folkpartiet har valt under den här debatten. Jag tycker att det är lovande. Jag hoppas på fortsatt konstruktivitet.

Med detta sagt vill jag återigen, som jag gjort under hela den förra perioden, framhålla att den stora skiljelinjen i synen framför allt på svensk sjukvårdspolitik inte i huvudsak går mellan blocken i den här salen. Den går djupt inne i det borgerliga blocket, och det tycker jag att också den här budgetdebatten har visat.

För vår del har ambitionen i de inlägg som vi har gjort varit att visa på att majoriteten nu väljer en helt ny väg för Stockholms läns landsting. Vi antar utmaningen att klara det dubbla uppdraget att dels klara välfärden, dels klara en rehabilitering av ekonomin. Vi

går mot ökad rättvisa, stabilare ekonomiska förutsättningar och bättre ordning och reda. Jag är också rätt övertygad om att det i praktiken när det kommer till den politiska vardagen i styrelser och nämnder, landstingsstyrelse, beredningar och utskott kommer att bekräftas att det finns många frågor där många fler partier än de som nu är i majoritet står mycket nära varandra när det handlar om synen på att utveckla Stockholms läns landsting.

Med detta yrkar jag bifall till vårt budgetförslag och avhåller mig alltså från att kommentera de oseriositeter som jag upplever finns hos de tre oppositionspartierna. Jag tänker återkomma till dem i annat sammanhang, dock inte i denna debatt. Jag yrkar också bifall till vårt budgetförslag i alla delar som inte är kommenterade i voteringslistan och avslag på samtliga yrkanden från oppositionspartierna där det inte framgår vilket yrkande landstingsstyrelsen har i voteringslistan. Till sist vill jag önska alla en god jul.

Anförande nr 297

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Också jag vill väldigt gärna avsluta den här debatten. Jag tycker att det är väldigt glädjande att vi nu tar ett samlat grepp om ägarfrågorna i landstinget. Det skapar mer jämlika förutsättningar mellan olika vård- och driftsformer, och vi kan samlas kring viktiga prioriteringar. Vi kan också få ett bättre grepp om hur vi ska utveckla närsjukvårdsreformen och hur vi ska samla oss kring de investeringar som vi behöver göra i landstinget, så att de blir mer långsiktigt hållbara ekologiskt, ekonomiskt och socialt. På detta sätt kan vi få en bättre helhetssyn på de infrastrukturella satsningar som vi gör.

Väldigt kort vill jag också säga att jag tycker att det här har varit en konstruktiv och rolig debatt. Det har ibland gått lite hit och dit, men vi har kunnat enas kring mycket. Vi får säkert också i framtiden anledning att fortsätta den debatt som vi har fört i dag.

Jag yrkar i alla delar bifall till det för majoriteten gemensamma budgetförslaget för 2003. Jag vill även önska alla en riktigt god jul.

Anförande nr 298

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Också jag vill använda de två minuter som Vänsterpartiet har kvar i debatten till att tacka er alla för en, som även jag tycker, väldigt spännande och trevlig debatt. Jag tycker nog, som någon tidigare sade, att det har varit ett annat debattklimat än vi har haft under i alla fall under de senare åren. Det tycker jag är positivt.

Som avslutning vill jag återkomma till det som jag inledde med i går, nämligen den viktiga frågan om hur vi får ett jämställt landsting. Det har ändå kommit upp i debatten, särskilt i dag. När det gäller både trafikfrågor och personalfrågor har man lyft fram detta på olika sätt. Jag tror att vi alla är överens om att vi vill ha ett jämställt landsting, även om vi inte riktigt har klart för oss hur vi ska komma dit. Vad är det vi behöver göra? Det är naturligtvis något annat än att bara stämma in i läpparnas bekännelse att vi ska ha ett

jämställt landsting. Vi ska se till att de beslut som man redan har tagit i FN och i EU att jämställdhet ska integreras i alla frågor och beslut också blir genomförda.

För vår del kan detta kort sammanfattas så att jämställdheten ska genomsyra allt som vi företar oss i landstinget och att det ska göras av ordinarie personal och kontinuerligt. Det är alltså inte något litet projekt eller någon liten grupp vid sidan om som ska jobba med jämställdhetsfrågor. Det ska vi alla göra, politiker, administratörer och personal i verksamheten.

Vi inleder nästa års verksamhet i en helt ny organisation. Det har vi pratat ganska mycket om. Utbildning av alla oss förtroendevalda står högt på dagordningen. Det ska också förverkligas, och jag hoppas att jämställdhet blir en del i den utbildningen. Det handlar lika mycket om våra egna värderingar och attityder som om att utveckla strategier, det vill säga olika sätt att arbeta för att realisera det som vi önskar, i det här fallet jämställdhet. Det handlar om att anta program för jämställdhet och följa upp dem och om att ha jämställdhet för ögonen i budgetarbetet. Det handlar om att se könsskillnader och om vilja att göra någonting åt dem, att analysera statistik och att lära av andra som har lång erfarenhet av att jobba med jämställdhetsintegrering. Jag är väl medveten om att det i landstinget finns en oerhört stor samlad kunskap. Vi ska försöka att plocka fram den och använda den under den nya mandatperioden.

Med detta vill även jag önska er alla en lång, trevlig, god, skojig och avspänd helg. Tack ska ni ha!

Anförande nr 299

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Också jag vill instämma i tidigare talares tack för att vi har haft en väldigt trevlig debatt. Vi har väl även kunnat konstatera att det har anvisats lite nya vägar att hitta ökande underskott. Jag vill bara markera att vi i Folkpartiets budget visat att det går att klara regional rättvisa, en budget i balans och en sjukvårdssatsning. Det gör att jag även framledes yrkar bifall till Folkpartiets alternativ i den här fullmäktigeförsamlingen när det gäller budgeten.

Den här mandatperioden började kanske inte så bra när det gällde sättet att ta fram den nya organisationen. Det blev direkt en konfrontation mellan majoritet och opposition. Jag hoppas att det ska finnas möjligheter att mötas i diskussioner innan förslagen är färdiga, så att vi kan ge och ta i debatter. Vår roll som opposition är naturligtvis att granska den styrande majoriteten, men vår roll är också att komma med konstruktiva motförslag. Det är en ambition som vi folkpartister kommer att ha i nämnder och styrelser att delta aktivt i arbetet och att försöka lägga fram konstruktiva förslag innan besluten är färdiga.

Jag hoppas att vi kommer att få bra debatter både här i fullmäktigesalen och i de olika organ som vi kommer att välja och att alla vi som är förtroendevalda oavsett parti kommer att företräda dem som bor i Stockholms län och på deras vägnar ansvarsfullt vårda uppdraget att ta hand om vård, trafik och en del andra verksamheter som vi sköter på deras uppdrag.

§ 221 Bolagsliknande former för Karolinska sjukhuset och Södertälje sjukhus (förslag 94)

Anförande nr 300

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget. Men jag ska göra en ändring i den första att-satsen. Den är mycket enkel, men den får – vilket jag återkommer till – en konsekvens i nästa ärende. Jag ska förklara detta noggrant, så att alla hänger med. Jag föreslår att den första att-satsen i ärende 6 får lydelsen: att inrätta styrelser för Karolinska sjukhuset och Södertälje sjukhus från och med den 1 *februari* 2003, bestående av vardera fem ledamöter. I övrigt yrkar jag bifall till förslaget i sin helhet utan justeringar.

Skälet till att jag vill göra denna förändring är att jag tycker att alla partier i landstinget på ett lugnare sätt än vad som har stått till buds under de sista hektiska veckorna ska ha möjlighet att resonera om styrelserna för sjukhusen. De valen har också blivit bordlagda i valberedningen i dag av det skälet.

För att juridik och formalia inte ska klicka när det handlar om tillsynen och ansvaret för de verksamheter som här berörs, nämligen de två sjukhusen, återkommer jag i nästa ärende med korrigeringar. I detta ärende är det enbart denna datumändring som jag yrkar på.

Anförande nr 301

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag pekar på den moderata reservationen. Vi har ju diskuterat skiljelinjerna i sjukvårdspolitiskt hänseende under den gångna budgetdebatten. För att anpassa vår reservation till Ingelas och majoritetens förslag, bör en bolagisering också ske från samma tidpunkt.

Avslutningsvis kan jag bara säga att jag inte är speciellt orolig över att stå ensam för vår linje. Det har ju visat sig att i sjukvårdspolitiska sammanhang får vi gå före, och så kommer ni andra efter när ni är mogna. Ni är välkomna att ansluta er så småningom!

Anförande nr 302

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Vi tillstyrker förändringen att styrelserna väljs från den 1 februari. Vi står bakom landstingsstyrelsens förslag i övrigt.

Anförande nr 303

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Jag vill också i all korthet yrka bifall till förslaget såsom det är utsänt och till denna ändring. Så tackar jag för inbjudan.

§ 223 Nytt reglemente för landstingsstyrelsen och landstingets nämnder
(förslag 95)

Anförande nr 304

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, ledamöter! Med anledning av den nya organisation som har debatterats flitigt under förra fullmäktige har vi nu tagit fram ett förslag till reglemente. Jag yrkar självfallet bifall till det i sin helhet, för att verksamheterna ska kunna fungera på ett effektivt sätt efter årsskiftet.

Till detta vill jag så återknyta till det förra ärendet och peka på att ni på era platser har fått utdelade de korrigeringar som är nödvändiga med anledning av det tidigare beslutet om en ändring av datum för ikraftträdande för de nya styrelserna. Det är et par smärre förändringar, och de är streckade i kanten. Jag yrkar bifall till dem.

Anförande nr 305

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Vi är klara över sakernas förhållande, men vi har ju markerat en och annan gång att vi inte gillar den här omorganisationen, det vill säga den nya organisation som nu kommer att träda i kraft. I konsekvens med vårt ställningstagande i landstingsstyrelsen i det hänseendet yrkar jag avslag på förslaget till reglemente.

Det är dessutom så, att även om vi skulle ha tyckt att man kanske skulle organisera om så här, så är innehållet i reglementet alldeles för tunt och för lite riktningsgivande för att kunna kallas ett reglemente; möjligen ett förslag till inriktning. Att beteckna det som reglemente med det här innehållet går vi emot.

Jag yrkar bifall till vår reservation i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 306

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Ordförande! Jag vill gärna instämma i det Stig Nyman sade. Vi hade ju en stor debatt för fjorton dagar sedan, där vi försökte förklara för den nya majoriteten att de ord man säger före valet också måste ha någon betydelse efter valet. Ingela Nylund Watz sade tidigare att man skulle göra förändringar med både eftertanke, analys och dialog, och det kan ingen säga att det här ärendet har präglats av. Då är det klart att när det kommer ett reglemente som är lika grumligt som huvudärendet, blir det därefter.

Det som är tragiskt och som vi kommer att få se konsekvenserna av är att reglementet har samma inriktning som själva huvudförslaget när det gäller den nya organisationen, det vill säga centralstyrning och byråkrati, och att man blandar samman sjukvårdens beställning och produktion. Det är precis som det som har varit uppe tidigare i debatten, att det ärende vi nu får på landstingsstyrelsen i nästa vecka bekräftar just att det blir en enorm sammanblandning av beställning och produktion. Det är också brist på konkurrensneutralitet och konsekvensanalys.

Därför är det konsekvent av oss att också yrka avslag på reglementet, eftersom vi är emot den nya strukturorganisationen.

Anförande nr 307

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag behöver inte orda mer om den nya organisationen – den tycker vi hjärtligt illa om. Vi har yrkat avslag på den när den behandlades här för ett par veckor sedan. Vi yrkar avslag även på det här förslaget till reglemente. Det är ett hastverk. Det är dåligt bearbetat. Som vi ser kommer det hela tiden lappar och nya ärenden. Vi har aldrig fått alltihop samlat så att vi kan se helheten. Det är lika tokigt att fullmäktige ännu en gång tar ytterligare en tredjedel av ärendet, och så har vi ett ärende i landstingsstyrelsen den 17 december.

På det sättet ska man inte hantera organisationsfrågor, att man splittrar upp dem så att det inte går att få överblick.

Avslag på förslaget till reglemente!

Anförande nr 308

F r e d r i k K r o n b e r g (m): Jag tycker inte att vi kan sluta den här dagen utan att Stig från min sida får åtminstone en teori om varifrån inspirationen till den nya organisationen kommer. Han har ju inte fått något svar på det ifrån majoriteten.

Den teori som jag har är att den här nya organisationen bygger på en idé, hämtad från de socialistiska teoretiker och idealister som såg en enhetlig, centraliserad politisk makt som den enda vägen för att uppnå ett gott samhälle. Det gick inget bra då. Det kommer inte att gå bra nu heller.

Den nya organisationen kan liknas vid ett enda stort handtag, som ska styra och ställa allt till rätta. Men det finns ju inte i verkligheten!

I jakten på detta handtag kommer majoriteten att likna den som springer efter regnbågens ände för att hitta tre guldkrutor. De finns ju inte heller!

Anförande nr 309

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, fullmäktige! Jag vill be att få noterat till protokollet att jag av artighet väljer att inte kommentera den typen av inlägg.

Avslutning

O r d f ö r a n d e n: Därmed är föredragningslistan genomgången.

Vi vill från presidiets sida rikta ett stort tack till er allesammans, inte minst till gruppledarna som har varit mycket bra att samarbeta med. Utan en bra samverkan med dem hade vi nog inte klarat det här på ett så anständigt vis tidsmässigt som vi har lyckats göra.

Presidiet vill också tacka för en väldigt bra ton under fullmäktigedebatten. Det är bra och naturligt att det hettar till ibland, men det har funnits en omtanke om landstinget som värmer ett presidium.

Vi passar också på att rikta ett stort tack till all personal. För dem som är nya i fullmäktige kanske det är lite svårt att se vilket enormt arbete som faktiskt görs i korridorerna av våra mycket duktiga tjänstemän. Föredragningslistor, voteringsordningar och så vidare är sådant som förbereds på ett utomordentligt bra sätt av våra tjänstemän. Vaktmästeri och andra ser till att allting funkar omkring oss. Ett stort tack till dem!

Vi har lärt oss av det gamla presidiet att lyriken har sin plats också i den här församlingen. Nu har jag inte rådgjort med mina kolleger i presidiet om detta, men efter en ungefär 20 timmar lång budgetdebatt med många och ibland snåriga beslut kom jag att tänka på en strof av Ferlin:

Väster börjar i öster, och söder slutar i norr.
Virrig är jag av frågor, och halsen är fan så torr.

Med det önskar vi fullmäktiges alla ledamöter, suppleanter och andra en god helg, ett gott nytt år – och så ska vi ses på det nya året.

F ö r s t e v i c e o r d f ö r a n d e n: Då får jag, som seden bjuder, också önska ordföranden en riktigt trevlig jul och ett gott nytt år.

Det enda jag kommer ihåg i rimsammanhang är ”Ring, klocka, ring!” Jag hoppas att det kan ha en annan betydelse än att det är dags för votering!

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Nylund Watz (s) 10:1, 7, 9, 18, 20, 35, 38, 137, 156, 184, 188, 200, 223, 296, 300, 304, 309
Landstingsrådet Heister (m) 10:2, 8, 10, 15, 23, 25, 36, 190, 196, 199, 201, 267, 273, 278, 306
Landstingsrådet Rydberg (fp) 10:3, 12, 31, 33, 44, 50, 52, 60, 68, 71, 73, 81, 84, 133, 189, 268, 274, 283, 299, 302, 307
Landstingsrådet Sevefjord (v) 10:4, 11, 40, 45, 78, 82, 106, 298
Landstingsrådet Nyman (kd) 10:5, 13, 27, 34, 37, 39, 46, 54, 56, 58, 64, 69, 113, 115, 117, 125, 127, 134, 191, 198, 270, 275, 284, 303, 305
Anding Lena-Maj (mp) 10:6, 14, 32, 41, 47, 75, 85, 87, 104, 116, 118, 121, 123, 126, 128, 131, 141, 150, 297
Landstingsrådet Larsson (s) 10:16, 114, 171, 174
Guståv Anders (m) 10:17, 19, 30, 145, 160, 166, 170, 176, 180, 183
Landstingsrådet Wallhager (fp) 10:21, 161, 165, 173, 177, 207, 211, 214, 218, 235, 256
Almqvist Måns (v) 10:22, 24, 26, 295
Käärik Andres (fp) 10:28, 182, 294
Askensten Åke (mp) 10:29, 234, 236, 239, 242, 249, 271, 279
Landstingsrådet Ros (s) 10:42, 48, 51, 53, 55, 57, 72, 79, 93, 95, 102, 132
Landstingsrådet Wennerholm (m) 10:43, 49, 65, 67, 130, 301
Mackegård Janet (s) 10:59, 109
Lundquist Lars Joakim (m) 10:61, 89, 110, 186, 194, 197, 203, 287, 289
Carpelan Cecilia (fp) 10:62, 86, 129
Rundberg Brit (v) 10:63, 66, 70, 83, 225
Lidwall Pia (kd) 10:74, 163, 169
Agrell Catarina (s) 10:76
Ljungberg Schött Marie (m) 10:77, 80, 98
Jörnehed Håkan (v) 10:88, 269, 277, 280, 288
Backlund Inga-Britt (kd) 10:90
Andersson Håkan (s) 10:91, 281
Reinfeldt Filippa (m) 10:92, 94, 96
Birgersson Mia (v) 10:97
Helmerson Gunilla (m) 10:99
Sjölander Johan (s) 10:100, 243, 246, 248
Cederfeldt Margareta (m) 10:101, 103, 282
Söderlund Kristina (s) 10:105
Carlsson Boel (s) 10:107
Cebrian Juan Carlos (s) 10:108
Reshdouni Esabelle (mp) 10:111, 286
Björkman Monica (s) 10:112
Särnbrink Ann-Kristin (s) 10:119
Cronvall-Morén Lena (m) 10:120, 122
Huss Lena (fp) 10:124
Parkdal Ulla (s) 10:135, 142, 147, 153

Ehlin Bo (m) 10:136, 144
Ekdahl Karin (fp) 10:138, 143, 158
Wattsgård Jan (v) 10:139, 146, 155
Lunnnergård Sonia (kd) 10:140, 148, 157
Rosdahl Torbjörn (m) 10:149
Lyngå Christina (s) 10:151, 260
Randwall Margareta (mp) 10:152
Hagelbeck Anita (fp) 10:154
Landstingsrådet Berger Kettner (s) 10:159, 167, 178, 205, 213, 216, 219, 227, 229,
231, 233, 237, 252, 254, 263, 265
Strömdahl Jan (v) 10:162, 168, 208, 217
Strandman Camilla (mp) 10:164, 255
Landstingsrådet Cederenius (mp) 10:172, 175, 179, 185, 192
Ordföranden Andersson (s) 10:181, 187
Jonsson Håkan (s) 10:193
Ryadal Urban (s) 10:195, 202, 204
Malmros Hans-Erik (m) 10:206, 212, 215, 221, 230, 232, 244, 247, 264
Stefansson Jan (kd) 10:209, 222
Brorsson Gertrud (mp) 10:210, 220
Broberg Charlotte (m) 10:224, 238, 240
Stjernström Michael (kd) 10:226, 228, 241, 251, 253
Bexelius Birgitta (fp) 10:245
Sundström Jan-Olov (m) 10:250, 259
Norberg Göran (s) 10:257
Glas John (fp) 10:258
Can Adnan (s) 10:261
Pettersson Kerstin (v) 10:262
Landstingsrådet Dahlberg (s) 10:266, 272, 276, 285
Herthelius Margaretha (fp) 10:290
Pertoft Mats (mp) 10:291
Lönberg Anders (s) 10:292
Sandström Annika (m) 10:293
Kronberg Fredrik (m) 10:308